

שנת השמיטה תשע"ה

נתיבות הכשרות

לחג הפסח ולכל ימות השנה

יצא לאור ע"י

קהל מחזיקי הדת באר"י

מהדורה כ"ט - תשע"ה

יִשְׁכַּר דָּוִד רֹאשׁ

קִרְיַת בִּשְׁלָא

יְרוּשָׁלַיִם ת"ז

בס"ד, חודש אלול תשע"ד לפ"ק

כאשר שנת השמיטה קרבה ובאה, הנני קורא בזה לכל ידידינו
ואנשי שלומנו שליט"א, לחזק מצות שבת הארץ, ולהקפיד לקנות
פירות וירקות ותוצרתם מהחנניות והמפעלים אשר תחת השגחת
הגאווה"צ שליט"א חברי הבד"צ המיוחד לעניני כשרות שע"י קהל
מחוזקי הדת.

ההשי"ת יעזור שנוכה להיות בכלל גבורי כח עושי דברו, שומרי
שבת הארץ, ולכל הברכות המיועדות להם, ולכתיבה וחתימה
טובה ולשנה טובה ומבורכת בכ"ע ברו"ג, ולכט"ס.

ד' יצחק אבינו וי' יצחק ד' אב

מכתב קודש

שכר דוב רוקח

קרית גטלצא

ישראל ת"ו

בס"ד, חודש אדר תשס"ב לפ"ק

הנני בזה להצטרף לקריאת הרבנים הגאווה"צ שליט"א, ולבקש את כל אנ"ש - אנשים ונשים הי"ו - שידרשו את העופות והבשר מההכשר של "קהל מחזיקי הדת" דווקא, הן להכניסם לביתם, והן בעת שמחה (חתונה, ש"ב, סעודת ברית, פדיון הבן, בר מצוה וכיו"ב); וידרשו מבעלי האולמות והקייטרינג להכניס את העופות והבשר מההכשר הנ"ל דווקא; וכן המוסדות הקדושים, בין כשהם במקומם ובין כשנוסעים חוץ למקומם, יקפידו לאכול מן ההכשר הנ"ל דייקא.

ועכ"ז אנכי מבקש, שבנוסף על הנ"ל ידרשו בעלי השמחה וכו', וכן המוסה"ק, להכניס משגיחי כשרות בעת הבישול וההכנה לסעודה.

והשי"ת יעזור שלא נכשל ח"ו במאכלות שאינם כשרות למהדרין, ונאכל מפריה ונשבע מטובה ונברך עליה בקדושה ובטהרה.

הכ"ד ידידכם או"ג דוש"ת ומעתיר מהשי"ת
שלא נבוש ולא נכשל בשו"ד בגשמיות וברוחניות

רמ' ילני א/ג

מרן שליט"א מצטרף לקריאת
הגאווה"צ חברי הביד"צ בשנת תשס"ב

נתיבות
הכשרות

ביד"ץ מחזיקי הדת
פסח תשע"ה

בית דין צדק

קהל מחזיקי הדת בארץ ישראל

ו' ניסן תשע"ה לפ"ק פיעה"ק ירושלים תובב"א

קריאה קדושה

ידוע הדבר ומפורסם הענין, גודל החובה והזהירות המוטלת ביותר בזמננו על כל אחד ואחד לעמוד על המשמר ולבדוק היטב את כשרות המאכלים העולים על שולחנו, באשר תהליך ייצור המאכלים ומוצרי המזון השונים מתפתח מיום ליום, והרכביהם השונים משתנים מיום ליום, ובירור מקורותיהם מסובך ביותר, וקשה לעמוד עליהם.

תהלה להשי"ת מערכת הכשרות והשחיטה שע"י "קהל מחזיקי הדת", מנוהלת בפיקוח התמידי והשגחתם המלאה של הרבנים הגאונים חברי בי"ד המיוחד לענייני כשרות, אשר יושבים מדי שבוע בשבוע לדון בכל הבעיות המתחדשות ועולות על הפרק, ועל ידם פועל צוות של מומחים גדולים בשדה הרכבת המזון, עם משגיחים ת"ח ויראי ה' המומחים במלאכתם מלאכת הקודש, ומשקיעים הרבה עמל ויזע ודמים תרתי משמע במסירות עילאית, להוציא מתחת ידם מוצרי מזון מתוקנים ונקיים מכל חשש, על פי כל החומרות וההידורים, לשמחת כל יראי ה', המהדרין מן המהדרין.

לזאת ראוי ונכון שאחינו בני ישראל האמונים על מבועי התורה והיראה, החרדים להידור ומשנה זהירות בגדרי הכשרות, יקפידו להשתמש במוצרי מזון שעליהם חותמת הכשרות של "ביד"ץ קהל מחזיקי הדת".

השי"ת יעזרנו על דבר כבוד שמו לשמרנו מכל מכשול ושגיאה ח"ו, ויתרבו גבולי הקדושה והמהרה, ונזכה במהרה לראות בישועתן של ישראל, וכל בני ישראל יתברכו בברכת חג כשר ושמח, ולאכול עוד השתא מן הזבחים ומן הפסחים אכי"ר.

הכו"ח למען חיזוק חומת הדת, הביד"ץ דקהל מחזיקי הדת בארץ ישראל

נאם שמואל יששכר רוזנגרטן נאם חיים צבי שפירא נאם מאיר צבי ברנד

נאם יעקב גרינולד נאם חיים פסח חורביץ נאם אברהם צבי דינפלד

**נתיבות
הכשרות**
ביד"ץ מחוקקי הדת
פסח תשע"ה

בית דין צדק קהל מחזיקי הדת בארץ ישראל

רבתינו שרי התורה, הרבנים הגאונים הצדיקים, יושבים על מדין גודרי גדר ועומדים בפרץ העומדים על משמר חומת הדת והיהדות בארה"ק, והמכהנים פאר בבית דין צדק דקהל מחזיקי הדת בארץ ישראל ה"ה:

הגה"צ רבי **שמואל יששכר רוזנגרטן** שליט"א

ראש הישיבות דחסידי בעלזא בארץ ישראל

הגה"צ רבי **חיים צבי שפירא** שליט"א

רב דקהל חסידים רמת אהרן בני ברק

הגה"צ רבי **מאיר צבי בראנד** שליט"א

ראש כולל "שומרי החומות" ירושלים

הגה"צ רבי **חיים פסח הורביץ** שליט"א

רב ודומ"ץ קריות חסידי בעלזא אשדוד

הגה"צ רבי **יעקב גרינוולד** שליט"א

רב ביהמ"ד דחסידי בעלזא "קהילות יעקב" בני ברק

הגה"צ רבי **אברהם צבי דירנפלד** שליט"א

רב ביהמ"ד דחסידי בעלזא תל אביב ובית שמש

וראש כוללי עיון דחסידי בעלזא בארה"ק

מושב הביד"צ מתקיים:

בירושלים: בימי שני בשעות אחה"צ. 02.5019888

סד"ד הרה"ג יוסף עמרם מושקוביץ שליט"א

מזכיר ר' מרדכי לנדאו שליט"א

באשדוד: בימי רביעי בשעות אחה"צ. 08.8664843

מזכיר ר' שמואל פולק שליט"א

בבני ברק: בימי חמישי בשעות אחה"צ. 03.5786762

סד"ד הרב מרדכי ישכר רנד שליט"א

מזכיר ר' יעקב יצחק זיכרמן שליט"א

נתיבות
הכשרותבד"ץ מחזיקי הדת
פסח תשע"ה

בית דין מיוחד לענייני ממונות

הרבנים הגאונים חברי בית דין המיוחד

הרה"ג רבי **מרדכי אייכלר** שליט"אהרה"ג רבי **ירמיה אדלר** שליט"אהרה"ג רבי **יצחק שלום כץ** שליט"א

מושב בית הדין מתקיים:

מידי יום שלישי בירושלים

סד"ד הרב מרדכי ישכר רנד שליט"א

מזכיר ר' מרדכי לנדאו שליט"א

מזכירות: 02.5019888

פקס: 02.5019860

מערכת הכשרות "בד"ץ מחזיקי הדת"

הנהלה ראשית

רח' דובר שלום 16 ירושלים. ת.ד. 41109 ירושלים 91410

טלפון (רב קווי) 02.5016777

פקס 02.5374001

שעות המשרד: ..... בימים א.ה בין השעות 9:30 עד 17:00

בית דין מיוחד לענייני כשרות

הרבנים הגאונים חברי בית דין המיוחד

הרה"ג **חיים דוד שובקס** שליט"א

דומ"ץ וראש כולל "מתיבתא דחסידי בעלזא" 02.5381120

שלוחה 8

הרה"ג **מרדכי אייכלר** שליט"א

מלפנים רב ואב"ד עמנואל

רב פוסק מצוות התלויות בארץ 057.3131440, 02.5817440

שלוחה 2

**נתיבות
הכשרות**

בד"ץ מחזיקי הדת
פסח תשע"ה

הרה"ג **שמאי קהת גרוס שליט"א**

דומ"ץ, מח"ס "שבט הקהתי", "משא בני קהת", "פרדס שמאי" וש"ס

טל. 02.5389884 .....

הרה"ג **שמואל פנחס טרויבע שליט"א**

דומ"ץ קהל מחזיקי הדת בביהמ"ד בית פנחס בני ברק

טל. 057.3103409 .....

הרה"ג **פנחס ליבוש פדווא שליט"א**

דומ"ץ קהל מחזיקי הדת קרית גת

רב המכשיר במערכת הכשרות 058.3299852 .....

שלוחה 1

רבני מערכת השחיטה

הרה"ג רבי **חיים דוד שובקס שליט"א**

חבר ביה"ד המיוחד לענייני כשרות

רב פוסק על שחיטת בקר בארץ ובחו"ל

טל. 02.5381120 .....

הרה"ג רבי **חיים פסח הורביץ שליט"א**

חבר הביד"צ דקהל מחזיקי הדת ורב קריות חסידי בעלזא אשדוד

רב פוסק על שחיטת עופות והודו

טל. 08.8533586 .....

שלוחה 7

**ישיבות בית הדין
מתקיימות כל יום רביעי
בשעה 2 בצהריים**

מערכת ומנהלה

הרב **מרדכי בריסק** - יו"ר

טל. 050.4123119 .....

הרב **יוסף מרדכי זילבר** הי"ו

אחראי בדיקת חמרי גלם והדרכת משגיחים בארץ ובחו"ל

טל. 057.3124113 .....

שלוחה 3

נתיבות
הכשרותבד"ץ מחוזיקי הדת
פסח תשע"ה

שלוחה 4

הרב **יהושע הירש** הי"ו - מערכת פיקוח ארצית

טל. 057.3179999 .....

שלוחה 5

הרב **משה דוד הופמן** הי"ו . סמנכ"ל, ומפקח ארצי מצוות התלויות בארץ

טל. 057.3180000 .....

הרב **חנה לוי רוטנשטרייך** הי"ו, מזכיר המערכת

טל. 057.3176666 .....

הרב **יוסף וייס** הי"ו, מפקח אחראי אזור ירושלים

טל. 053.3196938 .....

הנהלת חשבונות

שלוחה 6

הרב **חיים רוטנר** הי"ו . גזבר המערכת

טל. 057.3167373 .....

הרב **שלמה יוסף פרישמן** הי"ו, הנהלת חשבונות

טל. 02.5016777 .....

מפקחים ומשגיחי ייצורים בחו"ל

הרב **יוסף גרינוולד** שליט"אהרה"ג רבי **אשר עקשטיין** שליט"א
דומ"ץ ברוקליןהרב **עזריאל זינגר** שליט"אהרה"ג רבי **פנחס פדווא** שליט"א
דומ"ץ קרית גתהרב **שמעון נוסבוים** שליט"אהרב **יוסף מרדכי זילבר** שליט"א

נציג ביה"ד באירופה

הרב **משה אלטמן** שליט"אהרב **עקיבא אשר פדווא** שליט"אהרב **אהרן גרינוולד** שליט"א

קהל מחזיקי הדת בארץ ישראל

כשמן תורק שמו

יזכר לטוב האי גברא רבה הרב הגאון הצדיק, חסידא ופרישא ומעומר
בכל מידה נכונה, יגע ועמל בתורה ועבודת השי"ת מנעוריו ועד זקנה
ושיבה והעמיד תלמידים הרבה, מזקני הרבנים והיושבים על מדין
בקהילתינו הק', ורב פעלים לחיזוק חומת השחיטה והכשרות עשרות
בשנים, ענוותן ושפל ברך כש"ת

רבי אהרן יעקובוביץ זצוק"ל

גאב"ד ור"מ דק"ק וואדקערט

שנתבקש לישיבה של מעלה ושבק חיים לכל חי ביום ח"י תשרי תשע"ה
ג' דחוקמ"ס ונטמן בליל אושפיזא דאהרן כהנא קדישא
למוגינת לב קהל עדתנו הק' וכל מכיריו ובני משפחתו

תהא נפשו צרורה בצרור החיים ומליץ טוב על משפחתו הרוממה וחברי קהלתנו הק'
ועל כל בית ישראל להושע בתשועת עולמים בביאת משיח צדקנו במהרה בימינו.

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחזיקי הדת
פסח תשע"ה

נתיבות הכשרות

בטאון בעניני כשרות

- מכירת חמץ ■
- סדר פסח כהלכתו ■
- כשרות בהלכה ■
- בהשגחת הביד"ץ ■
- שירותי הקהילה ■
- כשר לפסח ■
- רשימת תרופות ■

פסח תשע"ה

תוכן

- 12 דברות קודש מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א - ועידת הכשרות
- 17 בפתח בית הנתיבות - הרב מרדכי בריסק

מכירת חמץ

- 20 רשימת הרבנים למכירת חמץ
- 31 שטרי הרשאה
- 33 רשימת המוצרים למכירת חמץ

סדר פסח כהלכתו

- 42 דרשות שבת הגדול
- 45 הלכות טבילת כלים
- 50 זמני הגעלת כלים
- 52 זמנים ושיעורים

כשרות בהלכה

- בסדר הכשרת השיש לפסח
- 54 הגאון רבי חיים דוד שובקס שליט"א
- בקדושת שביעית בתרופות הומיאופתיות
- 59 הגאון רבי מרדכי אייכלר שליט"א
- בביצי תולעים הנמצאים בקליפת הפרי - אם אפשר לסמוך על אישה וקטן בבדיקת תולעים
- 63 הגאון רבי שמאי גרוס שליט"א
- בענין הכשרת מערכת OHMIC HEATER
- 65 הגאון רבי פנחס ליבוש פדווא שליט"א
- האם מקיים סיפור יציאת מצרים רק כשמספר לבנו דווקא
- 69 הגאון רבי שלמה בינעט שליט"א
- לוח תאריכים שמיטה תשע"ה
- 72 עיקרי ההלכות, לוח תאריכים לירקות, פירות, תבלינים, גרגרים וכו'

נתיבות הכשרות תשע"ה

יו"ל ע"י קהל מחזיקי הדת

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחזיקי הדת
פסח תשע"ה

עשרת הדברות למשגיה

80 הרב יוסף מרדכי זילבר שליט"א.....

בהשגחת הביד"ץ

82 מוצרים, מפעלים וחנויות לכל השנה.....

שירותי הקהילה

זמני קבלת קהל

90 בלשכות הבד"ץ, בבתי ההוראה, במשרדי הקהילה.....

95 שירותי קהילה.....

כנסיה לשם שמים

102 כנס רבני קהל מחזיקי הדת מכל רחבי תבל.....

מהדרין מן המהדרין

104 ועידת הכשרות - 35 ליסוד קהל מחזיקי הדת.....

110 קהל מחזיקי הדת ומוסדותיה.....

117 מראות הקהילה.....

כשר לפסח

126 אל תטוש תורת אמך.....

128 רשימת המוצרים הכשרים לפסח.....

132 חששות לפסח.....

133 לוח דבר יום ביומו.....

רשימת תרופות

226 הלכות קצרות בענין תרופות לפסח.....

228 רשימת תרופות לפסח.....

נתיבות
הכשרות
ביד"ץ מחזיקי הדת
פסח תשע"ה

וועידת הכשרות שעל ידי קהל מחזיקי הדת באר"י:
יסוד "מחזיקי הדת" - להחדיר אמונת השי"ת
בלבות בני ישראל לדורות עולם

כ"ג שבט תשע"ה

דברות קודש מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

יחדיו ויאמרו כל אשר דבר ה' נעשה וישב
משה את דברי העם אל ה'.

"נעשה ונשמע"

קיום המצוות מתוך אמונה

בפרשת השבוע נאמר שוב (משפטים
כד, ז): "ויקח ספר הברית ויקרא באזני העם
ויאמרו כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע". והנה
מה שכתוב "כל אשר דבר ה' נעשה", מובן,
שמשמעו כפשוטו שנעשה את כל דברי ה',
אולם יש להבין מה הפירוש "נשמע".

יש בזה הרבה פירושים, ואחד מהם
הוא ש'ונשמע' הוא לשון 'אמונה' (ראה 'צרור
המור' ויקרא ו, ב), והיינו שנשמע מה שדיבר
השי"ת ונקיימו מתוך אמונה. שמלבד עצם

"ברוך ה' לעולם אמן ואמן". "יהי שם
ה' מבורך מעתה ועד עולם". כבוד הרבנים
הגאונים הצדיקים שליט"א, כבוד העסקנים
די בכל אתר ואתר, כבוד ראש הקהל, שיחיו
לימים טובים ארוכים.

כתיב בפרשת יתרו (שמות יט, ג-ח)
"ויקרא אליו ה' מן ההר לאמר כה תאמר
לבית יעקב ותגיד לבני ישראל. אתם ראיתם
אשר עשיתי למצרים ואשא אתכם על כנפי
נשרים ואביא אתכם אלי. ועתה אם שמוע
תשמעו בקולי ושמרתם את בריתי והייתם
לי סגולה מכל העמים כי לי כל הארץ. ואתם
תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש אלה
הדברים אשר תדבר אל בני ישראל. ויבוא
משה ויקרא לזקני העם וישם לפניהם את כל
הדברים האלה אשר צוהו ה'. ויענו כל העם

נתיבות הכשרות

ביד"ץ מחזיקי הדת
פסח תשע"ה

קיום התרי"ג מצוות, ישנה בחינת אמונה, שחש לקיימן מתוך אמונה.

וזהו שאומרים (זמר "יום שבתון") "ובאו כולם בברית יחד נעשה ונשמע אמרו כאחד, ופתחו וענו ה' אחד", שיש להבין הקשר בין "נעשה ונשמע" ל"ה' אחד". ויבואר, כי כוונת "נעשה ונשמע" היא, שאמרו שיאמינו בה' אחד.

כ"ג שבט יום ייסוד "מחזיקי הדת" יהיה יומא דפגרא לבני ישראל עד ביאת הגואל

היום הוא יומא דהילולא של כ"ק אבי זקיני (מרן מהר"י) זי"ע, שנלב"ע בשנת תרנ"ד, ביום כ"ג שבט. שש עשרה שנה קודם לכן, בשנת תרל"ח, ביום כ"ג שבט, יסד בעיר לעמבערג את חברת "מחזיקי הדת". וידוע שאמרו באותה שעה, שתקוותו היא שיום כ"ג שבט יהיה יומא דפגרא לבני ישראל עד ביאת הגואל. בשנת תש"מ, לפני ל"ה שנים ייסדו את "מחזיקי הדת" פה בארץ ישראל.

יסוד דרך החסידות - תורה עבודה וגמילות חסדים באופן נעלה

הבעש"ט הק' זי"ע ייסד את החסידות על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים. והיינו על אהבת תורה והעסק בה שיהיה באהבה ויראה. ועל העבודה, היינו, אהבת השי"ת, שעבודת השי"ת ועבודת התפלה יהיו מתוך אהבה ומתוך שמחה. ועל גמילות חסדים, שתהיה מתוך אהבת ישראל, ואיש את רעהו יעזורו.

יסוד חברת 'מחזיקי הדת' להחדרת האמונה בליבות בני ישראל

איתא בגמרא (מכות כד, א) "בא חבקוק והעמידן על אחת, שנאמר (חבקוק ב, ד) 'וצדיק באמונתו יחיה'". וכבר דקדקו המפרשים (עיין מהרש"א שם) מפני מה לא אמרו ז"ל 'בא דוד והעמידן על אחת' שנאמר (תהלים קיט, פו) "כל מצוותיך אמונה", ויישבו זאת.

כ"ק אבי זקיני זי"ע יסד את חברת 'מחזיקי הדת' בייסוד זה - במטרה להחדיר בלבבות כל בני ישראל, ולא דווקא חסידי

בעלזא, אמונת ה', אהבת ה', עבודת ה' ואהבת ישראל.

"ואמונתך בלילות" - להתחזק באמונה כחשכה כאורה

זמנים שונים עברו ועוברים על כלל ישראל, זמני אורה וזמני חשכה, בגשמיות וברוחניות. והעיקר הוא לקיים מה שנאמר (תהלים צב, ג) "להגיד בבוקר חסדך ואמונתך בלילות". "בבוקר" כשהכל הולך על מי מנוחות, הרי ודאי טוב ויש להודות ולהלל להשי"ת על כל הטוב, ובזמני חושך יש להתחזק באמונה, "ואמונתך - בלילות", ולהתקשר ולהתדבק בהשי"ת ולא להרפות. כדאיתא בגמרא (ברכות יב, א) "כל שלא אמר אמת ויצב שחרית ואמת ואמונה ערבית לא יצא ידי חובתו (שנאמר 'להגיד בבוקר חסדך ואמונתך בלילות)". ואף על פי שדבר זה נתון לבחירת האדם, מכל מקום יש לבקש מאת השי"ת שנזכה להתחזק באמונה ובפרט בזמנים הקשים.

בעלזא נוסדה מחדש לאחר החורבן הגדול - בכוח האמונה

בעלזא נוסדה מחדש בארץ ישראל בכוח האמונה. ואין כוונתי לזלזל ולמעט מכבודו של אי מי. אלא לציין כי בעלזא נוסדה בארץ ישראל ובכל העולם אחר המלחמה והחורבן בכוח האמונה, שהאמינו שעוד יבואו זמנים טובים. זמנים קשים עברו על כלל ישראל, מבית ומבחוץ, ברוחניות ובגשמיות, ובזכות האמונה יכולנו עמוד עד היום הזה, ובזכות האמונה יעזרנו השי"ת שנוכל לעמוד מכאן ולהבא, אנו ואתם, צאצאינו וצאצאי צאצאינו עד סוף כל הדורות נוכל להחזיק באמונה פשוטה בהשי"ת ובתורה ומצוות.

אמונה בהשגחה פרטית בכל פרטי הבריאה כפי שמקובל מהבעל שם טוב הק'

בכלל האמונה - אמונה פשוטה בהשגחה פרטית. וכפי שמקובלים אנו ממרן הבעש"ט הק' זי"ע, השגחה פרטית כוללת לא רק את האנשים, אלא אף דומם צומח חי מדבר, הכל מושגח בפרטיות למן ששת ימי בראשית. כל העולם וכל הברואים, כל המדברים, כל הבעלי חיים וכל הצומח, ואפילו אבן קטנה הנעה ממקום למקום,

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחוקקי הדת
פסח תשע"ה

פנה עמם אל החלון והחווה להם על עגלה חולפת הטעונה תבן ואי-אילו קשים נופלים ממנה על הארץ כדרך התבן. "האם מאמינים הנכם באמונה שלמה שכל זה נגזר מששת ימי בראשית, שעגלה מלאה תבן תחלוף כאן, ויפלו ממנה כך וכך פיסות תבן על הארץ?". עתה יראו מלהשיב דבר ולא פצו את פיהם. משכך, גער בהם הרבי: "גשו הלאה אפיקורסים, איני חפץ בכם".

בצער רב פנו לאכסנייתם והחלו להתבונן בדבר. ואחד מהם החל להרהר, 'הרי לנו בני אדם, באם יארע לנו שתאבד חתיכת זהב או כסף, או מרגלית, ירע לנו הדבר ונצטער על כך. אך לא כן יהיה כאשר ישברו לו לאדם כלי נייר, צלחות, כוסות, כפות וקערות של נייר, אז בוודאי לא תיעגם נפשו על כך, הדבר לא יגע אל לבו כלל. אצל בני אדם, ישנו חילוק בין זהב וכסף לפלסטיק ונייר. אולם כלפי רבונו של עולם, דכולהו קמיה כלא חשיבין, אצלו כל העולם כולו חשוב ככלום, האם יש חילוק לפניו בין כסף וזהב למינים אחרים? - ודאי שלא שייך אצלו שום חילוק כלל.

אם כן אפוא, כיון שמאמינים אנו שהש"ת משגיח בהשגחה פרטית על כל העולם, על כל האנשים, על כל הבריאה, על כל הספינות השטות בים, על ספינות האוויר בשחקים, על כל העגלות הנוסעות, וכי יש בעיני הש"ת חילוק בין דברים גדולים לדברים קטנים. ולפי זה, מה חילוק יש בעיניו בין אם נופל קש על הארץ, לבין אם כל העגלה העמוסה תבן מתהפכת ונופלת על הארץ, ולבין דברים אחרים, ולבין מכונית המתקלקלת בדרך, והרי אין לפניו בזה שום הבדל.

משנצנצה במחשבתו של החסיד מחשבה זו, אורו עיניו, הן בדבר זה שאלני הרבי, ואכן מאמין אני גם בזה, שכל קש הנופל לארץ - הכל בהשגחה פרטית מהש"ת. רץ אל חברו להרצות בפניו הדברים, והנה אץ חברו לקראתו, והתברר כי אף ברעינו נפלה מחשבה זו ממש.

פנו השניים אל משכן הרבי, והנה יצא גם הרבי לקראתם וקידמם בברכת 'שלום עליכם' בשמחה ובמאור פנים. משראו זאת

הכל מושגח בהשגחה פרטית למן ששת ימי בראשית.

והזכרנו לעיל את הכתוב בפרשת השבוע: "ויקח ספר הברית ויקרא באזני העם ויאמרו כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע". ופירוש "נעשה" הוא כפשוטו, שנקיים את כל המצוות מעשיות שבידינו לקיים. ואילו על תיבת "ונשמע" איתא בתרגום "נעבד ונקבל", היינו שנעשה ונקבל הדבר, שנקבל את כל מצוות התורה ואת כל הכתוב בה ואת כל אשר דבר ה', באמונה שלמה.

"דבר אל בני ישראל ויסעו" - בזכות מסירות נפש ייקרע להם הים

וכתב ה"אור החיים" הק' בפרשת בשלח, לפרש מה שאמר השי"ת למשה רבינו (שמות יד, טו), "דבר אל בני ישראל ויסעו", שמידת הדין טענה (עיין ילקוט ראובני על הפסוק "חיל פרעה") כי אלו ואלו עובדי עבודה זרה, ואילו מידת הרחמים עוררה רחמים על בני ישראל שיהיו ניצולים, וטענה מדת הדין, באיזו זכות יינצלו בני ישראל.

אמר לו השי"ת למשה רבינו "מה תצעק אלי", אין הדבר תלוי בי, והגם שברצוני להושיע את בני ישראל, אולם הרי ישנה מידת הדין המונעת את הנס, אשר על כן "דבר אל בני ישראל ויסעו", היינו "שיתעצמו באמונה בכל לבם", ויכנסו לתוך הים במסירות נפש, "על סמך הבטחון כי אני אעשה להם נס", ועל ידי זה תתגבר מידת הרחמים על מידת הדין, ויקרע השי"ת את הים לפני בני ישראל, "כי גדול הבטחון והאמונה הלז להכריעם לטובה".

השרף מסטרעליסק פעל בלב חסידיו אמונה בהשגחה פרטית

אספר לכם עובדא: שני חסידים באו לפני הרה"ק השרף מסטרעליסק זי"ע לאחר פטירת רבם, כשמשאלתם בניהם שיקבלם אליו להיות חסידיו, וברצונם להתקשר אליו בנפש רוח ונשמה.

שאל אותם הרב הקדוש מסטרעליסק, האם הנכם מאמינים אמונה שלמה בהש"ת? השיבו, ודאי שמאמינים אנו באמונה שלמה. חזר ושאל, המאמינים הנכם אמונת ה', אמונה בהשגחה פרטית? ושוב השיבו, ודאי.

נתיבות הכשרות

ביד"ץ מחזיקי הדת
פסח תשע"ה

וכדכתיב בפרשת משפטים שאמרו "נעשה ונשמע", כלומר, נקיים את כל דברי השי"ת מתוך אמונה שלמה בה, אמונה שלמה בתורה ובתרי"ג מצוות, אמונה שלמה בתורה שבכתב, אמונה שלמה בתורה שבעל פה, ואמונה שלמה שהכל מושגח בהשגחה פרטית והכל מן השמים.

"וישב משה את דברי העם אל ה'". כבר דקדק רש"י בזה "וכי צריך היה משה להשיב", וביארו בספרי חסידות, שמה שאמרו בני ישראל "כל אשר דבר ה' נעשה", לא היה מכוחם, אלא "אל ה'", השי"ת השפיע להם כוח זה שיאמרו "כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע", תוך אמונה בהשי"ת.

זהו: "להגיד בבוקר חסדך", שנוכל להגיד חסד זה של השי"ת, ש"ואמונתך בלילות", שעצם הדבר שאנו יכולים להחזיק באמונה "בלילות", בזמני חשכה, דבר זה עצמו הוא חסד ה', ואין זה מכוחנו כלל. וכשם שבזמנים הטובים מודים ומשבחים להשי"ת על הטוב, ומאמינים באמונה שלמה שהוא מן השמים, כמו כן "ואמונתך בלילות", יש להאמין בהשי"ת אפילו בלילות.

יתן ה' שנוכל להחזיק באמונה כל ימי חיינו, ותצליח דרך "מחזיקי הדת" בכל העניינים, ברוחניות ובגשמיות.

השי"ת יעזור לכל התומכים, לכל המסייעים, ולכל בני ישראל, שיבורכו בכל הברכות, כל ההשפעות הטובות, כל החסדים וכל הרחמים, ובני ישראל יושעו בכל הישועות וכל הרפואות וכל הנחמות, ושתתרומום קרן התורה וקרן ישראל, ושנזכה לגאולה שלמה במהרה (אמן).

החסידיים, הבינו כי מאת הרבי היתה להם זאת ההארה, והיתה זאת פרי תפילותיו של הרבי, שהתפלל עליהם שיבואו לידי אמונה שלמה.

כוונת כ"ק מרן מהר"י זי"ע גם על "מחזיקי הדת" שייסדנו כאן בארץ ישראל

את הסיפור הזה אנו מספרים, כיון שאנו מאמינים, שבשעה שייסד כ"ק א"ז [כ"ק מרן מהר"י] זי"ע את "מחזיקי הדת", ואמר שיום כ"ג שבט יהיה יומא דפגרא עד ביאת הגואל, כיוון גם כן על "מחזיקי הדת" שאנו נייסד בארץ ישראל.

על כן אפוא על זאת ישמח לבנו ותגל נפשנו, וכשם שהיה השי"ת בעזרנו עד עתה, "עד הגנה עזרונו ורחמיך ולא עזבונו חסדיך", הכל היה רק חסדים ורחמים, כן מחלים אנו את פני השי"ת, ומאמינים אנו, ותקוותנו איתנה "ואל תטשנו ה' אלקינו לנצח", ובכל פסיעה ופסיעה נזכה כולנו להשגחה פרטית מן השמים, ונצליח בכל העניינים.

ויעזור השי"ת שצאצאינו וצאצאי צאצאינו עד סוף כל הדורות, וצאצאיכם וצאצאי צאצאיכם, כולם יזכו לאמונה שלמה, אמונת ה' והשגחה פרטית כל ימי חייהם בכל הדורות עד סוף כל הדורות.

אמונת בני ישראל נשפעה להם מאת השי"ת

ובזה יש לפרש הפסוק הנצב בפתח דברינו, שכשבא משה רבינו לומר לבני ישראל את דברי השי"ת, "ויענו כל העם יחדיו ויאמרו כל אשר דבר ה' נעשה",

נתיבות
הכשרות
בד"ץ מחזיקי הדת
פסח תשע"ה

נתיבות הכשרות

ל"ה שנים של כשרות מהודרת ביותר

נתיבות
הכשרותביד"ץ מחזיקי הדת
פסח תשע"הבפתח
בית הנתיבות

הננו בזה בשער "נתיבות הכשרות" לשנת תשע"ה, השנה השלושים וחמש של ניהול מערכות קהילה למופת, כאשר פעולות הקהילה ומחלקותיה ידועות בשם טוב בקרב כל ישראל, ומהווה דוגמה וציון לקהילה מאורגנת, ברוחניות ובגשמיות, לתפארת כל בית ישראל.

גולת הכותרת של מוסדות קהילתנו הק', אודותיהם אנו מרחיבים את הדיבור במדור "מוסדות הקהילה", היא ללא ספק מערכת הכשרות, שנוסדה יחד עם קהל מחזיקי הדת, שניהן כרוכות זו בזו כתרין רעין דלא מתפרשין, והיו חזון אחד ומטרה אחת.

לפני כחודשיים, ביום כ"ג שבט העעל"ט, יומא דהילולא רבא של כ"ק מרן אדמו"ר מהר"י זי"ע, מייסד ומחולל חברת "מחזיקי הדת" בגאליציה, התקיימה המעמד הגדול לרגל מלאת שלשים וחמש שנים לייסוד הקהילה הק' ומערכת הכשרות, "ועידת הכשרות" בראשות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, שהסתיימה בהצלחה גדולה והתקוה רבה שהתוצאות תהיינה מבורכות ומשובחות בס"ד.

במעמד הזכרנו עובדה נפלאה המעידה על תועלתה הגדולה של מערכת הכשרות. כאשר יסד כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א את מערכת הכשרות, היתה המטרה העליונה שעמדה בראש מעייניו הק', שבכל בית יהודי בארץ ישראל, גם אם ל"ע אינו שומר תורה ומצוות, ייכנסו מאכלים כשרים ומהודרים, ולא יתגעלו ח"ו במאכלים אסורים ומפוקפקים.

היתה זאת מהפכה אדירה שרק כיום, במבט של שלשים וחמש שנים אחורה, יכולים אנו לעמוד על כך. מי שזוכר, בימים ההם, היו בשוק מעט מאוד מוצרים בהכשרים מהודרים. לדוגמא בלבד: בתחום מוצרי החלב, היה מפעל אחד ויחיד בהשגחה למהדרין, והוא מפעל "טרה", שגם לא היו לה יותר מדי מוצרים. קהל מחזיקי הדת היה הראשון שפרץ דרך והכשיר את המפעל הגדול של "תנובה" בתל אביב, כאשר חבר הביד"צ הגה"צ רבי חיים יחיאל רויטמן זצ"ל השקיע את מיטב כוחותיו בכדי להתאים את המפעל שיהיה כשר ומהודר למהדרין מן המהדרין. הודות לכך, מפעל תנובה גדל והתפתח למימדים עצומים, עד שכיום יוצאים מן המפעל לשיווק מדי יום 250 מוצרי חלב, שהם כ-2,350,000 אריזות, כולם בהשגחת הביד"צ דקהל מחזיקי הדת.

דבר זה הביא גם את אחרים, שבתחילה טענו נגדנו טענות שונות ומשונות ורדפו אותנו בכל מיני רדיפות על כך שמעניקים כשרות לכל דכפין, שכיום הולכים גם הם בדרכנו ועוקבים אחרי עבודת הקודש של הביד"צ, ובתחומים רבים קיבלו גם הם את הנהלים וההידורים הנהוגים אצלנו. כך התקיים הפסוק (ישעיה סו, ה): "שְׁמַעו דְּבַר ה' אֶל דְּבָרוֹ אֶמְרוּ אֲחֵיכֶם שְׁאֵיכֶם מְנַדְּיכֶם לְמַעַן שְׁמִי יִכְבַּד ה' וְנִרְאָה בְּשִׁמְחַתְּכֶם וְהֵם יִבְשׁוּ" - פשוטו כמשמעו.

לאחר התבוננות בדבר נוכל להיווכח לנתון מדהים. יש כיום בארצנו הקדושה רבבות אלפי בעלי תשובה, בכל מקום בארץ ממש, מהפכה רוחנית אדירה שהולכת וגדלה מיום ליום. מה שאין כן בארצות הברית, אשר גם שם יש ריכוז גדול של יהודים חרדים לדבר ה', לא פחות מבארץ ישראל, ועם כל זה אין אנו רואים שם את התופעה המיוחדת במימדים גדולים כבארץ ישראל.

התשובה לכך לכאורה, על פי מה שכתב ה"אור החיים" הקדוש בפרשת אחרי מות, כי גוף שאוכל נבילות וטריפות ומאכלים אסורים חלילה, אינו יכול להתעלות ולהתקדש. ומדה טובה מרובה, מי שמכניס לתוך פיו אך מאכלים כשרים, הדבר משפיע עליו לטובה.

היא הנותנת להבדל העצום שבין ארץ ישראל לארצות הברית. כאן, כאמור, הודות לעיניו הצופיות של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, קמה התפתחות עצומה במוצרי המזון, עד שכיום כל יהודי בארץ ישראל, גם מי שאינו שומר תורה ומצוות רח"ל, אינו יכול להכניס לביתו רק מוצרים

**נתיבות
הכשרות**
ביד"ץ מחזיקי הדת
פסח תשע"ה

כשרים, כי כמעט ואין מפעל בארץ שאינו נושא חותמת כשרות למהדרין. ואילו בארצות הברית, למרבה הצער, יהודי שאינו שומר תורה ומצוות, אינו נשמר בכך והוא נכשל בנבלות וטריופות ה"י.

כך ניצלו דורות שלמים בישראל, בזכות המהפכה הגדולה שהביאה בכנפיה הקמת קהל מחזיקי הדת ומערכת הכשרות אשר תחת דגלו.

אחי ורעי! ברור הדבר, שעל אף ההשקעה הרבה והעבודה הקשה מצדנו, אנו זקוקים לסיעתא דשמיא מרובה בכל צעד ושעל מחד, ולעזרת הציבור היקר המדקדק בכשרות מאידך.

אשר על כן, הננו קוראים ומבקשים בזה בכל לשון של קריאה ובקשה, עזרו לנו שנוכל להצליח עוד ועוד ולעלות מעלה מעלה. נגיע לכך בעז"ה אם כל אחד ואחד ישתדל לרכוש את המוצרים שבהשגחת הביד"ץ דקהל מחזיקי הדת ולדרוש ברשתות המזון ובמרכולים שהוא נמנה עם לקוחותיהם, שיביאו את המוצרים הללו, ובכח הרבים, כאשר יראו שזו דרישה הבאה מאלפי משפחות ושהדבר חשוב ויקר להם, בטוחים אנו כי לא יוכלו להתעלם וישתדלו בכל כוחם לרצות את הציבור הגדול הזה.

כיום, כאשר כל המפעלים עובדים באופן ממוחשב ומסודר, ניתן לבדוק כל דבר כמה יצא לשוק וכמה נמכר, ניתן להוכיח כמה מוצרים נמכרו בהכשר זה או בהכשר אחר, וכאשר כל חסידי בעלזא ישתדלו בדבר ויהדרו לרכוש אך ורק את המוצרים שבהשגחת הביד"ץ דקהלתנו הק' - המשווקים היום בכל מקום ובמחירים נוחים - הם יוכחו שכדאי להם לבוא לקראת הציבור הגדול והקדוש הזה, וכך נוכל להתקדם ולהתפתח עוד, כי כן ה' הטובה עלינו.

כל אחד על מקומו יכול להיות חלק מתוך שרשרת פעילות אדירה, ויתאחד לכח גדול ועצום שיביא תועלת גדולה לנו, לבנינו ולהמוני בית ישראל שיזכו על ידי כך לכשרות למהדרין מן המהדרין.

כך נעשתה המהפכה הגדולה בתחום העופות והבשר, כאשר כיום השחיטה המהודרת של "קהילות" היא הגדולה שבשחיטות המהודרות, ותוצרתה גדולה לאין ערוך מכל השגחה אחרת. הביד"ץ דקהל מחזיקי הדת הוא חוד החנית שם, כאשר הגאונים הגדולים שליט"א חברי בית הדין המיוחד לענייני כשרות קובעים את ההידורים והחומרות הרבים שהיו נהוגים בקהילתנו הק' מאז ומקדם.

כל זאת בזכות הגאונים הגדולים שליט"א חברי בית הדין המיוחד לענייני כשרות, הגאון רבי **חיים דוד שובקס** שליט"א דומ"צ דקהל מחזיקי הדת ובעמח"ס "מגד חדש", הגאון רבי **שמאי קהת הכהן גרוס** שליט"א דומ"צ דקהל מחזיקי הדת ובעמח"ס "שבט הקהתי" ושא"ס, הגאון רבי **מרדכי אייכלר** שליט"א מלפנים רבה של עמנואל וחבר ביה"ד המיוחד לענייני ממונות, הגאון רבי **שמואל פינחס טרויבע** שליט"א דומ"צ דקהל מחזיקי הדת והגאון רבי **פינחס לייביש פדוא** שליט"א דומ"צ דקהל מחזיקי הדת קרית בעלזא בקרית גת. הלא המה העומדים בראש המערכה הגדולה לאלקים, ידועים לשבטיהם ושמן הולך לפנייהם בגדלותם העצומה, בתורה וביראה, ובכל מקום שומעים לדבריהם ומעיינים בפסקיהם. כוחם הגדול בהוראה ודיעתם הנרחבת בכל תחומי הכשרות, הם לנו לעינים והם שהוציאו את שמה הטוב של מערכת הכשרות דקהלתנו הק'.

ואנשי בשורה אנחנו, אף כי כבר עברו שלשים וחמש שנה מאז נוסדה הקהילה הק', עדיין אנו עומדים בתחילת הדרך ועוד היד נטויה בעז"ה בקרוב להוסיף מוצרים רבים ונחוצים לתועלת הציבור הקדוש המדקדק ומהדר בכשרות. כה יתן לנו ה' וכה יוסיף.

תפילתנו בפנינו: עד הנה עזרונו רחמיך ה' ולא עזבונו חסדיך ה' אלקינו, כן יעזרונו השי"ת הלאה על דבר כבוד שמו ית', להרים קרן הקהילה הקדושה וקרן מערכת הכשרות, לעשות רצון קדשו של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, מתוך ברכת ה' בכל מעשה ידינו.

בברכת פסח כשר ושמח

הרב מרדכי בריסק

יו"ר הקהילה

נתיבות
הכשרותבד"ץ מחזיקי הדת
פסח תשע"ה

מכירת חמץ

- הודעות על מוקדי מכירת חמץ
- מהו מכירת חמץ למוכרו לנכרי
- הודעה בדבר מכירת חמץ ביום י"ג ניסן
- תוקף שטרי הרשאה הנחתמים על ידי מנהלי מפעלים שאינם שומרי תורה
- שטר מכירת חמץ למפעלי מזון
- רשימת המוצרים הצריכים מכירת חמץ

פסח תשע"ה

מכירת חמץ

נתיבות
הכשרות
ביד"ץ מחוקקי הדת
פסח תשע"ה

חברי הביד"ץ והרבנים הגאונים שליט"א ישבו בעצה שית"ת
מראש חודש ניסן בענין מכירת חמץ לפי המקומות כדלקמן:

ירושלים	
הרבנים הגאונים המוצי"ם שליט"א בלשכת ההוראה רח' דובר שלום 16 מהשעה 8.30 בבוקר עד 8.00 בערב	קרית בעלזא
הגאון רבי אליהו שמואל וינד שליט"א, מו"צ בביתו רח' דובר שלום 1 בין השעות 2:00.3:00 אחה"צ ומ. 10:30 בערב	רח' דובר שלום 1
הגאון רבי חיים דוד שובקס שליט"א, מו"צ בביתו רח' דובר שלום 13 בשעות הערב	רח' דובר שלום 13
הגאון רבי שמאי קהת הכהן גראס שליט"א, מו"צ בביתו רח' דברי חיים 7 בשעות הערב	רח' דברי חיים 7
הגאון רבי מאיר צבי ברנד שליט"א, חבר הביד"ץ וראש כולל "שומרי החומות" בביתו רח' דברי חיים 13 בשעות הצהריים והערב	רח' קדושת אהרן 9
הגאון רבי יעקב אליעזר פורגס שליט"א, מו"צ בביתו רח' דברי חיים 25 בשעות הערב	רח' דברי חיים 25
הגאון רבי אליעזר שטוקמן שליט"א, אב"ד פרמיסלא בביתו רח' דברי חיים 25 בשעות הערב	רח' דברי חיים 25
הגאון רבי שמואל בנימין שפרינצלס שליט"א, מו"צ בביתו רח' אהל יהושע 5 בשעות הערב	רח' אהל יהושע 5
הגאון רבי שלמה בינעט שליט"א, מו"צ בביתו רח' אהל יהושע 1 בשעות הערב	רח' אהל יהושע 1
הגאון רבי נפתלי מושקוביץ שליט"א, מו"צ בבית ההוראה גני גאולה בין השעות 8:30 - 9:00 בבוקר בביתו רח' תכלת מרדכי 2 בשעות הערב	שכ' גני גאולה

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחוזיקי הדת פסח תשע"ה

מכירת חמץ

הגאון רבי פתחיה קליין שליט"א, א, מו"צ	רח' תכלת מרדכי 2
בבית הוראה גני גאולה בין השעות 8:30. 9:00 בערב בביתו רח' תכלת מרדכי 2 בשעות הערב	
הגאון רבי יצחק כהנא שליט"א, מו"צ	רח' תכלת מרדכי 3
בביתו רח' תכלת מרדכי 3 בשעות הערב	
הגאון רבי אהרן זיכרמן שליט"א, מו"צ	שכ' גבעת אהרן
בביתו רח' מנחת יצחק 9 בשעות הערב	
הגאון רבי שלום וידער שליט"א, מו"צ	רח' קדושת אהרן 9
בביתו רח' קדושת אהרן 9 בשעות הערב	
הרה"ג ר' יוסף עמרם מושקוביץ שליט"א	רח' קדושת אהרן 12
אב"ד בוניאד וספרא דדיינא בביתו רח' קדושת אהרן 12 בשעות הערב	
הרה"ג ר' ישראל גבריאל אדלר שליט"א	רח' קדושת אהרן 2
אב"ד טורדא בביתו רח' קדושת אהרן 2 בשעות הערב	
הגאון רבי יצחק כ"ץ שליט"א,	רח' קדושת אהרן 7
חבר ביה"ד המיוחד לענייני ממונות בביתו רח' קדושת אהרן 7 בשעות הערב	
הגה"צ רבי שמואל רוזנגרטן שליט"א,	נופי אליהו
ראש ישיבה דחסידי בעלזא, וחבר הביד"צ בביתו רח' דברי חיים 34 בשעות הערב	
הרה"ג ר' נחמן קליין שליט"א,	קרית מטרסדורף
רב ביהמ"ד "מנחם משיב" במעון הורים נוה שמחה רח' סורוצקין 1 בין השעות 1:30.2:00 בצהריים ובין השעות 8:00.7:00 בערב	
הגאון רבי דוד פריד שליט"א, מו"צ	רמת הצפון
בביתו רח' ירמיהו 60 כניסה ב' בשעות הערב	
הגאון ר' ישראל שוורץ שליט"א,	גוש 80
רב קהילת צאנז גבעה א' ביתר בביתו רח' גרוסברג 7 כניסה ב' בשעות הערב	

**נתיבות
הכשרות**
ביד"ץ מחוקקי הדת
פסח תשע"ה

הגאון ר' אברהם צבי יעקבוביץ שליט"א, אב"ד וואדקערט בביתו רח' אבן האזל 9 בשעות הערב	תל ארזה
הגאון ר' אהרן רובינפלד שליט"א, ראש הכולל דחסידי בעלזא בביתו רח' עזרת תורה 14 בשעות הערב	שכונת עזרת תורה
הגאון רבי שלום גרוס שליט"א, מו"צ בביתו רח' זכרון יעקב 7 בשעות הערב	רוממה
הגאון רבי אלימלך גרוס שליט"א, מו"צ בביתו רח' תכלת מרדכי 12 בשעות הערב	רוממה
הגה"צ רבי אהרן מרדכי רוטנר שליט"א, מו"צ בביתו רח' עבודת ישראל 18 בשעות הערב	בתי וורשא
הרבנים הגאונים המו"צים שליט"א בלשכת המוצי"ם רח' יצחק שולל 4 בין השעות 4:30.6:00 אחה"צ וביום י"ג ניסן בין השעות 3:30.5:00 אחה"צ	זכרון משה
הרה"צ ר' אברהם אריה ברנשטיין שליט"א, אדמו"ר מליטשיק בביתו רח' צפניה 26 בשעות הערב	כרם אברהם
הרב צבי זיגלמן שליט"א, בביתו רח' בתי הונגרים 4 בשעות הערב	מאה שערים / בתי הונגרים והסביבה
הרה"ג ר' יעקב דוד ברנשטיין שליט"א, רב ביהמ"ד מגן שאול בביתו רח' דוד חזן 14 בשעות הערב	נוה צבי
הרה"ג ר' מרדכי דוב פולק שליט"א, רב ביהמ"ד "עטרת יחיאל" קאלבסוב בביהמ"ד קאלבסוב רח' תורה מציון 14 בשעות התפילה	שיכון הרבנים בניני רובינשטיין
הרב ראובן צבי כהנא שליט"א, בן כ"ק אדמו"ר מספינקא. ירושלים זצ"ל בביהמ"ד "נחלת עקיבא" בשעות התפילה ובביתו רח' תכלת מרדכי 15 בשעות הערב	קרית בעלזא - שלב ב'
הגאון רבי אליהו שמואל וינד שליט"א, מו"צ בביהמ"ד דחסידי בעלזא רח' פרי חדש 30 במוצש"ק פרשת ויקרא.צו	בתי הורנשטיין
הרב יצחק לנגנויער שליט"א בביתו רח' ישא ברכה 20 בשעות הערב	שכונת הבוכרים

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחוזיקי הדת
פסח תשע"ה

מכירת חמץ

מקור ברוך	הרב שמעון שניבלג שליט"א
	נכד הגר"י שנייבלג זצלה"ה אב"ד בני ראם וחבר הביד"ץ בביתו רח' בר גיורא 3 בשעות הערב
רח' עזרא	הרה"ג ר' מרדכי איכלר שליט"א
	מלפנים רב ואב"ד עמנואל חבר ביה"ד המיוחד לענייני כשרות מחזיקי הדת בביתו רח' עזרא 14 בשעות 3.5 אחה"צ
רח' עובדיה	הרה"ג ר' ישי יעקובוביץ שליט"א
	אב"ד קאפאוואר בביתו רח' עובדיה 2 בשעות הערב
פאג"י וסנהדריה	הרה"ג ר' שמואל משה ויינר שליט"א
	ר"מ בביהמ"ד דחסידי בעלזא רח' פרי חדש בביתו קרית מאור חיים 116 בין השעות 8:30-10:00 בבוקר
גבעת שאול, קרית משה	הרה"ח ר' חיים צבי גלנדואר הי"ו
	בביתו רח' עזריאל 7 בשעות הערב
בית וגן	הגאון רבי משה מיכל פינק שליט"א,
	רב שכונת בית וגן, ומו"צ בביתו רח' ברויאר 7 בין השעות 10:00-12:00 לפנה"צ ובין השעות 4:00-9:00 אחה"צ
הר נוף	כ"ק האדמור מבוסטון שליט"א
	בביהמ"ד בוסטון הר נוף רח' רוז'ין 17 אחרי מניין שחרית של 8:30 ובין מנחה למעריב ובשעות הערב בביתו רח' בויאן 32
רמת שלמה	הרה"צ רבי ישכר שטוקהמר שליט"א
	אדמו"ר מקאמרנא רמת שלמה בביהמ"ד קהל חסידים רח' דרוק 26 בין מנחה למעריב ובביתו רח' דרוק 44/28 בשעות הערב
רמת שלמה	הרה"צ רבי הערשל רוטנר שליט"א
	אדמו"ר מספינקא רמת שלמה בביתו רח' ברים 10 בשעות הערב
רמות	הרה"צ רבי אלימלך שיף שליט"א,
	אדמו"ר מליזנסק בביהמ"ד נועם אלימלך רח' מינץ 46 בין השעות 8:30-9:30 בערב ובביתו רח' רובין 40 בין השעות 9:30-12:00 בערב
בני ברק	
רח' האדמו"ר מבעלזא	הרבנים הגאונים המוצי"ם שליט"א
	בלשכת ההוראה רח' בעלזא 6 בין השעות 8:45-9:45 ובין השעות 10:45-11:45 לפנה"צ ובין 5:30-9:30 בערב. לליל בדיקת חמץ משעה 9:30, בער"פ אין מכירת חמץ

נתיבות הכשרות

ביד"ץ מחזיקי הדת
פסח תשע"ה

<p>הגה"צ רבי חיים צבי שפירא שליט"א, חבר הביד"צ ורב ביהמ"ד קהל חסידים רמת אהרן</p>	רמת אהרן
<p>בביהמ"ד קהל חסידים רח' סורוצקין 9 בין השעות 8:30.9:30 בבוקר, ובין השעות 6:00.7:00 בערב, ובין השעות 8:30.9:30 בערב, בליל בדיקת חמץ משעה 8:30 עד 12:00 ובמשך היום בביתו רח' עמוס 10</p>	
<p>הגה"צ רבי יעקב גרינוולד שליט"א חבר הביד"צ</p>	רח' קהילות יעקב
<p>בביהמ"ד דחסידי בעלזא רח' קהילות יעקב 21 בשעות התפלה ובביתו רח' אהבת שלום 11</p>	
<p>כ"ק אדמו"ר מזידיטשוב שליט"א בביהמ"ד זידיטשוב רח' רבינא 9 בשעות התפלה</p>	רח' רבינא
<p>הגאון רבי נחמן רוטנר שליט"א, אב"ד חליסה</p>	רח' מתתיהו
<p>בביהמ"ד "בית נחמן" רח' מתתיהו בשעות התפלה ובביתו רח' מתתיהו 12 בשעות הערב</p>	
<p>הגאון רבי יצחק צבי שפרינצלס שליט"א, רב שכונת גבעת רוקח, ומו"צ</p>	גבעת רוקח
<p>בביתו רח' הרב שר 4 בשעות הערב</p>	
<p>הגאון רבי משה וובר שליט"א, מו"צ בביתו רח' רבי עקיבא 85 בשעות הערב</p>	רח' רבי עקיבא
<p>הגאון רבי נפתלי רייזמן שליט"א, מו"צ בביתו רח' בעש"ט 13 בשעות הצהריים והערב</p>	רח' בעל שם טוב
<p>הגאון רבי שמואל פנחס טרויבע שליט"א, מו"צ בביהמ"ד דחסידי בעלזא בית פנחס רח' יואל 18 בשעות התפלה ובביתו רח' סוקולוב 38 בין השעות 9:00.10:30 בערב</p>	רח' יואל
<p>הגאון רבי אברהם יהושע הורוויץ שליט"א, מו"צ בביהמ"ד דחסידי בעלזא רח' זוננפלד 3 רמת אלחנן בשעות התפילה ובביתו רח' חזון איש 79 בשעות הערב</p>	רמת אלחנן
<p>הגאון רבי דוב מאיר פייבוש שליט"א, מו"צ בביתו רח' שפת אמת 13 בשעות הערב ובביהמ"ד "רבבות אפרים" רח' בעלזא 1 בשעות התפלה</p>	רח' שפת אמת
<p>הגאון רבי יהושע פינק שליט"א, מו"צ בביהמ"ד דחסידי בעלזא רח' מחזיקי הדת 2 בשעות התפלה</p>	זכרון מאיר

נתיבות הכשרות

ביד"ץ מחוזיקי הדת פסח תשע"ה

מכירת חמץ

<p>הגאון רבי יהודה ביילוש שליט"א, מו"צ בביתו רח' סוקולוב 24 בשעות הערב</p>	<p>רח' סוקולוב</p>
<p>הגאון רבי שלמה שמחה רויטמן שליט"א, מו"צ בביתו רח' דמשק אליעזר 21 בשעות הערב</p>	<p>קרית ויזניץ</p>
<p>הגאון רבי ירמלי אדלר שליט"א, מו"צ בביתו רח' סעד'ל גאון 11, בשעות הערב</p>	<p>רח' סעד'ל גאון</p>
<p>הגאון רבי שמואל צבי רייזמן שליט"א, מו"צ בביתו רח' ירמיהו 2 בשעות הערב</p>	<p>מערב בני ברק</p>
<p>הגאון רבי שמעון שיף שליט"א, מו"צ בביתו רח' בן יעקב 28 בשעות הערב</p>	<p>רח' בן יעקב</p>
<p>הגאון רבי צבי יהודה שיש שליט"א, מו"צ בביתו רח' קהילת יעקב 35 בשעות הערב</p>	<p>רח' בן יעקב</p>
<p>אשדוד</p>	
<p>הגה"צ רבי חיים פסח הורוביץ שליט"א, חבר הביד"צ בלשכת הוראה רובע ג' בין השעות 1:00.2:00 בצהריים, ובין השעות 7:00.8:00 בערב</p>	<p>רובע ג'</p>
<p>הגאון רבי אשר ישעי' זלפריינד שליט"א, מו"צ בביהמ"ד אור שלמה רח' חטיבת הנגב בשעות התפלה ובביתו רח' האדמו"ר מבעלזא 16 בין השעות 2:00.3:00 בצהריים ובין השעות 7:00.8:00 בערב</p>	
<p>הגאון רבי אלחנן וינד שליט"א, מו"צ בביהמ"ד דחסידי בעלזא רחוב אבוחצירא בשעות התפלה ובביתו רח' חטיבת הנגב 27/43 בשעות הערב</p>	
<p>הגאון רבי אברהם חיים ברנשטיין שליט"א, מו"צ בביהמ"ד "אהבת שלום" בשעות התפלה ובביתו רח' האדמו"ר מבעלזא 14/16 בשעות הערב</p>	
<p>הגאון רבי שמואל מרדכי זלפריינד שליט"א, מו"צ בביתו רח' האדמו"ר מבעלזא 2 בשעות הערב</p>	
<p>הגאון רבי מנחם מנדל שווימר שליט"א, מו"צ בביהמ"ד "בית יעקב אריה" רח' רבי מאיר בעל הנס בשעות התפלה ובביתו רח' בעל הנס 11/28 בין השעות 1:15.2:00 בצהריים</p>	<p>רובע ז'</p>

**נתיבות
הכשרות**
ביד"ץ מחוזקי הדת
פסח תשע"ה

הגאון רבי יוסף פלטיאל דירנפלד שליט"א, מו"צ

בביהמ"ד "בית דוד שאול" רח' רבי חנינא בן דוסא בשעות התפילה ובביתו רח' שמאי 2 בשעות הערב

הגאון ר' מנשה פינק שליט"א, מו"צ

בביהמ"ד דחסידי בעלזא "בית נפתלי" בשעות התפילה ובביתו רח' רבא 5 בשעות הערב

הגאון ר' יוסף צבי רכניצר שליט"א, מו"צ

בביהמ"ד "בית פנחס" רח' רבי ינאי בשעות התפילה ובביתו רח' רשב"י 23 בשעות הערב

הגאון ר' אהרן שלמה גרוס שליט"א, מו"צ

בביתו רח' שמאי 1 בשעות הערב

הגאון ר' ישראל יהודה יאקאב שליט"א, מו"צ

בתיאום טלפוני: 052.7617625

הגאון ר' אהרן רייכמן שליט"א, מו"צ

בתיאום טלפוני: 052.7615715

הגאון ר' חיים זעליג שפרינצלס שליט"א, מו"צ

בביתו רח' שמאי 1 בשעות הערב

הרה"צ רבי דוד מוסקוביץ שליט"א,

רב ביהמ"ד שאץ

בביהמ"ד שאץ ר' רבי יהודה הנשיא בשעות התפילה

הרב זלמן אייזנבך הי"ו

בביהמ"ד "קהל חסידים" רח' רבי אליעזר בן הורקנוס בשעות התפילה

תל אביב

הגה"צ רבי אברהם צבי דירנפלד שליט"א,

חבר הביד"ץ וראש כוללי עיון דחסידי בעלזא בארה"ק
בביהמ"ד דחסידי בעלזא רח' אחד העם 63 בשעות התפילה

חיפה

הגאון רבי מאיר דוב רכניצר שליט"א, מו"צ

בביתו רח' ברכת משה 8 בשעות הערב

הגאון רבי צבי שובקס שליט"א, מו"צ

בביהמ"ד דחסידי בעלזא רח' הרב הרצוג 5 בשעות התפילה

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחזיקי הדת
פסח תשע"ה

בית שמש

הגאון רבי ארי' פינק שליט"א, מו"צ

בביהמ"ד דחסידי בעלזא "בית גדליה" רח' תכלת מרדכי בשעות התפילה

הגאון רבי שמואל יעקב לנדאו שליט"א, מו"צ

בביהמ"ד דחסידי בעלזא "יד כהן" רח' אהל יהושע בשעות התפילה

הגאון רבי מרדכי דוד וועטענשטיין שליט"א, מו"צ

בביתו רח' קדושת אהרן 13

בשעות הערב

גבעת זאב

הרב אהרן אליהו וועטנשטיין שליט"א

ראש כולל חושן משפט

ברח' הדישון 2, בימים שני שלישי רביעי 'יא' יב' ניסן

בין השעות: 10:00.11:30 - בשעות הערב

ובמוצ"ש הגדול עד שעתיים אחרי יציאת שבת

קרית גת

הגאון רבי פנחס פדווא שליט"א, מו"צ

בביהמ"ד דחסידי בעלזא בשעות התפילה

**נתיבות
הכשרות**
בד"ץ מחוזקי הדת
פסח תשע"ה

קהל מחזיקי הדת בארץ ישראל

מודעה רבה

בדבר מכירת חמץ ביום י"ג ניסן

הננו מודיעים בזה, שהגה"צ חברי הביד"צ שליט"א, יסדרו מכירת חמץ

מיוחדת ביום המישי י"ג ניסן תשע"ה בשעה 5.00 אחה"צ בדיוק

בלשכת הביד"ץ רח' יצחק שולל 4 ירושלים

מכירת זו מיועדת לאלו אשר מחמת סיבות שונות קשה להם לקיים חובת בדיקת חמץ במקומות מסויימים שכרשותם, ע"י מכירת זו נפטרים הם מחובת הבדיקה במקומות אלו אליבא דכו"ע.

המעוניינים במכירה זו יפנו למוכרי החמץ ממעם הגה"צ הביד"צ שליט"א

עד יום המישי י"ג ניסן בשעה 2.00 בצהריים

מכירה זו נהוגה בכמה קהילות בישראל

המקור למנהג זו, הוא לפי דעת המקור חיים, החיי אדם, השולחן שלמה (תל"ז במסגרת השולחן ס"ק ב') והקיצור שו"ע (סי' קי"ט סק"ו) חייבים בדיקה בליל בדיקת חמץ אפילו מפוכר חמצו ורשותו ביום י"ד מכיון שבשעת הבדיקה עוד לא מכר את ביתו והווי ברשותו.

בשו"ת בנין עולם (סי' כ') בשו"ת התם סופר (סי' קל"א) מקילים בזה, וכן האשל אברהם מצדד להקל.

המשנה ברורה מסיק (סי' תל"ז ס"ק ל"ב) דאף שאין למהות ביד המקילים, המוכר ביום י"ג (קודם זמן חיוב הבדיקה) שפיר עדיף טפי, וכן הכף החיים (סי' תל"ז ס"ק נ"ג) מסיק דיותר טוב למכור ביום י"ג כדי לצאת אליבא דכו"ע.

מזכירות הביד"צ

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחזיקי הדת
פסח תשע"ה

תוקף שטרי הרשאה למכירת חמץ הנחתמים ע"י שאינם שומרי תורה

בשנת תשנ"א, בעת הכנת שטרי ההרשאה למכירת חמץ במערכת הכשרות מחזיקי הדת, הורה הגר"ש אלישיב זצ"ל. להוסיף בסיום שטרות הרשאה למכירת חמץ, המיועדים להיחתם ע"י בעלי מפעלים והנויות שאינם שומרי תורה ומצוות, את ארבעת הסעיפים דלהלן:

1. המרשה מצהיר בזאת כי טענת חוזה למראית עין, ו/או טענת חוזה לצרכים דתיים, לגבי שטר הרשאה זה ולגבי שטר מכירה שיחתום בית הדין עם הגוי על סמך שטר הרשאה זה, תהא בלתי קבילה.
2. כל דין ודברים לגבי שטר הרשאה זה, יתקיים בפני ביה"ד הרבני בירושלים ועפ"י דין תורה.
3. ידוע למוכר, שהואיל ויהודים יראים ושלמים סומכים על שטר מכירה זה לגבי איסור חמץ, הרי כל טענה שתועלה על ידו לגבי תקפות המכירה ו/או גמירות דעתו, בנוסף להיותה בלתי תקפה, תחייבו בקנס של _____ ₪ שיטיל עליו ביה"ד הרבני הנ"ל שאותו הוא מקבל עליו.
4. דין חתימתו של שטר הרשאה זה כדין חתימה על שטר בוררין לכל דבר, כאשר הבורר הוא ביה"ד הרבני הנ"ל.

מעיפים אלו הוכנו בהתייעצות עם טובי המשפטנים בארץ והוכנסו לשטרי ההרשאה, שנחתמו ע"י בעלי המפעלים והחנויות העומדים תחת השגחת הביד"ץ דקהל מחזיקי הדת בא"י.

בית דין מיוחד לעניני כשרות שע"י קהל מחזיקי הדת בארץ ישראל

הודעה חשובה

בדבר שמירת מכירת חמץ למפעלי מזון

1. כידוע, לדעת פוסקי הדור אין תוקף לשטר הרשאה למכירת חמץ, כפי הנוסח המקובל, הנחתם ע"י יהודים שאינם שומרי תורה ומצוות.
2. במערכת הכשרות מחזיקי הדת בא"י, מוחתמים כל בעלי המפעלים והסוכנים על שמרות הרשאה שנוסחו בהתייעצות עם הגאון האדיר רבי יוסף שלום אלישיב זצ"ל.
3. מזכירות בין הדין תשמה להעביר לרבנויות וועדי כשרות שמרות כאלה לתועלת הציבור.

בברכת התורה

מזכירות בית הדין

שטר הרשאה למכירת חמץ

ביום י"ג / י"ד בניסן

נתיבות
הכשרות

בד"ץ מחזיקי הדת
פסח תשע"ה

מכירת חמץ

אנחנו כל אחד מאתנו המפורטים מטה, נותנים לכבוד הגה"צ חברי הבית דין צדק שליט"א דקהל מחזיקי הדת בא"י, לכולם או לאחד מהם או לבאי כחם, כח הרשאה לעשות עם כל החמץ שלנו המונח במקומות המפורטים למטה ועל כל החמץ שבדעתנו לכלול במכירה זו ועם כל המקומות שמונח בהם החמץ הנ"ל כאדם העושה בשלו, דהיינו אם נמצא לאחד מאתנו חמץ במקומות הנזכרים למטה או בכל מקום אחר, הן חמץ בעין שנעשה מחמשת מיני דגן הן דבר שהוא תערובת חמץ, הן חמץ בלוע, והן חמץ נוקשה וכל חשש חמץ הן אוכלים והן משקים, הן הראויים לבהמה וכל מיני תבואה וקמחים וכל מיני תרופות שיש חשש חמץ בתוכם, וכל החמץ הנדבק בכלים וכל מיני חמץ וחשש חמץ שיבואו תחת בעלותנו או לרשותנו עד זמן איסור חמץ ואחרי זמן איסור חמץ, וכל כל חמץ וחשש חמץ הנמצא בדרך, וכן תעשיות, עסקים ובתי מסחר של חמץ או חשש חמץ שיש לכל אחד מאתנו, וכן כל המקומות ששם מונחים כל הנ"ל, אף אותם המקומות שאינם שייכים לנו רק מושכרים לנו או באופן אחר. אנו ממנים את הנ"ל להיות מורשים לעשות עם כל הנ"ל כעושה בתוך שלחם ממש ויהיו מורשים בכל יפוי כח וזכות שיש לנו בכל הנ"ל, וכן יהיו מורשים להרשות דריסת הרגל דרך רשותנו למקומות הנ"ל. ורשות בידם למכור ולהשכיר, להקיף ולתת במתנה כטוב בעיניהם, ותהא ידם כידינו ופיחם כפינו ועשיתם כעשיתנו וכל מה מה שיעשו יהא כאילו עשינו בעצמנו ולא נוכל לומר לתקוני שדרתיך ולא לעוותי ואנו מתחייבים למסור את המפתחות של כל המקומות הנ"ל ולפתוח את כל המקומות הנ"ל לכל מי שהם יצוו. שטר הרשאה זה לא יופסל ולא יוגרע כחו בשום אופן וגרועותא בעולם, רק תמיד יהא בתוקפו כתוקף כל שטרי הרשאה הנהוגין בישראל, העשויין כתיקון חז"ל. ורשות בידם לכתוב ולחתום עפ"י חוקי הממשלה בכל לשון של יפוי כח וזכות ובכל תוקף ועוז שיועיל עפ"י דין תורה, ועל פי חוקי הממשלה, ואנו מתחייבים לכתוב ולחתום עפ"י חוקי הממשלה בכדי שיקויים מעשיהם ולא יחזר אף קוצו של יוד. כל הנ"ל קבלנו על עצמנו וכן: א. המרשה מצהיר בזאת כי טענת חוזה למראית עין ו/או טענת חוזה לצרכים דתיים לגבי שטר הרשאה זה ושטר המכירה שיחתום ביה"ד עם הגוי על סמך שטר הרשאה זה תהא בלתי קבילה. ב. כל דין ודברים לגבי שטר הרשאה זה יתקיים בפני ביה"ד הרבני האיזורי בירושלים ועפ"י דין תורה. ג. ידוע למוכר שהואיל ויהודים ראים ושלמים סומכים על שטר מכירה זה לגבי איסור חמץ, הרי שכל

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחוזקי הדת
פסח תשע"ה

מענה שתועלה על ידו לגבי תקפות המכירה ו/או גמירות דעתו, בנוסף להיותה בלתי תקפה תחייבו בקנם של _____ ש שימיל עליו ביה"ד הרבני הנ"ל שאותו הוא מקבל עליו. ד. דין חתימתו על שטר הרשאה זה כדין חתימה על שטר בוררין לכל דבר כאשר הבורר הוא ביה"ד הרבני הנ"ל. ונעשה בקנין גמור אגב סודר במידה דכשר למוקני ביה, או בהרשאה בע"פ דלא כאסמכתא ודלא כטופסי דשטרי וכו' וכמו שנעשה בבד"ח וע"ז באנו על החתום, תש _____ לפ"ק פה עיר הקודש _____ תבנה ותכונן בב"א.

השם	הכתובת	חתימה וחותמת

נערך ע"י הרב יוסף מרדכי זילבר

רשימת מוצרים הצריכים מכירת חמץ

הקדמה

נהגו הרבה מאחינו בני ישראל, לא לסמוך על מכירת החמץ לנכרי כאשר מדובר בחמץ גמור, מהו "חמץ גמור" בזה יש כמה מנהגים, יש שאינם מוכרים רק חמץ מדאורייתא ותערובת חמץ מדאורייתא אבל חמץ מדרבנן מוכרים, ויש, שגם בחמץ מדרבנן, אינם סומכים על המכירה, ויש שאף בספק מדרבנן אינם מוכרים, אי לכך לתועלת הענין החלטנו לפרסם טבלה שבה פירוט דרגת החמץ שיש בהרבה מוצרים חמצים, כדי ליידע את הציבור, כמו כן יש החושבים שמוצרים שונים אינם כלל בחשש חמץ, לכן הוספנו גם דירוג של מוצרים שחייבים למוכרם.

ביאור ההגדרות:

הגדרה 1 כוללת בתוכה כדלהלן:

- חמץ גמור - לחם - עוגות - פסטה וכו' אסור מהתורה.
- תערובת חמץ שאין בשאר החומר פי שישים כנגד החמץ גם חמץ כזה אסור מהתורה.
- ספק חמץ, גם זה אסור מהתורה כי ספק דאורייתא לחומרא, נהיג לא למכור לנכרי את סוגי החמץ האלו, אם כי בדברים שהם ספק ציינו שזה רק ספק.

הגדרה 2.

חמץ שאסור רק מדרבנן כגון שהמעמיד היא חמץ אבל יש שישים בשאר החומר כנגדו, או שיש בו תמציות חמץ, (מילתא דלטעמא עבידא), ויש שישים בחומר נגדם, אלו בגדר איסור מדרבנן. אבל אסור להשאיר חמץ כזה, ויש שהקפידו גם לא למכרו לנכרי.

הגדרה 3.

ספק איסור דרבנן הרבה נוהגין למכור לנכרי ספק חמץ מדרבנן, בכל אופן אסור להשאירו בבית ללא מכירה, ולכן יש להשמידו או למכרו.

הגדרה 4.

דברים שאינם ראויים למאכל, יש מחלוקת אם צריך למכרו אולם וודאי שכדאי למכרו.

הגדרה 5.

דברים שאין צורך למכרם ואפשר להשהותם, אולם אין להשתמש בהם בפסח ללא כשרות מהדרין, הגדרה זו כוללת גם את כל הקטניות.

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחוזי הדת
פסח תשע"ה

מכירת חמץ

המוצר	חמץ מדאורייתא ספק חמץ דאורייתא תערובת חמץ מדאורייתא	חמץ מדרבנן חייבים למוכרו	ספק חמץ דרבנן חייבים למכרו	לא ראוי למאכל כדאי למכרו	אין בו חמץ אבל לא להשתמש בפסח בלי כשרות מהודרת
אבקות מרק	יש לבדוק במרכיבים אם מופיע מכיל קמח או גלוטן זה חמץ גמור אם כתוב עקבות גלוטן ניתן למכרו				
אבקות קקאו					√
אבקת חרובים			√		
אבקת סוכר					√
אבקת אפיה					√
אבקת תפוז"א אינסטנט			√		
אבקת שמרים יבשים			√		
אבקת פלאפל	√				
אגוזים קלופים					√
אובלטים	√				
אלכוהול ללא כשרות לפסח	√				
אטריות ומוצרי פסטה כולל אטריות ביצים	√				
אורז					√
אבקת שום - בצל					√
אבקת שתיה - לא כשל"פ			√		
אורז נמס - מזון תינוקות		√			
אינסטנט פודינג			√		
במבה					√
ביסלי	√				
בורגול	√				
בוטנים קלויים - מצופים - מטוגנים	√				
בירה שחורה ולבנה תוצרת מקומית ויבוא	√				
בשר תחליפים	√				
בשר מעובד ללא כשל"פ			√		
בונה צ'יפס			√		
בייגלה	√				

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחוזיקי הדת
פסח תשע"ה

מכירת חמץ

המוצר	חמץ מדאורייתא ספק חמץ דאורייתא תערובת חמץ מדאורייתא	חמץ מדרבנן חייבים למוכרו	ספק חמץ דרבנן חייבים למכרו	לא ראוי למאכל כדאי למכרו	אין בו חמץ אבל לא להשתמש בפסח בלי כשרות מהודרת
בוטנים טחונים					√
ביסקוויטים	√				
בושם				√	
גריסים בארץ בד"כ ללא הרטבה בחול"ל ספק חמץ גמור	√				
גלילות בארץ			√		
גלילות בחול"ל	√ ספק				
גלוקוזה בארץ					√
גלוקוזה בחול"ל	√ ספק				
גפילטע פיש ללא כשרות לפסח	√ ספק				√
גרנולה	√				
גבינות ללא כשרות לפסח			√		
גביעי גלידה	√				
גרעינים לבנים שחורים גרעיני אבטיח קלויים	√ ספק				
גלידה חמה	√				
גלילי ופלים	√				
ג'לי בטעמים			√		
דגי טונה					√
דגים מטוגנים	√				
דקסטרוזה גכישית (סוכר ענבים)	√ ספק				
דגני בוקר	√				
גבנית סויה - טופו ללא טעמים					√
דבש					√
דבש מלאכותי			√		
דובדבנים מסוכרים			√		
דגים מעושנים			√		
וופלים	√				
ויטמנים	√ ספק				
ויטמין C (חומצה אסקורבית)	√ ספק				
ויסקי	√				

נתיבות הכשרות

ביד"ץ מחוזיקי הדת
פסח תשע"ה

מכירת חמץ

המוצר	חמץ מדאורייתא ספק חמץ דאורייתא תערובת חמץ מדאורייתא	חמץ מדרבנן חייבים למוכרו	ספק חמץ דרבנן חייבים למכרו	לא ראוי למאכל כדאי למכרו	אין בו חמץ אבל לא להשתמש בפסח בלי כשרות מהודרת
זיתים בשימורים			√		
חומום יבש					√
חומץ סינטיטי					√
חומץ טבעי חו"ל	√				
חומץ טבעי מקומי ללא כשרות לפסח					√
חיטה תפוחה	√				
חמוץ מתוק - ממתק מקלות	√ מכיל קמח חמוץ ודאי				
חומצת לימון, מלח לימון	√				
חמאת בוטנים רגיל			√		
חמאת בוטנים ממותק		√			
חרדל ממרח (לבדוק במרכיבים)	√ יש בתוספת קמח	√ יש בלי תוספת קמח			
חטיפים לבדוק במרכיבים	√ מכיל גלוטן	√ לא מכיל גלוטן			
חלב					
חלב סויה בלי טעמים					√
חלבה בארץ			√		
חלבה בחו"ל			√		
חמאת שומשום בחו"ל			√		
טחינה					√
טמפה			√		
טופו ללא טעמים					√
טבק הרחה				√	
יוגורט - ללא כשל"פ			√		
ירקות כבושים			√		
ליקרים בארץ ובחו"ל	√				
ליפתנים		√			
לתת מאלט	√				
מיונז			√		
ממרח מרטייסט			√		
ממרח דגנים	√				
ממרח בטעם כבד	√ ספק				

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחזיקי הדת פסח תשע"ה

מכירת חמץ

המוצר	חמץ מדאורייתא ספק חמץ דאורייתא תערובת חמץ מדאורייתא	חמץ מדרבנן חייבים למוכרו	ספק חמץ דרבנן חייבים למכרו	לא ראוי למאכל כדאי למכרו	אין בו חמץ אבל לא להשתמש בפסח בלי כשרות מהודרת
משחת שיניים ללא כשרות לפסח	√ ספק				
מונו.סודיום גלוטומט	√ ספק				
מרגרינה			√		
משקאות חריפים (כמו ויסקי וודקה וכד')	√				
משקאות קלים			√		
מזון תינוקות דיסות - ללא כשרות לפסח	√				
מזון תינוקות תחליפי חלב - ללא כשרות לפסח			√		
מחיות פירות וירקות לתינוקות			√		
מלח דיאטטי חו"ל	√				
מלבין קפה			√		
מלפפונים חמוצים			√		
ממרח שוקולד			√		
מצות חמץ	√				
משמש מיווש				√	
מסטיק			√		
מקרוניס פסטה	√				
מעדני חלביים ופרווה			√		
ממרח תמרים תוצרת הארץ				√	
נקטר בארץ			√		
נקטר בחו"ל	√				
נקניקים בשריים			√		
נקניק צמחי	√				
סודה ללא כשרות לפסח מארץ				√	
סודה לשתייה				√	
סוכר ענבים	√				
סוכר					
סוכר וניל				√	
סיגריות (יש החוששים בסיגריות אף שאינם אכילים מחמת הספק והתמצית שזה נכנס לפה)				√	

**נתיבות
הכשרות**
ביד"ץ מחוזקי הדת
פסח תשע"ה

מכירת חמץ

המוצר	חמץ מדאורייתא ספק חמץ דאורייתא תערובת חמץ מדאורייתא	חמץ מדרבנן חייבים למוכרו	ספק חמץ דרבנן חייבים למכרו	לא ראוי למאכל כדאי למכרו	אין בו חמץ אבל לא להשתמש בפסח בלי כשרות מהודרת
CO	√ הרוב כשר				
סרדינים					√
סורביטול	√				
סוכריות בארץ			√		
סוכריות בחו"ל	√ ספק				
סאור סטיק	√				
סולת סולת נמסה	√				
סירופ לשתיה	√				
סלטים ירקות			√		
עמילן . קורנפלור					√
פטירות בשימורים		√ לפי דעת הגרי"ש אלישיב			
פירות יבשים					√
פיצוחים קלויים	√ ספק				
פלסטלינה בר בצק	√				
פסטה לסוגיה	√				
פיצפוצי אורז			√		
פתיתים	√				
פריגנים יש עם תוספת קמח לבדוק במרכיבים	√ באם יש קמח זה חמץ		√ באם אין קמח		
פירות מסוכרים			√		
פפריקה					√
פלפל שחור					√
פלפל					√
פלפל חריף - שיפקה			√		
פריכיות אורז ללא תוספת חיטה	√ עם תוספת חיטה				√
פודינג למיניהם גם אינסטנט			√		
פרוקטזה בארץ - סוכר פירות			√		
צימוקים					√
צמקאו					√
צ'יפס					√
צ'יפס בטעמים			√		

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחוזיקי הדת פסח תשע"ה

מכירת חמץ

המוצר	חמץ מדאורייתא ספק חמץ דאורייתא תערובת חמץ מדאורייתא	חמץ מדרבנן חייבים למוכרו	ספק חמץ דרבנן חייבים למכרו	לא ראוי למאכל כדאי למכרו	אין בו חמץ אבל לא להשתמש בפסח בלי כשרות מהודרת
ציקו			√		
ציפורן ציקו עם דגנים	√				
קונדישנר				√	
קואקר	√				
קוקוס טחון					√
קורנפלור					√
קוסקוס	√				
קורנפלד אינסטנט בתוספת ויטמינים			√		
קטשופ			√		
קמח חיטה	√				
קמח מלא	יש לבדוק עם המפעל האם המוצר חמץ				
קמח תפ"א					√
קטניות					√
קפה, רגיל, נמס ותורכי					√
קפה בטעמים			√		
קצפת צמחית			√		
קריש ג'לי בארץ			√		
קריש מחו"ל	√ ספק				
קרמבו	√				
קקאו					√
קרם ידיים				√	
קריקריים	√				
קורן סירופ בארץ					√
קורן סירופ בחו"ל	√				
קמח מצה ללא כשרות לפסח	√				
ריבות בארץ			√		
ריבות חלב בארץ			√		
ריבות חלב בחו"ל	√				
רוטב סווייה	√				
רטבים	√				
רסק עגבניות בארץ					√
רסק עגבניות בחו"ל	√				

**נתיבות
הכשרות**
ביד"ץ מחוזיקי הדת
פסח תשע"ה

המוצר	ספק חמץ מדאוריתא ספק חמץ דאוריתא תערובת חמץ מדאוריתא	חמץ מדרבנן חייבים למוכרו	ספק חמץ דרבנן חייבים למכרו	לא ראוי למאכל כדאי למכרו	אין בו חמץ אבל לא להשתמש בפסח בלי כשרות מהודרת
רסק תפו"ע			√		
רסק פלפל חריף			√		
שומשום					√
שוקלד נקי					√
שוקלד עם תוספת שוקלד ממולא חטיפי שוקלד לבדוק במרכיבים	√		√ רק כשאין קמח או גלוטן		
שזיפים יבשים					√
שוקו אבקה בארץ			√		
שלוה	√				
שמני קטניות					√
שמפו				√	
שמרים טריים					√
שמרים יבשים חו"ל			√		
שמרים לטעם	√				
שמרי נירה	√				
שניצלים דגים בשר	√				
שקדי מרק	√				
שקדים מולבנים ללא כשל"פ			√		
שיפון קמח	√				
שימורים בארץ			√		
שימורי אפונה - תירס - גזר . שעועית					√
שבבי תפו"א			√		
תמרים בארץ					√
תבלינים			√		
תחליפי בשר	√				
תחליף גבינה			√		
תחליף קפה עם דגנים	√				
תחליף קפה ללא דגנים			√		
תמציות			√		
תחליפי חלב			√		
תה					√
תה בטעמים			√		
תמצית רום	√				

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחזיקי הדת
פסח תשע"ה

סדר פסח כהלכתו

- דרשות שבת הגדול
- הלכות טבילת כלים
- זמני הגעלת כלים
- זמנים ושיעורים

פסח תשע"ה

**נתיבות
הכשרות**
ביד"ץ מחוזקי הדת
פסח תשע"ה

קהל מחזיקי הדת בארץ ישראל

מודעה רבה לאורייתא

הננו להודיע לקהל הרחב כי דייני ורבני קהלתינו הק' ידרשו

דרשת שבת הגדול

ירושלים

הגאון רבי אליהו שמואל וינד שליט"א
דומ"ץ דקהלתינו הק'
בהיכל הגרויסע שטוב בקרית בעלזא ירושלים
לאחר עריכת השולחן של סעודה שלישית

הגאון רבי משה מיכל פינק שליט"א
דומ"ץ דקהלתינו הק' ורב שכונת בית וגן
בביהמ"ד חסידים "תפארת יעקב" רח' הפסגה בשעה 5:30 אחה"צ

בני ברק

הגה"צ רבי חיים צבי שפירא שליט"א
חבר הביד"צ ורב ביהמ"ד "קהל חסידים" רמת אהרן
בביהמ"ד קהל חסידים רח' סורוצקין 9 בשעה 4:30 אחה"צ

הגה"צ רבי יעקב גרינוולד שליט"א
חבר הביד"צ ורב ביהמ"ד דחסידי בעלזא קהילות יעקב
בביהמ"ד דחסידי בעלזא רח' קהילות יעקב 21 בשעה 5:30 אחה"צ

הגאון רבי משה וובר שליט"א
דומ"ץ דקהלתינו הק'
בביהמ"ד דחסידי בעלזא רח' בני ברק בשעה 5:30 אחה"צ

הגאון רבי יצחק צבי שפרינצלס שליט"א
דומ"ץ דקהלתינו הק' ורב גבעת רוקח
בבית הכנסת בית מרדכי גבעת רוקח בשעה 5:30 אחה"צ

הגאון רבי אברהם יהושע הורוויץ שליט"א
דומ"ץ דקהלתינו הק'
בביהמ"ד דחסידי בעלזא רח' זוננפלד 3 רמת אלחנן בשעה 5:00 אחה"צ

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחזיקי הדת
פסח תשע"ה

הגאון רבי שמואל פנחס טרויבע שליט"א

דומ"ץ דקהלתינו הק'

בביהמ"ד בית פנחס רח' יואל 18 בני ברק, בשעה 5:30 אחה"צ

הגאון רבי דוב מאיר פייבוש שליט"א

דומ"ץ דקהלתינו הק'

בביהמ"ד רבבות אפרים רח' בעלזא 1 בני ברק, בשעה 5:30 אחה"צ

הגאון רבי יהושע פינק שליט"א

דומ"ץ דקהלתינו הק'

בביהמ"ד "מחזיקי הדת" רח' מחזיקי הדת 2 בני ברק, בשעה 5:30 אחה"צ

אשדוד

הגה"צ רבי חיים פסח הורוביץ שליט"א

חבר הביד"צ ודומ"ץ קריות חסידי בעלזא אשדוד

בביהמ"ד המרכזי רובע ג' רח' חטיבת הנגב 35 בשעה 5:15 אחה"צ

הגאון רבי מנחם מגדל שווימר שליט"א

דומ"ץ דקהלתינו הק'

בביהמ"ד דחסידי בעלזא בית יעקב אריה רח' רבי מאיר בעל הנס אשדוד,

בשעה 5:15 אחה"צ

הגאון רבי יוסף פלטיאל דירנפלד שליט"א

דומ"ץ דקהלתינו הק'

בביהמ"ד דחסידי בעלזא "בית דוד שאול" רח' חנינא בן דוסא 4,

בשעה 5:15 אחה"צ

הגאון רבי יוסף צבי רכניצר שליט"א

דומ"ץ דקהלתינו הק'

בביהמ"ד דחסידי בעלזא "בית פנחס" רח' רבי ינאי בשעה 4:00 אחה"צ

הגאון רבי מנשה פינק שליט"א

דומ"ץ דקהלתינו הק'

בביהמ"ד דחסידי בעלזא "בית נפתלי" רח' רבי יהודא הנשיא

בשעה 5:15 אחה"צ

הגאון רבי אשר ישעי' זלפריינד שליט"א

דומ"ץ דקהלתינו הק'

בביהמ"ד דחסידי בעלזא "אור שלמה" רח' חטיבת הנגב

רובע ג' בשעה 5:15 אחה"צ

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחוזיקי הדת
פסח תשע"ה

הגאון רבי אלחנן וינד שליט"א
דומ"ץ דקהלתינו הק'
בביהמ"ד דחסידי בעלזא רחוב אבוחצירא
רובע ג' בשעה 5:15 אחה"צ

הגאון רבי אברהם חיים ברנשטיין שליט"א
דומ"ץ דקהלתינו הק'
בביהמ"ד דחסידי בעלזא "אהבת שלום"
רובע ג' בשעה 5:15 אחה"צ

תל אביב

הגה"צ רבי אברהם צבי דירנפלד שליט"א
חבר הביד"צ ורב ביהמ"ד דחסידי בעלזא ת"א
בביהמ"ד דחסידי בעלזא אחד העם 63 ת"א בשעה 5:00 אחה"צ

חיפה

הגאון רבי מאיר דוב רכניצר שליט"א
דומ"ץ דקהלתינו הק'
בביהמ"ד דחסידי בעלזא רח' הרב הרצוג 5 חיפה,
בשעה 5:30 אחה"צ

בית שמש

הגאון רבי ארי' פינק שליט"א
דומ"ץ דקהלתינו הק'
בביהמ"ד דחסידי בעלזא "בית גדליה" רח' תכלת מרדכי
בשעה 5:30 אחה"צ

הגאון רבי שמואל יעקב לנדאו שליט"א
דומ"ץ דקהלתינו הק'
בביהמ"ד דחסידי בעלזא "יד כהן" רח' אהל יהושע
בשעה 5:30 אחה"צ

קרית גת

הגאון רבי פנחס לייבוש פדווא שליט"א
דומ"ץ דקהלתינו הק'
בביהמ"ד דחסידי בעלזא
בשעה 5:30 אחה"צ

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחזיקי הדת
פסח תשע"ה

הגאון רבי שמאי קהת הכהן גרוס שליט"א

דומ"ץ קהל מחזיקי הדת בארץ ישראל
מח"ס שו"ת "שבט הקהתי" וש"ס

הלכות טבילת כלים

א. כשם שצויתה התורה הק' שנקדש ונטהר עצמנו, כן צויתה שנטהר גם את כלי הסעודה שאנו קונים מנכרים, כדי שיצא הכלי מטומאתו וייכנס לקדושת ישראל, דומיא לגר הנכנס לקדושת ישראל ע"י טבילה, כי טומאה שורה על כליו של נכרי, ואפילו על כלי חדש שלא השתמש בו הנכרי כלל. ואפילו ישראל ששאל כלי מישראל חברו - שקנה את הכלי מנכרי, ג"כ צריך טבילה.

ב. נחלקו הפוסקים אי מצות טבילת כלים היא מה"ת: י"א שהיא מדרבנן, וי"א שהיא מה"ת. ואמנם כיון שרוב הראשונים ס"ל דחיוב הטבילה הוא מה"ת, ע"כ אם הוא מסופק אי נטבל הכלי, יש לטבלו בלא ברכה.

ובכלי מזכוכית שחיוב טבילתו הוא מדרבנן, דנו הפוסקים אי הולכין להקל, דאפשר דכיון דיש לו מתירין - דהא אפשר לטבול - בקל יש להחמיר.

ג. אסור להשתמש בכלי שלא נטבל אפילו תשמיש ארעי פעם אחת, גם אם בדעתו לטבולו אח"כ. עבר והשתמש בכלי קודם שנטבל, אין המאכל נאסר. גם אם עבר והשתמש עם הכלי הרבה פעמים קודם שנטבל, עדיין חייב לטבולו.

כלים החייבים והפטורים מטבילה

ד. כל מיני מתכות וכלי זכוכית חייבים בטבילה, אבל כלי עץ או חרס או אבן או פלסטיק פטורים מטבילה. אבל אם הם מורכבים במתכות או מצופים בזכוכית, צריך להטבילם.

ה. אין חייבים להטביל כי אם כלי סעודה, אבל כלי שהוא לנוי או לתשמיש אחר, לא בעי טבילה.

ו. כלים המשמשים לאוכל, אבל עדיין אין האוכל נעשה ראוי בהם לאכילה, כגון סכין של שחיטה, כלי לישה או נפה העשויה ממתכות, שעדיין יש לבשל או לאפות את האוכל, הוי ספק אי חייבים בטבילה, לפיכך טובלים אותם בלא ברכה. {ומקלף המקלף פירות וירקות או

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחוזיקי הדת
פסח תשע"ה

מגדרת שמשמשים לאוכלין הנאכלים כשהן חיים, צריכים טבילה בברכה.

ז. מגירות ומדפים של המקרר, נחשבים כחלק מהמקרר, ואפילו אם מניחים עליהם מאכלים, אין צריך לטובלם. וה"ה הברזלים שבתוך התנור, שעליהם מונחות התבניות, ג"כ פטורים מטבילה, אבל התבניות שאופים בהן יש לטובלן.

ח. טרמוס, יש להטבילו בברכה כמות שהוא, ולא יפרקנו, כי אז מוציאו מתורת כלי, ולכמה שיטות לא תועיל הטבילה, ולפי זה גם שאר כלים העשויים מפרקים, כגון מטחנה וכדו', ודרך השימוש בהם הוא רק כשאינם מפורקים, יש לטובלם דוקא כשהם מורכבים ושלמים.

ט. פותחן של בקבוקים או קופסאות שימורים, אע"פ שנוגע באוכל אין צריך טבילה, והטעם כיון שהוא משמש לכלים ולא משמש לסעודה.

י. כלי המשמש רק כבסיס לכלי אחר, ואין האוכל נוגע בו, כמו מגש שעשוי רק לשים עליו כלים עם אוכל, אבל אין מניחים אוכל על המגש עצמו, אין צריך טבילה.

יא. כשטובל כלי אחד מברך "על טבילת כלי", ואם טובל שני כלים מברך "על טבילת כלים", ובדיעבד אם בירך על כלי אחד בלשון רבים, או על רבים בלשון יחיד, יצא. ולהעיר, שבזמננו בהרבה מפעלים אפילו של נכרים, ישנם שותפים ישראלים, או כשישראל יש לו חלק גדול במניות של המפעל, דעת כמה פוסקים שא"א לברך אלא א"כ ידוע שמפעל הייצור של הכלי שייך רק לנכרי}.

יב. כיסוי קדירה צריך טבילה, כי אדי המרק וזיעת התבשיל עולה אל הכיסוי, והוי כקדירה. ולפי"ז ה"ה דצריך לברך על טבילת הכיסוי לבד. ואם טובל קדירה עם כיסוי ברכתו כמי שטובל כלי אחד ומברך "על טבילת כלי".

יג. מברכין על טבילת כלי זכוכית אע"פ שחיובה הוא רק מדרבנן. וכלים העשויים מפירקס ודורלקס דינם ככלי זכוכית.

יד. כלי חרס של פורצלן, מן הדין אין צריכים טבילה, דאינם דומים לכלי זכוכית, כי אם נשברו אין להם תקנה כלל ע"י התכה, ככלי זכוכית. ומ"מ יש בימינו כלים כאלו שיש להם תקנה ע"י התכה באש, ויש לטובלם בלי ברכה.

טו. כלי אמאיל יש להטבילם, אבל לא יברך על הטבילה, אבל כלי אלומיניום או העשוי מנירוסטה צריך טבילה בברכה.

טז. כלי חשמלי, כגון טוסטר וקומקום, אע"פ שעשוי מפלסטיק, אם גוף החימום עשוי ממתכת חייב בטבילה {ולאחר מכן ימתין עד

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחזיקי הדת
פסח תשע"ה

שיתייבש היטב, כדי שלא יתקלקל}. ואם ירא לטבלו במים שלא יתקלקל, יש מתירים שיתנו לאומן, שיפרקנו, ויתבטל ממנו תורת כלי, ויחזור וירכיבנו. ויש מפקפקים על עצה זו. אבל כלי המורכב מכמה חלקים ואין צריך אומן לפרקו ולהרכיבו, כגון מטחנה וכדומה, ודאי לכו"ע אינו מועיל לפרקו ולהרכיבו.

יז. קופסאות וצנצנות עם אוכל המיובאים מחו"ל אפשר להשתמש בהן. ואם רוצה להשתמש בהן שימוש חוזר לאחר שנתרוקנו מהאוכל, מצינו בזה דעות שונות בין הפוסקים אם חייבים בטבילה, ובכלי זכוכית שכל חיובו הוא רק מדרבנן יש להקל טפי.

יח. מגש שמעמידים עליו את נרות השבת אין צריך טבילה, ואע"פ שהמפעל ייצר את המגש לצורך אחר, כדי שיגישו עליו מאכלים, לא אזלינן בתר מחשבת המייצר אלא אחר מחשבת הקונה, ואפילו אם לפעמים מניח עליו חלה וכדו', עיקר מחשבתו הוא לצורך הפמוטים ולא לצורך החלה. אבל תחתית של גביע הקידוש, לאלו ששותין מה שנשפך בו, נראה שיש לטובלו.

יט. אם לא בירך קודם הטבילה, שוב לא יברך.

כ. כשטובל הרבה כלים, אזי לכתחילה לא ידבר באמצע הטבילה מדברים אחרים שלא מענין הטבילה, ובדיעבד אם דיבר לא יברך שוב.

כא. לא יהא דבר החוצץ, כגון חלודה, על הכלי, בין מבפנים ובין מבחוץ. גם אם הכלי מורכב מדבר שאינו חייב בטבילה, כגון שחלק מהכלי עשוי מפלסטיק שפטור מטבילה, אסור שיהא דבר חוצץ אפילו על חלק הפלסטיק. וכן לא יהא דבר החוצץ על ידות הכלי.

כב. תוית המודבקת על הכלי, אם הוא מיעוט ואין הבעלים מקפידים על כך, אפשר לטבול כך את הכלי, ואין צריך להסירה. ויש סוברים שרק אם היא תוית נאה ע"ג כלי מקריסטל וכדו', שמעידה על יוקרו של הכלי, רק אז אינו חוצץ. ויש לעיין אם מי שאינו מקפיד על התוית שעליו טובלו, ואח"כ נתן הכלי לאחר שכן מקפיד ע"כ, אם הטבילה מועילה, דיתכן שכיון שהבעלים בשעת הטבילה לא הקפידו, א"כ לא איכפת לן מה שנתן הכלי לאחר שמקפיד עליו, וכן מסתברא.

כג. צריך שיהא הכלי רפוי בידו בשעת טבילה שאם מהדקו בידו הוי חציצה. ואם לחלח ידו במי מקוה אין לחוש.

כד. סכין שמתקפל על כל חלקיו, צריך לפתוח כל החלקים כדי שיבוא המים לכל חלקי הכלי.

כה. יטבול הכלי כשפיו כלפי מעלה ויתמלא כולו מים. ואם טבל כשפיו למטה, ופיו צר, לא עלתה לו טבילה, לפי שלא הגיעו המים

**נתיבות
הכשרות**
ביד"ץ מחוזיקי הדת
פסח תשע"ה

לשוליו אפילו אם מכניסו כולו למים. והב"ח מחמיר בזה אפילו כשפיו רחב, כדי שיגיע המים לכל חלקי הכלי.

כו. צריך לטבול כל הכלי בבת אחת, וכמו באדם הטובל, דאין טבילה לחצאין {משא"כ בהגעלה שאפשר להגעיל לחצאין}.

כז. מן הדין די לטבול הכלי טבילה אחת, ויש מדקדקין לטבול ג' פעמים.

כח. קטן אינו נאמן על טבילת כלים. אבל אם טבלו בפני גדול, הוי טבילה {היינו שגדול מעיד שראה שהקטן טבלו כדיו, אך אין די במה שהקטן אמר שפלוני ראה שטבלו}. ויש להחמיר בזה אפילו בכלי זכוכית, שחייב טבילתו הוא מדרבנן.

כט. שלח קטן שימסור כלי לגדול לצורך טבילה, וחזר הקטן ואמר מסרתי לו וטבלו, נאמן.

ל. מי שקנה כלי כדי ליתן במתנה לחבירו, דנו הפוסקים אם יועיל מה שנותן המתנה יטבול הכלי, כי אפשר שלא תועיל טבילתו, כיון שאצלו אין זה כלי סעודה, ומוטב שיודיע למקבל המתנה שיטבול הכלי. ואם טבל נותן המתנה, יחזור המקבל ויטבלו שוב בלי ברכה.

לא. טבל כלי בלא שהתכוין למצוה, או שנפל הכלי מעצמו אל תוך המקוה, וכן קטן שטבל, עלתה הטבילה, משום שטבילת כלים אין צריכה כוונה.

לב. טבל כלי של חבירו שלא בידיעתו, מועילה הטבילה.

לג. לקח כלי מנכרי שהשתמש בו בחמין וצריך להגעילו מן האיסור, אזי יש להגעילו תחילה ואח"כ לטבלו. ואם הטבילו ואח"כ הכשירו אפילו אם היה הכלי אינו בן יומו, יחזור ויטבילו בלא ברכה. {אמנם מה שמגעילים כלים חדשים מחשש שומן איסור, מאחר שהכשרה זו הוי רק חומרא, שהרי אפילו אם היה נעשה מאיסור כבר נפגם, ובכה"ג אם טבל לפני שהכשירו אין צריך לחזור ולטבול}.

לד. אסור להטביל כלים בשבת ויו"ט, משום דנראה כמתקן הכלי, שע"י הטבילה הותר השימוש בו. ובעת הצורך יש עצה, שיתן את הכלי לגוי במתנה, ויחזור וישאלנו ממנו, דאז פטור מטבילה רק בשבת ואחר שבת יש לטבול, ואם זה כלי שראוי למלאות בו מים, ימלאנו מים מן המקוה ועלתה לו טבילה. וה"ה אם זה סכין מלוכלך, שמותר להטביל ולהדיח הסכין. ואינו מברך על הטבילה, כי רק באופן זה מוכח שאינו עושה לשם טבילה. ופשוט שמותר לעשות כן רק כשאין לו כלי אחר לצורך השבת, דאל"ה אסור משום שמפסיד בידים את הברכה. ואם יש לו ספק על הכלי אם היא צריכה טבילה, וא"א לו לעשות בנקל העצות הנ"ל, אזי יש לסמוך על הדעה דס"ל דמותר לטבול כלי בשבת ויו"ט, וכן

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחוזיקי הדת
פסח תשע"ה

אם עבר וטבל, מותר להשתמש בו, כיון שיש שיטות שמותר לטבול כלי בשבת ויו"ט.

לה. גם בבין השמשות של ער"ש ויו"ט אין לטבול הכלים, אך אם צריך את הכלי לצורך שבת ויו"ט, ואין לו אחר, מותר להטביל בבין השמשות ולברך כדין, ואין צריך לעשות התחבולות הנ"ל.

לו. אם נתערב כלי שצריך טבילה בין כלים שאין צריכים טבילה, לא שייך בזה ביטול ברוב, כיון שאפשר לטבול כל הכלים, וממילא הוי דבר שיש לו מתירין, וכשטובל כל תערובת הכלים, אע"פ שרק אחד מהם חייב בטבילה, יכול לברך "על טבילת כלים", כיון שבמציאות צריך להטביל את כולם מחמת התערובת. אך אם טבילת כל תערובת הכלים תגרום לו הוצאות ממון או טירחא מרובה יש להקל, דנתבטל ברוב, אולם בתנאי שאין הכלי שחייב טבילה כלי חשוב, כי כלי חשוב אינו בטל.

לז. גוי שגנב כלי מישראל, ולבסוף הוחזר הכלי אל הישראל, אין הכלי צריך טבילה, ואע"פ שכבר נתיאש הישראל ממנו, דכיון שאין רשאי הגוי להחזיקו בפירסום לא הוי שם העכו"ם עליו.

מתוך "עלים לתרופה" היו"ל ע"י מכון אור הצפון דחסידי בעלזא אנטוורפן

**נתיבות
הכשרות**
בד"ץ מחזיקי הדת
פסח תשע"ה

קהל מחזיקי הדת בארץ ישראל

הגעלת כלים

לקראת חג הפסח הבעל"ט
תתקיים אי"ה במקומות ובזמנים דלהלן:

ירושלים

גאולה

רח' יצחק שולל 4

ברחבת החצר של ת"ת דחסידי בעלזא

ביום ששי ז' ניסן ..... בין השעות 1:00.3:00 אחה"צ
בימים ראשון ושני ט' י' ניסן ..... בין השעות 4:00.6:00 אחה"צ
בימים שלישי ורביעי י"א י"ב ניסן ..... בין השעות 3:00.6:00 אחה"צ
ביום חמישי י"ג ניסן ..... בין השעות 2:00.6:00 אחה"צ

קרית בעלזא

ברחבת החצר ליד המקוה המרכזי רח' קדושת אהרן 14

בימים שישי ז' ניסן ..... בין השעות 1:00.3:00 בצהריים
בימים ראשון ושני ט' י' ניסן ..... בין השעות 1:00.4:00 לפנה"צ
ביום שלישי ורביעי י"א י"ב ניסן ..... בין השעות 11:00.4:00 צהריים
ביום חמישי י"ג ניסן ..... בין השעות 10:00.4:00 צהריים

בני ברק

רחוב האדמו"ר מבעלזא 5 בחצר מוסדות חסידי בעלזא

בימים שני, שלישי, רביעי, חמישי י' יא' יב' יג' ניסן
בין השעות 10:30 בבוקר עד 7:30 בערב
עד שעה 12:00 רק כלים חדשים
ביום שישי ערב פסח ..... בין השעות 7:30.10:00 בבוקר

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחזיקי הדת
פסח תשע"ה

אשדוד

רובע ג' ליד ביהמ"ד המרכזי רובע ג' רח' חטיבת הנגב 35

בימי ראשון, שני, שלישי, רביעי, חמישי, ט' י"א י"ב י"ג

בין השעות ..... 12:00 בצהריים עד 6:00 אחה"צ

ביום שישי ערב פסח ..... בין השעות 11:00.12:30 אחה"צ

כמה מעלות טובות למוקדים שלנו:

- סירים נפרדים לכלים חדשים ולכלים חמוצים
- מז"צ מפקח על כל תהליך ההגעה
- אפשרות לליבון כלים במקום
- מקוה לטבילת כלים במקום

בברכת חג כשר ושמח

ה ה נ ה ל ה

**נתיבות
הכשרות**
בד"ץ מחוזיקי הדת
פסח תשע"ה

קהל מחזיקי הדת בארץ ישראל

ערב פסח תשע"ה

זמנים

הזמנים לפי שעון קיץ

קריית גת	חיפה	בית שמש	אשדוד	ת"א	ים	
10.08	10.06	10.07	10.08	10.08	10.06	סוף זמן אכילת חמץ
11.26	11.25	11.25	11.27	11.26	11.24	סוף מכירת ושריפת חמץ
12.44	12.43	12.43	12.44	12.44	12.42	חצות היום והלילה
6.41	6.31	6.23	6.40	6.39	6.24	הדה"נ

שיעורים

שיעור רביעית לד' כוסות

יש אומרים 150 גרם < יש אומרים 86 גרם

שיעור כזית לגבי אכילת מצה

יש אומרים 11 גרם < יש אומרים 22 גרם

שיעור כזית לגבי אכילת מרור

הוא כ.20 גרם

שיעורים בהפרשת חלה

עיסה הנילושה מ.1.200 ק"ג ויותר חייבת בהפרשת חלה בלי ברכה, נוהגים להפריש חלה בברכה מעיסה שנילושה מ. 1.670 ק"ג קמח ויותר, יש אומרים רק מ.2.250 ק"ג קמח ויותר.

ב"מצות מחזיקי הדת" מפרישים חלה מהמצות תיכף לאחר האפייה

בחבורות הפרטיות יש לברר אצל המארגנים האם הופרשה חלה

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחזיקי הדת
פסח תשע"ה

כשרות בהלכה

• **הגאון רבי היים דוד שובקס שליט"א**
סדר הכשרת השיש לפסח.

• **הגאון רבי מרדכי אייכלר שליט"א**
קדושת שביעית בתרופות הומיאופתיות.

• **הגאון רבי שמאי גרוס שליט"א**
ביצי תולעים הנמצאים בקליפת הפרי.

• **הגאון רבי פנחס לייבוש פדווא שליט"א**
בעניין הכשרת מערכת OHMIC HEATER ועוד.

• **הגאון רבי שלמה בינעט שליט"א**
האם מקיים סיפור יציאת מצרים רק כשמספר לבנו.

• **לוח תאריכים - שמיטה תשע"ה**
עיקרי ההלכות, לוחות תאריכים פירות, ירקות, גרגירים, עלים.

• **הרב יוסף מרדכי זילבר שליט"א**
עשרת הדברות למשגיחים.

פסח תשע"ה

נתיבות
הכשרותבד"ץ מחוקקי הדת
פסח תשע"ה

הגאון רבי חיים דוד שובקס שליט"א

ראש כולל מתיבתא ומח"ס מגד חדש ג"ח
רב מחלקת שחיטת בקר וחבר הבי"ד המיוחד לעניני כשרות

סדר הכשרת השיש לפסח

ליבון קל, וכן כל שאפשר בהגעלה אפשר גם ללבנו בליבון קל.

כל איסור שנבלע ע"י המים, גם הכשרו הוא על ידי המים, אם נבלע בכלי ראשון ממש, יש להגעילו ג"כ במים רותחין בכ"ר, ואם תשמישו בעירו מכלי ראשון שמבליע רק כדי קליפה, גם מגעילו בעירוי, והעירו מוציא מה שנבלע בכדי קליפה.

מטעם זה נפסק, שאם נשתמש בו במים חמים שעל ידי האור, אין מועיל להגעילו בחמי טבריה, אף שהחמי טבריה הם רותחין, כי נבלע בכח חזק יותר, ועל כן יש להיזהר שאם נבלע איסור בחמי תולדות אש, אי אפשר להגעיל ברותחין שנתחתו על ידי ה'דוד שמש', דדוד שמש הוי כמו חמי טבריה.

ובביאור החילוק בין נשתמש על ידי האש לנשתמש על ידי המים, נחלקו האחרונים, דעת הרמ"ע מפאנו דכבר נקלש הטעם על ידי המים, ודעת שאר האחרונים, דכיון שנבלע על ידי המים, הרי זו בליעה חלשה יותר ויוצאת על ידי הגעלה, והנפק"מ לענין בליעה של מים של איסור.

הגעלה אחר מעת לעת

ב. בשו"ע ס' תנב מבואר שצריך להמתין מעת לעת שנסתמש בו לאיסור, כי חוששים שמי הגעלה יחזרו ויבליעו את האיסור לתוך הכלי, וע"כ ממתין עד אחר מעת לעת, ואחר שאינו בן יומו כבר נפגם הטעם ושוב אינו אוסר.

ואף שיש להקשות, אם ממילא חוזר ונבלע בו טעם מאינו בן יומו, מה הועילו עם כל ההגעלה, הרי אף בלא הגעלה יש שם רק טעם שאינו בן יומו. אמנם ביאר דין זה הוא, שכל זמן שמונח שם אסרו חז"ל אינו בן יומו אטו בן יומו, משא"כ כשנבלע כשכבר היה בן יומו אינו אסור.

והנה בראשונים ובשו"ע ס' תנב ס"א יש עוד עצה לענין חשש זה שלא יחזרו ויבלע, דהיינו שיהיה במי הגעלה ששים נגד הבליעות, ואז יתבטלו בהמים, ושוב לא יאסרו, מ"מ מבואר

הנה מקום אתי להעלות על הכתב את אשר אנו מורים להשוואלים בדבר ה' קודם חג הפסח, בענין הכשרת השיש, לאלו שאין להם מטבח מיוחד לפסח, ומשתמשים במטבח שמבשלים שם כל השנה חמץ, לבשל בו גם בפסח, אין מכשירים השיש שלא יהיה בזה שום חששות וכדומה.

עלינו להקדים, שעל אף שמעיקר הדין היה אפשר להקל הרבה יותר, כבר נהגו כל ישראל מדור דור להחמיר ביותר בפסח, כי כידוע שחמץ החמירו בו שאוסר במשהו, וכדאסברא לן הרדב"ז בטעמא דמילתא, כי החמץ רומז על היצר הרע, והיצר הרע אוסר אף במשהו, ועל כן אף דבכל השנה אין מחמירים כל כך, מכל מקום בפסח מחמירים הרבה פעמים אף לדעה שאינו מעיקר הדין וכדומה.

ומצינו שמה שמחמירים בפסח בכל הני חומרות, הוא בכדי להראות חביבות ואהבה להשי"ת, וע"כ מחמירים אף יותר ממה שנצוינו בתורה, ועל כן ביותר יש להיזהר שלא יהיה בזה היפך מן המטרה הנכונה, כי ע"י שנכנסים בלחצים ובכעסים וכדומה, משיגים בזה חס ושלום היפך מן התורה, ועל כן צריך שכל חומרות הללו יהיו בהתבוננות ובדעת, ולהתקרב על ידי זה להשי"ת.

הנה לפני שנבאר האופן היותר ראוי להכשיר את השיש נקדים הקדמות ידועות שצריכים לדעת לפני הגעלת כלי חמץ.

כדרך תשמישו כך דרך הכשרו

א. בפרשת מדין נתחדש לנו דין הכשרת כלים, וכללא דמילתא הוא דכדרך תשמישו כך דרך הכשרו, ויש בזה הרבה מדרגות, כי מה שנבלע על ידי האש ממש, נפלט ג"כ ע"י האש וזה נקרא ליבון, וגם בזה יש ב' סוגי ליבון, 'ליבון חמור' פירושו עד שיהא ניצוצות נתזין ממנו, דהיינו עד שהברזל נעשה אדום, ו'ליבון קל' פירושו שיהא הקש נשרף עליו מבחוץ, והרבה פעמים כאשר הליבון הוא רק לחומרא מועיל

נתיבות הכשרות

ביד"ץ מחוזיקי הדת פסח תשע"ה

דלית ליה חנ"ג בשאר איסורים צריך להמתין כ"ד שעה מחימום המים.

ועיין בפר"ח (צד סק"כ) שחולק על הש"ך, וסובר כהבית יוסף, דלפי הסוברים דלא אמרינן חנ"ג בשאר איסורים, מותר, והא דלא נאסר משום טעם האיסור עצמו, משום דאף אם יצאו הבליעות וחזרו ונבלעו בקדירה, מכל מקום כל שהיה בקדירה כ"ד שעות, נפגמה אפילו לא היה שם בבת אחת, וכיון שעבר מעת לעת משעה ראשונה שנבלע בקדירה, הרי הוא פגום, דלא מסתבר כלל למימר לפי שנפלט האיסור לחוץ, שמונין לו לפגמו משעה שנפלט לחוץ.

ונראה מסברא, דאף לשיטתו, אותן החמש דקות ששהה הבליעה מבחוץ לדופני הקדירה לא יצטרפו, דהרי אין מאכל נפגם רק כשנבלע בדופני הקדירה, וכוונתו רק שהב' פעמים יחד יצטרפו, אם כי פשוט לשונו משמע דחשבינן המעת לעת משעה שנבלע בקדירה ממש, ולא מוסיפין אפילו החמש דקות.

אבל הפמ"ג (צד שפ"ד ס"ק כב) סובר כהש"ך, וס"ל דמונין הבליעה משעה שיצא, שהרי כשיצא נתחדש הטעם ואינו נפגם אלא אם נשאר בקדירה בפעם אחת כ"ד שעות ברציפות.

ובאמת כן מבואר מדברי הגהות סמ"ק הנ"ל, שכתב להתיר בהיתרא מכיון שמה שנפלט וחוזר ונבלע בקדירה הוי נ"ט בר נ"ט, משמע דנתחדש הבליעה, ולכן צ"ל דהוי נ"ט בר נ"ט, דאי לא נתחדש פשוט דמותו, שהרי הוא פגום.

ובדברי הסמ"ק עצמו שהביא הב"י דמטיר לחשבו מעת לעת משעת בליעת האיסור משום אין הנאסר, מבואר דהבליעות שחוזרות ונבלעין בקדירה נפגמו, ואינו מתחדש, וע"כ גם הנאסר אינו יכול לאסור יותר מהאסור, והיינו כסברת הפרי חדש.

ולכאורה לפי"ז הוי לן להחמיר גם בהגעלת השיש לפסח, או שאר ההגעלות שמגעילים לפסח, להמתין כ"ד שעות מעת השתמשות לחם אף למאכל שאינו חמץ, לחוש לדעת הש"ך והפמ"ג דהטעם מתחדש.

אם חמץ נקרא היתרא בלע לענין נ"ט בר נ"ט

אמנם באמת מצינו בשו"ע סי' תנב שכל הפוסקים נקטו בפשיטות דחמץ קודם זמן איסורו שייך בו ההיתר של נ"ט בר נ"ט, כיון דעדיין לא הגיע זמן איסורו, רק שהפר"ח חולק על זה, ודעתו דכיון דבסי' תנא מבואר דחוששין

במג"א וש"א פ' שגזרו שתמיד יגעיל רק שאינו בן יומו, משום חשש שיבוא להגעיל גם כשלא יהיה ששים במי ההגעלה.

[מטעם זה יש להיזהר כשמגעילים את השיניים בערב פסח שלא יאכלו חמץ חם כ"ד שעות לפני ההגעלה].

אם צריך מעת לעת משימוש חם לחמץ, או משימוש חם לכל דבר

ביו"ד סי' קה מצינו שנחלקו הראשונים, באיסור שנבלע בקדירה, ועבר כ"ד שעות מבליעת האיסור, אבל בתוך הכ"ד שעות השתמשו בקדירה זו למים חמים וכדומה, אם צריך כ"ד שעות מעת חימום המים. שיטת ספר התרומה המובא בטור סי' צד, שצריך כ"ד שעות מחימום המים, שהרי טעם האיסור שבקדרה פלט לתוך המים, ולא היה בה ששים לבטלה דבכולה משערין, ונעשית בן יומו.

והנה יש לבאר טעם החומרא בב' האופנים, הא' דהבליעות בעצמם יוצאים מן הקדירה לתוך המים, וחוזרים ונבלעים לתוך הקדירה, ומכיון שהיה בחוץ שעה אחת, שוב מתחדש הטעם, ונתבטל הפגם שנפגם קצת כשהיה בלוע בקדירה, ונעשה טעם משובח, ועתה כשחוזר ונבלע, בולע טעם חדש משובח ועד כ"ד שעות אינו נפגם. והב', דכשיוצאים הבליעות לתוך המים, נאסרו המים ונעשית נבילה מדיו חנ"ג בשאר איסורים, והקדירה בלע עתה מים של איסור בן יומו, וע"כ בעינן עוד כ"ד שעות, עד שיפגם טעם זה החדש.

ובנידון דידן לענין איסור חמץ קודם זמן איסורו, יהיה נפק"מ בין הטעמים, לפי הטעם שנתחדש הטעם, ה"ה לענינו, אבל להטעם משום חנ"ג, זה לא שייך בחמץ קודם זמן איסורו.

בבית יוסף הביא דברי הסמ"ק שכתב כטעם הב' דטעם האיסור הוא משום דין חנ"ג, ומשמע דלא חשש משום האיסור עצמו דס"ל דנ"ט בר נ"ט מותר אפילו באיסורא, וצ"ב.

והש"ך (כאן ובסי' צד ס"ק כב) חולק עליו, וכתב דאף לסוברים דלא אמרינן בשאר איסורים חנ"ג, מכל מקום אין היתר של נ"ט בר נ"ט בשאר איסורים, דרק בהיתר אמרינן טעם קלוש אינו יכול לאסור, אבל באיסור אף אם הטעם קלוש, מכל מקום נשאר באיסורה, וע"כ אף למאן

**נתיבות
הכשרות**
ביד"ץ מחוזקי הדת
פסח תשע"ה

לדעות הסוברים דחמץ שמו עליו, וחשבינן ליה לאיסורא בלע, אם כן הוא הדין לענין נ"ט בר נ"ט יש לנו להחמיר להחשיבו לאיסורא, ואין בה ההיתר של נ"ט בר נ"ט, והביאור הלכה חשש לדברי הפר"ח.

אמנם כיון דלדעת רוב האחרונים חשבינן ליה לנ"ט בר נ"ט, אף שמחמירים כהפר"ח לחומרא, מכל מקום הבו דלא לוסף עלה להצריך כ"ד שעות מחימום המים, ועל כן להלכה נראה דסגי בכ"ד שעות מהשימוש בחמץ חם.

רוב תשמישו

ג. עוד יש להקדים, דלשיטת המחבר בסי' תנא, הולכין תמיד אחר רוב תשמישו של הכלי אפילו להקל, דהיינו, שאם רוב תשמישו של הכלי הוא על ידי כלי שני, מועיל הגעלה בכלי שני, אף שלפעמים נשתמש בו בכלי ראשון.

ואף יותר מזה, שאם רוב תשמישו של הכלי הוא בצונן, כגון כוס שרוב תשמישו לשתות בו צונן, מועיל לו הדחה ואין צריך להגעיל אותו כלל לפסח.

והאחרונים נתקשו הרבה בדין זה, שהרי כל שנבלע פעם אחת חמץ, צריך להוציא את הבלוע, ואין מהני הכשר כדרך רוב תשמישו, וצ"ל כשי"כ הרמ"ע מפאנו דכיון דכלי שאינו בן יומו אסור רק מדרבנן, הם אמרו והם אמרו להקל ברוב תשמישו.

והפמ"ג מבאר, דכיון שאינו בן יומו הוא רק משום גזירה אטו בן יומו, שאם ישתמש באינו בן יומו, יבוא להשתמש גם בבן יומו, וכיון דרוב תשמישו בצונן אין גוזרים גזירה זו, דלא גזרו חז"ל במילתא דלא שכיחא.

והנה הרמ"א מחמיר לכתחילה שלא להקל כדרך רוב תשמישו, ומכל מקום סומך על המחבר לסמוך על רוב תשמישו לענין דיעבד, שאם הגעילו באופן של רוב תשמישו המאכל מותר בדיעבד.

ועל כן לפעמים כאשר יש חק גדול ואי אפשר להכשיר, סמכין על דעה זו ללכת אחר רוב תשמישו.

באיזה כלי להגעיל

ולענין מאיזה כלי לעשות ההגעלה, הנה מדינא ה' אפשר להגעיל בשניהם, הן מכלי

חמץ, והן מכלי של פסח, כל זמן שהם אינם בני יומן, כי כללא הוא דכלי שאינו בן יומו אינו יכול לאסור כלום.

ומכל מקום מחמירים שהכלי שמגעיל בו יהיה כלי כשר, ועוד נוהגים שאין משתמשים בפסח בכלי שהגעילו בו, ועל כן לא יגעיל לא בכלי חמץ ולא בכלי ששתמש בו בפסח.

אמנם הקמקום של מים חמים ששתמש בו בכל השנה, בדרך כלל אין לזה דין כלי חמץ, כי אף אם נפל שם משך השנה מעט חמץ, הרי אין בה יותר ממה שהיה, כי מבשלים בה רק מים, ומשהו לפני פסח אינו מחמץ את הקמקום, וע"כ אפשר להגעיל בו.

ואלו שמחממים עליו משך השנה מזונות או לחם שמוציאים מן המקפא לא יגעילו בה, ויכשירוהו תחילה כדרך תשמישו בכל השנה, כי גם במשך השנה אינו נשפך ממנה לחוץ, שהרי כשמגיע לחום המקסימום מתכבה הקמקום מאליו.

אופן הכשרת השיש לפסח מעיקר הדין

לאור כל האמור, לכאורה ה' אפשר להגעיל את השיש, על ידי שימתין כ"ד שעות מעת שימוש חמץ חם, ויגעילנו בעירוי כלי ראשון כיון דכל דרך תשמישו של השיש, ושוב מותר לו להשתמש בשיש זה גם למצה חם. [ואף דקדירות נוהגים לקנות חדשות, אף דמלפנים היו מגעילים קדרות, ומקום השפה היו מלבנים, מכל מקום נוהגים כן על פי הגמ' דעדיף לקנות חדשות, אבל לענין השיש זה לא שייך כמובן].

והנה בשו"ע איתא דהשולחנות נוהגים להגעילן ע"י עירוי, דלפעמים נשפך מרק

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחזיקי הדת
פסח תשע"ה

חריצים וכדומה, וה' קשה מאוד לנקותו, וע"כ הצריכו מפה.

ואף דבזמנינו השיש והשולחנות חלקים מאוד, ושוב אפשר להגעילו כראוי, כי אין חשש של החריצים כמו פעם, מכל מקום רוב בנ"א יש להם מסגרת סביבות השיש, והמסגרת הוא דבר נפרד מן השיש, שנתחבר אחר כך, ויש שם סדק, ודינו כמו סכין שיש לו קתא דמבואר באחרונים דאי אפשר להגעילו דבמקום הדבק קשה לקנח מלכלוך.

ולבד מזאת, הרי נתבאר דצריך גם אבן מלובן, וכחומרת החק יעקב, ובשיש שלנו אפשר שיתפוצץ השיש על ידי זה, וכל דבר שאפשר להתפוצץ אסרו להגעילו, מפני שחס עליה ואינו מגעילו שפיר.

ולבד מן דין, הרי עירו לא הוי אלא כששופך ישר מן הקומקום על השיש, אבל אם קולחין המים הרתחין על השיש ומשם הולך וזב לשאר מקומות שבשיש, לא הוי עירו כלל, כי כבר מצטנן על ידי שזב על מקום צונן, וזה דבר קשה מאוד להשגיח שהקילוח הראשון יגיע לכל מקום, ולדוגמא, אם פי הקומקום הוא 1 ס"מ על 1 ס"מ, ושטח אחד של השיש הוא 60 ס"מ על 60 ס"מ, צריך להעביר הקומקום 60 פעמים על השיש, כדי שהקילוח הראשון יגיע לכל מקום של השיש.

ואף אם ירצה לעשות כן, הרי אם כבר יש שם מים צוננים, מתקררים המים הרתחיים מיד, ולא יועיל ההגעלה, ועל כן צריך לעמוד שם במגבת ולנגב היטב כל מקום ומקום לפני ההגעלה, וכמובן שזה דבר קשה מאוד.

ומכל הני טעמי גם בזמנינו צריך לכסות את השיש במפה כמו שכתב המג"א.

אם סגי במפה לחוד

והא דלא סגי במפה לבד, היינו משום שפעם היו המפות עשויות מסחורה מחוררת, והמפה ה' מועיל רק לענין החריצים, אבל אם ה' המפה סתום לגמרי, לכאורה ה' מועיל אף בלא הגעלה.

ומכל מקום נוהגים העולם לעשות שניהם, וכנראה דהיינו משום החשש שמא יתגלה הכיסוי בתוך הפסח וכדומה, אבל באופן שמכסה היטב כמו שיתבאר להלן, לכא' אי

על השולחן, ומש"כ לשון נוהגים ולא הצריך הגעלה מעיקר הדין, היינו משום דלדעת המחבר מדינא הולכים אחר רוב תשמישו, והאחרונים הביאו שנוהגים כן 'כל ישראל', דהיינו שזה מנהג שנתקבל אצל כל ישראל.

והחק יעקב מחמיר יותר להגעיל השולחן ע"י אבן מלובן דוקא, דהיינו להסיק אבן ולקחת את האבן ע"י צבת וכדו' ולהחזיקו כך מעל מקום ההגעלה, ולהגעיל כך. דחשש משום דבר גוש, שלדעת הרבה אחרונים דינו ככלי ראשון, ושוב לא יועיל הגעלה.

ויש לציין דגם חומרא זו שהעתיקו כל הפוסקים, היינו גם כן לכאורה משום חומרא דפסח, כי בדין גוש רבו הדיעות המתירים, וכדעת הרמ"א בסי' צד ס"ג, וכן נקט הט"ז (סי' צד סקי"ד), וגם הש"ך (סי' קה) הניח דין זה בצ"ע, ואף ה פוסקים שנקטו להחמיר בזה, אין זה מעיקר הדין אלא משום דחוששין לדיעות המחמירים, ועל כן נקטו הפוסקים להקל בזה עכ"פ בהפסד מרובה וכדומה כמבואר בפמ"ג באו"ח (תנא א"א סקי"ח) ובחכמ"א (כלל ס דין יב) וביד יהודה (סימן קה פיה"ק סקכ"ו), וכעיי"ז הובא בפתחי תשובה (קה סק"ז) בשם החת"ס להקל בעת הצורך.

ואף לדעת המחמירים אין זה ברור שלא יוכל להגעילו על ידי עירו, כי גוש חם שהניח על גבי שיש קר, ודאי אינו מבליע יותר מכדי קליפה, ועירו גם כן מפליט מכדי קליפה, ולכמה דיעות אף מבשל עד כדי קליפה.

זאת ועוד, הרי מעיקר הדין קיימא לן ללכת אחר רוב תשמישו, וכאן זה ברור שאין רוב תשמישו על ידי גוש, ומכל הני טעמי לא הוי לן להחמיר בזה כל כך, ומסתבר דמחמת חומרא דחמץ החמירו בזה הפוסקים להצריך ליבון באבן מלובן.

החששות הקיימות בהגעלת השיש

והנה המג"א הביא חומרא נוספת, דאף אחר שמגעילים את השולחנות, נוהגים לכסות את השולחן גם במפה, והמשמעות הוא שיתקן השולחנות על ידי שניהם, גם הגעלה וגם כיסוי במפה.

והטעם לחומרא זו, כי פעם לא היה היכולת להחליק השולחנות והשיש שיהיה ממש חלוק, והיו מצויים על השולחנות

נתיבות הכשרות

ביד"ץ מחוקקי הדת
פסח תשע"ה

אפשר לחייבו גם להגעיל, כי מדינא בודאי סגי בכיסוי לחוד.

החששות בכיסוי השיש בפח וכדומה

ואחר שנתבאר דהעיקר על מה שסומכים הוא על הכיסוי שמכסה את השיש, נברר מה הדרך היותר נכון ומועיל לכסות את השיש.

והנה מדינא ה' סגי בכיסוי אחד, שכל שמפסיק בכלי בין השיש להקדירות, שוב אין שום חשש, אמנם כשנתבונן נראה, דבזמנינו מחמת השפע שיש ב"ה בשימוש המים, מה שלא ה' מצוי כלל בזמנים הקודמים, משתמשים היום בכמויות מרובים ממים להדיח הכלים, ולשאר שימושים, ועל כן המציאות הוכיח, שאם יכסה את השיש רק בכיסוי אחד כמו נייר כסף וכדומה, יתמלא השטח במים רבים מתחת לנייר הכסף. ואה"נ ששיש שעשוי בשיפוע טוב מוריד את המים מיד, אבל זה לא שכיח כלל, ובדרך כלל מתקבצים המים מעל שטח השיש, ואינו יורד משם עד שיורידוהו.

וכיון שכן יש כאן חשש גדול, שהנייר כסף או הפח וכדומה נכבש במים על השיש כ"ד שעות, וכבוש הרי הוא כמבושל, והשיש מפליט בפסח פליטות של חמץ לתוך הפח או הנייר כסף וכדומה, ונעשה ככלי חמץ, שהרי בפסח מחמירים אף על נותן טעם לפגם.

ולבד מן דין, כשמניח קדירה גדולה על הפח, המציאות הוא שהכל מתחמם, גם המים שתחתיו וגם השיש.

אף דקיימא לן תתאה גבר, מכל מקום מצינו בערוך השולחן (יו"ד סי' צא סעי' יא) שתמה, איך נתנו חז"ל כלל בזה לומר דתתאה גבר, דמשמע לכאורה גם אם נפל הרבה חלב רותח על מעט בשר צונן, נאמר הדין דתתאה גבר ומקור לעליון, הלא אין לך דבר תמוה יותר מזה, שהרי עינינו רואות שהחלב נשאר ברתחו, וגם מעט הבשר צונן נעשה רותח, ואיך נאמר דתתאה גבר.

וכן להיפך באופן שנפל הרבה חלב צונן על מעט בשר רותח, איך נאמר דתתאה גבר ואסור כל החלב כשאין ששים נגד הבשר, הרי עינינו רואות שהחלב צונן לגמרי, וגם הבשר נצטנן ע"י החלב, ולפי הראות בחוש נראה דכשיש ד' או ה' פעמים מהאחד נגד השני בהכרח לפעול על השני, שיהיה כמותו, ואם נאמר דבאמת יש

שיעור בזה, קשה למה לא למדנו חז"ל כמה הוא השיעור.

ולכן מחדש הערוך השולחן, דכל דין תתאה שייך רק כששני הדברים הן שווין בהכמות שלהן, דלפי הערך החלב, כן הוא ג"כ כמות הבשר, ולכן נחלקו רב ושמואל האיכות של מי גובר העליון או תחתון, ונפסק כשמואל דתתאה גובר, ואם התחתון חם אוסר כולו, ואם התחתון צונן אוסר כדי קליפה. אבל אם האחד מהם מרובה מן השני, המרובה מתגבר על המועט, ומצנחו, וע"כ אם המרובה חם, הרי זה מחמם את המועט, ואם המרובה הוא הצונן, הרי זה מצנן את המועט. ע"ש.

והנה היד יהודה ביו"ד סי' קה (ס"ק יב) הביא כמה ראיות דדין תתאה אינו רק בשוה בשוה בכמותו. א. דבגמ' פסחים (עו, א) מבואר דאפילו ברוטב הפסח שנופל על חרס צוננת הוי עילאה, ולרב אוסר, הרי דאפילו במשהו אמרינן שהעילאה גובר ומחממו. ב. הגמ' (שם) דנה בדין פסח שסכו בשמן תרומה, דלכאורה יהא תלוי במח' רב ושמואל, ותי' דשאני קליפה דמשהו עבדי לה, הרי דאפילו מעט שמן נגד הבשר המרובה תלוי במח' רב ושמואל. ג. וכן הוכיח מדברי הרמ"א סימן צב (סעיף ז), שכל שאם הניח קדירה חמה על גבי חלב, הקדירה נאסרת, והתבשיל מותר משום דתתאה גבר שהיה קר, הרי דאפילו היכא דהעילאה הוא הרבה יותר מהתתאה, מכל מקום אמרינן דאינו מחממו.

והנה הדרכי תשובה (סי' צא סקי"ח) מחמיר כדעתו, ועל כן לענין חמץ בפסח, אף דבכל השנה אין מחמירים כשיטת הערוה"ש, ומכל הני ראיות הנ"ל, מכל מקום לענין פסח שכבר נתבאר דראוי להחמיר, ראוי להחמיר אף על דעה זו.

כיסוי השיש למעשה

ועל כן העצה היותר טובה ומועיל, הוא להניח קל-קר הבולט משהו מן המסגרת, ועל גביו יניח נייר כסף וכדומה, והקל-קר אינו מניח לשום לחלוחית או חמימות לעבור עד לנייר הכסף, ושוב לא יהא בזה שום חשש.

וכל זה לענין השיש שמצוי שמתקבץ מים עליה וכנ"ל, אבל שאר השולחנות בודאי סגי בב' כיסויים דקים כמו ניילונים וכדומה, דאם יש ב' כלים, אף שמתחמם ורוצה להחמיר כדעת הערוך השולחן, הרי קיימא לן דאין הבלוע יוצא מכלי לכלי בלא רוטב. ועוד יותר טוב ששכבה אחת יהיה בנייר וכדומה, כי בב' ניילונים יתכן שיזיע ביניהם, ויש הסוברים שזיעה כבר נקרא רוטב לענין להבליע מכלי לכלי.

נתיבות הכשרות

ביד"ץ מחוזיקי הדת פסח תשע"ה

הגאון רבי מרדכי אייכלר שליט"א
חבר ביה"ד המיוחד לענייני כשרות

קדושת שביעית בתרופות הומיאופתיות

תרופות העשויות מעשבים וצמחים, האם מותר לייצרן מצמחים של שביעית?

ראשית, יש לחלק את השאלה לשלושה נושאים בהם יש לדון: א. יצור תרופות מצמחים העומדים לאכילת אדם. ב. מצמחים העומדים למאכל בהמה. ג. אם הם מצמחים שאינם מאכל אדם ואינם מאכל בהמה, דהיינו עשבי בר, שבעלמא אינם מיועדים לכלום, ומהם עושים קפסולות של תרופות וכדומה.

וכן יש לדון בנפרד לענין ויטמינים, הנעשים לחיזוק ותוספת כח לבריאים, הנעשית מצמחים של שביעית.

איתא במשנה שביעית פ"ח מ"א: כלל גדול אמרו בשביעית, כל המיוחד למאכל אדם, אין עושין ממנו מלוגמא לאדם, ואין צריך לומר לבהמה. וכל שאינו מיוחד למאכל אדם, עושין ממנו מלוגמא לאדם, אבל לא לבהמה. ופירש"י בסוכה דף מ, א: מלוגמא - רפואה. ובפיה"מ להרמב"ם פ"י דעירובין מפרש: מלוגמא, שנעשה מלחם או מתאנים ונותנה על המכה.

ואיתא בגמרא סוכה מ, א (וכן בבבא קמא קב): ועצים להסקה תנאי היא, דתניא אין מוסרין פירות שביעית לא למשרה ולא לכבוסה, רבי יוסי אומר מוסרין. מאי טעמא דתנא קמא, דאמר קרא לאכלה ולא למשרה ולא לכבוסה. מאי טעמא דרבי יוסי, אמר קרא לכם לכם לכל צרכיכם ואפילו למשרה ולכבוסה. ותנא קמא הא כתיב לכם, ההוא לכם דומיא דלאכלה, מי שהנאתו וביעורו שוה, יצאו משרה וכבוסה שהנאתן אחר ביעורן. ורבי יוסי הא כתיב לאכלה, ההוא מיבעי ליה לאכלה ולא למלוגמא [לרפואה], כדתניא, לאכלה ולא למלוגמא, אתה אומר לאכלה ולא למלוגמא או אינו אלא ולא לכבוסה,

כשהוא אומר לכם הרי לכבוסה אמור, הא מה אני מקיים לאכלה, לאכלה ולא למלוגמא. מה ראית לרבות את הכבוסה ולהוציא את המלוגמא, מרבה אני את הכבוסה ששוה בכל אדם ומוציא את המלוגמא שאינה שוה לכל אדם. מאן תנא להא דתנו רבנן לאכלה ולא למלוגמא לאכלה ולא לזילוף לאכלה ולא לעשות ממנה אפיקטויזין, כמאן כרבי יוסי, דאי רבנן הא איכא נמי משרה וכבוסה. וכן הובא גמ' זו בב"ק ק"ב.

מבואר דלרבנן יש להשתמש בשביעית דוקא באופן שהנאתו וביעורו שוה, ולר' יוסי מותר להשתמש גם בדבר שאין הנאתו וביעורו שוה, ורק ממעט מלוגמא, הואיל ואינו שוה בכל אדם, ואינו אלא לחולין. ומבואר שם ברש"י ובתוספות, שכמו כן נחלקו באיזה דברים חל קדושת שביעית, דלרבנן, אין חל קדושת שביעית אלא בדברים שהנאתו וביעורו שוה, ולר' יוסי חל קדושת שביעית גם בדברים שאין הנאתן וביעורן שוה, ורק בדבר שהוא רק למלוגמא, גם לר' יוסי לא חל בזה קדושת שביעית.

והנה בבבלי מבואר טעמא דרבנן, דלמדו מלאכלה, דוקא דבר שהנאתו וביעורו שוה, ור' יוסי למד מהא דכתיב לכם, לכל צרכיכם. וממעט מלוגמא מהא דכתיב לאכלה - ולא למלוגמא. וזה המבואר במשנה בריש פרק ח', דמאכל אדם אין עושין ממנו מלוגמא לאדם, וזה בין לרבנן בין לר' יוסי, אך מאכל בהמה עושין ממנו מלוגמא לאדם. משום דלא נתמעט מלכם לאכלה רק מאכל אדם.

והנה בתלמוד ירושלמי מסכת שביעית פ"ז הלכה א': לכם כל שהוא צורך לכם, ותני עלה כגון אכילה ושתייה וסיכה וצביעה, יצאת מלוגמא שאינה אלא לחולין, יצאת אלונתית שאינה אלא לתפילין. רבי יונה בעי ולמה יצאת מלוגמא שאין עליה קדושת שביעית

**נתיבות
הכשרות**
ביד"ץ מחוזיקי הדת
פסח תשע"ה

והתני דן וצר וזרע איסטיס שזורעין אותן במוצאי שביעית קדושת שביעית חלה עליהן מיי כדון לכם השוה לכולכם. ע"כ. מבואר מקור מחודש להאי דינא, שצריך שיהי' לכם השוה לכולכם, וכעין מה שמצינו ביום טוב, דאין לעשות מלאכת אוכל נפש אלא מה שראוי לכל נפש, ולא מה שראוי לחולים וכדו'.

ונראה שלא נחלקו הבבלי והירושלמי, אלא בבבלי מדובר במלוגמא כעין תחבושת שמניחים על המכה, וזה נתמעט מדכתיב לאכלה, והמלוגמא אינה אכילה. והירושלמי מיירי במלוגמא שהיא רפואה שלוקחים דרך הפה, ואפילו רפואה שיש לה טעם משובח, ולכל הענינים הוי מאכל, מיהו אסור לעשותה מפירות שביעית, כי אין זה מיועד לכל אדם, אלא לחולין.

ומעתה נבוא לנדון דיין.

א. צמחים המיועדים למאכל אדם, אין לעשות מהם תרופות, שזהו האמור במשנה, דמאכל אדם אסור לעשות ממנו מלוגמא לאדם. והטעם בזה, אי משום לאכלה, או משום שאינו שוה לכל נפש. וכאמור זה שייך גם בתרופות שיש בהם טעם משובח. וכמו כן אסור לעשות מהם כדורים בקפסולות, ואף שבשאר איסורים יש צדדים להתיר קפסולות, היות שאינו דרך אכילה, וכמוש"כ ביד אברהם ביו"ד סימן קנ"ו, דלא אמרינן אחשבי' אם אוכלו רק לרפואה. מיהו לגבי פירות שביעית לא יועיל, דאף שאינו דרך אכילה, ואין בהם איסור אכילה, הרי אסור לעשות כן בפירות שביעית. משום שאסור לאבד פירות שביעית, ועשיית מלוגמא הוי כאיבוד, היות שכשנעשה מלוגמא פקע מזה קדושת שביעית. משום שאסור לעשות מלוגמא ממה שראוי לאוכל אדם.

ב. צמחים המיועדים למאכל בהמה, מותר מצד הדין לעשות מהם תרופות, דהא מאכל בהמה מותר לעשות ממנו מלוגמא לאדם, וזה מותר בין במלוגמא כשעושה תחבושת על המכה, בין במלוגמא שעושה תרופה מהצמחים, ואין לומר דההיתר לעשות מלוגמא הוא דוקא להכניסו לתחבושת כמות שהוא, אך אסור לעשות מזה תרופה, משום דכשעושה התרופה, פקע קדושת שביעית מזה, והרי זה כשורפן ומשתמש לאחר

שנשרפו, דזה אינו דאיתא בירושלמי (פ"ז הלכה א'): ואוכלי בהמה אין עליהן קדושת שביעית דאת אמר עושיין מהן מלוגמא לאדם, אמר רבי יוסי שמעינן שעושיין מהן מלוגמא לאדם ושמעינן שמותר לסוחטן ולעשות מהן סממנין לאדם. ופירש הר"ש סירליאו וז"ל: ולעשות מהן סממנים לאדם להטיל מיץ העשבים דבהמה עם סממנים אחרים בבית הרעי שלו, כגון אם עצורין בני מעיו, דהא גריעא ממלוגמא, דמלוגמא הוי אמינא אע"ג דמידי דשתי' או דאכילה היא לרפואה, ובתר הנחה בבשר אדם לא חזיא לאוכלין, מכל מקום לא הוי ביזיון כל כך לשביעית בשעת הנחה. עכ"ל. מבואר דהרש"ס מפרש שהשאלה בזה רק משום ביזיון כשעושה מזה להוציא צרכיו, אך כשאינו עושה בדרך ביזיון, וסוחט את הפירות שביעית או מרסקן לעשות מהם מלוגמא מותר, אם זה הדרך. וכן כתב בביאורי הגר"ח קנייבסקי שליט"א בפ"ה הירושלמי שם וז"ל: שמעינן שעושיין מהם מלוגמא ושמעינן שמותר לסוחטן, ניחא שעושיין מהם מלוגמא, מי שמעינן נמי שסוחטן ועושה מהם סממנים, בתמיה, כלומר לא כל צורך אדם שרי לעשות מאוכלי בהמה, ולא שמעינן אלא שעושה מלוגמא שהוא שימוש חשוב. עכ"ל. ומקור דבריו כנראה מב' הגרש"ס הנז', דהירושלמי מתמיה שאין לעשות בזה תשמיש בזוי שאינו

נתיבות הכשרות

ביד"ץ מחוזיקי הדת
פסח תשע"ה

כשרות בהלכה

ד' אחין (יבמות דף לג. ושם) דמפרש בעל מום שמשמש בטומאה דאתו בהדי הדרי כגון שחתך אצבעו בסכין טמאה אע"פ שאי אפשר שלא יגע בסכין קודם שיחתוך. עכ"ל. מבואר דדין זה דבאין כאחת, אין הכוונה שיהיה ממש באין כאחת, דאף אכילה והנאת אכילה אין באין כאחת ממש, אלא דנחשב באין כאחת, ובזה יבואר דהא דאיתא לגבי שביעית שניתנה לאכילה וכן לכל הנאה שהנאתו וביעורו באין כאחת, אין הכוונה ממש באין כאחת, אלא הוא ענין יחסי, דיש דברים שנחשבו באין כאחת, ויש ענינים שאין נחשבים באין כאחת.

לפי זה יתבאר, דלגבי מאכל אדם צריך שיהיה הנאתו וביעורו שוה כמו מאכל, והיינו שאף שבמאכל אינם באין כאחת ממש, מכל מקום הם קרובים מאוד, ונחשבים באין כאחת, וכן כל הנאה שמוותרת בפירות שביעית, הוא כדוגמת הנאת מאכל שההנאה והכילוי קרובים מאוד. ואילו במאכל בהמה הלא גם האדם נהנה ממה שבהמתו אוכלת, אלא שאין הנאתו בשעת אכילתה, אם המאכל ערב לה או לא, אלא שנהנה מזה שבהמתו גדלה באמצעות המאכל, ונמצא שבמאכל בהמה נחשב באין כאחת, גם כשיש הבדל זמן יותר גדול קצת, בין ההנאה והכילוי, שגם זה נחשב באין כאחת, והנאתו וביעורו שוה. ולכן מצינו שלגבי אדם, אם אכל והקיא את האוכל, נחשב שהיה לו הנאת אכילה, אך אם בהמתו אכלה והקיאה, בודאי לא נהנה בעליה כלום מאכילתה, ובזה מבואר, דאמנם הנאת שריפת מאכל בהמה אסור, דזה נחשב הנאה שבאה אחר הכילוי לגמרי, מה שאין כן משרה וכבוסה, שהכילוי וההנאה יותר קרובים קצת, הרי לגבי מאכל בהמה, גם זה נחשב הנאתו וביעורו שוה. ולכן מותר לעשות מהם משרה וכבוסה.

בזה יבואר למה מותר לעשות מלוגמא ממאכל בהמה, שהרי הכלל במאכל בהמה שצריך שיהיה הנאתו וביעורו שוה, שזה נלמד מלאכלה, אך אין צריך שיהיה שוה לכל נפש, שזה נלמד מלכם, וכמו שנתבאר דאף הנאה שבאה קצת אחר הכילוי, גם כן נחשב הנאתו וביעורו שוה. ולכן מותר לסחוט ולעשות ממנו מלוגמא, דמאכל אדם אסור לסחוט, משום שבשעה שסוחטו פקע ממנו קדושת שביעית, דנלמד מלכם שצריך שיהיה שוה לכל נפש, משא"כ מאכל בהמה שאין צריך שיהיה שוה לכל נפש, לא פקע מזה קדושת שביעית בשעה שסוחטו לשם רפואה, ולגבי מה שצריך שיהיה

חשוב, אך אין איסור לרסק פירות שביעית בכדי לעשות מהם רפואה.

וז"ל החזו"א בסימן י"ג ס"ק ו' בד"ה ובירושלמי: והא דאמר בתחילת הסוגיא שאני התם דאמר קרא לכם לאכלה וכו' יצאו עצים דהנאתן אחר ביעורן ממעט רק עצים אבל לא משרה וכבוסה, דלענין קדושת שביעית חשיבי כהנאתן וביעורן שוה, וע"כ צריך לומר דמשרה וכבוסה עדיפא מהסקה שהרי מאכל בהמה מותר מלוגמא לאדם כדתנן פ"ח משנה א' ומשמע דכל שכן משרה וכבוסה, ואילו הסקה אסורה כדתנן שם משנה י"א מרחץ שהסיקו בקש וכו', מבואר דלכתחילה אסור, שו"ר שהכ"ס מ"פ ה"ד צדד דמותר לכתחילה אבל כבר הכריע המל"מ שם דלכתחילה אסור. והא דאמר בסוף הסוגיא יצאו משרה וכבוסה דהנאתן אחר ביעורן היינו לענין למסור מאכל אדם למשרה וכבוסה דלענין זה גם משרה וכבוסה לא דמו לאכילה וצביעה. עכ"ל, עע"ש. מבואר מדברי החזו"א דלגבי מאכל בהמה, אסור לשרוף ולקלקל, אך כל תשמיש אחר מותר, ובודאי מותר גם לסחוט מאכל בהמה כדי לעשות ממנו מלוגמא.

ולבאר הענין, מה שלכאורה קשה, דאם גם מאכל בהמה צריך שיהיה הנאתו וביעורו שוה, ואסור לשרפו, ואם כן איך מותר לעשות ממנו משרה וכבוסה, והא אין הנאתו וביעורו שוה. ואיך יתכן לומר שמשרה וכבוסה עצמו נחלק, שלגבי מאכל אדם, אסור משום דאין הנאתו וביעורו שוה, ולגבי מאכל בהמה מותר, משום דהנאתו וביעורו שוה.

נראה על פי מה שכתב התוס' כתובות דף ל: ד"ה לא צריכא, בתוה"ד: דתחב לו בבית הבליעה ובלע ונהנה מיד חשוב באין כאחת אע"פ שאין כאחד ממש כדאשכחן בסוף פרק

**נתיבות
הכשרות**
בד"ץ מחוקקי הדת
פסח תשע"ה

הנאתו וביעורו שוה, הווי רפואה הנאתו וביעורו שוה, ואינו כשריפת עצים, דהתם באה ההנאה אחר הכילוי לגמרי, וברפואה ההנאה סמוכה לכילוי, מה שלגבי אכילת בהמה איקרי הנאתו וביעורו שוה.

ג. תרופות מצמחים שאינם עומדים לא למאכל אדם ולא למאכל בהמה, אין בהם קדושת שביעית [ואפילו אם היו ראויים למאכל בהמה, כיון שלא עומדים לכך, הווי כמו עצים סיאה] ואפילו אם הצמחים מיועדים לעשיית תרופות לא חל עליהם קדושת שביעית, כמו שכתבו רש"י ותוס' בב"ק ק"ב, דכשם שאסור לעשות מלוגמא בפירות שביעית, כמו כן לא חל קדושת שביעית על דבר העומד למלוגמא בלבד. וכן פסק החזון איש בסימן י"ג ס"ק ו'. וכן הובא דעת החזון איש להלכה בספר דברי אמונה פרק ה' הלכה י' ביה"ל ד"ה מיני מלוגמיות, ממש"כ החזון איש בסימן י"ד ס"ק ה' ע"ש.

ובריש פרק ח' איתא וכן פסק הרמב"ם בפ"ה הלכה י"א: כל שאינו מיוחד לא למאכל אדם ולא למאכל בהמה, כגון הסיאה והאיזוב והקורניס, הרי הוא תלוי במחשבתו, חשב עליו לעצים, הרי הוא כעצים, לאכילה הרי הוא כפירות. ועי' בדרך אמונה ס"ק פ"ח, שהביא בשם החזון איש - ואם חישב למלוגמא, אין קדושת שביעית חלה עליהם.

ד. ויטמינים העשויין לחיזוק, יש להוכיח מהירושלמי דדינם לענין שביעית כמו תרופות, ודינם כמלוגמא, וככל מה שנתבאר, דהנה איתא בירושלמי הנז' (פ"ז הלכה א) לכם כל שהוא צורך לכם, ותני עלה כגון אכילה ושתיה וסיכה וצביעה, יצאת מלוגמא שאינה אלא לחולין, יצאת אלונתית שאינה אלא לתפילין. ופירוש תפילין, כתב בפני משה, - לתפילין כמו לטפילין, לקטנים שעושים האלונתית להם, והואיל ואינו שוה לכל אדם לא הותרו פירות שביעית. עכ"ל. וכע"ז פירש הר"ש סירליאו, דזה עשוי לחזק האיצטומכא, ע"ש. ומבואר מדבריהם דאם עשוי לחיזוק

הגוף, אין זה נחשב שוה לכל אדם, ואסור לעשותו בפירות שביעית, ועי' בביאורי הגר"א שכתב דתפילין היינו לחולים שאין טועמים טעם באוכל, ולפי"ד יש להסתפק, האם רק לחולים אסור, ויתכן שגם לדעתו, הרי זה חיזוק הגוף לטעום טעם האוכל, וכיון שאינו שוה לכל אדם אסור לעשותו בפירות שביעית.

ויש לציין כי לפי הירושלמי הנז' יתיישב קושי' עצומה, בהלכות יום טוב, שנתקשה בזה המהרש"ם בסימן תקל"ד ע"ש. מה שאסור לעשות רפואה ביום טוב, והלא כל גזירת חכמים שאסרו רפואה בשבת היינו גזירה אטו שחיקת סממנים, וביום טוב הלא מותר שחיקת סממנים, ומאיזה טעם אסור לעשות רפואה ביום טוב לחולה שאין בו סכנה. ולפי מה שכתב בירושלמי, דרפואה נחשב שאינו שוה לכל נפש, אתי שפיר דהיינו טעמא דאסור לעשות רפואה ביום טוב, משום דאין זה הנאה השוה לכל נפש.

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחזיקי הדת פסח תשע"ה

הגאון רבי שמאי גרוס שליט"א

דומ"ץ קהל מחזיקי הדת בארה"ק ובעמח"ס "שבט הקהתי" וש"א"ס וחבר ביה"ד המיוחד לענייני כשרות

ביצי תולעים הנמצאים בקליפת הפרי

נראה כלום בעין בריאה רגילה, תו אין לחוש לכלום.

ב הנה שיטת המחבר ביו"ד סי' פ"ד ס"ו בביצי תולעים, כיון שאינו רוחש, כל זמן שלא נתהוו ממנו תולעת מותר. ועיי"ש ברמ"א ובבאה"ג ובעה"ש. מ"מ בנידון דידן יש לצרף שיטת המחבר.

ג אפילו אם יש נקודות שחורות שאינן נראות בעין, כבר נתבטלו בשישים ואין עליהן דין בריה שאינה בטילה, כיון שעדיין לא נתהוו ממנו תולעת, והם רק ביצים ואין עליהם דין בריה (נ"ל).

אולם עי' בחכמת אדם (כלל לח ס"ח), דמשמע שתולעים העוברים אפילו על ידי בגד דק מאוד שאין בו נקב קטן, גם כן אסור. עיי"ש. אם כן אין לומר הטעם הראשון.

ועי' בדר"ת (סי' פ"ד ס"ק י"ט) שהביא מהגרש"ק, שהיקל בתולעים קטנים שאי אפשר להסירם ע"י סינון, שעוברים מחמת קטנותן. ועי' בדר"ת ס"ק ט', שהביא הרבה חולקים עליו, עיי"ש.

מכל מקום, משום הטעם השני והשלישי אפשר להקל.

שאלה: בית חרושת שמייצרים בו מיץ תפוזים, כשמסננים את המיץ במסננת דקה אין מוצאים שם תולעים וחרקים, אבל כשמסננים את המיץ במסננת דקה מן הדקה (200 מ"ש), אז מוצרים נקודות שחורות קטנות, שכנראה הם ביצי תולעים השכיחים על הקליפה, ונקראים: "כינמת". למעשה אי אפשר לסנן את המיץ על ידי המסננת הדקה, כיון שזה לוקח הרבה מאוד זמן, על כן יש לברר האם מותר לשתות את המיץ אחרי הסינון הרגיל.

תשובה: נראה להקל מכח כמה טעמים:

א כיון שהעין אינה רואה כלום אחרי סינון רגיל, ורק על ידי הסינון במסננת דקה במיוחד רואים נקודות שחורות, וכיון שבמסננת רגילה אין העין רואה כלום, אין חשש. כי בכל דיני תורה אנו דנים מה שעין רגילה רואה, וכמו שכתבו הפוסקים (עי' חכמת אדם הלכות תולעים), שתולעים שאין נראים בעין רק על ידי מגדלת, אינם אסורים, כי דיני התורה נאמרו לפי ראות עין בריאה רגילה. הכי נמי, אם במסננת דקה שרגילים לסנן בו אין

אם אפשר לסמוך על אשה וקטן בבדיקת תולעים

בכך טירחא יתירה וצריך מומחיות גדולה לדעת איך לבדוק, אי אפשר לסמוך על קטן אפילו הוא בר דעת.

ואפילו על גדולים אי אפשר לסמוך על כל אדם, אלא על אנשים מיוחדים בעלי יראה שיש להם ראייה טובה שלא ישלשו באיסורי דאורייתא, כמו שהאריך בשו"ת חת"ס או"ח

שאלה:

האם מותר ליתן לקטן בר דעת, אם הוא פחות מ"ג שנה, לבדוק דברים הצריכים בבדיקה מתולעים, או לנפות את הקמח בנפה וכדומה.

תשובה:

א נראה שיש נפקא מינא לבדוק עלים וירקות, המוחזקים בתולעים, שיש

נתיבות הכשרות

ביד"ץ מחוזיקי הדת
פסח תשע"ה

איסורא אין הקטן נאמן, וה"נ איתחזיק הירקות הידועים שיש בהם תולעים.

אבל ליתן לקטן לבדוק הקמח בנפה, כיון שאין זו טירחא אלא מעשה קוף בעלמא, אם הוא קטן בר דעת ויר"ש ואינו מוחזק ברוע מעללים, נראה שאפשר לסמוך עליו במה שמרקד את הקמח לנפותו מתולעים.

וכמו שכתבו הפוסקים שהמנהג פשוט לשלוח על ידי קטן או קטנה לשחוט, ואין חוששים שמא ישחטו בעצמם, לפי שהם בחזקת כשרות מן הסתם, וחזקה שאינם עשויים לקלקל ולהכשיל, חוץ אם הוא קטן ומוחזק ברוע מעללים, אז חיישינן שמא יקלקל. כמו שהאר"י בתבואות שור (סי' א) והעתיקו בשו"ע הרב הל' שחיטה (בקונ"א ס"ק מ"ב). ועיי"ש שמסביר, שאין הטעם משום שסומכים על דיבורו ועדותו של הקטן, אלא חזקה היא שאינו עשוי לעשות מעשה לקלקל ולהכשיל, ולא מחמת אמירת הקטן. ועיי"ש שכתב: ומה שנוהגים לשלוח קטן לשאול איסור והיתר לחכם המורה וסומכים על אמירת הקטן, היינו משום דמירתת לשקר שמא ישאל להחכם. עיי"ש בשם הבית הלל עיי"ש.

ה על כן בנידון דידן, כיון דלנפות קמח אינו דבר של טירחא ואינו צריך מומחיות, לזה יש חזקה שלא יקלקל בשעת הניפוי, ואפשר לסמוך עליו. מכ"ש אם גדול עומד שם על ידו ודאי אין חשש, אלא אפילו אין שם גדול עומד על גביו, גם כן אפשר לסמוך עליו מטעם הנ"ל, אם הוא קטן בר דעת ואינו רע מעללים.

סי' קל"ב, וציינו המ"ב בהל' פסח סי' תע"ג ס"ק מ"ב.

ב ואפילו על בדיקת נשים אם הן נאמנות ואפשר לסמוך עליהן, יש אריכות גדולה בפוסקים (עי' יור"ד סי' פ"ד סי"א ובש"ק ס"ק ל"ה), שהביא דעת המהרש"ל שאין הנשים נאמנות בבדיקה שיש בה טורח. ועיי"ש בש"ך דמקיל דאפשר לסמוך עליהן. ועיי"ש בפרי תואר דאפשר לסמוך עליהן רק אם היא מדקדקת במצוות ושלימה בדעתה. עיי"ש. ועיי"ש בכה"ח בשם הזבחי צדק, שאם יודע באשתו שהיא בודקת במהרה ולא במתינות, אין לסמוך עליה, עיי"ש [ונראה בכה"ג גם באיש, אם אינו בודק במתינות אי אפשר לסמוך עליו, כמו שאביא להלן בשם הפלתי. נ"ל].

ועי' בשו"ת גור אריה יהודה (יור"ד סי' י"ט) דמפקפק אם אפשר לסמוך על נשים בבדיקת תולעים. ועי' בשו"ת בית שלמה (יור"ד סי' קנו), ועי' בספר פחד יצחק (אות ת' ערך תולעים), שכתב שהעיקר לדינא כדעת הש"ך, שמונהגם של ישראל תורה היא, שסומכים על בדיקת נשים, כיון שאנו רואים כי אכן נשותינו הן נשות חיל ויראת השם חרותה על לבן ונזהרות מן החטא, ובודאי אפשר לסמוך עליהן בבדיקת פירות וירקות.

וכ"כ הכרתי ופלתי שעדיפה בדיקתם של נשים כשרות המדקדקות במצוות ונזהרות בקלה כבחמורה, יותר מאשר אנשים הממהרים למלאכתם ובדיקתם חפוזה.

ג ועי' ג"כ בעה"ש (יור"ד סי' פ"ד-פ"ב) שכתב שבימינו לא שמענו אפילו צדיקים וגאוני עולם שלא יסמכו על נשותיהן הכשרות בבדיקת תולעים, זולת בבנות ישראל העובדות אצל בעה"ב בשכירות, דעליהם אין לסמוך בסתמא, אלא אם כן הבעה"ב מכיר אותה שהיא יר"ש. עכ"ל.

ד עכ"פ על בדיקת קטן ודאי אי אפשר לסמוך במה שבדוק. ועי' ביור"ד (סי' קכ"ז ס"ג) ברמ"א, דבמקום דאיתחזק

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחזיקי הדת
פסח תשע"ה

הגאון רבי פנחס לייבוש פדווא שליט"א

דומ"ץ דקהילתינו הק' בקרית גת

וחבר ביה"ד לענייני כשרות

בענין הכשרת מערכת OHMIC HEATER

הקדמה

חימום אוהמיק

אוהם (הגיייה: אום) היא יחידת מידה של התנגדות חשמלית, מסומנת באות אומגה (Ω). היא נקראת על שמו של גאורג אוהם, אשר גילה את הקשר בין זרם למתח במוליכים מתכתיים, הקרוי על שמו (חוק אוהם).

האוהם מוגדר בתור ההתנגדות בין שני קצוות של מוליך מתכתי שהפעלת מתח של וולט אחד ביניהם גורמת למעבר זרם בן אמפר אחד, כלומר וולט חלקי אמפר. הגדרות מפורטות יותר קיימות עבור מקרים לא אידיאליים שעבורם חוק אוהם מתקיים רק בקירוב. לדוגמה, טרנזיסטורים יכולים לפעול בנקודות עבודה שונות, ובכל נקודה יש קשר שונה בין המתח והזרם. התנגדות אפקטיבית של אוהם אחד מתקבלת כאשר הנגזרת של המתח לפי הזרם שקולה לוולט חלקי אמפר, לדוגמה כאשר שינוי מתח של מיקרו-וולט יגרום לשינוי זרם של מיקרו-אמפר (בקירוב).

חוק אוהם בנגד - V מסמן

מתח חשמלי בין שתי נקודות בגוף,

I מסמן זרם חשמלי בין שתי נקודות

בגוף ו-R מסמן את התנגדות הגוף

העשוי מחומר אוהמי.

מוליכות חשמלית של גוף מסוים היא מידת היכולת של זרם חשמלי לעבור באותו גוף. חומרים מוליכים הם חומרים בהם קיימים חלקיקים טעונים עם חופש תנועה (למשל אלקטרונים בנחושת). חומרים מוליכים יכולים להיות מתכת, תמיסה מוליכה (למשל מי ים), וקיימים גם מספר חומרים קרמיים ופולימרים מוליכים. באופן כללי, חומר בעל

מוליכות סגולית גבוהה נקרא מוליך, וחומר בעל מוליכות סגולית נמוכה מאוד נקרא מבדד

מתכות לרוב מוליכות היטב, בהן נחושת שהיא בעלת התנגדות סגולית נמוכה מאוד ונמצאת בשימוש רב בתעשייה. קיימים גם פולימרים מוליכים כגון פוליפירול (polypyrrole, PPy) ופוליאנילין (polyaniline, PANI) הנמצאים גם כן בשימוש. בנוסף, קיימים חומרים קרמיים המוליכים חשמל, כמו גרפיט וסיליקון ניטריד.

מבדדים נפוצים הם: עץ, שעם, זכוכית, חרסין, מרבית סוגי הפלסטיק

שימושים יישומיים

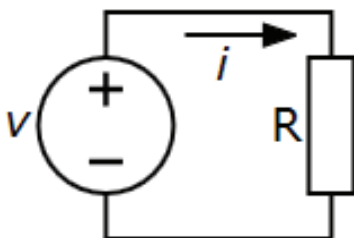
להמרת האנרגיה החשמלית

לחום בנגד - תנור חשמלי

ומעתה נבוא לתוכן השאלה:

הנה ביקרתי במפעל בשוויץ שעושים פסטור לפירות עבור מחלבה מהדרין ונתקלת בבעייה בהכשרה.

דהנה הדרך שמפסטרים פירות ותותים הוא בדרך כלל על ידי בישול עד לחום של 95 מעלות, אך דא עקא לבשל כמות גדולה של פירות לחום כזה ולצננם שוב לוקח יותר משעה ובמשך הזמן ההוא תבנית הפרי מתקלקלת ומתפוררת, אך עתה המציאו דרך להרתח את הפרי בתוך כמה רגעים ולצננו

אם נחליט שלא בולע יותר מכ"ק שייך להגעיל על ידי עירווי מכ"ר.

א. יש לראות האם החימום בתוך הצינור הוא כלי ראשון או לא, דהיינו מצד שבתוך הצינור הוא מקור החום יש לדון דהוי כלי ראשון אך מצד דפנות הצינור יש לדון דדינו הוא לא יותר מעירווי כלי ראשון.

ואפרש שיחתי, תוספות במסכת שבת דף מ' ע"ב כתבו וז"ל: "וש"מ כלי שני אינו מבשל, תימה מ"ש כלי שני מכלי ראשון דאי יד סולדת אפי' כ"ש נמי ואי אין יד סולדת אפי' כלי ראשון נמי אינו מבשל, ויש לומר לפי שכלי ראשון מתוך שעמד על האור דופנותיו חמין ומחזיק חומו לזמן מרובה וכו' אבל כלי שני אע"ג ביד חולצת בו מותר שאין דפנותיו חמין והולך ומתקרר עכ"ל.

ומעתה לפי דבריהם יש לדון מה יהיה הדין במי שלוקח ספל מים קרים ומחמם המים על ידי להב אש מלמעלה, שמכוון אש "ברענער" על המים עד שמחמם המים ליס"ב אך דפנות הקערה שלא באו במגע האש עדיין קרים לגמרי מה יהיו דין מים אלו, מצד שהמים חוממו על ידי חום האש יש לומר שדינם כדין כלי ראשון, אך לפי הגדרת התוספות שהכל תלוי בחום הדפנות, הלא בנידון כזה הדפנות לא התחממו כלל ואינן מחזיקות את החום והמים הולכים ומתקררים ולכן יש לדונם כדין כלי שני.

וכן יהיה במי שמחמם כוס מים על ידי מזלג חשמלי ומחמם המים בכדי שהיס"ב בכדי שדפנות הכוס עוד לא התחממו, באם הדפנות התחממו מחום המזלג ברור שהמים

שוב באופן שהפרי נשאר שלם, והוא על פי זרימת זרם חשמלי דרך הפירות וחימום במכת חשמל.

דהנה חוק אוהמי הוא שחשמל זורם דרך דברים שהם מוליכות טובות כגון מתכת, אך יש דברים שאינם מוליכות טובות וזרם החשמל שרוצה לעבור אך נתקל בהתנגדות גורם לחיכוך ועל ידי זה זרם החשמל גורם לחימום הדבר, למשל חוט ברזל או נחושת שהם מוליכות וכן החשמל עובר בטוב ולכן החוט לא מתחמם, אך סוג החוט שבתוך גוף חימום או בתוך נורה חשמלי לא מוליך טוב ונקראים מבדדים כנ"ל ולכן העברת חשמל דרך החוט גורם לחוט להתחמם ומתלבן. ויש דברים שאינם מוליכים חשמל כלל, כמו בול עץ או פלסטיק ולכן זרם חשמל לא משפיע בהם כלל.

ומזה המציאו, היות שפירות לא מוליכים חשמל וממילא על ידי זרימת זרם חשמלי דרך הפירות הם מתחממים מהר מאד, אך כדי שהחשמל לא יעבור דרך מתכת הצינור, עשו צינור מסוג מתכת שלא מעביר חשמל כלל וכלל, ובזה הצינור לא מעביר חשמל כלל ולא מתחמם וכל זרם החשמל עובר אך ורק דרך הפירות.

אך כאן התבררה בעיה שאי אפשר להכשיר על ידי רתיחות מים במערכת הצינורות, מפני שמים רגילים מעבירים ומוליכים חשמל טוב מאוד ולכן זרם החשמל לא גורם חיכוך והמים אינם מתחממים, אבל המערכת והצינור כן חיממו איסורים, כמו מוצרים שהכילו חלב או יין נוכרי, דרך זרם החשמל. ובכן נשאלת השאלה היאך להכשיר, שאם נצטרך להכשיר בכלי ראשון בתוך הצינור לא שייך שהרי המים לא מתחממים ואם רק נערה מים דרך הצינור, הרי אם הצינור נאסר בכלי ראשון לא יוכשר דרך עירווי.

1. מיכל להכנת הפרי וגם יש אפשרות חימום

2. משאבה

3. OHMIC HEATER

4. קירור

ראשית אעבור על כמה נקודות לברר האם מערכת הצינורות אכן בולעים בליעות איסור או אולי בולעים רק כדי קליפה, שהרי

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחוזיקי הדת פסח תשע"ה

יש לומר שהצינור התתאה רק בולע לפי הכלל של אדמיקר ליה בלע.

נחשבים לכל"ר, אבל בלי זה אפשר שגם המים נחשבים רק לכלי שני.

ג. ועוד בה שלישיה, ע"פ מה שכתב בפתחי תשובה יור"ד סימן ק"ב ס"ק ח בשם החמודי דניאל דאינו נאסר תיכף אם סילק מיד אלא אם כן שהה קצת, כמש"כ בס' צ"ב סעיף ב' אם ניער וכיסה מיד מותר עי"ש, ומה לי ניער וכיסה או סילק האיסור עי"ש.

ואף אם נחליט שהמים הם כדין כ"ר, מ"מ יש לדון מה היחס של המים לדפנות הכלי, דהיינו דלגבי דיני בישול בשבת המים נחשבים לכלי ראשון ואסור להכניס דבר לא מבושל לתוך מים אלו, אך לגבי הדין שכלי ראשון מבליע בכולו בדפנות הכלי עדיין יש לדון.

הרי שבליעת האיסור בתוך דופני הכלי לוקח קצת זמן ולא נבלע בהרף עין ואף שלא מבואר מהו אורך הזמן ההוא, אך מפשטות הלשון בשו"ע בס' צ"ב משמע דעד שמגער או מכסה לוקח כמה רגעים.

והנה במקרה שהדפנות עדיין לא התחממו מחמת חום המים והאש קשה מאד להחליט שיובלע בכולו כדין כלי ראשון, אך אפילו במקום שאכן התחממו הדפנות מחום המים הרי הכלי הוא רק תולדה ותוצאה של המים ואין לנו הוכחה שמבליע בכולו.

ולפי"ז בניד"ד שהדבר הלא כשר זורם דרך הצינור ולא נח אפי' רגע כמימרא, אין להאיסור זמן להבליע בתוך דופני הצינור, ואף שקולח האיסור למשך זמן מרובה, הלא בכל רגע ורגע מתחלף האיסור ואין טיפת האיסור עומד בשום פעם ואין האיסור נבלע.

ב. ועוד שנית יש לדון בחום מדין תתאה גבר, והוא על פי דברי הש"ך יו"ד ס' צ"ב ס"ק ל"ו שמה שעומד במקומו תמיד נחשבת כתתאה ומה שבא עליו תמיד נחשב לעילאה, הרי בניד"ד הצינור תמיד עומד במקומו, וקילוח האיסור עובר בתוך הצינור, ואם כן אף אם נתחמם הצינור מחום האיסור מ"מ כיון דתתאה גבר לא בולע יותר מכדי קליפה.

ד. ואוסיף עוד ידי לעורר, והוא שלא מצאתי הוכחה בדברי הפוסקים על מקור חום שלא נובע מאש אלא מחיכוך שייקרא כלי ראשון.

ובדבר זה שונה צינור שאיסור עובר דרכה מכלי שנתחמם מחמת איסור שבתוכו. כי אצל כלי שהמים נייחים והכל מתחמם ביחד לא שייך לחלק ולהגיד שהכלי יהיה תתאה כלפי המים שבתוכו, משא"כ בצינור שהמים והאיסור ניידים ממקומם ועוברים דרך הצינור,

ואתחיל בדבר שהוא לכאורה מדי פשוט, והוא חום השמש, מה יהיה הדין בחתיכת איסור שמונח על צלחת תחת עמוד זריחת השמש ומתחמם ליותר מכדי יד סולדת בו, האם נאסר הצלחת או לא, האם נחשב חום השמש לכלי ראשון או לא.

הרי לגבי שבת מבואר בשו"ע או"ח ס' שיח סעיף ג', דמותר ליתן ביצה לבשל בחמה

נתיבות הכשרות

ביד"ץ מחוזקי הדת
פסח תשע"ה

עצמה, וכדאי במשנה שבת דף קמ"ו ע"ב ובגמ' ל"ט ע"א.

ואף שכתב רש"י בטעמא דמילתא דאין דרך בישול בכך, ומשמע דדווקא בשב"ק דקיל מחמת מלאכת מחשבת, אבל לשאר דיני כלי ראשון משמע דהוי דין כלי ראשון, אך מכל מקום לא מוכרח ברש"י, ואדרבה מדברי רש"י אין להוכיח כ"ל, שהרי בגמ' בתחילת העמוד (שבת ל"ט ע"א) כל שבא בחמין מלפני שבת שורין אותו בחמין בשבת, וכל שלא בא בחמין מלפני שבת מדיחין אותו בחמין בשבת, חוץ מן מליח הישן וקוליים האיספנין שהדחתן זו היא גמר מלאכתן, וברש"י שהדחתו זהו גמר מלאכתו, מדקרי להו גמר מלאכה ש"מ זהו בישולו וחייב ע"כ. ומזה נפסק בשו"ע על קלי הבישול שבישולם הוא אפ"ל בכלי שני, אעפ"י שכלי שני אינו מבשל וגם לא מפליט ומבליע.

ואח"כ בגמ' אמר רב נחמן בחמה כ"ע לא פליגי דשרי, והיינו דמותר לכתחילה לחמם בחום השמש, דחום כלי שני גרע מחום השמש, דחום כלי שני דאעפ"י שאין מבשל ואין מפליט ומבליע מ"מ לגבי קלי הבישול שפיר הוי בישול, ואם כן גם חום השמש אעפ"י שאין קרוי כלי ראשון וגם לא מפליט ומבליע מכל מקום ברגע שהמאכל מתבשל מתחייב בו משום בישול בשבת ועל זה כתב רש"י דאינו חייב משום דאין דרך בישול בכך.

ומעתה מאחר שחום השמש על אף שחם יותר מים סולדת בו לא מפליט ולא

מבליע יש לדון בחום שנוצר על ידי חיכוך האם חום ההוא מפליט ומבליע או לא.

מצד אחד הרי איתא שאדם הראשון הוציא אש ע"י חיכוך אבנים זו בזו ואם חום החיכוך הוא חלק מייצור האש רק בשלב מוקדם שלא הוציא מכח אל הפועל, ומזה יש לדון על חיכוך שיש בו כוחות של אש ממש ומצד שני סוף סוף הרי אין זה אש.

היוצא מכל הנ"ל דיש כמה וכמה צדדים להקל שצינור החימום אינו בולע יותר מכדי קליפה, ואם כן גם להכשיר אפשר על ידי עירוי מכלי ראשון.

אך היות שאין הדבר ברור כל כך, הצעתי להוסיף עוד דבר, והוא שיצמידו סביב הצינור מבחוץ גוף חימום חשמלי ברוחב של 10 ס"מ ויפעילו החימום בעת עירוי מים הרותחים דרך הצינור, והרווחנו בזה דאף שאין בגוף החימום ההוא לחמם את כל אורך הצינור (שהוא קרוב ל-10 מטר) מ"מ לא יגרע כוחו מאבן מלובן שמעלה רתיחות ומחשיב העירוני לכלי ראשון ממש, ובזה יצאנו מדי כל ספק.

ה. במקרה שאין אפשרות להכשיר באופן כזה, יש עוד אפשרות להכשיר במי סוכר, דהיינו לעשות תרכיז סוכר ולהעביר דרך הצינור ולהרתיח על ידי זרם חשמלי. ונרוויח בזה שזרם החשמלי ירתיח המי סוכר, אך מצד שני יש לדון בזה שנחשב מי סוכר כדין מי פירות ואין מגעילים אלא על ידי מים ולא על ידי מי פירות.

נתיבות
הכשרותביד"ץ מחזיקי הדת
פסח תשע"ה

הגאון רבי שלמה בינעט שליט"א

דומ"ץ בקהלתנו הק'

מראשי לשכות ההוראה דקהל מחזיקי הדת

האם מקיים סיפור יציאת מצרים רק כשמספר לבנו דוקא

במה ששאלתני קודם הפסח אם מותר לך ללכת לערוך את הסדר בבית חמיך שיחיל, מאחר ואתה בן יחיד לאביך שיחיל, ואם לא תשתתף בסדר של אביך לא יוכל אביך לקיים מצות והגדת לבנך כהוגן, כי ישאר רק עם חתניו לוקחי בנותיו, ע"כ תוכן השאלה..

האם מקיים מצות והגדת לבנך גם בסיפור לבת

תחילה יש לדון במה שהבנת בפשיטות דמצות והגדת לבנך מקיימים על ידי הסיפור לבן ולא על ידי הסיפור לבת, ועני' בהגדת ועדים וזמנים בדיני מה נשתנה שהביא ראייה ממה שכתב המגן אברהם סי' תע"א סק"ז ונפסק בשו"ע הר"ס ו' ובמשנ"ב סק"ג, שגם לקטנה אין להאכיל מצה בערב פסח, משום דלא תמלא כרסה במצה קודם קיום מצות סיפור יציאת מצרים, הרי שגם לבת שייך מצוה זו, ועיי"ש שתלה נידון זה במחלוקת הראשונים אם אשה מצווה לספר סיפור יציאת מצרים לבניה, שהחינוך כתב במצוה כ"א שמחוייבת בכך, כמו שחייבת במצות מצה, ולפי זה יש לומר דגם אביה מצווה לספר לה, אבל ברמב"ם פי"ב מהל' ע"ז ה"ג משמע דאשה פטורה ככל מצות עשה שהזמן גרמא, ולפי זה אפשר שגם האב פטור מלספר לה.

והנה מה שתלה נדון זו במחלוקת הג"ל אינו ברור, כי בפשיטות אין הנדונים דומים זה לזה, שהרי מה שפטורה מלספר לבניה היינו משום דהוי מצות

עשה שהזמן גרמא, וכל מ"ע שהזמן גרמא נשים פטורות, משא"כ לספר לבתה, הרי זיל בתר טעמא, וכיון דכל מצוה זו היא בכדי להחזיר האמונה בילדינו כמבואר בכל הספרים, וכש"כ הרמב"ן בפ' בא שהאמונה ביציאת מצרים הוא יסוד האמונה גם לבריאת העולם, שמן הנסים הגלויים אנו מכירים גם בנסים הטבעיים, והדברים ידועים, ואם כן, אטו גברא בעי חיי, נשי לא בעי חיי, וכל שמצווים במצות האמונה, הרי ממילא יש לספר להם ניסי יציאת מצרים שהוא יסוד האמונה.

האם המצוה דוקא על ידי סיפור לבנו [או לבתו] או אפילו כשמספר לאחר, ואולי אפילו כשמספר לעצמו

והנה אחר דאתינא להכי דבנו לאו דוקא הוא, והוא הדין לבתו, יש לעיין, דשמה אף גם זה לאו דוקא הוא, דהיינו דמה שכתבה התורה והגדת לבנך הוא רק אורחא דמילתא, אבל באמת יוצא ידי חובתו גם כשמספר לבן אדם אחר שאינו בנו ולא בתו, ויש להסתפק עוד יותר, דאולי גם כשמספר לעצמו גם כן יוצא ידי חובתו. ובאמת בספר החינוך שם כתב להדיא דמה שאמר הכתוב והגדת לבנך, אין הכוונה דוקא לבנו, אלא אפילו עם כל בריה, והביא ראייה מהגמ' דאם אין לו בן אשתו שאלתו, ואם אין לו אשה שואלים זה לזה.

ובספר המצוות להרמב"ם (מצוה קנז) הביא על זה מכילתא מפורשת שכתב שם בזה"ל: כי ישאלך בנך, יכול אם ישאלך בנך אתה מגיד לו, ת"ל והגדת לבנך אע"פ שאינו שואלך, אין לי אלא בזמן שיש לו בן, בינו לבין עצמו בינו לבין אחרים מנין, ת"ל ויאמר משה אל העם זכור את היום הזה. וכעיי"ז כתב במנחת חינוך שם, רק שכ' דהחיוב לספר לאחר אף שאינו בנו ילפי' מוהגדת

נתיבות הכשרות

ביד"ץ מחוזיקי הדת
פסח תשע"ה

לבנך, דבנך לאו דוקא, והחיוב בינו לבין עצמו ילפי' מזכור את היום הזה.

וראיתי בס' הל' חג בחג שהקשה על החינוך, דאיך הביא ראייה מהגמ' דבנו לאו דוקא, מדקאמר אין לו בן אשתו שאלתו וכו', הרי בגמ' שם אמרו גם שאם אין אחר הוא שואל לעצמו, ואם כן על כרחך הכוונה, דאף דאינו מקיים בזה והגדת לבנך, שהרי שואל לעצמו, מכל מקום יקיים את הסיפור דרך שאלה ותשובה, אבל לעולם אפשר דמצות והגדת היינו לבן דוקא.

ונראה דכוונת החינוך הוא, דכל זה אכניס, והביא ראייה דאה"נ דמה שנאמר והגדת לבנך, אין הכוונה שצריך להגיד לאחר, רק שצריך לספר את הסיפור דרך הגדה דהיינו דרך שאלה ותשובה. ובאמת יוצא מצות והגדת גם על ידי שמספר את ההגדה לעצמו, דאל"כ איך קאמר בגמ' דאם אין אחר שישאל וישיב לעצמו, הרי והגדת לבנך כתיב, וע"כ דלבנך לאו דוקא הוא.

וראיתי בשו"ת חיי הלוי (ח"ב סי' לח) להגר"י ואזנר שליט"א ממאנטריאל יצ"ו, שדייק כן מלשון הרמב"ם (פ"ז מהל' חמץ ומצה ה"א) שכתב: מצות עשה של תורה לספר בנסים ונפלאות שנעשו לאבותינו במצרים בליל חמשה עשר בניסן וכו', שנאמר והגדת לבנך וכו', ואע"פ שאין לו בן וכו', הרי דעיקר המצוה הוא לספר בנסים ונפלאות בליל זה, ולא דוקא לבנו.

ומה שצריך לכתחילה לספר לבן, ורק אם אין בן מספר לאשתו וכו', נראה לבאר באופן זה, דחז"ל למדו במקרא הנ"ל דכיון דבעינן דרך הגדה ודרך שאלה ותשובה, צריך שיהיה ככל היותר דרך שאלה ותשובה שאפשר, וכיון שכשהקטן שואל והוא עונה, זהו הכי יותר דרך שאלה ותשובה, שהרי האב מוסיף לבן מה שלא ידע, ומה שלא נתברר לו כל צרכו, ועל כן מקיים בזה מצות והגדת בהידור רב, ואם אין בן, עכ"פ תשאל לו אשתו, והיא יספר לה, דזה ג"כ דרך שאלה ותשובה ודרך סיפור דברים, יותר ממה ששני תלמידי חכמים היודעים את כל התורה שואלים זה לזה, ואם אי אפשר בכך, סגי גם בב' תלמידי חכמים, וכשא"א גם בכך סגי גם כששואל ומשיב לעצמו, דמן התורה כל שמספר דרך הגדה יוצא בכך, ומדברנן צריך הכי יותר דרך שאלה ותשובה, והבן.

ועלתה בדעתי לפרש לפי זה מה שאנו אומרים בהגדה של פסח ואפילו כולנו חכמים וכו' וכל המרבה וכו' מעשה בר"א וכו', וצריך לפרש השייכות בין הקטנים, ולהנ"ל יש לומר, דכיון דבעינן שיהיה בדרך סיפור, הרי דכששני חכמים שואלים ומשיבים זה לזה, עליהם להאריך לכתחילה בהתשובה עד

שיתחדש דבר להשני, שאז הוא יותר דרך סיפור, ממה שיחזור ויספר לו דברים ידועים שכבר יודע מאז, ועל כן קאמר שפיר, ואפילו כולנו חכמים וכו', דהמצוה צריך להתקיים דרך סיפור בכל אופן, ועל כן אף דלכתחילה בעינן אב לבן או עכ"פ בעל לאשתו, אפ"ה אם א"א אפשר להתקיים גם כשכולנו חכמים, והוסיף על זה, דכשמקיימו בדרך זה, אז כל המרבה לספר הרי זה משובח, כי רק כשיתחדש דבר להשני, הוי יותר בדרך סיפור, ועל זה מביא ראייה ממעשה דר"א ור' יהושע וכו' שהיו מסובין, והיו מספרים ביציאת מצרים כל אותו הלילה, כי לפי גדלותם ובקיאותם לא ה' כמעט שייך שהאחד יחדש דבר לחבירו, אלא אחר שישבו ועסקו ביציאת מצרים כל אותו הלילה, והבן.

ועכ"פ העולה מדברינו, דמעיקר הדין יוצאים כל שמספרו בדרך שאלה ותשובה ודרך סיפור, רק שלכתחילה צריך שיהיה מאב לבן דהוי יותר דרך סיפור, ולפי זה פשוט דלענין בן ובת דשניהם כי הדדי ניהו, לא שייך לחייב את הסיפור לבן יותר ממה שמחוייב לספר לבת, ושניהם באותו חיוב זה כזה. ועכ"פ לענין דינא פשוט דשייך המצוה גם בסיפור לבת, וכמו שהבאנו מכל הפוסקים האחרונים, וכן משמע במהרי"ל שהעיד על חמיו שפעם אחת שאלתו בתו אבא למה לא הגבתה הקערה והתחיל עבדים היינו ולא אמר לה מה נשתנה.

האם כוונת הפסוק הוא אף בבנו גדול

ואחר שנתברר דשיטת הראשונים והאחרונים דאין המצוה לספר לבן דוקא, אלא לספר לאחרים, וכמו שכתב בדרך פקודיך (מצוה כא חלק המעשה אות א): מצות עשה לספר ביציאת מצרים ליל ט"ו בניסן, שנאמר והגדת לבנך וכו', עיקר המצוה לספר לאחרים את כל אשר הפליא וכו', ואם יש לו בן יספר לבנו ויספר לו לפי כוחו ולפי שכלו וכו'. הרי דעיקר המצוה הוא לספר לאחרים דרך סיפור. רק שבארנו דלכתחילה יספר לבן כיון שזהו הרבה יותר בצורת סיפור, ובצורת שאלה ותשובה.

ולפי זה מסתפק אני אם כוונת הכתוב הוא גם על בן גדול, כיון שבן גדול שכבר דעתו שלימה, הרי אין בהסיפור לבן הזה יותר דרך סיפור מכשמספר לאדם אחר, וההסבר הנ"ל שייך רק בבן ובת קטנים, ואכתי יש לעיין בזה. ולפי צד זה, הרי אפילו אם אביך נשאר בלא בנות כלל, רק שיש אחרים שאוכלים אתו, אין חיוב ללכת לסדרו, כיון שזה אינו יותר דרך סיפור מכשמספר לאדם אחר.

וכן משמע במהרי"ל שכתב: ומאוד חביבה מצות הסדר דלא אשכחן שהקפידה תורה על החינוקות יותר מבלילה זה, דכתיב והגדת לבנך,

כשרות בהלכה

וכן כתב בדרך פיקודיך הנ"ל (אות ג), שאפילו אין לו בן סמוך על שולחנו אז בהסעודה, ויושב עם אחרים מצוה לספר זה לזה, ואם הי' נחשב לביטול מצוה, הי' מוסיף שלא יעשה כן כדעי שלא לבטל המצוה, ומכל זה נראה ברור, שכל שהבן אינו אצלו, ומספר למי שיושב בשולחנו קיים את המצוה בהידור רב, ולא ביטל כלל את המצוה.

ובזה מתיישב קושיא שהקשה בספר ויגד משה, על דברי השועה"ר (סי' תע"ב סעי' כ"ה) שכתב דקטנים שיש בהם דעת להבין מה שמספרים להם מיציאת מצרים באמירת ההגדה ראוי "לחנכם" לשמוע ההגדה שאומרים על כוס שני, והקשה הנ"ל, דהרי בלאו הכי מצוה על האב לספר לבנו ביציאת מצרים, ולא רק מטעם חינוך, אלא מטעם החיוב של האב עצמו, ותירץ שכונות השעה"ר לומר דאם מטעם מצות והגדת הי' יכול לספר לו אף בלא סדר ההגדה, ומטעם חינוך צריך לחנכו על סדר ההגדה ועל הכוס השניה, ובספר חיי הלוי שם תירץ באופן אחר, דמיירי שיש לו יותר מבן אחד, דמצות והגדת קיים בבן אחד, והשועה"ר מיירי דאף שאר הבנים צריך לחנכם לומר ההגדה, עיי"ש.

ולפי כל הנ"ל לכאורה יש לומר בפשיטות, דמצות והגדת אין צריך להיות לבנו דוקא, כנאמר בחינוך ובשאר אחרונים הנ"ל, ומה שמצינו שצריך לחלק קליות ואגוזים לתנוקות, וחוטפים מצות וכו' כדי שלא ישנו התינוקות, כל הפעולות האלו הם כדי לחנך את הבן למצות סיפור יציאת מצרים, ומה שהחמירו בחינוך למצוה זו יותר משאר חינוך שלא מצינו שיצטרך להחזיקם נעורים, היינו כיון שיש במצוה זו כל כך סגולות להחדרת האמונה בלבנו, הרי בודאי דבר נכון ונחוץ שגם הם יתחדדו בעניני האמונה בהש"ת ובהשגחתו ית', כי הלילה הזה ליל שימורים הוא להחדיר בבנינו ובבנותינו אמונת ה' והדר גאונו, כמבואר בדרך פיקודיך ובשאר הספרים הקדושים, שמסוגל להכניס ללבם כל י"ג העקרין וכו' ואכהמ"ל, אבל לא מטעם מצות והגדת לבנך, שזה מקיים אף בלא בניו, אלא לאחרים, ואפילו לעצמו, וכדיליף לה המכילתא מקרא דזכור את היום הזה.

והעולה מכל הנ"ל:

בהא נחתינן ובהא סלקינן דאין חשש לערוך את הסדר באיזה בית שירצה, ובפרט לאחר שאצל אביו מצויים בנותיו וחתניו, וגם נכדיו מסובים שם, והרי ידוע שבכמה אחרונים מפרשים מה שנאמר למען תספר באזני בנך ובן בנך, דיש מצוה גם לספר לנכדיו, ואכהמ"ל.

בכל חותמי ברכות שבמקדש

שלמה בינעטה

והשוה את זה למצוה הקהל שנאמר הקהל את הנשים והטף, עיי"ש, הרי שהבין דמה שנאמר לבנך הכוונה לבנו הקטן.

וראיתי בס' הסדר הערוך (פרק נח ס"ט) שכתב דאף כשהבן חכם וגדול חייב האב במצות והגדת לבנך, ומקור דבריו הם מהרמב"ם (חמץ ומצה פ"ז ה"ב) שכתב: לפי דעתו של בן אביו מלמדו, כיצד אם היה קטן או טיפש אומר לו בני כולנו היינו עבדים וכו', ואם היה הבן גדול וחכם מודיעו מה שאירע לנו במצרים וניסים שנעשו לנו וכו' הכל לפי דעתו של בן. ומזה הבין דהמצוה הוא אף בבנו גדול.

אולם לענ"ד נראה ברור דכוונת הרמב"ם הוא בבנו קטן, ומש"כ קטן היינו בנו קטן שהוא צעיר מאוד, ומש"כ גדול היינו קטן שנתגדל כבר יותר, וראיה לזה, ממה שכתב בסוף דבריו שאם הי' גדול וחכם מודיעו מה שאירע לנו במצרים וניסים שנעשו על ידי משה רבינו הכל לפי דעתו של בן, ואם הכוונה לגדול וחכם אמיתי, הוי ליה למימר דאף אם הוא גדול יש מצוה לחזור על הסיפור, ומשמע להדיא מדבריו שמייירי בקטן שמחדש לו זה עתה את הסיפור, רק שאם הוא קטן מאוד אומר לו בני כולנו היינו עבדים וכו' לפי הבנתו, ואם נתגדל ונתחכם לו, כבר יכול לספר לו דברים כהוייתן, וכמו שמסיק הכל לפי דעתו של בן. אבל גדול וחכם ממש, לכאורה לא עדיפא מאחד אחר.

כשיש לו בן והבן אינו אצלו האם הוציא עצמו מחיוב סיפור יציאת מצרים

ועכ"פ אף אם נאמר דאף בגדול שייך המצוה, מכל מקום לאחר שנתבאר שכן ובת כי הדדי נינהו, שוב לא שייך שאלתך, דבודאי אין שום חשש ללכת לערוך את הסדר בביתך או בבית חמיך, ואבין יקיים את מצותו על ידי הסיפור לבנותיו. אמנם אכתי יש לעיין אילו היה השאלה באופן שגם הבנות אין אוכלים שם את הסדר, והיו נשארים שם רק אנשים אחרים, האם ככה"ג יש איזה חסרון במה שאינו מספר לבנו או לבתו.

והנה בשו"ת הנ"ל הביא מספר תולדות שמואל מצוה כ"א שרוצה לומר דבמקום שיש בן, אם האב אינו מספר לבן אלא בינו לבין עצמו אולי נחשב כאילו לא קיים המצוה כלל, כי כן גזרה חכמתו יתברך דבמקום שיש בן יהא קיום המצוה דוקא דרך הבן. והנה מזה משמע שיש תנאי בהמצוה לספר לבן דוקא, אולם הוא עצמו לא כתבו בלשון ברור, וגם כתב רק באופן שהאב מספר בינו לבין עצמו, ולא כשמספר לאנשים אחרים, וגם מיירי כשהבן אצלו. אבל כשאין הבן אצלו משמע שלא ביטל המצוה כלל.

שמיטה תשע"ה

נתיבות
הכשרות
בד"ץ מחוקקי הדת
פסח תשע"ה

עיקרי ההלכות בלוח מיוסדים על פי שיטת החזון איש זללה"ה,
והוראות שקיבלו מהגרי"ש אלישיב זצ"ל בשמיטה תשס"ח.

לשווקים תוצרת שבאיסור ספחים, - גם מועד זה הובא בלוחות. (לדעת הגרי"ש אלישיב זצ"ל יש לחוש למיעוט כאשר הוא מצוי ברוב המקומות. אך קשה לכוון מועד מדויק לזה, ולכן הרוצה לנהוג כך, ראוי שיחמיר החל מהמועד בו מתחילה להגיע לשווקים תוצרת אסורה, ויכול להקל במספר ימים לאחר מכן) בלוחות גם צוין עד מתי התוצרת המצויה בשוק בשנת תשע"ו אסורה באיסור ספחים.

הנזרע בשביעית |

תוצרת שנזרעה בשביעית ונגמרה בשמינית אין בה איסור ספחים, ויש האוסרים תוצרת זו. בלוחות צוין בטור מיוחד אימתי המועד בו הרוב בשוק הוא ממה שנזרע לאחר השביעית, לתועלת המחמירים בזה.

מס' הערות חשובות:

למרות שמצוין תאריך לכל מועד, קשה לכוון ליום מדויק, ולכן, בתקופות המעבר - ככל שניתן - יש להבחין בין תוצרת ישנה לחדשה.

פירות וירקות המשתמרים

המועדים בלוחות מתייחסים לשיווק תוצרת טרייה. בחלק מהמוצרים ישנה תוצרת מאוחסנת הנשמרת בקירורים, ולפיכך יתכן שבאותו זמן במקביל משווקת תוצרת מותרת ותוצרת אסורה, וצריך להבחין בהם בין חדש לישן. הדבר מצוי גם בקפואים, שימורים, ממתקים, מוצרים מיובשים, מיצים וכיוצא בזה. השתדלו לציין בהערות לטבלאות נסיבות אלו. המועדים בלוח אינם מתייחסים למוצרים המשתמרים הנ"ל.

הערה ואזהרה

למרות המאמצים הרבים שהושקעו בהכנת הלוחות, ייתכנו שינויים בתאריכים עקב סיבות שלא ניתן לצפותם מראש - כמו מזג אויר וכד'. במידה ויתחוללו שינויים אלו, נשתדל לפרסמם אי"ה במועדים.

קדושת שביעית |

יבול הגדל בארץ ישראל בשנת השמיטה, כולל הגדל אצל נכרי, קדוש בקדושת שביעית (אמנם, בירושלים נהגו שאין קדושת שביעית בפירות נכרים).

הפרי הקדוש בקדושת שביעית אסור במסחר ובהוצאה לחו"ל, בקלקול בביזוי ובשימוש שאינו בדרך הרגילה, באסיף ואחסון של כמות גדולה כבשאר השנים. וכן פטורים מהפרשת תרומות ומעשרות, וחייבים בביעור. בלוח שלפנינו מופיעים המועדים מאימתי יש לחשוש למציאות של תוצרת קדושה בקדושת שביעית בשווקים, וכן המועד בו מסתיים לגמרי בשווקים כנ"ל. המועדים משתנים לגבי כל פרי וירק.

קניית פירות קדושים |

תוצרת הקדושה בקדושת שביעית שאין בה איסור ספחים (כגון פירות האילן או ירקות שהתחילו לגדול קודם שמיטה) - אסור לסחור בה, ויש שפסקו שתוצרת שגדלה אצל מי שלא שמר שמיטה אסור להשתמש בה (איסור "שמור ונעבד"), לכן יש לקנות תוצרת רק בחנויות הנקראות "חנויות שמיטה" שתחת פיקוח כשרות של גוף שפקיע שמו כמוסמך בדבר. ובשעת הדחק יש שהקילו לקנותה בחנות רגילה ובתנאי שהקניה בהקפה (עיי'ן סדר השביעית שיצא על פי החזון איש זצ"ל סעיף ו, ז).

איסור ספחים |

רק שתחילת גידולו היה בשנת השמיטה, ותבואה וקטניות (גידולי גרגרים) שהגעתם לשליש גידול הגרגר היה בשמיטה, אסורים באכילה ובשימוש. בגידולי נכרים אין איסור ספחים.

בלוחות התאריכים צוין מתי רוב התוצרת המצויה בשווקים אסורה, על פי המקובל בשם החזון איש זצ"ל, שכשלא ידוע אם התוצרת מותרת או אסורה, יש לאסור את הנמצא בשוק ממועד זה. אמנם, יש המחמירים לחוש לאיסור ספחים החל מהמועד בו מתחילה להגיע

לוח התאריכים לירקות

שמיטה תשע"ה

- ירק שהחל לגדול בשמיטה ונקטף בשמיטה נשאר באיסור ספיחין לעולם, משום כך ירק מקירור הקפאה או כבישה יהיה אסור גם לאחר המועד המופיע בלוח.
- מוצרי מזון שמעורבים בהם ירקות, יש לנהוג כפי הדין בירקות.
- ירק, אף שהתחיל לגדול לפני שמיטה, כשנקטף בשמיטה נשאר בקדושת שביעית לעולם.
- המועד שמופיע כתחילת קדושת שביעית ד' תשרי - משום שאז מתחיל הופעתו בשווקים בשנה זו [לאחר ראש השנה ושבת קודש].

שם הירק	קדושת שביעית בתשע"ה החל מ:	איסור ספיחין (רוב בשוק) בתשע"ה מ:	גמר איסור ספיחין וקדושה בתשע"ו (מ: 24)	למחמירי ⁽²²⁾ תחילת ההופעה בשוק באיסור ספיחין [בתשע"ה החל מ:	למחמירי ^{(23)/24} : רוב בשוק מהמועד בתשע"ו החל מ:
אבטיח	ד' תשרי ⁽¹⁾	א' אדר	כ"ה כסלו	א' אדר	א' אדר א'
אננס	ד' תשרי	אין איסור ⁽²⁾			חנוכה תשע"ז
אספרגוס	ד' תשרי	אין איסור ⁽³⁾			הרוב רב שנתי
אפונה בתרמילים	ד' תשרי	י"א תשרי ⁽⁴⁾	כ"ה כסלו	ד' תשרי	י' טבת
ארטישוק	א' חשוון	אין איסור ⁽⁵⁾	כ"ה כסלו	א' חשוון תשע"ו	הרוב רב שנתי
בטטה	ד' תשרי	א' תמוז	כ"ה כסלו ⁽¹⁰⁾	א' תמוז	א' תמוז
בננה	ה' תשרי ⁽²⁵⁾	אין איסור	י"א תשרי ⁽²⁵⁾ (נמר קדר"ש)	אין איסור	הרוב רב שנתי
במיה ⁽⁶⁾	ד' תשרי	אין איסור	כ"ה כסלו (נמר קדר"ש)		
בצל יבש ⁽⁴⁾	י"ח כסלו	י"ב שבט	א' שבט ⁽⁷⁾	א' שבט	א' אדר א'
בצל ראש ^(8/16)	א' כסלו	ט"ו טבת	כ"ה כסלו	א' טבת	ט"ו טבת
בצל ירוק	ד' תשרי	י' כסלו	כ' חשוון ⁽²⁴⁾	כ' חשוון	י"ד כסלו
ברוקולי	ד' תשרי	כ' טבת	כ"ה כסלו	א' טבת	א' שבט
גזר ⁽¹¹⁾	י"ב חשוון	א' אדר	כ"ה כסלו ⁽¹⁰⁾	א' שבט	ט"ו אדר א' ⁽⁹⁾
גמבה	ד' תשרי	ט"ו אדר ^(12/14)	כ"ה כסלו	א' טבת	א' אדר ב'
דלורית	(ד' תשרי ⁽¹³⁾) ט"ו טבת	א' אדר	ט"ו טבת ⁽¹⁰⁾	ט"ו טבת ⁽¹⁰⁾	ט"ו אדר א'
דלעת	(ד' תשרי ⁽¹³⁾) ט"ו טבת	א' אדר	(א' שבט) י"ד סיוון	א' שבט	א' תמוז
חזרת	ד' תשרי	א' חשוון תשע"ו	כ"ה כסלו ע"ו	ג' תשרי תשע"ו	א' חשוון תשע"ז ⁽⁹⁾
חסה	ד' תשרי	ג' חשוון	ג' חשוון ⁽²⁴⁾	א' חשוון	י' חשוון
חציל ⁽¹⁴⁾	ד' תשרי	י' שבט	ט"ו כסלו ⁽²⁴⁾	י' כסלו	ט"ו שבט
כוסבר	ד' תשרי	י' כסלו	י' חשוון ⁽²⁴⁾	י"ג כ"ד תשרי (י' חשוון) ⁽¹⁵⁾	כ"ד כסלו
כובס אדום	ד' תשרי	כ' טבת	כ"ה כסלו	א' טבת	א' שבט
כובס לבן	ד' תשרי	כ' כסלו	ד' כסלו ⁽²⁴⁾	א' כסלו	א' טבת
כובס סיני	ד' תשרי	י' כסלו	ח' כסלו ⁽²⁴⁾	ה' כסלו	י"ב כסלו
כרובית	ד' תשרי	ד' טבת	כ"ד כסלו ⁽²⁴⁾	כ' כסלו	ז' טבת
כרפס עלים (סלרי עלים)	ד' תשרי	ט"ו טבת	כ"ד כסלו ⁽²⁴⁾	כ' כסלו ⁽¹⁶⁾	י"ח טבת
כרפס שורש (סלרי שורש)	ד' תשרי	א' שבט ⁽¹⁷⁾	ד' כסלו ⁽²⁴⁾	א' טבת ⁽¹⁷⁾	ד' שבט
כרתי (לוף)	ד' תשרי	כ' שבט	כ"ה כסלו	א' שבט	א' אדר א'
לפת	ד' תשרי	כ"ה כסלו	ט"ו כסלו	ט"ו כסלו	א' טבת
מילון ⁽¹⁴⁾	ד' תשרי	י' כסלו	כ"ה כסלו	י' כסלו	י' כסלו
מלפפון	ד' תשרי	א' כסלו	ה' חשוון ⁽²⁴⁾	ג' חשוון	ג' כסלו
סלק אדום	ד' תשרי	כ' כסלו	י' כסלו	י' כסלו	כ' כסלו
סלק עלים	ד' תשרי	א' כסלו	א' כסלו ⁽²⁴⁾	א' כסלו	כ"ה כסלו
עגבנית ⁽¹⁴⁾	ד' תשרי	א' אדר	י"ג כסלו ⁽²⁴⁾	י' כסלו	א' אדר א'

נתיבות הכשרות
 בד"ץ מחוזיקי הדת
 פסח תשע"ה

נתיבות הכשרות

בדין מוהיקי הדת
פסח תשע"ה

שם הירק	קדושת שביעית בתשע"ה החל מ:	איסור ספיחין (רוב) בשוק בתשע"ה מ:	גמר איסור ספיחין וקדושה בתשע"ו מז' (24)	למחמירים (22) תחילת ההופעה בשוק באיסור ספיחין [בתשע"ה החל מ:]	למחמירים (23, 24) רוב בשוק מתנדע בתשע"ו החל מ:
עריית	ד' תשרי	א' טבת	כ"ג חשוון (24)	כ' חשוון	ד' טבת
פטרזיליה עלים	ד' תשרי	כ"ד אדר	ד' חשוון (24)	(כ' חשוון) א-חשוון-סתילה	כ"ד אדר א'
פטרזיליה שורש	ד' תשרי	א' שבט	כ"ה כסלו	א' טבת (16)	ד' שבט
פלפל (14)	ד' תשרי	ט"ו אדר (14, 12)	כ"ה כסלו	א' טבת	ד' תשרי ב'
פלפל ירוק חריף (14)	ד' תשרי	א' טבת (14)	כ"ד כסלו	כ' כסלו	ד' טבת
פלפל אדום חריף (14, 18)	ד' תשרי	א' שבט (14)	כ"ה כסלו	א' טבת	ד' שבט
פפריקה טריה (18)	ד' תשרי	א' תשרי ע"ו	כ"ח אב	י"ז אלול	כ"ח אלול
צנון	ד' תשרי	כ"ד כסלו	י"ג כסלו	י' כסלו	כ"ז כסלו
צנונית	ד' תשרי	ט"ו חשוון	ח' חשוון	ה' חשוון	י"ח חשוון
קולרבי	ד' תשרי	א' כסלו	י"ח חשוון (24)	ט"ו חשוון	ד' כסלו
קישוא	ד' תשרי	א' כסלו	ג' חשוון (24)	א' חשוון	ד' כסלו
שום (19)	א' ניסן	ז' ניסן	כ"ה אדר ב'	א' ניסן	כ"ח אדר ב'
שומר ושמייר	ד' תשרי	י"ד כסלו	א' כסלו (24)	א' כסלו	י"ד כסלו
שעועית תרמילים	ד' תשרי	א' כסלו	כ' חשוון	כ' חשוון	ד' כסלו
תירס - אשכולים (20)	ד' תשרי	י"א תשרי	י' תשרי	י' תשרי	ד' כסלו
תות שדה	ד' תשרי	א' טבת	ד' כסלו	א' כסלו	ד' טבת
תפוחי אדמה (21)	כ"ח חשוון	ט"ו טבת	ד' טבת	א' טבת	י"ח טבת (10)
תרד	ד' תשרי	ט"ו כסלו	א' כסלו	א' כסלו	י"ח כסלו

הערות והוספות:

- התאריכים בלוח הם לגבי התוצרת החדשה. יש גם זן של תפ"א קטנים שמוציאים לאחר 60 יום - הם משווקים רק לחו"ל.
- הוספנו מועד תחילת הופעת תוצרת מזרעית שביעית עבור המחמירים ליותר גם כשמגיעות הירק בשוק באיסור ספיחין.
- הוספנו מועד בו רוב התוצרת בשוק מזרעית שביעית עבור המחמירים מלקנות מהגזרע כשיעית גם אחרי חנוכה. יש המחמירים להוסיף עוד שבועיים כדי להמנע מספקות, כפי שמצויין במבוא אות א'.
- בחישוב המועד לגמר איסור ספיחין לא הוספנו גם את התקופה בה נמצאים השתילים בהכנה במשתלה [לדעת מרן הגר"ש אלישיב זצוק"ל יש להוסיף את התקופה מתחילת הוריעה במשתלה. תלעות הציבור אנו מביאים את התקופות של שות השתילים במשתלה עד להוצאת מהמשתלה לשדה/ממזוח: ביזליקום - 18 יום, בצל - 30 יום, ברזוקלי - 25 יום, חסה - 22 יום, חציל - 40 יום, כוסברה - 16 יום, כרוב - 25 יום, כרובית - 24 יום, לוף - 68 יום, מלפפון - 15-20 יום, נענע - 25 יום, סלקא (סלק עלים) - 31 יום, סלרי - 54 יום, עגבניה - 25 יום, עגבניה שרי - 40 יום, עירית - 20 יום, פטרזיליה - 23 יום, פלפל - 40 יום, קולרבי - 25 יום, קישוא - 15-20 יום, רוקלה - 17 יום, רוקט - 18 יום, שומר - 31 יום, שמיר - 17 יום].
- חיבי לעבדו הבחלה לפני השיווק. לדעת מרן הגר"ש אלישיב זצוק"ל כיוון שאין איסור ספיחין בכגונות אין גם קדושת שביעית במוצאי שביעית ואוליגן בתר לקטיה.

- משך 5 חודשים נוספים, רוב הגידול יהיה לאחר 75-90 יום (מתוך 5-5 חודשים).
- בדלעת - מרבית יבול השנה נאסף לפני ראש השנה, אולם יתכן איסוף היבול גם אחרי ר"ה. היבול הראשון מהערבה יגיע בחודש שבט.
- חלק מיבול החצילים, המלון, העגבניות, הפלפל, הגמבה והפלפל החריף בחורף, הינם מהערבה וכן מהערבה הדרומית.
- משתלה 21-28 יום (מזריעה 40-50 יום).
- כאשר יש מחסור בשווקים קוטפים גם סלרי קטן בחלוף 60 יום.
- יש שמוציאים שורש קטן כאשר יש מחסור בשווקים.
- התאריכים שבלוח מתייחסים לפלפל חריף ופפריקה טריים, אך השיווק העיקרי של הפפריקה הינו אבקה מוכנה המשתמרת ולכן יש לנהוג איסור באבקות פפריקה ובתוצרת שהיא מעורבת בה, מסוף השמיטה ועד שנה לאחר מכן, שבמועד זה משווקים תוצרת שביעית. פלפל חריף טחון ברובו המכריע הוא מיבוא מחו"ל.
- שום, נזרע ומוגבט בחלקו גם לפני ר"ה. השום נשמר יפה באחסון מעבר לתקופות, אלה, ויש גם יבוא מחו"ל. ניתן להבחין ביבול חדש.
- לגבי היתרס התיחסנו למוצרים מתיירס צעיר הנאסף בארץ, המועדים בתיירס מייסדים על כך שתיירס לח ספק אם הוא קטנית או ירק.
- מרבית תפוחי האדמה מזרעית הסתיו נובטים לאחר ראש השנה, ונאספים מתחנה. ניתן להבחין בין ישן וחדש במעבר העונות.

- מתאריך זה מגיע אבטיח מהערבה כולל גם מדרום הערבה הנחשבת כחוץ לארץ [לכל השיטות] ואין בה קדושת שביעית ואיסור ספיחין. משאר חלקי הארץ מגיע אבטיח החל מ- א' אדר.
- מהשתילה עד קבלת הפרי נמשך יותר משנה.
- הרוב רב שנתו, כלומר, יבולים מצמחים הקיימים מלפני השיטה.
- אפונה בתרמילים חוששים שמה היא קיטנית שבה שליש גידול הוא הקובע לקדושה ולאיסור ספיחין.
- גדל אצל נכרים.
- בחדשים טבת שבט ואדר מגיע בצל בעיקר מהערבה ויתכן גם מדרום הערבה (ראה בעריה 1). מאמצע שבט יגיע בצל שנזרע במשיטה באזורים נוספים. יש להניח שהיה גם יבוא מחו"ל. ניתן להבחין בין סוגי הבצל וההבדל בין ישן לטרי.
- יתכן בצל ישן שיש שנילקט שביעית ואסור באיסור ספיחין.
- בצל ראש הוא בצל ישן למחצה מאוחר, שחלקו העליון במקום שיוצאים העלים, רחב.
- יתכן איחסון מזרעית שביעית גם מעבר לתאריך זה.
- יתכן איחסון מלקיטת שביעית שאסורה באיסור ספיחין גם מעבר לתאריך זה.
- יתכן שיוציאו גזר קטן 15 יום קודם.
- מניב לאחר 90 יום, לאחר מכן השתיל יניב

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחוזיקי הדת פסח תשע"ה

לוח התאריכים לפירות

שמיטה תשע"ה

שם הפרי	תחילת שיווק תוצרת קדושה בתשע"ה	תחילת שיווק תוצרת מותרת בתשע"ו
אבוקדו	ו' אב ¹	ט"ז תמוז
אגוזים: אילסר ²	כ' אב ^{3,4} - יבוא	
בטנה (פיסטוק) ³	כ' אב ^{3,4} - כמעט הכל יבוא	א' אב ⁴
אגוז מלך ²	ה' תשרי ע"ו ^{3,4} - כמעט הכל יבוא	ט"ו אלול ⁴
מקדמיה ²	כ"ה אב ⁴ - הרוב יבוא	ו' אב ⁴
פקאן ²	ה' תשרי תשע"ו ⁴	ט"ו אלול ⁴
אגס	כ"ח סיון ^{4,5}	ט' סיון ^{4,5,6}
אוכמניות (טרי)	ו' טבת ⁷	ט"ז טבת ⁷
אנונה	ט"ו תמוז	כ"ו סיון
אפרסמון	ו' אלול	י"ז אב
אפרסק ונקטרינה	י' אדר	כ"א אדר א' ⁶
אתרוג	ו' תמוז ⁸	י"ז סיון ⁹
אשכולית	ו' אלול	י"ז אב ^{5,6}
גואיבה	ו' אב	ט"ז תמוז
גודגון ודובדבן	ו' אייר	י"ז ניסן ¹⁰
הדרים (תפוזים, קלמנטינות וכו')	ו' אלול	י"ז אב ^{5,6}
לימה	כ"ה סיון	ו' סיון ^{4,5,6}
לימון	ו' סיון ¹¹ (אדר?)	ט"ז אייר ^{4,5,6}
קומקוט	כ"ה חשון תשע"ו	ו' חשון ע"ז
זית לכבישה	ו' אב	ט"ז תמוז ⁶
זית לשמן, שמן	ו' תשרי תשע"ו	ט"ז אלול
חבוש	ט"ז תמוז	כ"ו סיון
חרוב	ה' תשרי תשע"ו	ט"ו אלול ⁴
לונגן	ו' תמוז	י"ז סיון
ליטשי	כ"ה אייר	ו' אייר ⁶
משמש	כ"ו ניסן	ז' ניסן ⁹
מנגו	ו' תמוז	י"ז סיון ⁹
ענבים למאכל	כ"ה אדר	ו' אדר ב' ⁷
ענבי יין	ו' תמוז	י"ז סיון ⁹
פג'ואה	כ"ה אלול	ו' אלול
פומלה, פומלית	ו' אלול	י"ז אב ^{5,6}
פיטאיה (צהוב)	ו' טבת ¹¹	ט"ז טבת

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחוזקי הדת
פסח תשע"ה

שם הפרי	תחילת שיווק תוצרת קדושה בתשע"ה	תחילת שיווק תוצרת מותרת בתשע"ו
פרי עדן (אדום, בליטות)	ו' טבת ¹¹	ט"ז טבת
צבר	ו' חשוון ¹¹	י"ז חשוון
קובו (אדום חלק)	י' טבת	כ' טבת
קיווי	ו' אלול	י"ז אב
קליפים (קלמטינות)	ו' אלול	י"ז אב ^{5,6}
קרמבולה	ו' חשוון ¹¹	י"ז חשוון
רימון	כ"ח תמוז	ט' תמוז
שיזף אירופי (פאול, מאורך)	ו' אב	ט"ז תמוז ⁴
שיזף יפני (כל סוגי השיזפים)	ו' אייר	י"ז ניסן ⁴
שסק	ו' שבט	ט"ז שבט
שקד ²	ו' אלול	י"ז אב ^{4,5}
תאנה ⁹	י"ט ניסן	כ"ט אדר ב'
תמר	כ"ה אלול	ו' אלול ^{4,6}
תפוז	ו' אלול	י"ז אב ^{4,5,6}
תפוח בכיר ¹⁰	כ"ה אייר	ו' אייר
תפוח	ו' תמוז	י"ז סיון ^{5,6,12}

הערות והוספות:

1. אבוקדו - יתכן ובתחילת העונה יש עדיין מזן ריד (עגול) שהוא משנה שישית.
2. כל סוגי האגוזים והשקדים יכולים להשתמר זמן רב, וייתכן שווק של סחורה ישנה גם אחרי התאריכים המצויינים.
3. הרוב יבוא. המועדים מתייחסים ליבול מקומי.
4. אי אפשר לקבוע יום מדויק בו מגיע פרי חדש, אך לעיתים ניתן להבחין במראה הפרי בין חדש לישן.
5. בפירות אלה יש שימור בקירור משנה שעברה שמשווקים גם במקביל לשיווק פרי חדש. לעיתים ניתן להבחין במראה הפרי בין חדש לישן.
6. במינים אלה יש גם שיווק באופנים נוספים: כבישה בקופסאות שימורים, סחיטה למיץ, ריסק לרסק, סיכור וכדו', ומצוי שיווק של תוצרת משנת השמיטה באופנים הנ"ל זמן רב אחרי אספי היבול של שנה שמינית [יבול שמיטה אם לא קיימו בו מצוות ביעור, אסור באכילה].
7. עיקר הגידול הוא בחודשי הקיץ, אך יש מעט מגדלים שיש להם פירות בחודש טבת והחנטה לאחר ראש השנה.
8. באתרוג, לענין שביעית קיים ספק אם הולכים בו כאילן אחר חנטה או כירק אחר לקיטה, לכן מחמירים לדונו גם
9. התאנים המיובשות מיובאות מחו"ל.
10. בזנים הבכירים כמו ענה, אין קירור ממושך.
11. בתאריך זה קיים ספק אם חנט לפני ר"ה או אחריה, לכן מספק צריך גם להפריש מעשר עני.
12. ישנם זנים של תפוחים שמתחילים לקטוף מהחדש ועדיין נמצאים בקירור מהישן ויש לשים לב לכך. בזנים 'גונד סמיט' ו'פינק ליידי' הקטיפ של החדש מתחיל רק לקראת חודש אלול.

הערה כללית:

לא כללנו ברשימה פירות בהם הרוב ערלה לדעת פוסקים רבים (פפאיה, שעוניות וכו').

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחזיקי הדת פסח תשע"ה

לוח התאריכים לעלי תבלין טריים, יבשים, טחונים ושמן (אתרי)

שמיטה תשע"ה

התבלין וצורת השיווק	קדושה בשוק בתשע"ה החל מ:	איסור ספיחין (רוב בשוק) בתשע"ה מ: (כבר שנתי אין איסור)	גמר קדושת שביעית או איסור ספיחין תשע"ז
אורגנו (איזובית)			
עלים טריים	ד' תשרי ⁹	שיח מעוצה ²	ט"ו חשוון ⁹
עלים יבשים, טחון ושמן	הרוב יבוא	הרוב יבוא	הרוב יבוא/תוצרת ללא קדושה (תיתכן משבט)
איזוב (מירום ועוד) ⁴			
עלים טריים	ד' תשרי ⁹	שיח מעוצה ²	ט"ו חשוון ⁹
עלים יבשים ושמן	יבוא	יבוא	יבוא
אגיס (כמנון)			
עלים טריים ⁶	תשרי	טבת	כ"ה כסלו
זרעים	(איידי ^{4,6}) הרוב יבוא	הרוב יבוא	הרוב יבוא
בוזיל (ריחן)			
עלים טריים	תשרי	טבת	כ"ה כסלו
עלים יבשים ושמן	יבוא	יבוא	יבוא
גרגר הנחלים			
עלים טריים	תשרי	ניסן (רב שנתי) ¹	כ"ה כסלו
זרעים	יבוא	יבוא	יבוא
דפנה ¹²			
עלים טריים	תמוז ¹⁵	עץ ²	11
עלים יבשים	(תמוז ¹⁶) בעיקר יבוא	בעיקר יבוא	בעיקר יבוא
הל	יבוא	יבוא	יבוא
זוטה לבנה	ד' תשרי	שיח מעוצה ²	ט"ו חשוון ⁹
זנגוויל שרשים			
טרי	(טבת ¹³) הרוב יבוא	הרוב יבוא	(כ"ה כסלו) הרוב יבוא
יבש וטחון	יבוא	יבוא	יבוא
חזרת (חריון)	ראה לוח ירקות		
חרדל	יבוא	יבוא	יבוא
טימין	ד' תשרי ⁹	שיח מעוצה ²	ט"ו חשוון ⁹
טרגון (לענה דרקונית)			
עלים טריים	י"א תשרי ⁹	שיח מתחדש מעוצה ²	טבת ⁹
עלים יבשים	ד' תשרי ⁹ יש גם יבוא	יש גם יבוא	יש גם יבוא
כרכום (זעפרן)			
טחון	יבוא	יבוא	יבוא
כוסברה גרגירים	(י"ד סיוון ⁶) רוב יבוא	(י"ד סיוון ⁶) רוב יבוא	(תמוז ¹⁷) רוב יבוא
כמון טחון	יבוא	יבוא	יבוא
כרפס (סלרי)	ראה בלוח ירקות		
לואיזה (ליפיה לימונית)			
עלים טריים	א' חשוון ⁹	שיח מעוצה ²	אייר
עלים יבשים	(ג' חשוון ⁹) הרוב יבוא	שיח מעוצה ²	הרוב יבוא
לימונית עשב לימון			
עלים טריים	תשרי	רב שנתי	כ"ה כסלו
עלים יבשים	(ו' תשרי ⁹) הרוב יבוא	הרוב יבוא	הרוב יבוא
לענה שיחנית - שיבא			
עלים טריים	ד' תשרי ⁹	שיח מעוצה ²	ט"ו חשוון ⁹
עלים יבשים	א' כסלו ¹¹	שיח מעוצה ²	תוצרת ללא קדושת שביעית תכן מכסלו ¹⁸
לענת האבסינט			

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחוקקי הדת
פסח תשע"ה

כשרות בהלכה

התבלין וצורת השייך	קדושה בשוק בתשע"ה החל מ:	איסור ספיחין (רוב בשוק) בתשע"ה מ: (ברב שנתי אין איסור)	גמר קדושת שביעית או איסור ספיחין תשע"ו
עלים טריים	ד' תשרי ⁸	שיח מעוצה ²	ט"ו חשוון
עלים יבשים	א' כסלו ⁴	שיח מעוצה ²	תוצרת ללא קדושת שביעית תיתכן מכסלו ⁵ :11
מינתה (עגנה, פפרמינט)			
עלים טריים	תשרי ⁷	אייר (גם דו שנתי)	כ"ה כסלו
עלים יבשים	הרוב יבוא	הרוב יבוא	הרוב יבוא
מליטה	תשרי	רוב רב שנתי	ניסן
מרוה רפואית			
עלים טריים	ד' תשרי ⁸	שיח מעוצה ²	ט"ו חשוון ⁹
עלים יבשים	ג' חשוון ⁶ יש מעט יבוא		יש מעט יבוא
עירית (שנאוטלין, צ'יווס)			
עלים טריים	תשרי	א' כסלו	א' כסלו
עלים יבשים	יבוא	יבוא	יבוא
פטרזוויליה	ראה לוח ירקות		
פטרזוויליה יבש	ו' תשרי ⁴	טבת	טבת
פלפל אנגלי	יבוא	יבוא	יבוא
פלפל חריף	ראה לוח ירקות		
פלפל שחור	יבוא	יבוא	יבוא
פפריקה	ראה לוח ירקות		
פרג זרעים	יבוא (ניסן ⁷)	יבוא	יבוא (ניסן ⁷)
ציפורן	יבוא	יבוא	יבוא
צתרה (סיבירי נאדגי)			
עלים טריים	ד' תשרי ⁸	שיח מעוצה ²	ט"ו חשוון ⁹
מתיתים ושמן	יבוא	יבוא	יבוא
קורנית (זעתר פרסי)			
עלים טריים	ד' תשרי ⁸	שיח מעוצה ²	כסלו
עלים יבשים	ג' חשוון ⁶		כסלו ⁵
קימל (כרויה)			
עלים וגבעולים טריים	תשרי	שבט (גם דו שנתי)	כ"ה כסלו
עלים וגבעולים מיובשים זרעים	(חשוון ⁴) הרוב יבוא	(סיוון ⁷) הרוב יבוא	תוצרת לא קדושה תיתכן מסיוון ⁹
קינמון	יבוא	יבוא	יבוא
רוזמרין			
עלים יבשים	א' חשוון ⁶ הרוב יבוא	שיח מעוצה ²	סיוון
שבת (דיל)	תשרי	שבט	כסלו
שום	ראה בלוח ירקות		
שומר (שמיר) יבש	ו' תשרי ⁴	ט"ו חשוון	כסלו
זרעים	יבוא	יבוא	יבוא

הערות והוספות:

- בצמחים רב שנתיים - הרוב משתילה לפני שמיטה ואין בו איסור ספיחין, וכשלא ידוע ניתן לסמוך על רוב.
- בעצים ובשיחים עציים (שפורחים רק לאחר שנה מזריעתם), אין איסור ספיחין.
- בשיחים מעוצים נמוכים מאוד אנו חוששים שמא דינם כירק.
- בתוצרת יבשה (המשתמרת תקופה ארוכה) קשה לדעת מתי מגיעה לשוק תוצרת משמיטה. כתבנו את התאריך שבו כבר תיתכן בשוק תוצרת משמיטה.
- בתוצרת יבשה (המשתמרת תקופה ארוכה) קשה לדעת מתי מפסיקים לשווק מתוצרת
- בצמחים האסורה, כתבנו בלוח את התאריך שבו כבר תיתכן בשוק תוצרת מותרת [2] אין הכוונה לקבוע שמתאריך זה התוצרת היא מותרת - יש לוודא שהיא תוצרת חדשה.
- יש כמות מסחרית הגדילה בידי ערבים [נכרי].
- התאריך שבסוגריים מתייחס למיעוט שיש מתוצרת הארץ משתילה או תגנה של שמיטה.
- בשיח מעוצה, יש להסתפק אם דינו כירק ויש בו קדושת שביעית מא' תשרי או דינו כאילן ויש בו קדו'ש מומן התגנה. לדעת מרן הגר"ח קנייבסקי יש לחשוש לחומרא שדינו כירק.
- בשיח מעוצה, אין לחשוש משום ספיחין כיוון

הערות כלליות:

מאיסור ספיחין למחמירין ולא רוב בסוף שנת השמיטה. הדבר מורכב והמעוניינים יקדימו כחודש בתחילת השמיטה את האיסור ספיחין רוב בשוק, ובמוצאי שמיטה יש להוסיף כחודש לזמן שאין חשש לאיסור ספיחין.

שמועד הקדושה לא יהיה בתחילת שמיטה. בצמחים הרב שנתיים - מרבית היבול בשמיטה הוא מזריעה שלפני השמיטה, ובספק ניתן לסמוך על הרוב. אך ייתכן מיעוט קטן של עלים מצמחים שנזרעו בשמיטה. בעיקר החל מהאיב, והם אסורים. בלוח זה לא הבאנו את תחילת ההופעה בשוק

קדושת שביעית - לתבלין טרי שדינו כירק (כגון: בזיל, זנגוויל, לימונית ומינחה) יש קדושת שביעית כשנקטף מיד לאחר ראש השנה. לעלי צמחים עציים (כגון: דפנה, לואיזה) או שיחים מעוצים, יש קדושה לפי מועד תחילת נידול העלה. אמנם לא בכל עונות השנה מייבשים עלים. ולכן בעלים יבשים יתכן

לוח התאריכים לגרגרים (תבואה וקטניות) שמיטה תשע"ה

בלוח נמסר מועד האסיף, היבול החדש מגיע למעשה כעבור זמן.

שם	תחילת שיווק בקדושת שביעית ואיסור ספיחים בתשע"ה ²	תחילת שיווק ללא קדושה ואיסור בתשע"ו
אגוזי אדמה (בוטנים)	י"ז אלול	כ"ח אב ¹
אפונה לשימורים והקפאה ³	כ' אדר	ניסן ³
אפונה גרגרים יבשים	הכל יבוא	
גרעיני אבטיח	אב	יא תמוז ²
גרעיני דלעת	יבוא	
גרעיני חמניות	ל' אב	י"א אב ²
דוחן (ציפורים)	כ"ה אב	ו' אב ²
חיטה ומוצריה	(ט"ו סיון) הרוב יבוא ⁴	כ"ה אייר ²
חימצה (חומוס)	ט"ו תמוז, גם יבוא ⁴	כ"ה סיון
חילבה	(אייר) הרוב יבוא ⁴	
חריע (שמן)	ט"ו סיון	כ"ה אייר ²
כוסמת	יבוא	
לוביה	יבוא	
סויה	יבוא	
עדשים	יבוא	
פול גדול	יבוא	
פול קטן	יבוא	
פופקורן	ל' אב, גם יבוא ⁴	י"א אב ⁴²
שומשום (וחלבה)	יבוא, ונכרים [לא מסחרי] ⁴	
שיבולת שועל (קווקר)	יבוא	
שעועית יבשה	יבוא	
שעורה	(ט"ו סיון) רוב יבוא ⁴ ונכרים	כ"ה אייר
תירס אשכולים וגרגרים לחים ^{5,3}	י"א תשרי	חנוכה ⁵

הערות והוספות:

1. בגידולי גרגרים כל מה שקדוש הוא אסור גם באיסור ספיחין, ושייכותו לשמיטה נקבעת לפי מועד הבאת שליש בגרר. אמנם הגדל אצל נכרים קדוש ואינו אסור (ומנהג ירושלים שאין קדו"ש בפירות נכרים).
2. גרגרים משתמרים תקופה ארוכה. המועדים בלוח מתייחסים לתחילת השיווק של יבול שמיטה ותחילת השיווק של יבול שמינית, אך יש גם שיווק מתמשך יותר, ואז יש צורך להבחין בשנה שמינית בין החדש
3. תוצרת בשימורים וקפואה, משוקת מהישן גם אחרי האסיף של התוצרת החדשה. התאריך שעל גבי קופסת השימורים או השקית של המוקפא לא מעיד על זמן האסיף אלא על זמן המילוי.
4. בגידולים בהם קיים יבוא וגם ייצור
5. לגבי התירס: גרגרים יבשים הם בדרך כלל יבוא מחו"ל. בלוח התייחסנו למוצרים מתירס צעיר הנאסף בארץ, כמו אשכולים וגרגרים טריים משומרים ומוקפאים. המועדים בתירס מיוסדים על כך שתירס לח ספק אם הוא קיטני או ירק.

נתיבות הכשרות
 בד"ץ מחזיקי הדת
 פסח תשע"ה

כשרות בהלכה

עשרת הדברות של המשגיח

טיפים ועצות, כללים והוראות, הדרכה והכנה אישית להצלחת תפקידו האחראי של כל משגיח כשרות קבוע במפעלי תעשייה משולחנו של רב המשגיחים הרב יוסף מרדכי זילבר שליט"א

הם משתלבים לסוף בתעשיית המוצר ובכמה אחוזים.

6. חומרי גלם בעייתיים. בתוך כלל חומרי הגלם המיועדים ליצור במפעל קיימים חומרי גלם דומים מאוד לחומרי הגלם אך כאלה שיש עימם בעיות כשרות ואינם כשרים לשימוש. עליך להכיר אותם וללמוד מה הם ולשים לב היטיב בכל שינוי, אפילו מזערי, בחומרי הגלם אותם אתה מכיר.

7. אין סומכין. אל תסמוך על הסברים ופולפולים של בעלי המפעל או מי מטעמם, ואל תתן שיובילו אותך. תוביל אתה, תשאל שאלות, תפתיע, תחקור היטיב, ובכל שאלה שמתעוררת אל תמשיך הלאה לפני שאתה יודע היטיב מה מתרחש.

8. קשר עם המפקח. חשוב וחיוני להצלחתך - הקשר התמידי וההתייעצות עם המפקח שלך ועם רבני המערכת בכל ענין ובכל ספק קטן. ככל שתתמיד בקשר זה לברר את עמדת ההלכה ואת עמדת המערכת בכל דבר - כך תהיה עבודתך מוצלחת יותר. בודאי אם ח"ו קרתה תקלה כלשהיא. אל תחליט לבד. אם השתמשו במשהו לא כשר, פנה אל המפקח שלך ותברר כיצד מכשירים את הקו. אין צורך להתבייש או לפחד.

9. בואו חשבו. מתפקידו של משגיח לבדוק עצמו ולבדוק את התהליך כל העת, האם התהליך הייצור הוא כפי המדובר, הן במוצרים הן בחומרי הגלם והן בכמויות. עליך לחשב: האם יתכן כמות זו במוצר או שמא הוסיפו, האם מתאימים הדיווחים וכו'. עליך להרבות ולא להרפות מבדיקות.

10. דו"חות. המפעל עובד בהתאם להוראות ברורות. גם מערכת הכשרות כך. על כן עליך לקחת דו"חות ישיגים, ולקחת הוראות כתובות, או לבקש מהם לכתוב הוראות חדשות ולעבוד על פיהם ולוודא שכל הפרטים הכתובים בהוראות קוימו כמדובר וכמתחייב. בנוסף, חובה לכתוב דו"ח מפורט על הנעשה במפעל בסימונו של כל יום (וכדאי גם להחזיק פנקס קטן ולרשום הערות במשך היום ולא לסמוך על הזיכרון). ולציין כל פרט מה ראו עיניך ומה היה. לפעמים הערה אחת שולית - יכולה להשפיע ולשנות הכל.

1. ראשית לכל - תפילה. זכור תמיד, כי נבחרת לתפקיד אחראי, והגך נושא בעול חשוב מאין כמותו, לדאוג לכשרות המאכלים שייכנסו לתוך בתי ישראל, לפיות של תינוקות של בית רבן, ועליך רובצת האחריות, ועל כן שא תפילה שתזכה לסייעתא דשמיא להצלחת תפקידך בכל יום ובכל עת ובכל שעה.

2. התמצאות. בבואך למפעל, עליך לרכוש התמצאות, הבנה וידע במקום. פקח עיניים, תלמד את מערכות ההפעלה השונות, התבונן שוב ושוב. אל תתבייש לשאול ולחקור על כל המכשירים כאן. ככל שהידע שלך יותר טוב וככל שאתה יותר בקי בכל הכלים והאגפים במפעל ובמערכתיו השונות, כך תוכל להשגיח ביתר שאת ולבדוק שהכל מתנהל כשורה.

3. תהליך הייצור. תהליך הייצור של כל מוצר במפעל - הוא הכרחי להכיר מקרוב, כולל רשימת כל המוצרים המיוצרים במפעל, בכל פס ייצור, ולהיות בקי בכל מה שקורה בין כתלי המפעל, כדי שלא יפתיעו אותך.

4. כשרות. ברור ומובן כי עליך לדעת בדיוק מה דורשת מערכת הכשרות ממך, על מה עליך להביט ולהשגיח, מה הם הדברים העיקריים והבסיסיים, וכיצד משתלב הכשרות וההכשר במערך הייצור. כלל חשוב הוא לדאוג תמיד על נקינות המערכת, לפני תחילת העבודה, כמו כן למנות משגיח מיוחד שיפקח עיניים על מצרכים מיוחדים המיוצרים במקביל, שיש להשקיע מאמץ מיוחד בפקוח על אותם מוצרים.

5. חומרי גלם. תחום "חומרי הגלם" - החומרים מהם עשויים המוצרים - הם תחום רחב מאוד שדורש המון ידע והבנה "באותיות הקטנות", אך ניתן ללמוד אותם, בפרט שמדובר בחומרי הגלם הייחודיים מפעל הספציפי שבו אתה מופקד. עליך לגלות ידע באותם חומרי גלם, להבין אותם, להכיר אותם בשמה הלועזי (ולדעת כיצד הם כתובים), לדעת במה הם מורכבים, על מה הם מתבססים (חומרים מן הטבע, מן החי וכדומה) למה הם משמשים (ציפוי, בסיס, חומר לעיבוד וכו'), וכיצד

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחזיקי הדת
פסח תשע"ה

בהשגחת הביד"ץ

רשימת המפעלים והמוצרים
למהדרין מן המהדרין
בהשגחת הביד"ץ
לימות השנה . למעט פסח

פסח תשע"ה

**נתיבות
הכשרות**
ביד"ץ מחוקקי הדת
פסח תשע"ה

רשימת המפעלים והמוצרים - שמיטה תשע"ה למהדרין מן המהדרין בהשגחת הביד"ץ לכל ימות השנה למעט פסח

להקפיד שעל כל מוצר תהיה חותמת הביד"ץ

רק מוצרים נושאי חותם הכשרות
הינם בהשגחת הביד"ץ
מוצרים ללא החותמת אינם בהכשר הביד"ץ

אלבומין

צ'אם, מירון

בורקס

בורקס אמא, ירושלים
מגדנית הלמן, ירושלים
מגדנית פאר, ירושלים
מגדנית ראשית דגן, ירושלים

בורקס קפוא

בורקס אמא, ירושלים
פילסברי
מעדנות, גן יבנה
ניסימיקו, גן יבנה
של גל, ירושלים

בלילות לתעשייה

בוקי תעשיות, מושב גאליה

ייצור מיוחד

בלטימור ספייס

ייצור מיוחד

טעם וריח, פתח תקוה

ייצור מיוחד

פרוטרם, חיפה

ייצור מיוחד

בלינצ'ס קפוא

מוצרי איכות אמריקאיים, יבנה
מעדנות, גן יבנה

בשר בקר ומוצריו / עוף / הודו

אטליז גאולה, ירושלים
קפוטרי פירר, בני ברק
פליישיג, אשדוד
כל הקפואים, בית שמש
רשתות החרדיות
יש חסד
אושר עד

אבקה להכנת עוגות

פילסברי

קפה כהן, קרית ים

אבקת אפיה

בשקביץ ר. ס. ירושלים
גלעם, קיבוץ מענית

אבקת ביצים/בצל/חומוס/מוצרי עגבניות

צ'אם, מירון (לתעשייה)

אבקת מרק

בשקביץ ר. ס. ירושלים
קפה כהן, קרית ים

אבקת סוכר

בשקביץ ר. ס. ירושלים
גלעם, קיבוץ מענית

אבקת שוקו

בשקביץ ר. ס. ירושלים
קפה כהן, קרית ים

אבקת שתיה

גלעם, קיבוץ מענית

אורז

ניצת הדובדבן, מעלה החמישה
רימון, מזכרת בתיה
תבואות, מעלה החמישה
שופרסל

אורז מלא

ניצת הדובדבן, מעלה החמישה
תבואת, מעלה החמישה

אינסטנט פודינג

גלעם, קיבוץ מענית
קפה כהן, קרית ים

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחזיקי הדת פסח תשע"ה

בהשגחת הביד"ץ

דגים מעושנים ומלוחים

דלי דג, קרית מלאכי
התקווה, אשדוד
אומגה 3, בת ים
הדג המובחר, אשדוד

דגים קפואים

מאיר עזרא ובניו, תל אביב
דלי דג, קרית מלאכי
סלמון קפוא
בקלה
גיפילטע פיש בצנצנת
פילה "זהבנון"
פילה דג אמנון
נתחי דג הליבוט
"סרדינים"
פילה שיבוט
דג פילה סלמון אלית
פילה דג פוטית (סול)
טונה בשמן זית

רשתות החרדיות

יש חסד
אושר עד
רמי לוי
רשת 'ויקטורי', אשדוד
זול בשפע
סופר מהדרין אשדוד

דובדבנים מסוכרים

הדרום, באר טוביה

ויטמינים

אנאליט, עמק חפר
פלוריש, ד.נ. משגב (מותג הדס)
ציון פארם, יבנה

חומץ סינטטי

בשקביץ ר.ס. ירושלים
הדרום, ראשון לציון

חמוצים / שימורים

אריזות ירושלים

חטיפים / ממתקים

מיקו, אשדוד
טעים, מישור אדומים
חטיפי הדרום

שוקולדים

דין שיווק

רמי לוי

רשת 'ויקטורי', אשדוד
סיטונאות רחמים, קרית גת
זול בשפע
סופר מהדרין אשדוד

ג'לי

גלעם, קיבוץ מענית
קפה כהן, קרית ים

גבינת סויה

טופו ירושלים, מושב עמינדב

גבינות ומוצרי חלב

מחלבת י, מרדכי, בית גמליאל
מחלבת משק טלית, יקנעם
תנובה
שופרסל

גבינות מון בלאן

גבינת שומרון, שלשת האופים
טעם טוב, שלשת האופים
מון בלאן שווייצרית, שלשת האופים
מון בלאן שום שמיר, שלשת האופים
מון בלאן פיקנטי, שלשת האופים
מון בלאן למריחה שווייצרית, שלשת האופים

גביעי גלידה

הגביע, נתיבות

ג'לטין דגים

י. ויינברג שיווק ד.ס.פ.

גלידה חמה

חרמון, נתיבות

גלידות ושלגונים

מוצרי איכות אמריקאיים, יבנה

רק עם חותמת הביד"ץ

גרנולה

תגלית הטעם, הרצליה

דבש דבורים טהור ומוצרי דבש

מכוורת יד מרדכי. עלית קיבוץ יד מרדכי

**נתיבות
הכשרות**
ביד"ץ מחוקקי הדת
פסח תשע"ה

חלבה (רגיל ודיאטטי)

דין שיווק, מודיעין

חלות

בורקס אמא, ירושלים
מאפיית מושי'ס, ירושלים
מגדנית הלמן, ירושלים
מאפיית קלדרון, ירושלים
מגדנית פאר, ירושלים

חלות קפואות

גדרון, פתח תקוה

במצב קפוא בלבד

פילסברי

במצב קפוא בלבד

של גל, ירושלים

במצב קפוא בלבד

חלות מקמח מלא וקמח שיפון

הבחירה הטבעית, ירושלים

חרדל

בשקביץ, ירושלים

טופו (גבינת סויה)

טופו ירושלים, מושב עמינדב

טחינה

טחינת הר ברכה

יינות/ליקרים/משקאות חריפים/מיץ ענבים

סוכנות נבו, בת ים
יקבי חברון, קרית ארבע

ירקות ופירות

אחים אפרים, ירושלים
גדי שבתאי, ירושלים
חיים יאיר, ירושלים
סופר מהדרין, אשדוד
פירות הקריה, ירושלים
סניפי 'יש'

קטיף

יש חסד

ירקות ללא תולעים

עלי בודק
מהדרין מהכפר
גלאט עלים
קטיף הטבע
כהן מן, בצרה
ברכת קטיף, שחר
דבוש זיתן

כפרי טרי, שער הנגב
חסלט, שער הנגב
ירוק מן הטבע, כרמי יוסף

ירקות קלופים

תפוח מעון דבוש, מושב זיתן

רק עם חותמת הביד"ץ

ירקות קפואים

מילטל, ראש הנקרה

רק עם חותמת הביד"ץ

כבד צלוי

אטליז גאולה, ירושלים
שיווק נטו
הקר

לחמים מיוחדים וטבעוניים

הבחירה הטבעית, ירושלים
בורקס אמא, ירושלים

לחמים ולחמניות

בורקס אמא, ירושלים
מאפיית מושי'ס, ירושלים
מאפיית קלדרון, ירושלים
מגדנית הלמן, ירושלים
מגדנית פאר, ירושלים
מגדנית חבה, ירושלים

לימון . תחליף

בשקביץ ר. ס. ירושלים
סחוט טרי

מוצרי בצק קפואים

בורקס אמא, ירושלים
מעדנות, גן יבנה
פילסברי
צנעני, מושב בצרה
של גל, ירושלים
ניסימיקו, גן יבנה
גדרון, פתח תקוה

רק עם חותמת הביד"ץ

שלושת האופים, ירכא

מוצרי חלב תנובה

חלב בשקית 1 ליטר
חלב בקרטון 1.5 ליטר
אשל 4.5%
באדי תות
גבינה 5% + זיתים
גבינה (0.5% 3% 5% 9%)
גבינה 5% ללא מלח

נתיבות הכשרות

ביד"ץ מחוזקי הדת פסח תשע"ה

מיצים טבעיים

אקו.אלפא, רמת השרון
פרי טרי, מבוא חורון

מלח לימון

בשקביץ ר. ס. ירושלים

מלח רץ

קוסקוס מזון, נתניה

ממרח חרובים

ניצת הדובדבן, ירושלים

ממרח סויה

טופו ירושלים, מושב עמינדב

ממרח שוקולד (פרווה)

בשקביץ ר. ס. ירושלים

ממרח תמרים

הדרום, ראשון לציון

מרגרינה

ויקול 1/2% טבעי

ויקול זיתים

ויקול חמאה

ויקול קנולה

ויקול שום

ויקול שמן זית

מרגרינה

מסעדות/פלאפל/מזנונים

פלאפל לוי, ירושלים

פלאפל מזרחי, גבעת מרדכי, ירושלים

פלאפל מעוז (בחזקת בשרי) ירושלים

מאמא מיה (פרווה חלבי), טבריה

ויליג'רי, ירושלים

מעדניית שבעס, בני ברק

המסעדה החלבית סקופ, בית שמש

מצות חמץ

מצות השומרון, כפר פינס

מרקים

בשקביץ ר. ס. ירושלים

קפה כהן, קרית ים

מי פה

אגיס, ירוחם

משקאות קלים

טרופיקה, גליל מערבי

משקאות מוגז

ספארקס

גבינה לאפיה 5%

גבינה מעודנת 5%

גבינה לאבנה פיראוס 9% . 5%

גבינה נפוליאון זיתים

גבינת נפוליאון טבעי

גבינת נפוליאון שום ושמיר

גיל

דנובה

יוגורט 4.5%

יופלה 360 קלאסי

פריילי (אננס, טבע, משמש, תות)

קוטג' (0.5% 3% 5% 9%)

קוטג' עם זיתים

ריוון 1.5%

שמנת 9%

שמנת של פעם

שמנת חמוצה 15%

תאומים (בננה תות)

גבינת כנען

גבינת פטה

גבינת פטה פיראוס

גבינת פיראוס בולגרית

גבינת פיראוס בולגרית עזים

גבינת פיראוס צפתית

גבינת גוש חלב

מוצרי טבע

בשביל הטבע, ירושלים

הדסה צדקה, ירושלים

ניצת הדובדבן, מעלה החמשה

מוצרי סויה טבעול

שניצל סויה

נקניק סויה

נקניק דלישס

שניצל תירס

ארוחת כפרי

נקניק וינר

מיונז

בשקביץ ר. ס. ירושלים

מיני מאפה טבעוניים

הבחירה הטבעית, ירושלים

מיני מזנונות, פתח תקוה

מיץ לימון משומר

בשקביץ ר. ס. ירושלים

**נתיבות
הכשרות**
ביד"ץ מחוזיקי הדת
פסח תשע"ה

מים/מים מוגזים

טרופיקה
שופרסל

מתק (דבש מלאכותי)

הדרום, באר טוביה

נקניקים נקניקיות ופסטרמות

שוק נטו

נטו . קהילות

עוף טרי / קפוא
מוצרי עוף
מוצרי הודו
בשר בקר . קפוא / טרי
נקניקיות
פסטרמות

סבון

אגיס, ירוחם
ירדן, בית דגן
נקה 7, ירוחם

סודה לשתיה

בשקביץ ר. ס. ירושלים
גלעם, קיבוץ מענית

סודה

ספארקס

סוכר

גלאט פוד, קרית גת

סוכר וניל

בשקביץ ר. ס. ירושלים
גלעם, קיבוץ מענית

סוכר ענבים

גלעם, קיבוץ מענית

סולת

הטחנות הגדולות, חיפה

סחלב

קפה כהן, קרית ים

סירופ שוקולד

הדרום, באר טוביה

סירופים

בשקביץ ר. ס. ירושלים
מיצי ראובן

סלטים

מעדני התקווה, אשדוד

סלומון מעושן

התקווה, אשדוד
דלי דג, קרית מלאכי
אומגה 3, בת ים
הדג המובחר, אשדוד

סרדינים רוברטו

בשמן זית
בשמן חמניות
בשמן חמניות ופלפל חריף

עוף טרי/קפוא/מוצרי עוף

אטליז גאולה, ירושלים
קפוטרי פירר, בני ברק
פליישיג
רשתות החרדיות

עמבה

רוז, בני עטרות

פודינג

גלעם, קיבוץ מענית
קפה כהן, קרית ים

פיצוחים

דין שיווק, מודיעין
מוצפי משה, תל אביב

רק עם חותמת הביד"ץ

מרכז הפיצוחים, ירושלים
אושר עד

פיצוחים באריזות מקוריות

דין שיווק, מושב מזור
ששון/תנובה, תל אביב

פיצה חמה

פיצא איטליאנו, ירושלים
פיצה לארי, ירושלים
פיצה קרדו, ירושלים
אליס פיצה, ירושלים
פיצה ממילא, ירושלים

פיצה קפואה

שלושת האופים, כפר תבור

פוסידון . ויליגר

אטריות אורז
אספרגוס שלם
גרנולה
ג'לטין דגים
טונה בשמן קנולה
טונה בשמן זית
טונה בשמן
טונה במים
טחינה

נתיבות הכשרות

ביד"ץ מחזיקי הדת פסח תשע"ה

בהשגחת הביד"ץ

הבחירה הטבעית, ירושלים
מגדנית הלמן, ירושלים
מאפיית מושי'ס, ירושלים
מגדנית פאר, ירושלים
פילסברי
של גל, ירושלים
ראשית דגן, ירושלים

קונפיטוריות

מכוורת יד מרדכי. עליית קיבוץ יד מרדכי
ענבי ציון, אשקלון

רק עם חותמת הביד"צ

קוסקוס

קוסקוס מזון, נתניה

קורנפלור

גלעם, קיבוץ מענית

קטניות וגרגרים

טבע נט, ירושלים

קטשופ

בשקביץ ר. ס. ירושלים
מילו, ראש הנקרה

קייטרינג

אולמי 'ווגשל', בני ברק

בהזמנה מיוחדת

קייטרינג גרינבוים, ירושלים
שובע שמחות, ירושלים
קייטרינג שטייסל, ירושלים

קמח

הטחנות הגדולות, חיפה

קמח מצה

מצות השומרון, כפר פינס

קמח תפוז"א

גלעם, קיבוץ מענית
בשקביץ ר. ס. ירושלים

קפה טורקי

בשקביץ ר. ס. ירושלים
קפה כהן, קרית ים

קפה נמס . אבקה ומגורען

בשקביץ ר. ס. ירושלים
קפה כהן, קרית ים

קקאו

בשקביץ ר. ס. ירושלים
קפה כהן, קרית ים

קרמבו

לפתן אפרסקים
לפתן אננס
לפתן ליצי'
לפתן קוקטייל פירות טרופיים
לזניה
מיץ לימון
סלט טונה
סלט טונה פיקנטי
סרדינים
פטירות שלמות
פטירות חתוכות
פסטה (בצורות שונות)
פסטה קנלוני
תירס גמדי
מנה חמה, מג'יק

פירות יבשים

דין שיווק, מושב מזור
הדסה צדקה, ירושלים
מוצפי משה, תל אביב

רק עם חותמת הביד"צ

ששון ובניו, תל אביב

רק עם חותמת הביד"צ

פיתות

מאפית חבה, ירושלים
מאפית לגאני, תל אביב
בורקס אמא, ירושלים
מאפית קלדרון, ירושלים
מאפית ראשית דגן, ירושלים

פלאפל/סיגרים/פסטלים/קפוא

מעדנות, גן יבנה
שלושת האופים, ירכא

פתיתי סויה

הדסה צדקה, ירושלים
טבע נט, ירושלים
ניצת הדובדבן, ירושלים

צמקאו

בשקביץ ר. ס. ירושלים
קוואקר (שיבולת שועל)
בשקביץ ר. ס. ירושלים

קונדיטוריות

בורקס אמא, ירושלים
גדרון, פתח תקוה
מאפית לגאני, תל אביב
ארז, תל אביב

רק במצב קפוא

נתיבות הכשרות

ביד"ץ מחוקקי הדת
פסח תשע"ה

יקבי חברון, קרית ארבע

שמפו

אגיס, ירוחם

נקח 7, ירוחם

שמנת מתוקה

מחלבת י, מרדכי, בית גמליאל

שמן קנולה

אריזות ירושלים

תבלינים ותבליני עלים

שמן קנולה, אריזות ירושלים

פיצוחי מורנו, ירושלים

צ'אם תעשיות, מירון

טעם וריח, פתח תקוה

יצור מיוחד

תמציות לתעשייה

בוקי תעשיות, מושב גאליה

יצור מיוחד

פלורום, חולון

יצור מיוחד

פרוטרום, חיפה

יצור מיוחד

תפוזים מסוכרים

דין שיווק, רמלה

תפוחי אדמה מקולפים

תפוח מעון דבוש, מושב זיתן

רק עם חותמת הביד"ץ

תרופות וסוכריות טבעיות

פלוריש

הדס, ד.ג. משגב

אנאליט, עמק חפר

ציון פארם, אשדוד

חרמון, נתיבות

רטבים

מכורת יד מרדכי. עלית קיבוץ יד מרדכי

רחת לוקום

הדרום, באר טוביה

ריבות

הדרום, באר טוביה

מכורת יד מרדכי. עלית קיבוץ יד מרדכי

ענבי ציון, אשקלון

ריבות. קונפיטוריות. יד מרדכי

ריבת תות

ריבת אוכמניות

ריבת תפוח עץ

רסק עגבניות

מילוז, א"ת מילואות

טל, ראש הנקרה

צ'אם תעשיות, מירון

שבכי תפוחי אדמה

אולימפיה, חולון

ויינברג, שיווק ד.ס.פ.

שוקולד

שקדיה, דין שיווק מודיעין

רק עם חותמת הביד"ץ

שוקולד לבישול

בשקביץ ר. ס. ירושלים

שמן זית

שקדיה, מודיעין

שופרסל, ראשל"צ

מכורת יד מרדכי. עלית קיבוץ יד מרדכי

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחזיקי הדת
פסח תשע"ה

שירותי הקהילה

• זמני קבלת קהל

בלשכות הבד"ץ

בבתי ההוראה

במשרדי הקהילה

• מראות הקהילה

כנסיה לשם שמים

כנס רבני קהל מחזיקי הדת מכל רחבי תבל

מהדרין מן המהדרין

וועידת הכשרות - 35 שנה לייסוד קהל מ"ה

קהל מחזיקי הדת ומוסדותיה

פסח תשע"ה

**נתיבות
הכשרות**
בד"ץ מחוקקי הדת
פסח תשע"ה

שירותי הקהילה

לשכות הבית דין צדק

הגאווה"צ חברי הביד"צ שליט"א

הגה"צ רבי שמואל רוזנגרטן שליט"א
ראש הישיבות דחסידי בעלזא בארה"ק

הגה"צ רבי חיים צבי ספירא שליט"א
רב ביהמ"ד קהל חסידים רמת אהרן ב"ב

הגה"צ רבי מאיר צבי ברנד שליט"א
ראש כולל "שומרי החומות" ירושלים

הגה"צ רבי חיים פסח הורוביץ שליט"א
רב ודומ"ץ קריות חסידי בעלזא אשדוד

הגה"צ רבי יעקב גרינוולד שליט"א
רב ביהמ"ד דחסידי בעלזא "קהילות יעקב" ב"ב

הגה"צ רבי אברהם צבי דירנפלד שליט"א
רב ביהמ"ד דחסידי בעלזא ת"א וב"ש
וראש כוללי עיון דחסידי בעלזא בארה"ק

בית דין מיוחד לעניני ממונות

מזכירות ביה"ד

ירושלים ברח' יצחק שולל 4

בימים א.ה. בין השעות 4:00.7:00 אחה"צ

טל. 02.5019888

פקס. 02.5019860

מושב ביה"ד בימי שלישי בשבוע

הסד"ד הרב מרדכי ישכר רנד שליט"א
המזכיר הרב מרדכי לנדאו הי"ו

חברי ביה"ד

הרה"ג ר' מרדכי אייכלר שליט"א

הרה"ג ר' ירמיהו אדלר שליט"א

הרה"ג ר' יצחק שלום כץ שליט"א

מזכירות הביד"צ

ירושלים:

ברח' יצחק שולל 4

בימים א.ה. בין השעות 4.7 אחה"צ

טל. 02.501.9888 פקס. 02.5019860

מושב הביד"צ בימי שני בשבוע בשעות
אחה"צ

הסד"ד הרב יוסף עמרם מושקוביץ שליט"א,
הרב מבוניהאד

המזכיר: הרב מרדכי לנדאו הי"ו

בני ברק:

ברח' האדמו"ר מבעלזא 6 בימים א.ה.

בין השעות 7:00.4:00 אחה"צ

טלפקס. 03.578.6762

מושב הביד"צ בימי חמישי בשבוע בשעות
אחה"צ

הסד"ד הרב מרדכי ישכר רנד שליט"א

המזכיר: הרב יעקב יצחק זיכרמן הי"ו

אשדוד

ברח' עקביא בן מהללאל 9 בימים א.ה.

בין השעות 7:00.4:00 אחה"צ טלפקס.

08.8664843

מושב הביד"צ בימי רביעי בשבוע בשעות
אחה"צ

המזכיר: הרב שמואל פולק הי"ו

לשכות ההוראה

רשימת הרבנים מורי הצדק שליט"א

ירושלים:

הג"ר אהרן מרדכי רוטנר שליט"א	.....	רח' עבודת ישראל 18 טל.	02.5370472
הג"ר אליהו שמואל וינד שליט"א	.....	רח' דובר שלום 1 טל.	02.5385677
הג"ר חיים דוד שובקס שליט"א	.....	רח' דובר שלום 13 טל.	02.5381120
הג"ר שמאי קהת גרוס שליט"א	.....	רח' דברי חיים 7 טל.	02.5389884
הג"ר שלום וידער שליט"א	.....	רח' קדושת אהרן 9 טל.	02.5377531
הג"ר יעקב אליעזר פורגס שליט"א	.....	רח' דברי חיים 25 טל.	02.5387098
הג"ר אהרן זיכרמן שליט"א	.....	רח' מנחת יצחק 9 טל.	02.5382029
הג"ר משה מיכל פינק שליט"א	.....	רח' ברויאר 7 טל.	02.6434799
הג"ר שמואל בנימין שפרינצלס שליט"א	.....	רח' אהל יהושע 5 טל.	02.5370280
הג"ר נפתלי מושקוביץ שליט"א	.....	רח' תכלת מרדכי 2 טל.	02.5374610
הג"ר פתחיה קליין שליט"א	.....	רח' תכלת מרדכי 2 טל.	02.5375494
הג"ר שלמה בינעט שליט"א	.....	רח' אהל יהושע 1 טל.	02.5379723
הג"ר דוד פריד שליט"א	.....	רח' ירמיהו 60 טל.	02.5004769
הג"ר שלום גרוס שליט"א	.....	רח' זכרון יעקב 7 טל.	02.5023561
הג"ר אלימלך גרוס שליט"א	.....	רח' זכרון יעקב 12 טל.	02.5377278
הג"ר יצחק כהנא שליט"א	.....	רח' תכלת מרדכי 3 טל.	02.5381378

בני ברק:

הג"ר יצחק צבי שפרינצלס שליט"א	.....	רח' הרב שר 4 טל.	03.5705251
הג"ר משה וובר שליט"א	.....	רח' רבי עקיבא 85 טל.	03.5792229
הג"ר נפתלי רייזמן שליט"א	.....	רח' בעש"ט 13 טל.	03.5708005
הג"ר אברהם יהושע הורוויץ שליט"א	.....	רח' חזון איש 79 טל.	03.6195058
הג"ר דוב מאיר פייבוש שליט"א	.....	רח' שפת אמת 13 טל.	03.5704084
הג"ר שמואל פנחס טרויבע שליט"א	.....	רח' סוקולוב 38 טל.	03.6193319
הג"ר יהודה בילוש שליט"א	.....	רח' סוקולוב 24 טל.	03.5797668
הג"ר ירמי' אדלר שליט"א	.....	רח' סעד'י גאון 11 טל.	03.6186891
הג"ר שלמה שמחה רויטמן שליט"א	.....	רח' דמשק אליעזר 21 טל.	03.6770311
הג"ר יהושע פינק שליט"א	.....	רח' מתיתיהו 1 טל.	03.5742959
הג"ר שמואל צבי רייזמן שליט"א	.....	רח' ירמיהו 2 טל.	03.6199642
הג"ר שמעון שיף שליט"א	.....	רח' בן יעקב 28 טל.	03.5746069
הג"ר יהודה שיש שליט"א	.....	רח' קהילת יעקב 35 טל.	03.5743871

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחוזיקי הדת
פסח תשע"ה

אשדוד

- הגה"צ רבי חיים פסח הורביץ שליט"א.....רח' חטיבת הנגב 19 טל. 08.8533586
- הג"ר מנחם מנדל שווימר שליט"א.....רח' בעל הנס 28 טל. 08.8664150
- הג"ר יוסף פלטיאל דירנפלד שליט"א.....רח' שמאי 2 טל. 08.8677483
- הג"ר יוסף צבי רכניצר שליט"א.....רח' רשב"י 23 טל. 08.8650087
- הג"ר מנשה פינק שליט"א.....רח' רבא 5 טל. 08.8661598
- הג"ר אשר ישעיהו זלפריינד שליט"א.....רח' האדמו"ר מבעלזא 16 טל. 08.8562484
- הג"ר אלחנן וינד שליט"א.....רח' חטיבת הנגב 43 טל. 08.8535398
- הג"ר אברהם חיים ברנשטיין שליט"א.....רח' האדמו"ר מבעלזא 16 טל. 08.8564694
- הג"ר אהרן שלמה גרוס שליט"א.....רח' שמאי 1 טל. 08.8667283
- הג"ר שמואל מרדכי זלפריינד שליט"א.....רח' האדמו"ר מבעלזא 2 טל. 08.8525066
- הג"ר ישראל יהודה יאקאב שליט"א.....רח' רבי יוסף בן חלפתא 5 טל. 08.8648607
- הג"ר אהרן רייכמן שליט"א.....רח' הלל 15 טל. 08.8542166
- הג"ר חיים זעליג שפרינצלס שליט"א.....רח' שמאי 1 טל. 08.8660025

תל אביב

- הגה"צ רבי אברהם צבי דירנפלד שליט"א.....רח' אוליפנט 7 טל. 03.6241544

חיפה

- הג"ר מאיר דב רכניצר שליט"א.....רח' ברכת משה 8 טל. 04.8662573
- הג"ר צבי שובקס שליט"א.....רח' אהבת ישראל 12 טל. 04.8662738

בית שמש

- הג"ר ארי' פינק שליט"א.....רח' תכלת מרדכי 4 טל. 02.9910298
- הג"ר שמואל יעקב לנדאו שליט"א.....רח' רבי יהושע 4 טל. 02.5378349
- הג"ר מרדכי דוד וועטנשטיין שליט"א.....רח' קדושת אהרן 13 טל. 02.5373768

קרית גת

- הג"ר פנחס פדווא שליט"א.....רח' יהושפט 23 טל. 058.3299852

בתי ההוראה

ירושלים

רח' יצחק שולל 4 טל. 02.5019877

בימים א.ה בין השעות 4:30.6:00 אחה"צ.....הג"ר אלי' שמואל וינד שליט"א

קרית בעלזא

רח' דובר שלום 16

טל. 02.5376596 בימים א.ה

8:30.9:30 .....הג"ר שמואל בנימין שפרינצלס שליט"א

9:30.10:30 .....הג"ר שמאי קהת גרוס שליט"א

10:30.12:15 .....הג"ר משה מיכל פינק שליט"א

12:15.13:15 .....הג"ר אלי' שמואל וינד שליט"א

13:15.14:00 .....הג"ר חיים דוד שובקס שליט"א

14:00.14:30 .....הג"ר יעקב אליעזר פורגס שליט"א

15:00.16:00 .....הג"ר אהרן זיכרמן שליט"א

16:00.16:45 .....הג"ר חיים דוד שובקס שליט"א

16:45.17:30 .....הג"ר פתחיה קליין שליט"א

17:30.19:00 .....הג"ר שלום וידער שליט"א

19:00.19:30 .....הג"ר שלמה בינעט שליט"א

19:00.20:00 .....הג"ר אליהו שמואל וינד שליט"א

יום ו' ושב"ק משעה לפני הדה"נ עד זמן הדלקת הנרות .....הג"ר פתחיה קליין שליט"א

בני ברק

רח' האדמו"ר מבעלזא 6

טל. 03.5786762 בימים א.ה

8:45.9:45 .....הג"ר יצחק צבי שפרינצלס שליט"א

10:45.11:45 .....הג"ר משה וובר שליט"א

20:30.21:30 .....הג"ר דוב מאיר פייבוש שליט"א

21:30.22:30 .....הג"ר נפתלי רייזמן שליט"א

רמת אלחנן

רח' שלמה כהן 5

טל. 057.3103414 בימים א.ו

לפי תיאום.....הג"ר אברהם יהושע הורוויץ שליט"א

רח' יואל בביהמ"ד בית פנחס

טל. 057.3103409

6:00.7:00 אחה"צ.....הג"ר שמואל פנחס טרויבע שליט"א

נתיבות
הכשרות

בד"ץ מחזיקי הדת
פסח תשע"ה

נתיבות
הכשרותבד"ץ מחוזקי הדת
פסח תשע"ה

אשדוד

רח' עקביא בן מהלאל 9

טל. 08.8664843

הג"ר חיים פסח הורוביץ שליט"א 19:00. 18:00

הג"ר אשר ישעי' זלפריינד שליט"א 20:00. 19:00

הג"ר יוסף דירנפלד שליט"א 21:00. 20:00

תל אביב

רח' אחד העם 63

טל. 03.5605828 בימים א.ה.

הגה"צ רבי אברהם צבי דירנפלד שליט"א ..... 9:30. 10:30 בבוקר

חיפה

רח' הרב הרצוג 5

טל. 04.8670612 בימים א.ה.

הג"ר מאיר דוב רכניצר שליט"א ..... 7:00. 8:00 בערב

בית שמש

הג"ר ארי' פינק שליט"א ..... רח' תכלת מרדכי 4 טל. 02.9910298

הג"ר שמואל יעקב לנדאו שליט"א ..... רח' רבי יהושע 4 טל. 02.5378349

הג"ר מרדכי דוד וועטנשטיין שליט"א ..... רח' קדושת אהרן 13 טל. 02.5373768

בערבי חג וימי חוה"מ וכמו"כ בימי חנוכה ותעניות
בשעות אחה"צ אין קבלת קהל בלשכות.

בזמנים בהם בתי ההוראה סגורים
ניתן לפנות לרבנים ישירות לביתם.

נא להשתדל לפנות לרבנים
ככל האפשר לפי הזמנים שפורסמו.

מחלקת רישום נישואין

מזכירות המחלקה

ירושלים:

ברח' יצחק שולל 4 טל. 02.501.9888
בימים א.ה בין השעות 4.7 אחה"צ

בני ברק:

ברח' האדמו"ר מבעלזא 6 טל. 03.578.6762
בימים א.ה בין השעות 4.7 אחה"צ

אשדוד:

ברח' עקביא בן מהלאל 9 טל. 08.8664843
בימים א.ה בין השעות 4.7 אחה"צ

מסמכים נדרשים:

לפתיחת תיק נישואין על הזוג להביא:

ת.ז. מעודכנת כולל הספח

תמונת פספורט

אישור תלמיד ישיבה

אישור מרב המסדר קידושין (באישור חייב להופיע תאריך ומקום החתונה)

צילום כתובה או תעודת נישואין של ההורים

אישור רבנית לכלה

2 עדים לרווקות

לאחר הנשואין העתק הכתובה חתום ע"י הרב המסדר קידושין.

על עולים חדשים ותושבי חו"ל אישור יהדות ורווקות מביה"ד הרבני האיזורי.

לידיעת הציבור:

הרישום חייב להתבצע לפחות 45 יום לפני הנישואין

מחלקת הכשרות והשחיטה

רח' דובר שלום 16 ירושלים

טל. ישיר 02.5016777

פקס. 02.5374001

ת.ד. 41109 ירושלים 91410

שעות המשרד: בימים א.ה בין השעות 09:00-17:00

נתיבות
הכשרות
בד"ץ מחוזקי הדת
פסח תשע"ה

מחלקות מקוואות ועירובין

מקוואות

מקוה טהרה קרית מטרסדורף ומנחת יצחק נמצאים בפיקוח תמידי של רבני הקהילה.

כתובת רח' פנים מאירות 1 מאחורי בית הכנסת טל. 02.5373019

כתובת רח' מנחת יצחק 2 מאחורי בית הכנסת טל. 02.5023508

רב המחלקה: הג"ר אהרן זיכרמן שליט"א טל. 02.5382029

עירובין

בקרית בעלזא ירושלים קיים עירוב מהודר מטעם מחלקת העירובין שע"י הקהילה

קרית בעלזא שלב ב' נכלל בתוך העירוב המהודר

העירוב נבדק מדי ערש"ק ע"י המשגיחים מטעם המחלקה.

לפניות בענין העירוב נא לפנות לממונה על המחלקה

הרב אהרן גרינוולד שליט"א טל. 02.5386146

במידה והעירוב לא תקין תימסר הודעה בביהמ"ד המרכזי.

צופר שבת

בקרית בעלזא ירושלים קיים צופר שבת המודיע בערב שבת וחג על זמני כניסת השבת

ובמוצ"ש על זמני יציאת השבת לפי שיטת ר"ת.

ממונה הרב יוסף מילר טל. 02.5386667

מכון משמרת הקודש

בדיקת סת"ם

בני ברק

ברח' האדמו"ר מבעלזא 4

טל. 03.6196098

אשדוד

במשרדי הקהילה רח' עקביא בן מהלאל 9

טל. 08.8664843 בין השעות 4.7 אחה"צ

מעבדות לבדיקת שעטנז

רב המחלקה: הג"ר שלום וידער שליט"א

ירושלים ע"י המומחה הרה"ח שמואל וויס שליט"א

ברח' יצחק שולל 4 טל. 02.5019888

בימים א.ה בין השעות 4.7 אחה"צ

בני ברק ע"י המומחה הרה"ח ר' מנשה רייזמן שליט"א

ברח' האדמו"ר מבעלזא 4 טל. 03.6196098

בימים א.ה בין השעות 7.8 בערב

אשדוד ע"י המומחה הרה"ח ר' יוסף גרינוולד שליט"א

רח' עקביא בן מהלאל 9 טל. 08.8664843

בין השעות 4.7 אחה"צ

**נתיבות
הכשרות**
בד"ץ מחוקקי הדת
פסח תשע"ה

מוהלים

ירושלים

הרב חיים גרינוולד שליט"א..... טל. 02.5373289

בני ברק

הרב אלימלך ברנשטיין..... טל. 03.5702187

הרב יצחק ברנשטיין..... טל. 03.6749929

הרב שמעון טיטלבוים..... טל. 03.6776230

הרב יוסף אביגדור מילר..... טל. 03.5709017

הרב מנחם יעקב מרבך..... טל. 03.6181201

הרב אברהם רכניצר..... טל. 03.6774297

אשדוד

הרב יעקב גרינוולד..... טל. 08.8521888

הרב משה יוסף ווייס..... טל. 08.8521686

הרב משה זאב כהן..... טל. 08.8669052

בית שמש

הרב יחיאל יוסף מוסקוביץ..... טל. 02.9990311

אירגוני החסד שע"י הקהילה

עזר יולדות

ירושלים: מנהלת גב' קליין תחי'..... טל. 02.5373619

בני ברק: מנהלות

גב' רוכוורקר תחי'..... טל. 03.6192708

גב' הורוביץ תחי'..... טל. 03.6183744

גב' עדעל תחי'..... טל. 03.6194338

אשדוד: מנהלת גב' וובר תחי'..... טל. 08.8521029

ביקור ועזרת חולים

מנהל: הרב חיים מרדכי פריד..... טל. 02.5381840

השאלת ציוד: ..... רח' אהל יהושע 3 טל. 02.5381840

בין השעות 7:30-8:30 בערב

הסעות לבתי חולים בירושלים..... טל. 057.3111161

מרפאות שיניים מגן אברהם ירושלים

רח' דברי חיים 11 מנהל: ר' אהרן אוברלנדר ..... טל. 02.5377988 פקס 02.5377989
 סניף רח' גשר החיים 14 ..... טל. 02.5373672 פקס 02.5382711

אגודת עזרה למרפא

יו"ר: הרב אלימלך פירר
 רח' חיד"א 24 בני ברק ..... טל. 01/03.5777000

מרפאות עזרה ומרפא

רח' גשר החיים 14 ..... טל. 02.5381099
 רח' יעקובזון 1 ..... טל. 02.5024555
 מנהל: הרב שמעון יוסף לוי

השאלת ציוד רפואי

י.ם: רח' קדושת אהרן 6 ..... טל. 02.5388899
 ב"ב: רח' חיד"א 24 ..... טל. 03.5777000
 אשדוד: רח' הבושם 1 ..... טל. 08.8525541

גמ"ח תרופות

מנהל: הרב בערל שטרן
 רח' דברי חיים 17 ..... טל. 02.5387044

איגוד ידידי בריאות ומרפא

רח' דובר שלום 14 ..... טל. 02.5022354
 יעוץ רפואי ע"י הרב מרדכי אייכלר הי"ו ..... גנייד. 057.3118988

גמ"ח הכללי

מנהלים: הרב משה ברוך זיכרמן, הרב שלום משה שוורץ

רח' אגריפס 165 ..... טל. 02.6248404

גמ"ח הקהילה

מנהל: הרב יעקב יוסף ברגר
 רח' דובר שלום 5 ..... טל. 02.5389631
 אגודת אהבת חסד

י.ם: רח' אוהל יהושע 5 ..... טל. 02.5001348
 ב"ב: רח' דונולו 14 ..... טל. 03.6194978
 אשדוד: רח' שמאי 3 ..... טל. 08.8665880

שירותי הקהילה

**נתיבות
הכשרות**
ביד"ץ מחוקקי הדת
פסח תשע"ה

מפעל הלבשה

מנהל: הרב יוסף עמרם מושקוביץ

רח' אגריפס 165 ..... טל. 02.6241568

שוש אשיש

ירושלים הרב יונה קוט ..... טל. 02.5001145

בני ברק ..... טל. 052.7650325

אשדוד:

רובע ג': ..... טל. 08.8648944

בית דוד שאול: ..... טל. 08.8649366

נר למשה: ..... טל. 057.3141378

בית יוסף שלמה: ..... טל. 057.3181800

חיפה: ..... הרב אליעזר נחמן טל. 057.3110210

חברת מחזיקי תורה

מנהל: הרב אברהם יוסף פרנקל

רח' חטיבת הנגב 19 אשדוד ..... טל. 02.5370254

מפעל קמחא דפסחא

מנהל: הרב אהרן גרינוולד

רח' דובר שלום 12 ..... טל. 02.5386146

חברה קדישא

מזכירות

יו"ר הרב זאב פרסטר ..... נייד. 050.4122828

מזכיר: הרב מאיר מאנן ..... טל. 02.5386707

גמ"ח ציוד לאבלים

מנהל: הרב אהרן קלמן פריד ..... טל. 057.3103406

לשכות מוניציפאליות

ירושלים

הרב יחיאל מיכל הלברשטאם, חבר מועצת העיר,

ר' מגדל אדלר, עוזר ..... סלולרי 054.8463826

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחזיקי הדת
פסח תשע"ה

בני ברק

הרב ישראל משה פרידמן

חבר מועצת העיר .....נייד 052.7650197

אשדוד

הרב אפרים וובר

חבר מועצת העיר. סלולרי. 057.3133934

בית שמש

הרב מרדכי דירנפלד

חבר מועצת העיר. סלולרי. 057.3115501

שירותי קהילה וחברה

הגעת כלים

ירושלים

רח' יצחק שולל 4 בחצר הקהילה

בכל יום ששי בחורף בין השעות 12:30.2:00,

בקיץ 1:00.3:00 אחה"צ

רח' קדושת אהרן 14 בחצר ביהמ"ד הגדול

בכל יום ששי בין השעות 11:00.1:00 אחה"צ

בני ברק

רח' האדמו"ר מבעלזא 5 בחצר המוסדות

בכל עש"ק מבה"ח בין השעות 11:00.14:00

אשדוד

ברובע ג' ע"י צרכנית שפע זן

בכל עש"ק מבה"ח בין השעות 12:00.14:00

מבצעים תקופתיים

מכירות פסח, פדיון כפרות ועוד.

כנסיה לשם שמים

קרוב למאה רבני ודייני קהל מחזיקי הדת מכל רחבי תבל נקבצו ועלו לעיה"ק ירושלים ת"ו לכינוס מיוחד לחיזוק התורה וההוראה * בדיינים המאלפים שנמשכו על פני יומיים נשאו דברים רבנים חשובים ומרצים מומחים בתחומים שונים * משא ומתן פורה של תורה והוראה בקרב הרבנים שליט"א בעניינים חשובים העומדים על הפרק * החלטות ותקנות חשובות התקבלו לחיזוק התורה והדת * "כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים"

בדרכי השילוב בין לרדת מן ההר אל העם לבין שמירה על כבוד התורה, ועל הדרך לתקן תקנות מועילות לחיזוק התורה והחסידות באופן שיביא לתועלת הרצויה.

אחריו נשאו דברים הרב יוסף גולדשטיין שליט"א והרה"ח ר' צבי הוס שליט"א יו"ר ארגון "חיים של אושר", על הדרך לאבחון בעיות שונות המצויות אצל אנשים, כדי שיוכל הדיין לפקוח עין ולסייע לבני קהילתו הנמצאים במצוקה.

בשעות הלילה המאוחרות התקיים מושב רב תוכן בענייני הלכה סבוכים, בראשות הדיינים הגאונים רבי שמאי קהת הכהן גראס שליט"א, רבי יוסף דירנפלד ורבי יחזקאל עקיבא גראס, כאשר כל הדיינים והרבנים די בכל אתר ואתר משתתפים בדיון וכל אחד חולק את דעתו ואת נסיונו בתחומים אלו. מה נפלא היה לראות מחזה נהדר זה, כאשר תלמידי חכמים מתנצחים בדבר הלכה, זה

סיפוק וקורת רוח היו מנת חלקם של קרוב למאה רבני ודייני קהל מחזיקי הדת דחסידי בעלזא, שנקבצו ובאו מכל רחבי תבל להשתתף בשמחת בית בעלזא, ולמחרתו, ביום י"ג סיון, התכנסו לכינוס מיוחד של שני ימי עיון מאלפים, בעניינים רבים העולים על שולחן מלכים - מאן מלכי רבנן. הכינוס ההיסטורי והמיוחד התקיים באולמי מלון רמדה רנסנס בעיה"ק ירושלים ת"ו, ברוב פאר והדר.

דברי הפתיחה במעמד נשא הגאון רבי אהרן שיף שליט"א גאב"ד אנטווערפן יצ"ו, שבפיו המפיק מרגליות הביא עצות מועילות לחיזוק הקשר שבין הרב לבני קהילתו, ועל הדרך הנכונה לקיים "הוכח תוכיח" באופן הרצוי והראוי, על פי מקורות מדברי חז"ל וגדולי הדורות.

כן נשא דברים הגאון רבי מנחם מנדל פקשר שליט"א רב דקהל חסידי ויזניץ באלעד ובעמח"ס "ענבי הגפן", שהרחיב

נתיבות הכשרות

ביד"ץ מחזיקי הדת פסח תשע"ה

שירותי הקהילה

בונה זה סותר כדרכה של תורה, ואינם זזים משם עד שנעשים אוהבים זה לזה.

בסעודת מצוה וסיום מסכת שהתקיימה לעת ערב, הועלו הצעות ורעיונות שונים כיצד לקדם את מערכת השיעורים וקביעת עתים לתורה בבתי המדרשות, וכמה יכולה לסייע לכך מעורבותו האישית של הדיין העומד בראש ה'שטיבל', כאשר בפני הרבנים מופיעים הרה"ח ר' אהרן דוד מושקוביץ שליט"א מראשי חברת "יגדיל תורה" בבית המדרש הגדול בירושלים והרה"ח ר' שמואל דמן שליט"א מירושלים.

הדומ"צ הגאון רבי אלי' שמואל וינד שליט"א העלה נקודות חשובות הנוגעות לצביון בית המדרש כראוי ל'בעלזער שטיבל', והביא הוראות חשובות בעניני פסק והוראה, כפי אשר קיבל מגדולי הדור הקודם אשר במחיצתם שהה רבות.

היום הראשון ננעל בנאומו הנלהב של הדומ"צ הגאון רבי מאיר דוב רכניצר שליט"א מחיפה, שהאריך כדרכו בענין "ימין מקרבת" ובדרכים כיצד לקרב את בני הקהילה ולהשפיע עליו תורה וחסידות, מתוך אהבה ובדרכי נועם.

עם בוקר של יום י"ד סיון, נפתח הדין החשוב בענין פגעי הטכנולוגיה, המחשבים והאינטרנט, הטלפונים והסמארטפונים וכל המסתעף מהם. בפני הדיינים הופיעו חברי ועדת התקשורת שעל ידי הביד"צ דקהל מחזיקי הדת, הרה"ג ר' מנשה ישראל רייזמן שליט"א, הרה"ח ר' יוסף בוימגרטן שליט"א והרה"ח ר' משה אהרן רינגל שליט"א מזכיר בית כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א העוסק בענין זה רבות בשליחות הקודש.

בדבריהם פרשו לפני הרבנים הנאספים את הבעיות הקיומיות איתן הדור מתמודד, ואת המכשולות הקשים המצויים במכשירים הטכנולוגיים השונים. תחילה קיבלו הרבנים סקירה קצרה ומקיפה על רגל אחת, כדי שתהיה להם הבנה וידיעה בענינים אלו, ואחר כך עברו לתאר את פעולות הועד המיוחד, שנחל הצלחה גדולה בארץ ישראל.

הרבנים החשובים הדגישו את הצורך הגדול להמשיך במהפכה הגדולה שהחלה

בארץ ישראל ולהביא את הבשורה הגדולה במקורות ובקהילות אנ"ש בגולה, אשר עד כה טרם זכו לפתרון מועיל ומקיף ואלפים מתמודדים עם הנסיונות הקשים, וכן נדונה השאלה כדת מה לעשות עד שיבוא הפתרון באותם מקומות.

בדיון זה הוחלט להוציא קריאה קדושה שתומה בידי הגאון"צ חברי הביד"צ דקהל מחזיקי הדת שליט"א, בשם כל רבני ודייני קהל מחזיקי הדת מכל רחבי תבל, ובה תקנות חשובות ונחוצות בענינים אלו, ובקרוב תתפרסם קריאה זו בריכוזי אנ"ש בארץ ישראל ובחוץ לארץ.

הדומ"צ הגאון רבי יהושע פינק שליט"א נעל את הדיון החשוב, ולאחר מכן התמקד בדבריו בחשיבות השמירה על צביון ה'שטיבלעך', ודגן על תקנות שונות הנוגעות לעניני חסידות ויראת ה'.

היום השני ננעל בנאומו של הדומ"צ הגאון רבי שלמה בינעט שליט"א, שהרחיב בחשיבות שיתוף הפעולה בין הרבנים והדיינים בכל אתר ואתר, הן באסיפות כלליות של כל הרבנים והדיינים, שיש להמשיך בכינוסים במתכונת זו, והן באסיפות מקומיות של הרבנים יחד מכוחו של יחיד, והתועלת היא לאין שיעור ולאין ערוך.

משם פנו לבנין התלמוד תורה החדש, שם התקיימה שמחת השבע ברכות' המיוחדת לרבני ודייני אנ"ש שיחיו, נדבת לבו של הרה"ח ר' שלמה וויילער שליט"א אב"י בעיר לונדון. פה מפיק מרגליות הגאון רבי פינחס פרידמן שליט"א ראש הכוללים דחסידי בעלזא נשא נאום נלהב על תפקידו של רב בישראל והשפעתו הרבה בעיצוב אישיותם של האברכים הנמנים על בני קהילתו ונתונים למרותו.

לאחר שמחת השבע ברכות' המרוממת, זכו הדיינים והרבנים החשובים שיחיו לשמוע דברות קודש מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, שהיוו גולת הכותרת של הועידה הגדולה וההיסטורית, כנסיה לשם שמים שסופה להתקיים, ובעז"ה תביא תועלת רבה ועצומה בזה ובבא.

נתיבות
הכשרות
ביד"ץ מחזיקי הדת
פסח תשע"ה

מהדרין מן המהדרין

מאות רבנים ואישי ציבור, מפקחים ומשגיחים, עסקנים ומנהלי מוסדות התכנסו לוועידת הכשרות שעל ידי קהל 'מחזיקי הדת' לציון 35 שנה לייסוד הקהילה באר"י | הגאון הגדול רבי מרדכי גרוס שליט"א: "בכינוס הזה שיש בו כבוד שמים וכבוד התורה... הרבנים חברי בד"צ מחזיקי הדת ידועים ומפורסמים כמומחים ובקיאיים בהלכה ובכל תחום, ושעות רבות אנו יושבים יחד בוועדת מהדרין תנובה כדי לדון בענינים העומדים על הפרק, ודעתם נחשבת מאוד" | הדומ"צ הגאון רבי שמאי קהת גרוס שליט"א בעל "שבט הקהתי": "רק מי שראה במו עיניו, יכול להבין כמה עמל ויגיעה משקיעים הרבנים שליט"א בישיבות בית הדין מדי שבוע, והוא דבר שאי אפשר לתאר. מי שיראה זאת פעם אחת, יראה מיד שאין השגחה מהודרת כמו ההכשר של בעלזא..." | הגאון רבי ישראל פישביין שליט"א: "ההקפדה בשחיטה המהודרת של בד"צ הקהילות יחד עם בד"צ מחזיקי הדת היא על כל החומרות, כחוט השערה, במעלה הגבוהה ביותר. העבודה שלנו, הרבנים המפקחים והמשגיחים, היא להגיע לכשרות והידור של מאה אחוז. זה כוחה של מערכת כשרות גדולה, שבאמצעותה ניתן לפקח כראוי, לעומת מערכת כשרות של איש אחד שיש בה סכנה גדולה של מכשולות"

שהפך ברבות השנים לגוף הכשרות שלאורו ועל פי הסטנדרטים המקובלים בו וההידורים המיוחדים שהכניסו בכל מערכות, מתיישרים כל ועדי הכשרות האחרים.

הרמה הגבוהה של ראשי מערך הכשרות, הידועים בשער בת רבים כמומחים בעלי שיעור קומה עולמי, שראשי בד"צים ועדי כשרות מבקשים לשמוע את עצתם דבר יום ביומו, באה לביטוי בערב זה כאשר בכירי מפעלי המזון בישראל, וגם מחו"ל, אשר נהנים מפיקוחם (ועצתם) של ראשי מערך הכשרות בד"צ 'מחזיקי הדת' באו להביע את הערכתם ולהגיד מילה אחת: תודה!

מי שלא ראה את גדולי התורה וההוראה שליט"א, מתייצבים בעצמם או שולחים את ברכתם לראשי ועד הכשרות בד"צ מחזיקי הדת, ומביעים את הערכתם והוקרתם לראשי ועד הכשרות שקבע והטמיע את רמת הכשרות וההידורים המיוחדים המאפשרים כיום לכל יהודי שומר תורה ומצוות ליהנות ממזון איכותי המפוקח כראוי בסטנדרטים המחמירים ביותר, למהדרין מן המהדרין - לא ראה הערכה מהי.

הוועידה שהתכנסה כבר בבוקר אורגנה בשל השאיפה ללמוד ולהבין כיצד ניתן ליעל

המושג 'מאן מלכי - רבנן' מעולם לא נראה מוחשי יותר כמו ביום כ"ג שבט שנה זו. קהילה שלמה, ואולי ראוי יותר לכתוב חסידות שלמה, הגדולה והמרכזית בארץ ישראל, התייצבה כאיש אחד כדי להביע את ההערכה וההוקרה שלה לראשי מערכת הכשרות שע"י הבד"צ מחזיקי הדת. מן הצד השני, ראשי הבד"צ לא יכלו להסתיר את התרגשותם מן המחווה האדירה הזו, והם נשאו את עיניהם למי שעומד בראשם ועל גבם, **כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א**, שמדריך אותם צעד אחד צעד בכל משעול. בעיניו הקדושות צפה את הצורך הגדול בהקמת המוסד החשוב הזה, ומאז ועד עתה מטפח אותו ודלתו פתוחה לפני חברי הבד"צ בכל שעה, כדי להדריכם בדרך אשר ילכו בה.

מי שלא היה במעמד האדיר והמרומם שהתקיים באולמי 'נחלת יהודה' בבנין בית המדרש הגדול בקרית בעלזא בירושלים, בו ציינו חברי הקהילה הקדושה קהל 'מחזיקי הדת' שלושים וחמש שנות פעילות פוריה ורבת פעלים, החמיץ את האירוע התורני-הלכתי של השנה. ביום זה, לפני שלושים וחמש שנה, ייסד **כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א** את יסודותיה האיתנים של הקהילה, ובמרכזה את מערכת הכשרות שע"י בד"צ מחזיקי הדת

נתיבות הכשרות

ביד"ץ מחזיקי הדת
פסח תשע"ה

כ"ק מרן אדמו"ר מהר"י זיע"א, שייסד וכונן את חברת מחזיקי הדת עוד לפני שנות דור.

ערב עיון למשגיחים

על הנחיית המעמד הופקד המחנך הדגול הרב **אברהם פנחס ברייער** שליט"א. כבר בצהרי היום, שעוד לפני הכינוס המרכזי, התכנסו רוב מנין ובנין ממפקחי ומשגיחי גוף הכשרות בד"צ 'מחזיקי הדת' באולם ליום עיון מיוחד, שם קיבל את פניהם הגאון רבי **שמאי גרוס** שליט"א, דומ"צ דקהל מחזיקי הדת וחבר ביה"ד המיוחד לענייני כשרות, שהאריך לתאר ולפרט את מפעלות ביה"ד, הרצינות וכובד הראש המלווים את כל ההחלטות וההוראות, באיזה עומק נבדק כל דבר לגופו וכמה זהירות נוקטים כדי לברר ולחקור הכל. הוא הוסיף ודרש מן המשגיחים והמפקחים להמשיך ולעמוד על המשמר מתוך יראת שמים, ולהעביר כל שאלה וכל ספק לבית הדין, שחזקה עליהם שיעשו את עבודת הקודש נאמנה, כי רק כך נצליח להוציא מתחת ידינו מוצרי מזון למהדרין.

עוד אמר, כי רק מי שראה זאת במו עיניו, יכול להבין כמה עמל ויגיעה משקיעים הרבנים שליט"א בישיבות בית הדין, והוא דבר שאי אפשר לתאר. מי שיראה זאת פעם אחת, יראה מיד שאין השגחה מהודרת כמו ההכשר של בעלזא.

אחריו נשא את נאומו הגאון רבי **פינחס פדווא** שליט"א, דומ"צ דקהל מחזיקי הדת בקריית גת, המשמש כרב האחראי על מערכת הכשרות של הברד"צ מחזיקי הדת וחבר ביה"ד המיוחד לענייני כשרות. הגר"פ פדווא דיבר על עולמו של המשגיח, על העובדה שהוא

ולפתח עוד יותר את הידורי כשרות המזון העולה על שולחנם של יראי ה', אך גם כדי לתת שבח והודאה על פריחתה וגדילתה של הקהילה והחברים בה עד היום. בשלושים וחמש שנות קיומה זכתה הקהילה הקדושה לעמוד במרכז החיים של חסידות בעלזא בפרט וכלל ישראל בכלל, בתחומים ועניינים שונים, ושמה יצא למרחקים.

במרכז פעילות הקהילה, למען ציבור חסידי בעלזא וכלל הציבור החרדי בארץ ישראל, ניצבת בגאון מערכת הכשרות, שתחת פיקוחה מאות מוצרי מזון יסודיים ומרכזיים, ועשרות גופים המוכרים לכל אחד ואחד מאיתנו, המפוקחים על ידי יותר ממאה וחמישים משגיחים ומפקחים, כולם מומחים במלאכתם ובתחומם. בין יתר המטרות בוועידה, שאפו המארגנים לאסוף תחת קורת גג אחת את כלל צוותי המשגיחים והמפקחים, איש איש במשרתו החשובה, המוסרים נפשם על מלאכת הקודש ועל כתפיהם מוטלת האחריות להשגיח ולפקח, לבדוק ולהבחין בכל מוצר אשר עליו מופיעה החותמת של הברד"צ, על מנת שיהיה כשר בתכלית הכשרות וההידור, למהדרין מן המהדרין, לעלות על שולחן מלכים, מאן מלכי - רבנן.

חברי הקהילה, חברי הברד"צ בעלי הוראה ומו"צים, מנהלי המוסדות וגבאי בתי הכנסת הוזמנו כולם ליטול חלק בוועידה, בראשות **כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א**. התאריך שנבחר לקיום הוועידה, מלבד ציון יום ייסוד הקהילה והברד"צ על ידי **כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א**, נבחר גם בשל ציון יום היארצייט של

**נתיבות
הכשרות**
ביד"ץ מחוקי הדת
פסח תשע"ה

להתמודד בכל הנדרש לעבודת הקודש במפעלים שבהשגחת ביד"ץ מחזיקי הדת.

לאחר מכן החל פאנל מיוחד שבו ניתנה האפשרות לקהל המשגיחים אף לשאול שאלות בנושאים שונים וגם קשים מאוד בידי כשרות המזון, ועל דרכי ביצוע הפיקוח וההשגחה וכל עבודת הקודש, ולשמוע את תשובותיהם של הרבנים הגאונים, המומחים הגדולים כל אחד בתחומו, שהשתתפו בפאנל. בין המשתתפים בפאנל היו הרבנים המוזכרים לעיל, כמו גם הגאון רבי **מרדכי אייכלר** שליט"א, ששימש בעבר כרבה של עמנואל והינו חבר ביה"ד המיוחד לענייני כשרות ורב אחראי מצוות התלויות בארץ, והגאון רבי חיים דוד שובקס שליט"א, דומ"צ קהל מחזיקי הדת וחבר ביה"ד המיוחד לענייני כשרות, ואחראי על שחיטת הבקר בחו"ל מטעם הבד"צ.

הפאנל תרם רבות להעשרת ידיעותיהם של כל העוסקים בתחום הכשרות, המפקחים והמשגיחים, המודעים היטב לתפקידם האחראי הדורש ידיעת הלכה מדוקדקת ומיומנויות שונות, וכך יוכלו להצליח הרבה יותר במילוי תפקידם בשיא השלמות ולהבטיח את האיכות המקסימאלית של הכשרות.

ועידת הכשרות

מיד כאשר הסתיים הפאנל, קצת אחרי השעה שבע ושלושים בערב, נפתח הכינוס הגדול באולם המרכזי 'נחלת יהודה'. אל הכנס הגדול נהרו מאות חברי קהילת מחזיקי הדת, רבנים, ראשי ומנהלי מוסדות קהילת בעלזא ברחבי הארץ ואישי ציבור, שביקשו להודות ולתת שבח לכל המנהלים האחראים

משמש כ'עיני העדה', ושיבח את פועלם של המשגיחים העושים ימים כלילות במסירות רבה כדי לפקח על כל פעילות המתרחשת במפעלים ובחנויות בהם הם נוכחים. הגר"פ פדווא דיבר רבות על התייעלותה של מערכת הכשרות כפי שהתחילו לאחרונה להטמיע ביתר שאת במערכת הכשרות, ועל העבודה המסודרת והממוחשבת. "אני משוכנע שאם כולם ללא יוצא מן הכלל, כל העוסקים במערכת הכשרות ובמלאכת הקודש יבינו את נחיצות העניין ויעבדו ביחד בכוחות משותפים למען מטרה זו, תהיה לכך השפעה מכריעה גם על טיב הכשרות וההידורים הרבים", אמר.

עם סיום דברי הרבנים הגאונים, נשא דברים הרה"ג רבי **יוסף מרדכי זילבר** שליט"א, מומחה ובעל שם עולמי בתחומו וראש אגף חומרי גלם והכשרות בבד"ץ מחזיקי הדת, אשר נחשב לאוטוריטה ממדרגה ראשונה בכל תחומי הכשרות. בדברים שנשא דיבר על תפקיד המשגיח לבצע תפקידים ביראת שמים ובהצלחה מרובה בלי שום מכשול, ונתן עצות למשגיחים. הוא האריך להביא דוגמאות רבות מניסיונו רב השנים, כמה אפשר להיכשל אם אין פועלים בליווי תמידי של בית דין ורבנים, ושחובה על המשגיח לדווח למערכת על כל שינוי ולהעביר כל שאלה וספק אל הרבנים, ולא להחליט שום דבר לבד.

הרב **מנדל סג"ל** שליט"א, מומחה לקונדיטוריות ובתי מאפה ואחראי על בדיקת תולעים, דיבר על חומרי הגלם ובדיקות התולעים בוועד הכשרות, מהי הזהירות הנדרשת ומהן הדרכים להגיע לכך, ונתן טיפים מיוחדים וחשובים כיצד על המשגיח

נתיבות הכשרות

ביד"ץ מחזיקי הדת
פסח תשע"ה

פינחס פדווא שליט"א. הוא השמיע מאמרותיו וממיטב ניסיונו רב השנים בתחום, וסיפר על פעילות מערכת הכשרות, שהיא המהודרת ביותר בעולם הכשרות, וזאת כיון שמאז ומקדם נודעו חסידי בעלזא כמי שמקפידים על קלה כעל חמורה, הקפדה יתרה וייחודיות, ודבר זה בא לידי ביטוי גם בחותמת הכשרות של בד"צ מחזיקי הדת. לחסיד בעלזא אין די בכך שהמוצר כשר, אלא הוא צריך להיות כשר כיאות לחסיד בעלזא. על כן נוסד בית הדין ויש להם לחסידי בעלזא על מי שיסמוכו, הלא המה גדולי התורה והיראה העומדים בראש מערכת הכשרות, ועל פי הוראותיהם פועלים מאות המשגיחים והמפקחים בכל רחבי הארץ והעולם, שיהיה הכל בתכלית הכשרות וההידור, למהדרין מן המהדרין.

כשרות החלב

אחד הנאומים המרתקים במהלך הערב נרשם בשעה בה עלה הרב **זאב ויטמן**, רב קונצרן 'תנובה' שהציג מצגת מקצועית ביותר. הוא עלה לבמת הנאומים לתת את משאו כשהוא מציין את ההערכה המקצועית שיש בעולם המזון למערכת הכשרות של בד"צ 'מחזיקי הדת', שהייתה פורצת דרך בתחומים רבים, והנהיגה הידורים אין ספור שכולם נוהגים היום על פיהם.

"הקשר שלי עם בעלזא הוא רב שנים", סיפר הרב ויטמן. "הוא החל כאשר חיפשנו כשרות מההדרין למחלבה בתל אביב, לפני קרוב לעשרים שנה, ויצא לי להכיר את מערכת הכשרות של הבד"צ 'מחזיקי הדת'. הכרתי אנשים נפלאים, אנשים שהכשרות חשובה ויקרה להם, והיא מעל הכל, ודגים בגופו של עניין ובגופה של הלכה, אנשים מקצועיים להפליא, וזו הייתה חוויה ללמוד מהם. על פי רבני ומשגיחי מערכת הכשרות מחזיקי הדת התקדמה 'תנובה' בצעדים ענקיים בכל הנוגע לכשרות החלב", כאשר בוועדת המהדרין משתתפים תמידים כסדרם הרבנים של בעלזא, הלא הם, הגאון רבי יהושע הורוויץ שליט"א דומ"צ קהילת בעלזא ברמת אלחנן בבני ברק, והרה"ג ר' **יוסף מרדכי זילבר** מראשי מערכת הכשרות מחזיקי הדת ומומחים ידועי שם בעולם הכשרות.

הרב ויטמן פירט באזני הנוכחים את מפעליה של תנובה, ודיבר על מאות הרפתות שבהם נמצאים משגיחים בכל ימות השנה,

לתפעולו המוצלח של המערכת. סביב שולחנות ערוכים בטוב טעם וממיטב הארץ, והכל כמובן בהשגחת הבד"צ מחזיקי הדת, בליווי מקהלתו של בעל המנגן הרב **ירמי' דמן שליט"א**, ישבו המשתתפים בכנס ושמעו בקשב רב את המשאים והנאומים שהושמעו על ידי הרבנים והאישים הנכבדים.

המעמד נפתח בסיום מסכת יבמות על ידי הגאון רבי **אברהם יהושע הורוויץ שליט"א** חבר 'ועדת המהדרין תנובה' מטעם מערכת הכשרות, נכד בעל ההילולא כ"ק מרן מהר"י ז"ע.

דברי פתיחה השמיע יו"ר קהל 'מחזיקי הדת' ומנכ"ל מערכת הכשרות, הרבני הרה"ח ר' **מרדכי בריסק שליט"א**, הנושא בעול מוסדות הקהילה במשך שנים רבות, שהרחיב בדבריו אודות פעילות המערכת מדי יום ביומו במשך כל השנה ובעיקר בשנת השמיטה. בדבריו סיפר הרב בריסק כי כשהקים כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א את מערכת הכשרות, מטרתו הייתה לגרום לכמה שיותר מאחינו שאינם שומרי תורה ומצוות לזכות לאכול מאכלים כשרים. "היות והיו אז בארץ ישראל מעט מאוד מפעלים עם הכשרים", סיפר הרב בריסק, "ורוב מנין ובנין של תושבי ארץ ישראל לא הכניסו מאכלים כשרים לפיהם, כ"ק מרן שליט"א ראה לנכון להקים גוף כשרות איכותי כדי שיזכו לאכול מאכלים כשרים בקלות יתר". הוא ציין את העובדה, שבוודאי מה שרואים כיום הריבוי המבורך של רבבות בעלי תשובה בכל מקום בארצנו הקדושה, יותר מבחו"ל, קשורה בכך שמוצרי המזון באר"י הם כשרים ומהודרים יותר, ובכל בית בארץ ישראל, גם של אלו שאינם שומרי תורה ומצוות רח"ל, רוב ככל מוצרי המזון הם כשרים (וכפי שכותב האור החיים הקדוש פרשת אחרי מות, כי גוף המכניס לפיו מאכלים אסורים, אינו יכול להתעלות אל ה'), ובוודאי מדה טובה מרובה. הרב בריסק בירך את המשגיחים החשובים ואנשי המעשה, ואמר כי העובדה שבכל מערכות הכשרות הפועלות כיום בארץ ישראל מנסים להכשיר כמה שיותר מפעלים, נזקפת לזכותו של כ"ק מרן שליט"א ושל ראשי המערכת שהפכו את מערכת הכשרות למודל לחיקוי.

הנושא הראשון שעלה בכנס היה נושא כשרות המאכלים - הלכה למעשה, שבו עסק הרב האחראי על מערכת הכשרות, הגאון רבי

**נתיבות
הכשרות**
ביד"ץ מחזיקי הדת
פסח תשע"ה

שאנו מכניסים לפה, הגורמים השפעה לאדם - לטוב ולמוטב. זה כוחה של מערכת כשרות גדולה, שבאמצעותה ניתן לפקח כראוי וזאת לעומת מערכת כשרות של איש אחד שאיננה יכולה לפקח כראוי ויש בה סכנה גדולה של מכשולות. זכינו שהמוצרים של ביד"ץ קהילות עולים על שולחנות מלכים ומייצגים חלקים נכבדים של הקהילות הגדולות והחשובות, והינו בבת עינם של גדולי ומאורי הדור ובראשם כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א."

הגר"י פישיבין אף הרחיב אודות זכות הרבים של משגיחי מערכת הכשרות, ועסק בעול הכבד המונח על כתפי הרבנים. "כאשר עופות ובשר הנשחטים בידי רבים, כל פעולה ופעולה שאנו מבצעים מביאה לזיכוי הרבים שלא ייכשלו ח"ו באכילת מאכלות אסורים. אנו מרגישים בעת עבודתנו, כפועלים העושים את רצונו של הקב"ה. אלפי משפחות זוכות לאכול בשר כשר על פי חוקי התורה הקדושה, והכוח שלכם, המשגיחים והרבנים, משפיע על כל האוכלים והסועדים."

כשרות הדגים

בהמשך הערב הוצגה מצגת מקיפה ונדירה שעסקה בכשרותו של דג הטונה - מראשית ההליך שבו נשלה הדג מהמים ועד לשולחנו של הסועד. במצגת נכללו כל היבטי הכשרות המחמירים הנוגעים לדג זה, כפי שאכן נעשה בתהליך מיוחד ופרטני עבור מוצרי טונה של חברת 'נטו', היבואנית הגדולה ביותר של מוצרי דגים, המשווקים תחת המותגים: דלידג, פוסידון וויליגר. היא הוצגה על ידי המשגיח המומחה ורב הניסיון הרב **יוסף גרינוולד**, שליווה את המצגת בהסברים מפורטים.

ועדת מהדרין

הגאון הגדול רבי **מרדכי גרוס** שליט"א, גאב"ד חניכי הישיבות, אשר זה שנים רבות מכיר מקרוב את פעילות מערכת הכשרות ביד"ץ מחזיקי הדת, במסגרת תפקידו כראש רבני 'ועדת מהדרין תנובה', בה בולטים חברי ביה"ד המיוחד לענייני כשרות מחזיקי הדת. הגר"מ גרוס שליט"א נשא מדברותיו בפני הקהל, בסקירה תורנית רחבה במיוחד בכל ענייני כשרות החלב ומוצריו בארץ ובעולם, ואודות שיתוף הפעולה הפורה והמוצלח

ועושים מלאכתם נאמנה ברמת כשרות גבוהה ביותר. הוא העלה על נס את פועלם של המשגיחים בכל הקשור לבדיקת פרות מנותחות, שעלולות להיות טריפה, ואמר כי בעזרת מערכת הכשרות מצליחים בעלי הרפתות שעובדים עם חברת תנובה לנתח את הפרות באופן מיוחד שאינן הופכות לטריפה חלילה. "מדי שנה מנותחות שמונה מאות וחמישים פרות", סיפר, "ולא היה ניתוח אחד שבו לא נכח משגיח של מערכת הכשרות. אין תקדים לדבר כזה ברחבי העולם כולו."

השחיטה המהודרת

אודות שיתוף הפעולה במערכת השחיטה, של מערכת הכשרות מחזיקי הדת במסגרת 'קהילות', שמעו המשתתפים בוועידה מפי הגאון רבי **ישראל פישיבין** שליט"א, חבר ביד"ץ רבני קהילות ורב פוסק בענייני שחיטה, שיחד עם הגה"צ רבי **חיים פסח הורוויץ** שליט"א רב קריות חסידי בעלזא באשדוד וחבר הביד"ץ דקהל מחזיקי הדת, מובילים ביחד את כל נושא השחיטה מטעם הבד"צ.

הגר"י פישיבין תיבל את דבריו בדברי תורה וחסידות תוך דברי הערכה למערכת הכשרות מחזיקי הדת. "התשתית של ביד"ץ 'קהילות' נוצרה כך שההקפדה היא על כל החומרות, כחוט השערה, במעלה הגבוה ביותר, ולא רק לצאת ידי חובה. העבודה שלנו, הרבנים המפקחים והמשגיחים, היא להגיע לנקיטת של מאה אחוז של כל המאכלים

נתיבות הכשרות

ביד"ץ מחזיקי הדת
פסח תשע"ה

הכשרות בציבור החרדי. אנו יושבים שעות ארוכות בכל חודש וחודש ודנים בכל דבר המתחדש חדשות לבקרים. בכל חודש ישנם נושאים המתחדשים הלכה למעשה. בשבוע האחרון דנו בישיבה בשאלה ששלחה אישיות רבנית ידועת שם לוועדת הרבנים, שנגעה בעניין האם מותר ליהודי לפתוח בשבת את דלתות הרפת, כדי שהפרות תכנסנה לחליבה. השאלה נדונה בקרב גדולי תורה רבים, ובתוכם הרבנים חברי בד"צ מחזיקי הדת שהכל מגדירים אותם כמומחים ובקיאים בהלכה, השאלה נדונה בקרב הרבנים זמן רב עד להתבהרות העניין".

התרגשות רבה נרשמה כאשר נכנס אל אולם הוועידה כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א. מאות המשתתפים קמו על רגליהם בכבוד ובהדר, ושמחה עצומה ניכרה על הכל. בקשב רב נשמע משא הקודש המאלף, בענייני אמונה והשגחה פרטית, תוך שמציין כ"ק מרן שליט"א שבעלזא בארץ ישראל נבנתה בכח האמונה. בתוך דברות קדשו אמר מרן שליט"א: "אנו מאמינים, שבעת שא"ז (מרן מהר"י ז"ע יסד את חברת מחזיקי הדת, ואמר שיום כ"ג שבט יהיה יומא דפגרא עד ביאת הגואל, התכוון גם למחזיקי הדת שאנו ניסד כאן בארץ ישראל". בסיום דבריו הק' ציוה את ברכתו: "השי"ת יעזור שמחזיקי הדת תצליח בכל העניינים, ברוחניות ובגשמיות. השי"ת יעזור לכל התומכים, לכל המסייעים ולכל בני ישראל, שיתברכו בכל הברכות, כל ההשפעות הטובות, כל החסדים וכל הרחמים".

(ראה דברות קדשו של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א בעמוד 12)

במערכת הכשרות במסגרת ועדת המהדרין של תנובה, הנוודעת לשם ולתהילה, כאשר הוועדה משקיעה כוחות אדירים למען יצאו מתחת ידם מוצרי חלב בתכלית ההידור והכשרות בלי שום פקפוק.

"הכינוס הערב, נקבע ביום ההילולא של כ"ק מרן מהר"י מבעלזא", אמר הגר"מ גרוס בדבריו, "ביום הזה יסד הרבי את קהל מחזיקי הדת של היהדות החרדית ואמר שהיום הזה יהיה לעולם יום של שמחה לישראל. הכינוס הזה מבטא את השמחה הגדולה. כמו כן, בתאריך זה, כידוע, הייתה תביעה גדולה לכלל ישראל על כך שקינאו לפילגש בגבעה ולא קינאו לפסל מיכה. בכינוס הזה שיש בו כבוד שמים וכבוד אדם גם יחד, הוא התיקון על החטא של עם ישראל ביום הזה".

הגר"מ גרוס אף הוסיף בדבריו ואמר כי הכינוס המלמד על אחדות כלל ישראל, נערך בתוך שלושים הימים הקודמים ליום הפורים, והסביר בדבריו כי נס ההצלה של עם ישראל בחג הפורים הוא בשל האחדות. "כל העניין של הישועה בפורים הוא בגלל 'כנוס את כל היהודים', 'נקהלו לעמוד על נפשם'. חז"ל אומרים שעניין הכינוס באחדות הוא זה שהציל את כלל ישראל. הכינוס הזה הוא אינו רק כדי להעביר מסרים חשובים אלא גם כדי לאחד את כולנו וכך ניתן לפעול ולהשפיע עד לשורשים".

בהמשך דבריו תיאר הגר"מ גרוס את פעילות הרבנים בוועדת המהדרין של תנובה ואמר כי "ועדת המהדרין של תנובה הינה אחת ההצלחות הגדולות שיש בתחום

קהל מחזיקי הדת ומוסדותיה

נתיבות
הכשרות
ביד"ץ מחוקקי הדת
פסח תשע"ה

בית דין צדק

בראש בית דין צדק עומדים אדירי התורה וגדולי ההוראה שליט"א, שידם רב להם בדעת תורה ברורה רבות בשנים, ומפארים את שולחן המזרח של קהל עדת חסידי בעלזא. הרבנים שליט"א הם אנשי שם בכל הארץ, ושמים הטוב הולך לפניו בכל רחבי תבל, גדלותם בתורה היא מן המפורסמות וצדקתם ויראתם הקודמת לחכמתם נודעת לכל.

הגאוה"צ חברי הביד"צ שליט"א גוזרים גדרים וסייגים לתורה ועומדים בפרץ, בכל עניני השעה, לחזק את בדקי הבית ולנהל את עדת ישורון על מי מנוחות בעוז ובתעצומות, תחת שרביטו של גאב"ד דקהילתינו הק' כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א.

בית הדין עומד הכן לשירות הציבור לכל דבר וענין, הן בנוגע לענינים ציבוריים והן בנוגע לענינים שבין אדם לחברו ובין איש לאשתו.

בעבר כיהנו כחברי בית הדין, גאונים וצדיקים שרידי הדור הישן: הגה"צ רבי **שמואל זאב הלוי** ראטה זצ"ל דומ"צ אוהעל ורב דקהילתינו הק' באנטווערפן ואח"כ בבני ברק, הגה"צ רבי **משה שובקס** זצ"ל ראש הישיבה הק' דחסידי בעלזא, הגה"צ רבי **ישעיה שנייבלג** זצ"ל גאב"ד בני ראם, רב ביהמ"ד "רמת אלחנן", הגה"צ רבי **חיים יחיאל רויטמן** זצ"ל רב בית המדרש דחסידי

בעלזא ברח' מחזיקי הדת בב"ב, שנקטף מאתנו בטרם עת לפני כשנה ומחצה.

כיום נמנים על חברי בית הדין, גדולי עולם המעניקים חמה בקומתם: הגה"צ רבי **שמואל רוזנגרטן** שליט"א ראש הישיבות הק' דחסידי בעלזא, הגה"צ רבי **חיים צבי שפירא** שליט"א רב קהילת "קהל חסידים" בבני ברק, הגה"צ רבי **מאיר צבי בראנד** שליט"א ראש כולל שומרי החומות, הגה"צ רבי **חיים פסח הורוביץ** שליט"א רב דקהילתינו הק' באשדוד, הגה"צ רבי **יעקב גרינוולד** שליט"א רב בית המדרש דחסידי בעלזא ברח' קהילות יעקב בב"ב, הגה"צ רבי **אברהם צבי דירנפלד** שליט"א ראש כוללי עיון באר"י ודומ"צ דקהילתינו הק' בתל-אביב ובבית שמש.

בית הדין יושב בשלשה הרכבים, שלש פעמים בשבוע. ביום שני בעיה"ק ירושלים ת"ו, ביום רביעי בעיר אשדוד יצ"ו וביום חמישי בעיה"ת בני ברק יצ"ו.

מזכירי הבד"צ הם: הרה"ח ר' **מרדכי לנדאו** שליט"א בירושלים ת"ו, הרה"ח ר' **יעקב יצחק זיכרמן** שליט"א בבני ברק והרה"ח ר' **שמואל פולק** שליט"א באשדוד.

בית דין צדק לעניני ממונות

חידוש שנתחדש בשנתיים האחרונות וזכה להצלחה מרובה ולסיפוק רב. מטרתו לספק לכל אחד את האפשרות לקבל פסק הלכה נהיר וברור בעניני ממונות, הן בשאלות גרידא והן בדיני תורה שבין אדם לחברו ובין איש לאשתו, בקלות, בנגישות ובמהירות.

עם חברי בית הדין נמנים רבנים גדולים בתורה ובקיאם במיוחד בהלכות שבחושן משפט, ושמים הולך לפנייהם כמומחים ובעלי שם בדיני ממונות.

חברי בית הדין הם: הגאון רבי **מרדכי אייכלר** שליט"א מלפנים רב ואב"ד עמנואל, הגאון רבי **ירמיה אהרן אדלר** שליט"א והגאון רבי **יצחק שלום כ"ץ** שליט"א. כולם בקיאים

בעניני חושן משפט, ידועים לשבטיהם כאנשי אמת ושופטי צדק.

בית דין מיוחד זה יושב כעת בעיה"ק ירושלים ת"ו, ובקרוב יחלו לשבת כסאות למשפט גם בשאר ערים בישראל, לתועלת הרבים הזקוקים לכך.

קו הוראה ומשפט

בנוסף לבתי הדין וללשכות ההוראה, קיים "קו הוראה ומשפט" שע"י קהל מחזיקי הדת, בו ניתן לקבל מענה מהיר ובהיר בכל תחומי ההלכה.

לאחרונה הורחב הקו לשלוחות רבות וחשובות, הכוללות: שאלות בארבעת חלקי שו"ע, התייעצות בהלכות ריבית ובדיני ממונות, תורים לבירורים, שאלות במצוות התלויות בארץ, הלכות לשון הרע ועוד ועוד.

הקו פועל במקביל לוועד למינוי הדיינים, וכל מי שנבחן על מקצוע מסויים, יכול לשמש כ'משיב' בקו במקצוע זה.

הוועד למינוי דיינים

בשורה טובה התקבלה מטעם הקהילה בחודש אלול העעל"ט, עפ"י פקודת הקודש, להקים מכון מיוחד להכשרת רבנים ומורי הוראות לדור החדש, ולבחור מבין כותלי הכוללים בכל אתר תלמידי חכמים ויראי ה' הראויים לאותה אצטלא דרבנן ולהורות הוראה בישראל.

מודעות מיוחדות פורסמו בכל היכלי הכוללים, ואכן נרשמו למבחי הוועד רבים וגם טובים, מסלתה ומשמנה של עדת קדשנו, בני עליה המיוחדים שבחבורה, משכמם ומעלה, שכולם יעידון ויגידון שהם ראויים ומתאימים למלאכת הקודש, באשר

יראת ה' קודמת לחכמתם ומצוינים הם בכל מידה נכונה, ויוכלו לעמוד בתפקידם בכל עוז להרים קוץ התורה ולהאדירה.

בתחילת חודש מרחשון שנה זו התקיים המבחן הראשון. היה זה לאחר שהנבחנים עמלו והתייגעו ללמוד ולחזור על הלימודים והתכוננו היטב לקראת היום הזה. כאשר התכנסו במקום המיועד לכך, נשא לפנייהם דברים הגה"צ רבי מאיר צבי בראנד שליט"א חבר הביד"ץ דקהל מחזיקי הדת, שדיבר בגודל מעלתם וזכותם של לומדי התורה, והחובה על מי שיועד להורות הוראה שחייב לפסוק הלכה לרבים. וזאת כמובן לאחר שהוא יודע כל דבר על בוריו, ויהיו ההלכות מחודדות בפיו היטב. הוא הזכיר את הזכות המיוחדת שיש לנו, כחסידים בעלזא, שכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א מדריך ומורה את הדרך לכך, כיצד לעודד ולהכווין את האברכים החשובים להתקדם בעניני הוראה ולגדול לתלמידי חכמים שיפארו בעתיד את שולחן המזרח בקהילתנו הק'.

במבחן השני נשא דברים הגאון רבי שלום יודר שליט"א דומ"צ דקהל מחזיקי הדת, שהטעים את הפסוק: "עולמן תראה בחייך", כפירושו של כ"ק מרן מהרי"ד זי"ע, שאפשר להרגיש את טעם עולם הבא בעולם הזה. כמו כן הסביר את ייחודיות דרך הלימוד שיש בלימוד הלכה למעשה על מנת להורות, כי אז לומדים לברר כל דבר על בוריו. בסיום דבריו שיבח את מפעלי הוועד למינוי והכוונת מורי הוראות.

המבחנים היו על כל המקצועות, לפי בקשת הנבחנים, וכללו את החלקים: חו"מ, יו"ד ח"ב, מקוואות, תערוכות, שמיטה ועוד. המבחנים היו בכתב והוכנו בהכוונת רבני ודייני קהילתנו הק' שליט"א, ברמה גבוהה מאוד, כראוי לאברכים מופלגים בתורה. הנבחנים העידו שרואים שללא עמל ויגיעה של שנים, הן בהתמדה והן בהבנה, אין שום יכולת לעבור את המבחן.

בימים אלו שוקדים חברי הוועד שליט"א על ההכנות למבחן הבא, בו ישתתפו גם תושבי חו"ל שנרשמו לכך ועתידיים לכהן פאר כמורי הוראה בקהילתנו הקדושות בחו"ל.

במבחנים הראשונים, עברו לע"ע חמישים אברכים תלמיד חכמים את

נתיבות הכשרות
 בד"ץ מחזיקי הדת
 פסח תשע"ה

נתיבות הכשרות

ביד"ץ מחוקקי הדת
פסח תשע"ה

המבחינים על או"ח ויו"ד, כששבעה מתוכם מחו"ל, ועוד שנים עשר על חושן משפט.

התקוה רבה שחפץ ה' בידינו יצליח להרים קרן התורה וההוראה ולהגדיל תורה ולהאדירה רוממות.

מטעם הוועד המורכב מרבנים ומחנכים חשובים, מונה הרה"ח ר' חיים שמואל בנימין שליט"א למזכיר, לארגן ולסדר את כל הדרוש מול האברכים המופלגים שליט"א.

לשכות הוראה

כשישים רבנים ומורי צדק, גאונים בתורה ומופלגים ביראה, אשר מרחוק ומקרוב פונים אליהם לשאול דבר ה' זו הלכה, יושבים בלשכות ההוראה, לדון ולהורות לעם ה' את המעשה אשר יעשון, ועל פתחיהם מתדפקים מאות אברכים הפוקדים את שעריהן מדי יום ביומו.

מדי יום עוברות את תחומי לשכות ההוראה דקהל מחזיקי הדת - הפזורות בירושלים, בני ברק, אשדוד, בית שמש, תל-אביב, חיפה, קרית גת וגבעת זאב - מאות שאלות ותשובות, מענינים קלים ומעשיים ועד קשים וחמורים, כמו גם גורליים ומורכבים, וכ-95,000 שאלות בשנה מקבלות מענה בין כותלי לשכות אלו, המשמשים כתל תלפיות - שכל פיות אליו פונים.

בבתי הוראה אלו, הרבנים הגאונים שליט"א עומדים לשירות הציבור עשרים וארבע שעות ביממה, בפסקי הלכה, בעתות שמחה או מצוקה ח"ו, במתן עצה ותושייה בכל בעיה הפוקדת את אחד מאנ"ש שיחיו, וכן בעזרה אישית לכל דבר ודבר. ממקום

גדולתם של אדירי התורה שם אתה מוצא ענותנותם, דלתם פתוחה, אזנם קשובה וידם מושטת, והאברכים, ובפרט הצעירים שבהם, זוכים לקבל עזרה רבה מהרבנים בכל תחומי החיים. כי הלא כך לימדנו כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, שמורה צדק צריך להשיג בבית מדרשו על התנהגותו של כל אחד ואחד, הן בבית המדרש והן בבית, הן התנהגותם שלהם והן התנהגותם של בני ביתם, הן בעניני לבוש והן בעניני חינוך, הן בעניני שלום בית והן בעניני פרנסה, הן בעניני כשרות והן בעניני חסידות, ולעמוד על המשמר שלא יבוא לידי מכשול. בגשמיות וברוחניות, על כתפי הדיין מוטלת אחריות עצומה לגורלו של כל אחד ואחד מבני קהילתו.

הלא כיום אי אפשר לחיות כיהודי, ללא שיהיה לו רב צמוד המכיר אותו ואת נפשו, היודע את כל הבעיות הנלוות אליו ואת המכשולים העלולים ח"ו להיווצר לולא זהירות הרבה. לכן הדיינים החשובים שליט"א עומדים הכן לצאן מרעיתם, עשרים וארבע שעות ביממה, יום ולילה, כדי להיות להם לעזר ולסיוע, בענינים הלכתיים ובדברים רוחניים, בשאלות של 'דאורייתא' ובספקות של 'דרבנן', הכל כדי להבטיח את עתידו הרוחני של האברך, של בני ביתו ושל בניו ודורותיו אחריו. דורי דורות ניצלים לעתים בזכות פועלו המסור של הדיין, המבטיח את התנהגותו הראויה של האברך, שיהיה כשר ונקי כראוי לירא ה'.

האם ניתן לתאר עד כמה מסייע לאותו אברך אובד עצות, כאשר ניצב הוא לפני בעיות חמורות בעניני פוריות או שלום בית, אין הוא יודע מה לעשות ולאן לפנות, ואך ורק תושייתו של הדיין העומד לימינו לחזקו ולעודדו, כשהוא מטה שכם לעזור לו בעניניו הסבוכים ומדריך אותו בכל שלבי הטיפול והפתרונות, על פי הלכה ועל פי חסידות, מתוך מסירות אבהית.

לא לחינם התבטא הדומ"צ הגרש"ק גרוס שליט"א, כי לשכת ההוראה היא המוסד הכי נחוץ במערכות המוסדות הקדושים בבעלזא, כי החיים על אדני התורה וההלכה הם היסוד לכל חיי האברך!

בקרוב יהיו בשורות טובות ומשמחות בלשכות ההוראה. בעיר בני ברק תיפתח

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחזיקי הדת
פסח תשע"ה

ופועל רבות לשיפור וייעול הלשכות בכל התחומים.

האספו

ארגון העומד תחת דגלו של קהל מחזיקי הדת, ומטרתו לבסס ולחזק את ענין ה'חברות' של אברכי אנ"ש, שיסודתן בהררי קודש הבעש"ט הק' זי"ע ותלמידיו, להתאסף ולהתאחד בשבת אחים גם יחד, באופן קבוע, להתחזק ולהתענג על ה', והוא מעיקרי החסידות. מפעל קדוש זה מחזק את האברך היהודי והחסידי שלא יפול ממדרגותיו, ואדרבה יתחזק ויתעלה מעלות רמות בתורה, ביראה ובחסידות.

החיבור של האברך עם בני החבורה, הוא ששומר עליו מכל רע, הן שגם הוא קשור אליהם בלב ונפש ודבר זה מחזק את לבו ומעודד את רוחו, והן שחבריו יכולים לשים לב לתופעות שליליות שונות העלולות לבוא מזמן לזמן, ועל ידי זה הוא נשמר ומתקיים ביראה ובחסידות.

הארגון הקדוש הינו קרוב מאוד ללב של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, שמתעניין הרבה על פעילותו ומורה הוראות שונות לחיזוק ולתוספת כח ועצמה.

בהוראת הקודש חולקה עדת חסידי בעלזא בירושלים ת"ו לקבוצות שונות, ועל כל קבוצה של כמה חברות הועמד איש על העדה, דיין ומורה צדק, אשר יצא לפניהם ואשר יבוא לפניהם, לדאוג על כל החברים, שלא יחסר המזג בין בגשמיות ובין ברוחניות. תפקידו של הדיין הוא להסתובב תדיר מחבורה לחבורה, להכיר את הציבור, ולהיות אזנו קשובה לכל אברך מבני קבוצתו. בכל קבוצה מאוחדים 150 אברכים, וראש החבורה נותן עיניו ולבו אליהם, עוקב אחרי

בקרוב לשכה נוספת, בנוסף ללשכה ברחוב בעלזא. וזאת לאור הביקוש הרב באזורים השונים, וכדי להקל על השואלים שלא יצטרכו לכתת רגלם בריחוק מקום. כך גם באשדוד מתכננים בעתיד הקרוב להוסיף על הלשכות הקיימות כפי הצורך.

בעיה"ק ירושלים ת"ו, הלשכה שבבנין בית המדרש הגדול קיימת שנים רבות, ומאז כבר גדל הציבור בלעה"ר כ"י וכן התרבו צרכיהם, על כן יש צורך גדול להוסיף לשכה נוספת לשעות העומס, אחת לצורך שאלות קצרות ואחת לאלו החפצים לקבל דעת תורה ולשבת עם הדיינים לדיונים ארוכים ומורכבים יותר. ובייחוד בימי חג ומועד, בהם הלשכות מלאות אנשים והתור מתארך מאוד.

בלשכה החדשה יהיו שירותים נוספים הנוגעים לזמנים מיוחדים, כמו ערב יום הכיפורים, הלכות תעניתים, הלכות הכשרת המטבח לפני חג הפסח, שאלות בד' מינים לפני חג סוכות, ועוד.

לאחר הוספת הלשכה החדשה ושיפוץ הלשכה הקיימת, יהיה חדר ההמתנה מרווח ונוח יותר, כדי להנעים את שהותם של האברכים במקום, כראוי וכנכון. כמו כן תהיה כניסה נפרדת לנשים המביאות את שאלותיהן לפני הרבנים.

בראש ריכוז לשכות ההוראה עומד הדומ"צ הגאון רבי שלמה בינעט שליט"א, המנצח על מלאכת לשכת ההוראה

**נתיבות
הכשרות**
ביד"ץ מחזיקי הדת
פסח תשע"ה

התפתחותם ברוחניות ובגשמיות, מחזקים ללימוד התורה ועבודת ה' ומעודד אותם במקרה של צרה או מצוקה ח"ו, אם בעיניי שלום בית, אם בעיניי פרנסה או אף בעיניי בריאות הנפש ה"י והמשך הדורות. התועלת בכך עצומה ואלפים נעזרו מכך והתחזקו בכל העיניים הרוחניים בזכות המהפכה הגדולה שהביאה ארגון "האספו".

בראש ארגון האספו עומדים: הדומ"צ הגאון רבי שלמה בינעט שליט"א, הרה"ג ר' אהרן פייבוש שליט"א מנהל רוחני דישיבתנו הק' לצעירים בירושלים והרה"ח ר' שמואל וונגר שליט"א.

מערכת הכשרות

מערכת הכשרות דקהילתנו הק', נוסדה יחד עם הקמת הקהילה, בשנת תש"מ, ובמשך שנים רבות נוחלת הצלחה גדולה בארצנו הקדושה, באופן שאין לו אח ורע בקהילות אחרות, שמערכת כשרות קהילתית מפקחת על מאות חנויות ומפעלים הפרוסים בכל רחבי הארץ, וסמלה מתנוסס על אלפי מוצרים איכותיים ברמה גבוהה.

בית הדין המיוחד לענייני כשרות מורכב מגדולי תורה ויראה, שמלבד היותם גדולים בתורה ובריאה, ובעלי הוראה מובהקים וידועים, הינם מומחים בכל תחומי הכשרות הסבוכים, ומדי שבוע יושבים הם על המדוכה, לבדוק ולחקור, להכשיר ולאשר, להתיר את המותר ולאסור את האסור, כדי שיראי ה' וחושבי שמו יוכלו להכניס לפיהם דברי מאכל כשרים למהדרין מן המהדרין.

בייחוד מתהדרת מערכת הכשרות במחלקת השחיטה המהודרת, בראשות חבר הביד"ץ הגה"צ רבי חיים פסח הורוויץ שליט"א רב קריות חסידי בעלזא באשדוד,

ומוצרי הבשר נמכרים בכל רחבי הארץ ונכנסים בכל בית יהודי. כמו כן מוצרי החלב והדגים, כאשר מערכת הכשרות דקהילתנו הק' עומדת בראש הדגל ומובילה בתחום זה.

חברי בית הדין המיוחד לענייני כשרות הם: הגאון רבי חיים דוד שובקס שליט"א דומ"צ דקהל מחזיקי הדת ובעמח"ס "מגד חדש", רב פוסק ואחראי על שחיטת בקר, הגאון רבי מרדכי זאב אייכלר שליט"א מלפנים רב ואב"ד עמנואל וחבר ביה"ד המיוחד לענייני ממונות, רב פוסק ואחראי על הלכות התלויות בארץ, הגאון רבי שמאי קהת הכהן גרוס שליט"א דומ"צ דקהל מחזיקי הדת ובעמח"ס "שבט הקהתי" ושא"ס, רב פוסק במערכת הכשרות, הגאון רבי שמואל פינחס טרויבע שליט"א דומ"צ דקהל מחזיקי הדת ורב פוסק במערכת הכשרות, והגאון רבי פינחס לייביש פדווא שליט"א דומ"צ דקהל מחזיקי הדת, רב קרית בעלזא בקרית גת, רב אחראי במערכת הכשרות. מטעמים מכהנים בכל רחבי הארץ כ-120 משיגחים יראי ה' המפקחים מקרוב אחרי כל הנעשה במפעלים ובחנויות שבהשגחת הבד"צ.

תרומתה הגדולה של מערכת הכשרות דקהילתנו הק' לכל אורך השנים היא גדולה ועצומה, וגדולי התורה שעמדו ועומדים בראשה השפיעו על אין ספור הלכות וחומרות רבות שבזכותם הפכו לנורמה קבועה גם אצל מערכות כשרות אחרות, וכך זכו המונייני ישראל שרמת הכשרות הכללית עלתה מעלות רמות בזכות מערכת הכשרות דקהל מחזיקי הדת.

המחנה החרדי

עיתון "המחנה החרדי" נוסד יחד עם הקמת הקהילה, על ידי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, כדי לשמש כשופרה הרשמי של

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחזיקי הדת פסח תשע"ה

שירותי הקהילה

שהועתקו והועברו על גבי במות אחרות עד שהפכו לנחלת הכלל.

בשנים האחרונות חודשו פני העיתון, וכיום הוא כולל כמה מוספים חשובים, מגזין עם דפי כרומו צבעוניים, מוסף תורני, מוסף לבית ולילדים, ועוד, כולם בעלי תוכן מרתק ומיוחד, מוגשים בעיצוב מרהיב עין ומשובב נפש. כל מגזיני העיתון וקוראיו מהללים ומשבחים אותו, ומביעים את התפעלותם מהרמה הגבוהה וההשקעה הגדולה הניכרות בכל דף ודף.

קובע מקום מיוחד מדורים מיוחדים מחצר קדשנו, בהם שיחות ודברות קודש מרבתינו הק' מבעלזא, חדשות המנעשה ונשמע בקהילות חסידי בעלזא בארץ ובעולם ועוד. המדורים הנערכים בטוב טעם ומוגשים בעיצוב נהדר עם תמונות המושכות את העין, התקבלו בהתלהבות רבה בקרב ציבור אנ"ש, הנהנה ממנו מאוד מדי שבוע בשבוע.

במיוחד שמו הטוב של המוסף התורני "קוראי עונג" הולך לפניו, והמונים מכל שכבות הציבור החרדי מתענגים בו מדי שבת בשבתו ומוצאים בו טעם. תלמידי חכמים ומרביצי תורה, חסידים ואנשי מעלה וסתם 'עמך', אינם מוותרים על 'עונג שבת' זה.

עם סופרי המחנה החרדי נמנים גדולי תורה וחסידות לצד בעלי השקפה וסופרים מוכשרים ומחנכים דגולים, כל אחד בשמו הטוב יבורך. ביניהם: הגאון רבי **פינחס פרידמן** שליט"א ראש הכוללים דחסידי בעלזא באר"י, הרה"ג ר' **אשר זעליג לוסטיגמן** שליט"א ראש ישיבת סאסוב, הרה"ג ר' **דוד שלמה שטיין** שליט"א מראשי ישיבת תורה ואמונה, שלוחא דרבנן הרה"ח ר' **ישראל אייכלר** שליט"א, המחנך הדגול הרה"ח ר' **יחזקאל שובקס** שליט"א, הסופר

חצר הקודש בעלזא. באותם ימים היה זה העיתון החרדי השני בלבד בארץ ישראל.

במהלך עשרות השנים, התפתח והתרחב העיתון מאוד, פרץ גבולות והיה לשופר חשוב של היהדות החרדית, הנושא ברמה את דעתו של כ"ק מרן שליט"א בכל ענייני השעה. עובדה זו הביאה לכך, שגם המונים רבים שאינם נמנים על חסידי בעלזא - קוראיו הטבעיים של העיתון - מבקשים להכניס עיתון חשוב זה לביתם.

מלבד העובדה שכל חסיד בעלזא, בכל מקום שהוא, מקפיד לעיין בעיתון ולקרוא את תוכנו, מגיע העיתון לאלפי רבנים, אדמו"רים ומובילי דעת קהל בכל רחבי הארץ, ומאז ומקדם נחשב העיתון כמקום שבו נקבעים דברים העומדים ברומו של עולם ונוגעים לחיי היהדות החרדית כולה, ומכאן כוחו העצום של העיתון.

חסידי בעלזא זכו למעלה נדירה זו, שלהם עיתון נקי ומהודר משלהם, הנושא את דגל ההשקפה הטהורה בגאון, כשהוא מוגש בכלי מפואר, ברמה גבוהה ובעיצוב נהדר, וכך אינם זקוקים לרעות בשדות עיתונים אחרים, שלא תמיד השקפתם תואמת את שלנו.

איכותו של העיתון, רמת התכנים וטיב המאמרים, ידועים ומפורסמים לכל מי שמתעסק בתחום, ובמשך שנים מהווה העיתון מודל לחיקוי, ורבים הם הרעיונות

**נתיבות
הכשרות**
ביד"ץ מחזיקי הדת
פסח תשע"ה

הדגול הרה"ח ר' **משה אהרן אויש** שליט"א, הסופר הדגול הרה"ח ר' **שלמה יוסף מונד** שליט"א, ועוד ועוד.

וועד לעניני תקשורת

בשנים האחרונות נפל דבר בעלזא. הציבור, רובו ככולו, הפנים בסייעתא דשמיא, כי אינטרנט ללא סינון בבית או במשרד או בכיס, דינו כבשר פיגולים וכחמץ בפסח, אשר בל יראה ובל ימצא במחנינו הקדושה. הציבור השכיל לדעת, כי הכלים האלה בכל שם חניכא שהוא, אין מקומם בבית יראי השם. כמו שיקפיד כל יהודי שלא להכניס לפיו דבר מאכל שאינו כשר, כך יקפיד כל אחד במשנה זהירות, שלא להכניס לרשותו כלים טמאים המזהמים את האוויר, מעמידים בסכנה רוחנית את האנשים המחזיקים בהם, ומשליכים לגורל השטן את ילדיהם והדורות העתידיים.

כבר רבות בשנים שכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א עומד ומתריע בשער בת רבים מדי שנה במוצאי שמחת תורה ובשאר הזדמנויות נגד סכנה זו, שאם לא ישכילו כיצד להשתמש עם הכלים האלה בדרך היתר בלבד, סכנתה עצומה מאוד, אחרי שכבר הוכח הדבר בבתיים רבים בישראל, שנפלו לא עלינו ברשת היצר הזה, וגלשו במדרון הסטרא אחרא המוביל היישר לשאול תחתית, לכאבם ולמורת רוחם של הורים ומורים, ידידים וראשי קהלות הקודש.

אך בנוסף לדברי התעוררות, דרש כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א מעסקני חסידות בעלזא, לקום ולעשות מעשה כדי לעצור פגע זה, ובדיקו לשם כך הוקם בהוראתו הקדושה וועד התקשורת שע"י בד"צ מחזיקי הדת, וועד הפועל בכפוף לבד"צ מיוחד לעניני תקשורת שע"י הקהלה, וב"ה שמאז תחלת הפעילות תשע"א, עלה בס"ד בידי העסקנים שליט"א להמציא לציבור פתרונות מועילים לאלו הזקוקים לכלים האלה לצרכי פרנסתם, שיוכלו להשתמש

בהם בדרך היתר, וכן לעמוד על המשמר כי בל ייראה ובל יימצא בקרב הציבור אנשים שאינם מציינים לתקנות המיוחדות שנתקנו בענין זה.

הציבור הקדוש מקבל את מלאכת הוועד בהבנה רבה, ומסייע בידם, כדי שיוכלו להוציא לפועל את מטרם הקדושה להרים קרן הקדושה בק"ק מחזיקי הדת דחסידי בעלזא.

לאחרונה הוסיפו חברי הוועד נדבך נוסף, כשהם מקימים בכל ריכוזי אנ"ש באר"י וועדות מקומיות, שיעמדו על המשמר, לפעול בקרב הציבור לזרז למזורזין ולפקח על ציות התקנות ע"י חברי הקהלה, בשיתוף פעולה עם המוצאים החשובים שליט"א וראשי מוסדות החינוך והמחנכים החשובים שליט"א, הרואים בעליל גודל התועלת של עמידה על משמרת הקדושה בכדי שיוכלו לגדל במוסדות החינוך עדרים עדרים לתורה ויראת שמים וחסידות, עובדי ה' באמת ובלב שלם.

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א מתעניין תדיר על עבודת הוועד, ומעודד את העסקנים שליט"א להמשיך במלאכת הקודש בעוז ובתעצומות, שלא לתת לרוח הרעה הנושבת ברחוב להרוס גדרי הקדושה בקהלה הקדושה בעלזא.

זהו אפוא אחד הפנינים המיוחדים בכתרה של ממלכת החסידות בעלזא, וועד לעניני תקשורת, לעמוד על משמרת הקודש ולשמור על טוהר המחנה, כבקשת ושאיפת כל הציבור הקדוש שליט"א.

בוועד חברים: הדומ"צ הגאון רבי **יהושע פינק** שליט"א, הגאון רבי **מנשה ישראל רייזמן** שליט"א, הרה"ח ר' **יוסף בוימגרטן** שליט"א והרה"ח ר' **משה אהרן רינגל** שליט"א.

נתיבות
הכשרות
בד"ץ מחזיקי הדת
פסח תשע"ה

מראות מהקהילה

שמיטה תשע"ה

מראות מביקורי הרבנים והמפקחים בשדות השמיטה

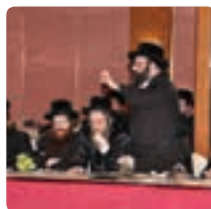
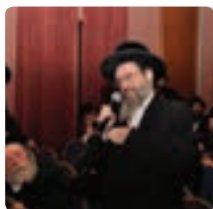
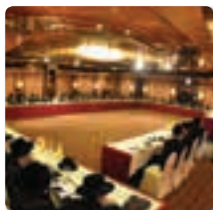
שירותי הקהילה

נתיבות
הכשרות
בד"ץ מחוזקי הדת
פסח תשע"ה

ועידת הרבנים העולמית

כינוס רבני קהל מחזיקי הדת מכל רחבי תבל - סיון תשע"ד

שירותי הקהילה

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחזיקי הדת פסח תשע"ה

שמחת שבע ברכות

לרגל שמחת בית בעלזא לדייני קהל מחזיקי הדת - סיון תשע"ד

שירותי הקהילה

נתיבות
הכשרות
בד"ץ מחוקי הדת
פסח תשע"ה

ועידת הכשרות

שבט תשע"ה

המעמד הגדול לציון 35 שנה לייסוד קהל מחזיקי הדת ומערכת

שירותי הקהילה

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחזיקי הדת
פסח תשע"ה

הכשרות יומא דהילולא של כ"ק מרן מהר"י זיע"א

שירותי הקהילה

נתיבות
הכשרות
בד"ץ מחזיקי הדת
פסח תשע"ה

שירותי הקהילה

ועידת הכשרות שבט תשע"ה

ערב עיון למשגיחים ולמפקחים במערכת הכשרות בד"ץ מחזיקי הדת

נתיבות הכשרות

ביד"ץ מחזיקי הדת
פסח תשע"ה

ביקור הרבנים במפעלים שבהשגחת הביד"ץ טבעול, פוסידון, סוגת, יד מרדכי

שירותי הקהילה

**נתיבות
הכשרות**
ביד"ץ מחזיקי הדת
פסח תשע"ה

מעמד לחיים במושב הראשון של ביה"ד המיוחד לענייני ממונות

תפילת הרבנים והמשגיחים בעשרת ימי תשובה במערת המכפלה

הקמת מצבה על קברו של הגה"צ רבי חיים יחיאל רויטמן זצ"ל חבר הביד"צ דקהל מחזיקי הדת ורב ביהמ"ד דחסידי בעלזא "זכרון מאיר" ב"ב - שמסר נפשו להקמת וביסוס מערכת הכשרות

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחזיקי הדת
פסח תשע"ה

כשר לפסח

- אל תטוש תורת אמך
- רשימת מוצרים כשרים לפסח
- הששות לפסח
- דבר יום ביומו

פסח תשע"ה

מערכת הכשרות

שע"י קהל מחזיקי הדת דחסידי בעלזא בא"י
MACHZIKEI HADASS - BELZ KASHRUS DEPT., ISRAEL

נתיבות
הכשרות
בד"ץ מחזיקי הדת
פסח תשע"ה

אל תטוש תורת אמן

אנשים רגילים לחשוב, כי אם מצויין על מוצר כלשהו: "כשר לפסח למהדרין", הרי כבר מצוה לקנותו וליהנות ממנו.

כלפי מה הדברים אמורים? מערכת הכשרות "מחזיקי הדת" - הרבנים, המפקחים והמשיגים, עשו לילות כימים במפעלים שונים למוצרי מזון ואחרים, בכדי להבטיח שכל התוצרת תהיה אכן כשרה לפסח "למהדרין מן המהדרין". חומרי הגלם שאושרי ע"י הביד"צ, נבדקו בקפדנות, והוצמדה השגחה למשך כל שלבי הייצור והאריזה, בכדי לוודא שאכן הכל כשר לפסח בתכלית הכשרות וההידורים.

אך למרות שהננו מעידים שהכל נעשה אכן על טהרת הכשרות לפסח, אין זה אומר כי ישנה "מצוה" בצריכת מוצרים תעשייתיים.

ידוע לכל כמה הקפידו אבותינו הק' מדור דור, על זהירות יתרה בפסח, בחומרות ודקדוקים שונים, מה שבוודאי לא נהוג במפעלים תעשייתיים. ידועה העובדה אצל כ"ק מרן מהרי"ד זי"ע מבעלזא, אשר הביאו לפניו לקראת החג מין ירק חדש - מין שלא היה מצוי במדינות ההן - לברך עליו בחג, והורה להניחו בצד ולא אכל ממנו. באמרו: היות וחומר איסור חמץ הוא אף ב"משהו", וללא עזר אלוקי ממעל, אין האדם יכול להשמר ממנו. אך כאשר האדם נזהר ככל יכולתו, ומתפלל להש"י שיצילנו ממהו של חמץ ח"ו, מסייעים לו מלמעלה להיות נשמר כדבעי. והיות ואיננו יכולים לסמוך על תפלותנו בלבד, סומכים אנו על תפלותיהם של אבותינו ואבות אבותינו מהדורות הקודמים, שיהיה הש"י בעזרנו שלא ניכשל ח"ו. והנה מין זה לא היה מצוי אצלם ולא כללוהו בתפלותיהם, לפיכך חושני לאכלו בפסח.

גאווה"צ חברי הבית דין צדק ד"קהל מחזיקי הדת" בארץ ישראל, פרסמו קריאת קודש כי ראוי שכל אחד ואחד ידבק במנהגי אבותיו וקהילתו, כי כל מנהגי ישראל, יסודתם בהררי קודש, ולמרות שהדברים הינם כשרים בתכלית ובהידור, יאכל כל אחד רק כפי מנהגי אבותיו בפסח.

נתיבות
הכשרות
בד"ץ מחזיקי הדת
פסח תשע"ה

בית דין צדק

קהל מחזיקי הדת בארץ ישראל

אל תטוש תורת אמך

באנו לעורר את הציבור החרדי על חובת הזהירות בשמירת המנהגים הקי כפי שנהג וקיבל כל אחד מאבותיו ורבותיו, לדקדק בחומרות מיוחדות בכל הנוגע לצרכי מזון כשרים לפסח. ת"ל זכינו כהיום ומצרכים רבים נעשים על מהרת הכשרות לפסח, והם כשרים אף למהדרין מן המהדרין ללא חשש.

אך מאחר ונצטוינו: אל תטוש תורת אמך חייב כל אחד ואחד להקפיד על מנהגי אבותיו ללא שינוי כל שהוא, וידוע מצדיקים שכל החומרות בפסח יש להם יסוד גדול, וההקפדה על כך תורמת טובה רבה לכלל ישראל.

זכות הידורי חומרות הפסח תעמוד לכל המדקדים ולכל ישראל שנזכה לישועה שלימה בקרוב אכ"י.

וע"ז באע"ה הביד"ץ דקהל מחזיקי הדת פעי"ה ירושלים ת"ו

נאם: שמואל זאב הלוי ראטה נאם: משה שובקס נאם: ישעי' שנייבלג נאם: חיים יחיאל רויטמן

ג"א מצטרפים לקריאתם של הרבנים הגאון"צ זצוק"ל

נאם: שמואל יששכר רוזנגרטן נאם: חיים צבי שפירא נאם: מאיר צבי ברנד

נאם: יעקב גרינולד נאם: חיים פסח הורביץ נאם: אברהם צבי דירנפלד

**נתיבות
הכשרות**
בד"ץ מחוקקי הדת
פסח תשע"ה

רשימת המוצרים למהדין מן המהדרין בהשגחת הביד"צ לחג הפסח

להקפיד שעל כל מוצר תהיה חותמת הביד"צ

**רק מוצרים נושאי חותם הכשרות
הינם בהשגחת הביד"צ
מוצרים ללא החותמת אינם בהכשר הביד"צ**

גבינת פיראוס צפתית (0.5% 3% 5% 9%)

גבינת פיראוס צפתית מעודנת
גבינת פיראוס קוביות בולגרית
גבינת גוש חלב

מוצרי חלב

מחלבת זמי טלית
מחלבת י. מרדכי, בית גמליא

אבקת אפיה

גלעם, קיבוץ מענית

אבקת סוכר

גלעם, קיבוץ מענית

אגוזים (מלך, לוז, שקדים, פקאן, בונדוק)

משה מוצפי, תל אביב
ששון ושות', תל אביב

ביצים לתעשייה

צ'אם, מירון
ביצי כפר, ברקן

בשר בקר ומוצריו

אטליז גאולה, ירושלים
קפוטרי פירר, בני ברק
פלישיג, אשדוד
כל הקפואים, בית שמש

רשתות החרדיות

יש חסד
אושר עד
רמי לוי

מוצרי חלב תנובה

אשל 4.5%
באדי תות
גבינה (3% 5% 9%)
גבינה 5% ללא מלח
גבינה לאפיה 9%
גבינה מעודנת 5%
גבינה לאבנה פיראוס 9% . 5%
גבינה נפוליאון (זיתים . טבעי . שום שמיר)
גיל
דנובה
יופלה 360 קלאסי
יוגורט 4.5%
פרילי (תות)
קוטג' (0.5% 3% 5% 9%)
קוטג' עם זיתים
ריוון 1.5%
שמנת 9%
שמנת של פעם
שמנת חמוצה 15%
גבינת כנען
גבינת סמי פיראוס בולגרית 5%
גבינת פטה פיראוס
גבינת פיראוס בולגרית
גבינת פיראוס בולגרית עזים
גבינת פיראוס בריזנה

נתיבות הכשרות

ביד"ץ מחזיקי הדת
פסח תשע"ה

ירוק מן הטבע, כרמי יוסף

ירוק בכפר

מהדרין מהכפר

עלי בודק

קטיף הטבע

גלאט עלים

כבד צלוי

אטליז גאולה, ירושלים

שיווק נטו

פליישיג, אשדוד

הקר

מחיות עלי תבלין

פרסקה, חצבה
ייצור מיוחד בחותמת הבד"ץ

מי סודה

ספארקס

שופרסל

מי פה

אגיס, ירוחם

מיץ ענבים

יקבי חברון, קרית ארבע

מיצים טבעיים

פרי טרי, מבוא חורון - פומרנץ

אקו אלפא, רמת השרון

מלח בישול

חברת המלח, עתלית

יצור מיוחד בחותמת הבד"ץ

מלח שלחן

חברת המלח, עתלית

יצור מיוחד בחותמת הבד"ץ

מצות עבודת יד

מאפיית מחזיקי הדת, בני ברק

נייר אפיה

איזי פור יו, ראש העין

סבון

ירדן, בית דגן

נקה 7, ירוחם

רשת 'ויקטורי', אשדוד

זול בשפע

סופר מהדרין אשדוד

סיטונאות רחמים, קרית גת

גלידות חלבי

מוצרי איכות אמריקאים, באר טוביה

ג'לטין דגים

י. ויינברג שיווק ד.ס.פ.

יצור מיוחד בחותמת הבד"ץ

דבש דבורים טהור ומוצרי דבש

מכוורת יד מרדכי. עלית קיבוץ יד מרדכי

דגים קפואים

דלידג. כל הסוגים

רשתות החרדיות

יש חסד

אושר עד

רמי לוי

רשת 'ויקטורי', אשדוד

זול בשפע

סופר מהדרין אשדוד

הודו ומוצרי

אטליז גאולה, ירושלים

קפוטרי פירר, בני ברק

פליישיג, אשדוד

כל הקפואים, בית שמש

רשתות החרדיות

טונה במים

פוסידון, קרית מלאכי

יינות

קלאסיקו יין מוגז

יקבי חברון, קרית ארבע

כל היינות שבהשגחת הבד"ץ כשרים לברך עליהם
'בורא פרי הגפן' לכתחלה לכל הדעות, גם לנוהגים כשיטת
ה'בית יוסף'

ירקות מצוננים

כהן מן, בצרה

ברכת קטיף, שחר

כפרי טרי, שער הנגב

גלאט עלים

חסלט, שער הנגב

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחוקקי הדת
פסח תשע"ה

קורנפלור (לחולים ולקטנים)

גלעם, קיבוץ מענית

קמח תפו"א

גלעם, קיבוץ מענית

רסק עגבניות

מילוז

רסק עגבניות תעשייתי

צ'אם, מירון

שבבי תפוחי אדמה

אולימפיה, חולון
י. ויינברג שיווק ד.ס.פ.

שמן זית כתית

שופרסל

יד מרדכי עלית, קיבוץ יד מרדכי
יקבי חברון, קרית ארבע

שמפו

נקה/אגיס, ירוחם

סודה לשתייה

גלעם, קיבוץ מענית

סוכר

גלאט פוד, קרית גת

סוכר וניל

גלעם, קיבוץ מענית

עוף טרי/קפוא/מוצרי עוף

אטליז גאולה, ירושלים
קפוטרי פירר, בני ברק
רשתות החרדיות

פוסידון . ויליגר

לפתן אננס
לפתן קוקטייל פירות טרופיים

קמח למצות

אחים קליין, בני ברק

**נתיבות
הכשרות**
ביד"ץ מחזיקי הדת
פסח תשע"ה

בית דין צדק

קהל מחזיקי הדת בארץ ישראל

קריאה קדושה

בדבר קדושת חוה"מ

ידועים דברי חז"ל הק' אודות חומרת קדושת המועדות וחובת הזהירות בהן. ולא ניתנו המועדות אלא שיעסקו בתורה. אך למרבה הצער נפרץ לאחרונה הדבר ויש שמבליים את הימים הק' של חול המועד שנועדו להתעלות ולשמחה של מצוה בטיוולי סרק. בהם גם עלולים להכשל בתערובת ובהתחברות עם שונים שלא זו בלבד שאינה רצויה אלא גם פוגמת בנפש הרכה של הילדים וכדומה.

על כן מצאנו לחובה לעורר את הציבור ולהזהיר גדולים על הקטנים, להקפיד על קדושת ימי חול המועד כפי שנצטוונו לשמוח ברגלים שמחה שיש בה עבודת היוצר (או"ה הל' יו"ט ס' תקכ"ט ס"ד) ודברי ה"כל בו" (הובא כמשנה ברורה סי' לק"ל ס"ק ב') "כוונת הקב"ה בנתינת המועד היתה כדי להידבק ביראתו ואהבתו בתורתו התמימה. וכן הביא (שם) את דברי הירושלמי: "כלום אסור לעשות מלאכה אלא כדי שיהיו אוכלין ושותין ויגעין בתורה" וכו'.

זכות השמירה על קדושת המועד תעמוד למזהיר ולנוהר לחוג את המצות בדיעות ונוכח בקרוב לעלות ולראות ולהשתחוות ולראות פני השכינה שלש פעמים בשנה ועינינו תראינה כהנים בעבודתם ולויים בשירים וזמרם וישראל בנויהם ולגאולה השלימה כביאת משיח צדקנו בב"א.

וע"ז באעשה"ח הביד"ץ דקהל מחזיקי הדת פעייה"ק ירושלים ת"ו

נאם: שמואל זאב הלוי ראטה נאם: משה שובקס נאם: ישעי' שניבלג נאם: חיים יחיאל רויטמן

ג"א מצטרפים לקריאתם של הרבנים הגאווה"צ זצוק"ל

נאם: שמואל יששכר רוזנגרטן נאם: חיים צבי שפירא נאם: מאיר צבי ברנד

נאם: יעקב גרינולד נאם: חיים פסח הורכין נאם: אברהם צבי דירנפלד

**נתיבות
הכשרות**

ביד"ץ מחזיקי הדת
פסח תשע"ה

מערכת הכשרות

שע"י קהל מחזיקי הדת דחסידי בעלזא בא"י
MACHZIKEI HADASS - BELZ KASHRUS DEPT., ISRAEL

הששות לפסח

- **ניירות** – מכילים בדרך כלל "עמילן", שמקורו לא ידוע, יכול להיות מחמץ / קטניות, ולכן רצוי שלא להשתמש בניירות בפסח לשימוש חם או רטוב. "נייר עיתון", איננו מכיל עמילן. נייר "פרגמנט" – איננו מכיל עמילן בדרך כלל, אך לפסח טעון כשרות.
- **כפפות חד-פעמיות** – טעונות כשרות לפסח, היות ולפעמים יש בהם עמילן שמקורו לא ידוע, ולכן אין להשתמש ללא כשרות.
- **תפוחים** – בדרך כלל נמרחים במריחה מסויימת על מנת לשמור על הטריות והברק. דבר זה טעון הכשר גם לכל השנה ובפרט לפסח, שהוא בודאי מכיל קטניות בכמות קטנה, ויתכן שאף חמץ. כאשר רוצים להשתמש בתפוחים בפסח, יש לקלפם. בחנויות שבהשגחת הביד"ץ, התפוחים הינם ללא מריחה, או שהמריחה היא בחומר הכשר לפסח.
- **תפוזים / אשכוליות / לימון** – החשש כנ"ל. בדרך כלל אין תפוזים ללא מריחה, ולכן אין להשתמש בפסח בקליפה לגירוד או לאכילה (גם מחשש כנימות). רצוי לשטוף היטב את הקליפה לפני השימוש והחיתוך, אם כי מעיקר הדין אין כל חשש בחיתוך הקליפה, גם בפסח.
- **קקאו ושוקולד** – לפסח טעון הכשר טוב מחששות של חמץ / קטניות. ישנם הכשרים שונים בעיקר בחו"ל, שאינם מקפידים על כך. רצוי שלא לקנות רק עם הכשר מעולה ומומחה.
- כל מוצר המכיל **תמציות**, רצוי שלא להשתמש בו לפסח, אלא אם כן הכשרות של המוצר היא מרבנים יהודעים ומבינים היטב ומומחים בנושא, מאחר ואת התמציות מפיקים ממספר רב של חמרי גלם, ולפקח על כל אחד מהם, קשה כקריעת ים סוף. בייצורים שנעשו בהשגחת הביד"ץ השנה, ישנם מספר מוצרים מצומצם המכילים תמציות שנעשו בהשגחה מיוחדת מטעם הביד"ץ בכשרות לפסח, אך רוב רובם של המוצרים, אינם מכילים תמציות כלל.

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחזיקי הדת פסח תשע"ה

לוח זמנים לפי יסוד חישוב עלווי"ש 90 דק לפני הנחיה עפ"י החיי"י וגר"א כפי סידר הגרי"מ טוקצינסקי ז"ל

יום חודש	יום השבוע	ניסן תשע"ה לפי אופק י"ם	עלות השחר	גמר גביעית (תמ"ק)	הקר	סיווי קריש ובריא	סיווי קריש קטנות ובריא	סיווי גבולות	סיווי הפלגה ובריא	סיווי הים ורובעית	מנחה גולה	מנחה טענה	מנחה הפנחה	סיום חמץ	דף כנינות	אפר מרץ
א	ז	ויקרא - החודש - ר"ח	4:12	4:54	5:38	7:59	8:41	9:15	9:43	11:46	12:18	3:22	4:39	5:55	מיוז	21
ב	א		4:10	4:53	5:37	7:58	8:41	9:14	9:42	11:46	12:17	3:22	4:39	5:56	מי"ח	22
ג	ב		4:09	4:52	5:36	7:57	8:40	9:13	9:42	11:46	12:17	3:23	4:40	5:57	ממ"ט	23
ד	ג		4:08	4:50	5:34	7:56	8:39	9:13	9:41	11:45	12:17	3:23	4:40	5:57	נ	24
ה	ד		4:06	4:49	5:33	7:56	8:38	9:12	9:40	11:45	12:17	3:23	4:41	5:58	ני"א	25
ו	ה		4:05	4:48	5:32	7:55	8:37	9:11	9:40	11:45	12:16	3:23	4:41	5:59	ני"ב	26
ז	ו	החמץ לפי שנת קר"ח	5:03	5:46	6:30	8:54	9:37	10:11	10:39	12:45	1:16	4:24	5:42	6:59	ני"ג	27
ח	ז	צו - שבת הגדול	5:02	5:45	6:29	8:53	9:36	10:10	10:39	12:44	1:16	4:24	5:42	7:00	ני"ד	28
ט	א		5:01	5:44	6:28	8:52	9:35	10:09	10:38	12:44	1:16	4:24	5:43	7:01	ני"ה	29
י	ב		4:59	5:42	6:27	8:51	9:34	10:09	10:37	12:44	1:16	4:25	5:43	7:01	ני"ו	30
יא	ג		4:58	5:41	6:25	8:51	9:34	10:08	10:37	12:43	1:15	4:25	5:44	7:02	ני"ז	31
יב	ד		4:56	5:40	6:24	8:50	9:33	10:07	10:36	12:43	1:15	4:25	5:44	7:03	ני"ח	1
יג	ה	בדיקת חמץ	4:55	5:38	6:23	8:49	9:32	10:07	10:35	12:43	1:15	4:25	5:45	7:03	ני"ט	2
יד	ו	ערב פסח	4:54	5:37	6:22	8:48	9:31	10:06	10:35	12:42	1:15	4:26	5:45	7:04	ס	3
טו	ז	א' פסח	4:52	5:36	6:20	8:47	9:30	10:05	10:34	12:42	1:15	4:26	5:46	7:05	ס"א	4
		אשדוד	+2	+3	+7	+2	+5	+2	+4	+3	+2	+2	-1	-1	-3	-2
		ביב ות"א	+1	+2	+6	+2	+4	+1	+3	+1	+1	+1	-1	-2	-3	-2
		בית שמש	+1	+1	+3	+1	+2	+1	+1	+1	0	0	-1	-1	-1	-1
		חיפה	+1	+0	+6	+2	+0	+2	+2	+0	+0	+0	-1	-1	-1	-1
		קרית גת	+2	+2	+5	+2	+4	+2	+3	+3	+1	+2	0	0	-1	-1
		אשדוד	+2	+2	+7	+2	+5	+2	+3	+3	+2	+2	-1	-1	-3	-2
		ביב ות"א	+1	+2	+6	+2	+3	+2	+3	+1	+1	+1	0	0	-1	-1
		בית שמש	+1	+1	+3	+1	+2	+1	+1	+1	+1	0	0	0	-1	-1
		חיפה	0	0	+5	+0	+2	+1	+2	+1	+1	+1	0	0	-1	-1
		קרית גת	+2	+2	+5	+2	+3	+2	+2	+2	+2	+2	+2	+2	-1	-1

אין לסמוך בצמצום על טבלת ההפרשים לערים אחרות, אלא יש להחמיר תמיד בדקה או בשתיים כל הזמנים עוגלו לדקות שלמות לחומר

יום חודש	יום השבוע	ניסן תשע"ה לפי אופק י"ם	עלות השחר	הנה"ח הפלגה להנבי"ט	ק"ש	סיווי תפלה	מנחה גדולה	שעת עשירית ש"ס	שעת עשירית ש"ס	שעת עשירית ש"ס	מנחה קטנה	צאה"כ 72 דק	צאה"כ 50 דק
א	שבת	ויקרא - החודש ר"ח - משי"מ	4:25	5:41	8:06	9:19	12:24	2:50	3:26	4:04	6:46	7:08	7:08
ב	ראשון		4:24	5:40	8:05	9:19	12:23	2:51	3:27	4:04	6:47	7:09	7:09
ג	שני		4:23	5:39	8:05	9:18	12:23	2:51	3:27	4:05	6:47	7:09	7:09
ד	שלישי		4:21	5:37	8:04	9:17	12:23	2:51	3:27	4:05	6:48	7:10	7:10
ה	רביעי		4:20	5:36	8:03	9:17	12:23	2:51	3:27	4:05	6:49	7:11	7:11
ו	חמישי		4:19	5:35	8:02	9:16	12:22	2:51	3:27	4:05	6:49	7:11	7:11
ז	ששי	החמץ לפי שנת קר"ח	5:18	6:33	9:01	10:15	1:22	3:52	4:28	5:06	7:50	8:12	8:12
ח	שבת	צו - שבת הגדול	5:16	6:32	9:01	10:15	1:22	3:52	4:28	5:06	7:51	8:13	8:13
ט	ראשון		5:15	6:31	9:00	10:14	1:22	3:52	4:28	5:06	7:51	8:13	8:13
י	שני	ימים שמתעניינים	5:14	6:30	8:59	10:14	1:22	3:52	4:28	5:07	7:52	8:14	8:14
יא	שלישי		5:12	6:28	8:58	10:13	1:21	3:52	4:28	5:07	7:53	8:15	8:15
יב	רביעי		5:11	6:27	8:57	10:12	1:21	3:52	4:28	5:07	7:54	8:16	8:16
יג	חמישי	בדיקת חמץ	5:10	6:26	8:57	10:12	1:21	3:53	4:29	5:07	7:54	8:16	8:16
יד	ששי	ערב פסח	5:09	6:25	8:56	10:11	1:21	3:53	4:29	5:08	7:55	8:17	8:17
טו	שבת	א' פסח - שיר השירים	5:07	6:23	8:55	10:10	1:21	3:53	4:29	5:08	7:56	8:18	8:18
		אשדוד	+7	+4	+5	+2	+4	+2	0	0	-2	-2	-2
		ביב ות"א	+7	+4	+3	+1	+3	+1	0	-1	-3	-3	-3
		בית שמש	+3	+2	+2	+1	+2	0	0	0	-1	-1	-1
		חיפה	+3	+2	+2	+1	+2	0	-1	-1	-1	-1	-1
		קרית גת	+5	+4	+3	+1	+3	+1	+1	0	-1	-1	-1
		אשדוד	+7	+5	+3	+2	+4	+2	0	0	-2	-2	-2
		ביב ות"א	+7	+3	+3	+1	+3	+1	-1	-1	-3	-3	-3
		בית שמש	+3	+2	+1	+1	+2	0	0	0	-1	-1	-1
		חיפה	+3	+2	+2	+1	+2	-1	-1	-1	-1	-1	-1
		קרית גת	+5	+3	+2	+2	+2	+2	0	0	-1	-1	-1
		אשדוד	+7	+5	+4	+2	+4	+2	0	0	-3	-3	-3
		ביב ות"א	+7	+3	+3	+2	+3	+1	0	0	-1	-1	-1
		בית שמש	+3	+2	+2	+1	+2	0	0	0	-1	-1	-1
		חיפה	+3	+2	+2	+1	+2	0	-1	-1	-1	-1	-1
		קרית גת	+5	+4	+3	+2	+4	+2	0	0	-2	-2	-2

אין לסמוך בצמצום על טבלת ההפרשים לערים אחרות, אלא יש להחמיר תמיד בדקה או בשתיים כל הזמנים משוגלים לדקות שלמות לחומר

כשר לפסח

נתיבות הכשרות

ביד"ץ מחוקקי הדת
פסח תשע"ה

לוח זמנים לפי יסוד חישוב עלוה"ש 90 דק לפני הנתי"ח עפ"י הח"י וגר"א כפי שסידר הגר"מ טוקצניסקי ז"ל

יום חודש	יום שבוע	ניסן תשע"ה לפי אופק י-ם	עלות השחר	סוף ציבת ומפילין	החמה	סוף קריש נטווג וקריש נטווג וגר"א	סוף קריש נטווג וגר"א	סוף קריש נטווג וגר"א	סוף קריש נטווג וגר"א	סוף קריש נטווג וגר"א	סוף קריש נטווג וגר"א	סוף קריש נטווג וגר"א	סוף קריש נטווג וגר"א	סוף קריש נטווג וגר"א	סוף קריש נטווג וגר"א	סוף קריש נטווג וגר"א	סוף קריש נטווג וגר"א	סוף קריש נטווג וגר"א	
טז	א	ב' פסח	4:51	5:35	6:19	8:46	9:30	10:05	10:34	12:42	1:14	4:26	5:46	7:05	סי"ב	5			
יז	ב	ג' פסח	4:49	5:33	6:18	8:45	9:29	10:04	10:33	12:42	1:14	4:26	5:47	7:06	סי"ג	6			
יח	ג	ד' פסח	4:48	5:32	6:17	8:44	9:28	10:03	10:32	12:41	1:14	4:27	5:47	7:07	סי"ד	7			
יט	ד	ה' פסח	4:46	5:31	6:15	8:44	9:27	10:03	10:32	12:41	1:14	4:27	5:47	7:07	סי"ה	8			
כ	ה	ו' פסח	4:45	5:29	6:14	8:43	9:27	10:02	10:31	12:41	1:13	4:27	5:48	7:08	סי"ו	9			
כא	ו	שביעי של פסח	4:43	5:28	6:13	8:42	9:26	10:01	10:31	12:41	1:13	4:28	5:48	7:09	סי"ז	10			
כב	ז	שמיני אסי' - בחו"ל אחש"ם	4:42	5:27	6:12	8:41	9:25	10:01	10:30	12:40	1:13	4:28	5:49	7:09	סי"ח	11			
כג	א	בחו"ל אסי"ה	4:41	5:25	6:10	8:40	9:24	10:00	10:29	12:40	1:13	4:28	5:49	7:10	סי"ט	12			
כד	ב		4:39	5:24	6:09	8:39	9:24	10:00	10:29	12:40	1:13	4:28	5:50	7:11	ע"י	13			
כה	ג		4:38	5:23	6:08	8:39	9:23	10:00	10:28	12:39	1:13	4:29	5:50	7:11	ע"א	14			
כו	ד		4:36	5:22	6:07	8:38	9:22	10:00	10:28	12:39	1:12	4:29	5:51	7:12	ע"ב	15			
כז	ה		4:35	5:20	6:06	8:37	9:22	10:00	10:27	12:39	1:12	4:29	5:51	7:13	ע"ג	16			
כח	ו		4:34	5:19	6:04	8:36	9:21	10:00	10:27	12:39	1:12	4:30	5:52	7:13	ע"ד	17			
כט	ז	תנז"מ - בח"ל שמיני-מב"ח	4:32	5:18	6:03	8:35	9:20	10:00	10:26	12:39	1:12	4:30	5:52	7:14	ע"ה	18			
ל	א	א' דר"ח	4:31	5:16	6:02	8:34	9:19	10:00	10:26	12:38	1:12	4:30	5:53	7:15	ע"ו	19			
		כ"ב ניסן	+2	+2	+7	+2	+5	+2	+4	+2	-1	-1	-2	-2					
		כ"ג ניסן	+1	+1	+6	+2	+3	+1	+3	+1	-1	-1	-2	-2					
		כ"ד ניסן	-1	-1	+4	0	+2	0	+2	+1	0	0	-1	-1					
		כ"ה ניסן	+2	+2	+4	+2	+3	+2	+3	+2	-2	-1	-1	-1					
		כ"ו ניסן	+1	+1	+7	+2	+3	+2	+3	+2	+1	+1	0	0					
		כ"ז ניסן	+1	+1	+3	+2	+1	+2	+1	+1	0	0	0	0					
		כ"ח ניסן	-1	-1	+5	0	+2	0	+2	0	0	0	0	-2					
		כ"ט ניסן	+2	+2	+5	+2	+4	+2	+2	+3	+2	+2	0	0					

אין לסמוך בצמצום על טבלת ההפרשים לערים אחרות, אלא יש להחמיר תמיד בדקה או בשתיים כל הזמנים עגולו לדקות שלימות לחומרא

כשר לפסח

לוח זמנים לפי חישוב עלוה"ש 72 דק לפני הנתי"ח כנהוג בכל תפוצות ישראל עפ"י השי"ע והתה"ד והמג"א ושאר אחרונים

יום חודש	יום שבוע	ניסן תשע"ה לפי אופק י-ם	עלות השחר	הנתי"ח	סוף קריש נטווג וגר"א	סוף קריש נטווג וגר"א	סוף קריש נטווג וגר"א	סוף קריש נטווג וגר"א	סוף קריש נטווג וגר"א	סוף קריש נטווג וגר"א	סוף קריש נטווג וגר"א	סוף קריש נטווג וגר"א	סוף קריש נטווג וגר"א	סוף קריש נטווג וגר"א	סוף קריש נטווג וגר"א	סוף קריש נטווג וגר"א	סוף קריש נטווג וגר"א	סוף קריש נטווג וגר"א	סוף קריש נטווג וגר"א	
טז	ראשון	ב' פסח	5:06	6:22	8:54	10:10	1:20	3:53	4:29	5:08	7:56	8:18								
יז	שני	ג' פסח	5:05	6:21	8:54	10:09	1:20	3:53	4:29	5:08	7:57	8:19								
יח	שלישי	ד' פסח	5:04	6:20	8:53	10:09	1:20	3:54	4:30	5:09	7:58	8:20								
יט	רביעי	ה' פסח	5:02	6:18	8:52	10:08	1:20	3:54	4:30	5:09	7:58	8:20								
כ	חמישי	ו' פסח	5:01	6:17	8:51	10:07	1:20	3:54	4:30	5:09	7:59	8:21								
כא	ששי	שש"פ - הדב"נ בא"י	5:00	6:16	8:51	10:07	1:19	3:54	4:30	5:10	8:00	8:22								
כב	שבת	שמיני אסי' - בחו"ל אחש"ם - הדב"נ	4:59	6:15	8:50	10:06	1:19	3:54	4:30	5:10	8:00	8:22								
כג	ראשון	בחו"ל אסי"ה	4:57	6:13	8:49	10:06	1:19	3:55	4:31	5:10	8:01	8:23								
כד	שני		4:56	6:12	8:48	10:05	1:19	3:55	4:31	5:10	8:02	8:24								
כה	שלישי		4:55	6:11	8:48	10:05	1:19	3:55	4:31	5:11	8:02	8:24								
כו	רביעי	ימים שמתענגים	4:54	6:10	8:47	10:04	1:18	3:55	4:31	5:11	8:03	8:25								
כז	חמישי		4:53	6:09	8:46	10:03	1:18	3:56	4:32	5:11	8:04	8:26								
כח	ששי	ימים שמתענגים	4:52	6:07	8:46	10:03	1:18	3:56	4:32	5:12	8:04	8:26								
כט	שבת	תנז"מ בא"י שמיני בחו"ל - מב"ח-אמ"א	4:50	6:06	8:45	10:02	1:18	3:56	4:32	5:12	8:05	8:27								
ל	ראשון	א' דר"ח	4:49	6:05	8:44	10:02	1:18	3:56	4:32	5:12	8:06	8:28								
		כ"ב ניסן	+7	+5	+4	+2	0	0	0	-1	-2	-2								
		כ"ג ניסן	+6	+3	+3	+2	0	0	0	-1	-2	-2								
		כ"ד ניסן	+3	+2	+2	+1	0	0	0	-1	-1	-1								
		כ"ה ניסן	+2	+2	+2	+1	+1	+1	-1	-1	0	0								
		כ"ו ניסן	+5	+3	+3	+2	+1	+1	+1	0	0	0								
		כ"ז ניסן	+8	+5	+4	+2	+1	+1	+1	0	0	0								
		כ"ח ניסן	+7	+3	+3	+2	0	0	0	-1	-3	-3								
		כ"ט ניסן	+3	+2	+2	+1	+1	+1	-1	-1	0	0								
		כ"י ניסן	+2	+2	+2	+1	+1	+1	-1	-1	0	0								
		כ"א ניסן	+2	+2	+2	+1	+1	+1	-1	-1	0	0								
		כ"ב ניסן	+4	+3	+4	+3	+2	+2	+2	0	0	0								

אין לסמוך בצמצום על טבלת ההפרשים לערים אחרות, אלא יש להחמיר תמיד בדקה או בשתיים כל הזמנים מעוגלים לדקות שלימות לחומרא

נתיבות
הכשרותביד"ץ מחזיקי הדת
פסח תשע"ה

לוח הלכות ומנהגים דבר יום ביומו לחודש ניסן

לוקט ונערך
ע"י הרה"ג רבי אליהו שמואל וינד שליט"א
דומ"ץ קהל מחזיקי הדת

חודש ניסן

א' צו, ב' בו.

ביום השני הקריב נתנאל בן צוער נשיא יששכר. יה"ר.

דיני חודש ניסן

אין אומרים תחנון, ולא יה"ר שאחר קרה"ת, ולא תפלה לדוד. אבל למנצח יענך, בית יעקב, וא-ל ארך אפים שקודם קרה"ת אומרים.

תענית בחודש ניסן. אין מתענים בו רק חו"כ ביום חופתם ותענית חלום.

ש"צ בימי חודש ניסן. *אָבֵל רח"ל תוך יב"ח אינו ש"צ כל חודש ניסן, עד תפלת מעריב מוצאי ר"ח ליל ג' אחו"ק ובחול"ל תזו"מ ב' אייר.

ברכת האילנות. תקנו חז"ל שהרואה בימי ניסן אילני מאכל שמוציאים פרח, מברך: בא"י אמ"ה, שלא חיסר בעולמו כלום, וברא בו בריות טובות ואילנות טובות, ליהנות בהם בני אדם.

לכתחילה יהיו ב' מיני אילנות (מורה באצבע אות קצ"ח). על אילני ערלה אין לברך בשם ומלכות, כיון שהוא מחלוקת הפוסקים.

נכון להשתדל לברך ברכה זו.

כתב החיד"א: מאד יתעצם בכוונתו בברכה זו, שהיא לתיקון הנשמות המגולגלות בעצי השדה והעשבים בזמן הזה, ויבקש עליהם רחמים (מורה באצבע).

מקום הברכה יזהר שיהא נקי מחשש צואה ואשפה.

כוונה לפני שמברך. יכוין: הריני מזמן את פי לקיים מצות חז"ל שתיקנו לברך ברכה זו. ויתן הודאה עצומה להשי"ת שהחיהו וזיכהו לכך.

נשים וקטנים בברכת האילנות. נשים יכולות לברך ברכה זו וגם קטנים ראוי לחנכם בברכה זו.

זמן ברכת האילנות. עבר חודש ניסן יברך בלא שם ומלכות.

שבת ויו"ט אין לברך ברכת האילנות (כפה"ח רכ"ו ס"ד), מלבד כשאין לו פנאי בימי החול.

היוצא מביתו לדרך רחוקה תוך ל' יום לפני פסח, ראה לעיל דיני ל' יום קודם הפסח.

מעות חיטים. מנהג פשוט בכל קהילות ישראל לגבות "מעות חיטים" ולחלקם לעניי העיר לצורך הפסח (רמ"א תכ"ט).

הכנת לפסח

הכנה למצות סיפור יציאת מצרים בליל הסדר. ראוי לעיין לפני הפסח במדרשי חז"ל ובמפרשי ההגדה ובספרים הקדושים בענין גודל הניסים והנפלאות שעשה הקב"ה לבני ישראל, כדי שידע לספר לבני ביתו בטוב טעם ודעת ענין יציאת מצרים (יסושה"ע).

הכנת צרכי החג. אין לסמוך על עכו"ם או קטנים בכל עניני צרכי הפסח הדורשים אחריות (מ"ב תס"ז ס"ק פ"ח בשם פמ"ג).
לא יאמר: כמה טורח פסח זה (באה"ט תס"ט סק"א).

מצרכי פסח נכון לקנותם במקום שאין מוכרים שם חמץ, או מחנוני יר"ש הנזהר היטב בהפרדת מצרכי הפסח משאר מצרכים שעליהם חשש חמץ.
המביא המצרכים הביתה, יזהר להניחם במקום נקי ושמור מקטנים, שלא יפלו עליהם פירוורי חמץ.

הכנת ביצים לפסח. יש לרחצם ולנקותם היטב במים שאינם חמים, מחשש שמא דבוק בהם משהו חמץ ממאכלי התרנגולים, ויזהר שלא יפתח עליהם ברז מים חמים. וכן יש לנקות התבניות לפני פסח. אם אפשר טוב שיהיה לו תבניות מיוחדות לפסח. ויש נוהגים ליחד סיר מיוחד לבשל ביצים, ואין מבשלים בו דברים אחרים.

בשר לפסח. הקונה או מבשל בשר לפסח אין לומר בשר זה לפסח, דנראה כמקדישו לקרבן פסח, אלא יאמר בשר זה ליו"ט. מותר לומר חיטים אלו לפסח (שו"ע סי' תס"ט).

מליחת בשר לפסח. צריך למלוח הבשר בכלי מיוחד לפסח ובמלח כשר לפסח.
תבשילין לפסח. יזהר כשמכין תבשילין לפסח להשתמש במים מסוננים, ולחתכם בסכין של פסח.

כיבוס לצורך פסח. מפות שמניח על השלחן ומגבות שמשתמש בהם בעת אכילה או שמנגב בהם כלי אכילה, לא יכבסם בעמילן של חמץ.

ניקוי כלי חמץ. משפשף הכלים היטב בענין שלא יהא חמץ ניכר בהם ומצניעם, וטוב לסוגרם במקום מיוחד ולהצניע המפתח או לעשות איזה היכר אחר, ולא די בכך שמונחים במקום גבוה (סי' תנ"א, ס"א).

ניקוי בגדים מחמץ. בגדים שאין דעתו לבדוקם בליל בדיקת חמץ לאור הנר, ינקה הכיסים והקיפולים ויבדקם בחצר או במרפסת לאור היום ודי בכך. לבש הבגדים אפילו פעם אחת אחר הניקוי בשעת התעסקות בחמץ, חייב שוב לבדוקם, כיון דאדם עשוי למשמש בכיסו בכל שעה.

ניקוי תיקים. תיקי אנשים, תיקי נשים, תיקי עגלות ילדים, דינם כמו כיסי בגדים שאם ניקם בחצר לאור היום סגי בכך כשלא השתמש בהם אחר הניקוי אפילו פעם אחת בשעת התעסקותו עם חמץ, השתמש בהם חייב שוב לבדוקם.

בגדי ותיקי ילדים שאין משתמשים בהם בימי הפסח וקשה לנקותם היטב, צניעם וימכרם לנכרי, ולכתחילה במכירת יום י"ג.

**נתיבות
הכשרות**

בד"ץ מחוזיקי הדת
פסח תשע"ה

ניקוי בתי כנסיות ובתי מדרשות. ינקם היטב, ואחר הניקוי צריך לפרסם "שלא להכניס בהם חמץ ולא להביא לבהכנ"ס ילדים קטנים עם חמץ" (סי' תל"ג ס"ק כ"ב).

ניקוי מכונית (רכב). צריך לרחצו ולנקותו היטב בכל החורים ולבודקו לאור היום, ומאז יזהר לא להכניס חמץ לתוך רכבו. ואם הכניס צריך שוב לבודקו.

השוכר רכב בער"פ או באמצע פסח לא ישתמש בו עד שיבדקנו מחמץ.

מאכלי בעלי חיים לסוגיהם (בהמות, עופות, דגים). יזהר לברר איזה סוגי אוכל לבעלי חיים נקיים מחשש חמץ.

פרחים עמידים שיש ביניהם חיטה, צריך לבערם לפני הפסח או למוכרם לנכרי, ולכתחילה במכירת יום י"ג שיהא בליל י"ד של נכרי.

זהירות על המזוזה. יזהר שלא יזובו המים על המזוזות בשעת רחיצת הדלתות והמשקופים, כי עלול ליפסל ח"ו כתוצאה מרטיבות. ואם לא נזהר יבדוק מיד המזוזות.

בדיקת שעטנז. קנה בגדים חדשים לכבוד יו"ט, יזכור לבודקם מחשש שעטנז.

כשרות הכתובה. בימים אלו שמנקים ומסדרים הבית, ישים לב על "הכתובה" אם לא נאבדה, ואם עומדת בכשרותה ולא נמחקו בה אותיות ולא נקרעה מחמת הקמטים, שאם אבדה או נפסלה, ילך מיד לרב שיכתוב לו כתובה אחרת [שאסור לאדם לשהות עם אשתו בלא כתובה אפי' שעה אחת].

זהירות בשנת השמיטה. בשעת שטיפת מרפסות וחלונות מעל גינות, שלא יזיבו המים לגינה.

אפית מצות. מנהג חסידים ואנשי מעשה לאפות בעצמם או להשגיח בעצמם על אפית המצות לפסח שתהיה בתכלית הכשרות בכל החומרות וההידורים המוזכרים בפוסקים.

לשם מצות מצוה. בשעת אפית המצות יש להזכיר תדיר לכל המתעסקים שיכוונו בכל מה שעושים בעסק המצות: "לשמרה מחימוץ לשם מצות מצוה", היינו לשם המצות שיצאו בהם מְצוֹת אכילת מצה [הגם שאופין מצות מצוה בערב פסח, מכל מקום בני הבית והמסובין יוצאים מצות אכילת כזית מצה במצות אלו, וכשלא נאפו לשמה אינם יוצאים ידי חובתם]. וטוב שיאמר כל אחד לפני שמתחיל להתעסק: "כל מה שאעשה היום בעסק המצות ובשמירתה מחימוץ יהא לשם מצות מצוה". המפסיק באמצע עריכת המצה ומתחיל שוב, לכתחילה יאמר עוד פעם: כל מה שאעשה וכו'.

המתעסקים בלישה יזהרו לקצוץ הצפרנים, ושלא יהא להם על הידים שום פצע או חתך שיכול להוציא דם.

הסרת כפולה ונפוחה. יש להזהיר לממונה על הסרת הכפולות והנפוחות, שלפי ההלכה צריך להסיר סביב הכפל והנפוח שיעור כדי נטילה, והוא כשיעור אגודל [י"א שהוא 2.4 ס"מ וי"א 2 ס"מ], ושידייק להוריד כשיעור, שאם הסיר פחות מכשיעור אגודל סביב, מכשיל לקונה שאינו יודע מקום הכפל והנפוח (וראה עוד לקמן דיני אפית המצה בער"פ וכן דיני הפרשת חלה).

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחוקקי הדת
פסח תשע"ה

ב' צו, ג' בו. נשיא:

ביום השלישי נשיא לבני זבולון אליאב בן חלון. יה"ר.

ג' צו, ד' בו. נשיא:

ביום הרביעי נשיא לבני ראובן אליצור בן שדיאור. יה"ר.

ד' צו, ה' בו. נשיא:

ביום החמישי נשיא לבני שמעון שלומיאל בן צורישידי. יה"ר.

ה' צו, ו' בו. נשיא:

ביום הששי נשיא לבני גד אליסף בן דעואל. יה"ר.

ו' ער"ש צו, ז' בו. נשיא:

ביום השביעי נשיא לבני אפרים אלישמע בן עמיהוד. יה"ר.

הכנה לשבת הגדול. מנהג רבוה"ק להוסיף בשבת הגדול ג' מיני פשטידות (קוגל), א. לכבוד שבת הגדול. ב. מהקמח שאופים ממנו המצות ליו"ט, כמו שכתב המהרש"ל (מובא במג"א סי' ת"ל) שיש לאכול מעט קודם החג מקמח המצה, שאם ח"ו יש חשש חמץ בקמח תולים בזה שנאכל קודם יו"ט. ג. מפרוסת המוציא של סעודת שמח"ת שהצניעו לשבת הגדול.

"שבת צו", ח' בו, "שבת הגדול".

שחרית. *בברכת קר"ש אין אומרים יוצרות.

אחרי שמו"ע כשאומרים פייט, מיד כשמתחיל הש"צ חזרת הש"צ מותר לחזור למקומו, וא"צ להמתין במקום שפסע עד קדושה (מ"ב כ"ג סק"י).

חזרת הש"צ. אומרים כל הפיוטים.

הוצאת ס"ת. אתה הראת. פותחים ארון הקודש. ויהי בנסוע.

*מעטירין סה"ת בכלי קודש לכבוד "שבת הגדול".

הפטרה. מפטירין: *כה אמר - נאם ד' (ירמי' ז') [אין מפטירין וערבה רק כשחל ער"פ בשבת], ויש מפטירין בכל שבת הגדול: וערבה לד' (מלאכי ג').

אב הרחמים אין אומרים.

נשיא: ביום השמיני נשיא לבני מנשה גמליאל בן פדהצור. יה"ר.

דרשה. המנהג שהחכם דורש בשבת זו בהלכות פסח.

מנחה. אין אומרים צדקתך.

אחרי תפלת מנחה אומרים: עבדים היינו - לכפר על כל עונותינו. אין אומרים ברכי נפשי, ולא לומדים פרקי אבות.

מוצ"ש ט' בו.

מעריב. אומרים ויהי נועם, ואתה קדוש.

הלילה מוצ"ש ז' שלמים לקידוש הלבנה.

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחזיקי הדת
פסח תשע"ה

בשמים, נר הבדלה. בשמים שמברך עליהם במשך השנה, יצניעם משום חשש חמץ שעליו. וכן נוהגים להצניע נר ההבדלה שמברכים עליו במשך השנה ומצוי בין חמץ, ועל מוצ"ש חוהמ"פ נוהגים לקנות נר הבדלה חדשה משעוה. **שטריימעל ושאר מלבושי שבת ויו"ט,** כשמצניעם לשויו"ט ינקה היטב כיסיהם וקיפוליהם מפירוורי חמץ.

יום א', ט' בו. נשיא:

ביום התשיעי נשיא לבני בנימין אבידן בן גדעוני. יה"ר. **חידוש בגדים לנער הנעשה בר מצוה בימי הספירה.** יזכור לחדש בגדי חול שלו בשבוע זו.

דיני הגעלת כלים

הגעלת כלים לפסח משום איסור חמץ.

כלי שהשתמש בו חמץ חם אפילו פעם אחת, אסור להשתמש בו בפסח אפילו בצונן אם לא מכשירו כדין קודם הפסח. **יש כלים שהכשירן בליבון,** יש כלים שהכשירן בהגעלה, יש כלים שאין מועיל להם הגעלה, וצריך לעשות שאלת חכם הבקי בדיני הגעלה. **סוגי הכלים שמהני הגעלה,** כלי אבן, כלי עץ, כלי עצם, כלי מתכת: זהב, כסף, נחושת, אלומיניום, נירוסטה, טפלון. **כלי חרס** (חרסינה קרמיקה ופורצלן) אין מועיל הגעלה. **כלי זכוכית,** ראה להלן.

כלי שרגיל להשתמש בו במשך השנה לחמץ, אפילו רק לצונן [כגון כוס לקידוש], צריך הגעלה ולא ישתמש בו בפסח אם לא הגעילו כדין.

זמן ההגעלה. טוב להגעיל כלי חמץ ג' ימים קודם הפסח. (באה"ט בשם מהרי"ל). **כלי חמץ אפשר להגעיל עד יום ו' י"ד ניסן לפני סוף זמן אכילת חמץ,** אבל לאחר סוף זמן אכילת חמץ לא מהני הגעלה לכלי משום חשש חמץ. אבל כלי הצריך הגעלה רק משום חשש בליעת שאר איסורים, כגון כלי חדש, מותר להגעיל ער"פ אחר זמן שריפת חמץ ובחודה"מ לצורך יו"ט.

הכנת כלי חמץ להגעלה. ינקה הכלי היטב שיהא נקי מבפנים ומבחוץ מכל מיני לכלוך, צבע, דבק, חלודה שיש בו קצת ממשות, ומאבנים המתהווים מהמים, כי אחרת אין מועילה ההגעלה כלל. ולא ישתמש בו כלל אפי' בצונן כ"ד שעות (מעת לעת) קודם ההגעלה. בדיעבד אם לא השתמש בו חמים, ולא רחץ הכלי במים חמים יחד עם כלים מלוכלכים בחמץ בתוך הכ"ד שעות, ולא שהה בתוכו דבר לח משך כ"ד שעות קודם ההגעלה, מותר להגעילו.

אין שהות להמתין כ"ד שעות קודם ההגעלה ירתיח בתוך הכלי מים באופן שיעלו בועות עם חומרים חריפים כדי שיפגמו בכך הבליעות שבכלי [דוקא עם מים רותחים אבל חומרים צוננים לבד לא מהני, שלא נכנס הבליעה תוך הכלי].

נתיבות
הכשרותבד"ץ מחוזיקי הדת
פסח תשע"ה

כלי שיש בו גומות וסדקים וחלודה, או שחרוט בו אותיות, שאי אפשר לנקרו ולנקותו, צריך ללבן המקום שאינו ניתן לניקוי, נוסף להגעלת הכלי.

כלי שיש בו קיפולים וברגים, שקשה מאוד לנקותו מכל משהו הדבוק בו, ואינו יכול ללבנו כדין, וכן כלי שפיו צר ואינו יכול לנקותו מבפנים ניקוי יסודי, אסור להשתמש בו.

סכין חמץ שהידיית מחומר שאינו עמיד באש, לא מהני הגעלה, כיון שאינו יכול ללבן במקום החיבור, ואסור להשתמש בו.

מכסה הכלי והידיית. צריך להגעיל כל חלקי הכלי, כגון המכסה והידיית. ואם הם מחוברים ע"י הברגה, וכן כל כלי המורכב מב' חלקים, צריך לפרקם ולהגעיל בנפרד, ואם אי אפשר לפרקן ילבן במקום החיבור, נוסף להגעלת הכלי, ואם א"א לפרקן וגם אינו עמיד באש, אסור להשתמש בו.

מיחם שמרתיח בו מים בלבד (דוד של שבת), ראוי שיהיה מיוחד לפסח, שמא נפלו עליו פירווי חמץ וחדרו במקומות שקשה לנקות, כגון הברז או הידיות וכדומה.

הכלי שמגעיל בתוכו, אם הוא כלי חמץ, המנהג להגעילו קודם שמגעיל בתוכו. **מי ההגעלה**. הגעלה היא רק במים, ולא בשאר משקין. וכן לא יכניס לתוך המים שום חומרים (תנ"ב ס"ה).

מים שנעכרו מחמת הגעלת הרבה כלים, עד שנעשו כרוטב וציר, אין להגעיל בהם יותר [ויש להזהר בזה במקומות הגעלה ציבוריים].

המים צריכים לעמוד על האש ולהעלות בועות כל עת ההגעלה [יכסה הכלי בין הגעלה להגעלה וליזהר שלא ינחו המים מרתיחתם, וביחוד במקומות הגעלה ציבוריים שהמים מצטננים ואינם מעלים בועות, ובאופן כזה צריך להמתין עד שהמים ירתחו ויעלו שוב בועות ואז להגעיל הכלי].

סדר ההגעלה. בשעת ההגעלה צריכים המים להקיף כל הכלי, לכן יכניס הכלי באופן שפיו יהא לצדדים או למעלה, ולא כשפיו למטה, דאז אין המים נכנסים לתוך הכלי.

הכלי צריך להיות נגוב ויבש. המכניס למים כלי רטוב יתכן שהמים נצטננו מהרטיבות שעל הכלי, לכן יזהר להמתין עד שהמים יעלו בועות.

הגעלת כמה כלים. אין להגעיל כמה כלים ביחד [שבמקום נגיעת הכלים זב"ז אין המים מגעילים שם היטב], אבל להגעיל בסל רחב באופן שלא יגע כלי אחד בשני, מותר. [ויש להזהר בכפיות ומזלגים שלא יהא אחד על השני] (תנ"ב ס"ג).

המכניס כלי לתוך המים ע"י מלקחיים, יעביר אחר כך המלקחיים למקום אחר בכלי ויכניס שוב מקום המלקחיים לתוך המים (תנ"ב ס"ד).

כלי גדול שאי אפשר להכניסו לתוך המים בבת אחת, מכניס קודם חלק אחד, ואחר כך חלק השני, ואם נשאר מקום שלא מגיע לשם מים, ילבן אותו מקום. **קערה גדולה שאי אפשר להכניסה תוך כלי ראשון**, מגעילה ע"י שמעביר אבן מלובן תוך עירוי מים רותחים מכלי ראשון, או ימלא הכלי מים וירתיחנו ובשעה שהמים רותחים יכניס בתוכו אבן רותח (מלובן).

המגעיל ע"י עירוני מים רותחים והעברת אבן מלובן, ישים לב כל הזמן אם האבן עדיין חמה עד כדי שמרתיח את המים שמערה על הכלי.

אחר ההגעלה, ישטוף מיד הכלי במים צוננים.

המגעיל תוך כלי של פסח, אם רוצה להשתמש בו בפסח צריך להגעילו אחר גמר ההגעלה.

כל השנה אין מגעילין כלי בשרי לחלב וכלי חלבי לבשר, אבל כלי שהוא ספק בשרי או חלבי, יגעילנה ויקבענה לאיזה תשמיש שרוצה. וכן מותר להגעיל כלי בשרי או חלבי לקובעו לפרוה. אבל כשמגעיל מחמץ לפסח מותר לכתחילה להגעיל כלי בשרי ודאי לחלב וכלי חלבי ודאי לבשר.

כלי זכוכית, דורלקס ופיירקס, לא מהני הגעלה. במקום שאין מצוי לקנות כלי זכוכית חדשים, ואין לו כלים אחרים, והשתמש בכלי הזכוכית רק בצונן ולא בחמין, יש להקל להשתמש בהם בפסח לאחר שינקם יפה וע"י מילוי ועירוני ג' ימים מעת לעת.

דיני מילוי ועירוני. ממלא הכלי מים על כל גדותיו [או שמכניסו לתוך כלי מלא מים] ומשהה המים בתוכו כ"ד שעות שלימות (מעת לעת), לאחר כ"ד שעות שופך המים, וממלאן שוב מים אחרים, ומשהה אותם כ"ד שעות (מעל"ע) ושופכם, ממלא שוב מים אחרים, ומשהה אותם כ"ד שעות ושופכם, וישטוף הכלי בצונן.

שלושת הימים אינם צריכים להיות רצופים.

שפך המים מהכלי קודם ששהו בו כ"ד שעות, אינו עולה אותו יום למנין ג' ימים.

שהו המים בכלי כמה ימים בלא שהחליפם, נחשב כאילו שהו המים רק מעת לעת אחת.

בשבת אסור להחליף המים משום איסור הכנה.

הגעלת כלי חדש.

כלי חדש (אלומיניום, נירוסטה, טפלון, כלי כסף חדשים) שמגעילו מחשש שנתמרח בשומן איסור, יש להגעיל במים לפני שמתחיל להגעיל בו כלי חמץ, או בתוך דוד מים מיוחד לכלי חדש.

הכנת כלי חדש להגעלה. יסיר התוויות הדבוקות ויגרד הדבק וכל מיני לכלוך וצבע מהכלי עד שיהא נקי לגמרי, ולכתחילה יסיר הידיות, ואם קשה להסירם אין צריך להסירם.

כלי חדש הצריך הגעלה וטבילה, צריך קודם להגעילו ואחר כך להטבילו.

דיני טבילת כלים

כלי סעודה שנעשה ע"י גוי, או קנאו מגוי אף שנעשה ע"י ישראל, צריך טבילה במקוה כשירה. ספק אם הכלי מעכו"ם או מיהודי, צריך להטביל. כלי המובא מחו"ל חייב טבילה מספק.

השואל או שוכר כלי מגוי אין צריך טבילה.

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחוקקי הדת
פסח תשע"ה

סוגי הכלים שחייבים טבילה. כלי מתכת (נירוסטה, אלומיניום, טפלון, זהב, כסף), זכוכית (דורלקס, פיירקס), חרס מצופה במתכת או בזכוכית (פורצלן), צריך טבילה בברכה. ויש נוהגים לטבול גם כלי העשוי מניילון ופלסטיק.

כלי עץ, אבן, חרס שאינו מצופה, אין צריך טבילה.

השתמשות בכלי שלא טבלו. אסור להשתמש אפילו עראי בכלי שעדיין לא טבלו, אמנם אם השתמש בו לא נאסר המאכל, אלא יעביר המאכל ממנו.

זמן הטבילה. בשבת ויו"ט אסור להטביל כלי.

ערב שבת וערב יו"ט בין השמשות, מותר להטביל רק כלי שצריך לכבוד שבת וימים הראשונים של יו"ט, אבל לצורך חוה"מ אסור להטביל בער"ש ובערב יו"ט בין השמשות.

הכנת כלי לטבילה. לפני הטבילה יסיר התוויות הדבוקות, ויגרד הדבק וכל מיני לכלוך וצבע וחלודה עד שיהא נקי לגמרי ולא ישאר אפילו משהו.

בשעת הטבילה צריך המים להקיף כל הכלי בבת אחת, באופן שיגעו המים בכל הכלי מבפנים ומבחוץ בפעם אחת, ולא ישאר משהו מן הכלי שלא נגעו המים באותו רגע, כי אחרת לא עלתה הטבילה (שלא כמו הגעלה שאפשר להגיע חלק אחד ואחר כך חלק השני).

סדר הטבילה. מכניס הכלי תוך המים באופן שפיו מוטה לצד או כלפי מעלה שיכנסו המים לתוך הכלי ויתמלא מים [שאם יכניס הכלי כשפיו למטה לא יכנס המים], ואוחז הכלי ברפיון ומעביר ידו ממקום למקום כשהכלי תוך המים [המנהג להטביל ג' פעמים].

המטביל כמה כלים ביחד, ישימם בסל מנוקב כרשת זה ליד זה ולא זה על זה.

כלי המורכב מכמה חלקים, כמו טרמוס וכדומה, מטבילו דרך תשמישו, אם הטבילו מפורק עלתה לו הטבילה.

קטן לא יטבול כלים אלא כשגדול עומד על גביו ורואה. השולח כלי לטבלה עם קטן יצוהו שיטבול דוקא כשגדול רואה ויברר אצל הגדול אם ראה טבילת הקטן.

הכשרת המטבח לפסח.

השיש במטבח, ינקוה היטב בכל מקום, בפינות ובחורין ובחריצין, ואחר ששהה עשרים וארבע שעות מאז שנשתמשו בו חמץ, ינגבו היטב ויגעיל ע"י עירוי מים רותחים מכלי ראשון שאינו חמץ (מיחם או קומקום שנשתמש בו במשך השנה למים, ולא שמו עליו חמץ להפיג צינתו או להפשירו, אינו כלי חמץ לענין זה. ולא יערה מתוך כלי של פסח, שאז לא יוכל להשתמש בו בפסח בלא הגעלה) תוך העברת אבן או מתכת מלובן, וישטפו במים צוננים ואח"כ ישים פח או עץ.

אמנם החושש להגעילו מפני שיכול להתקלקל, או שיש בו חריצין וחורין שאי אפשר לנקותו, יערה עליו מים רותחים מכלי ראשון וישים הפסק עב שאינו

נתיבות הכשרות

ביד"ץ מחזיקי הדת
פסח תשע"ה

מעביר חום מתחת לפח, או יזהר שלא ישים בפסח קדירה חמה על הפח, אלא על צלחת קרה או הפסק אחר, כי הפח מתחמם בקלות מהקדירה החמה ומזיע, ויש לחשוש שבאמצעות הזיעה יבלע הפח משהו מבליעת השיש.

המערה מים רותחים מכלי ראשון בלי אבן מלובן, יזהר לערות על כל השטח שרוצה להגעיל, כי אינו מועיל הגעלה כשופך המים במקום אחד ומתפשט משם על כל השטח.

מקום שצריך להגעיל ע"י אבן מלובן, ישים לב כל משך ההגעלה אם האבן ורתחת דיה עד שמרתיחה את המים שמערה על השיש.

כיוור חרסינה וקרמיקה, דינו ככלי חרס שאינו מועיל הגעלה, אלא מנקה אותו היטב בחמרי ניקוי שלא יהיה דבוק בו חמץ בעין, וישים בתוכו פח או עץ מיוחד, ולא ישים עליו קדירה חמה אלא אם כן הניח שם הפסק עב. וכן לא יערה לתוכו בפסח מים רותחים מכלי ראשון, אלא ישפכם לתוך כלי ומהכלי יערה לתוך הכיור. וכן לא יפתח את ברז מים החמים.

כיוור נירוסטה, ינקה היטב ולא ישתמש בכיור מים חמים כ"ד שעות, ואח"כ מגעילו ע"י עירוי מים רותחים תוך העברת אבן מלובן על פני כל השטח, וישטפו בצונן. ונוהגים גם לשים בתוכו פח או עץ מיוחד.

המגעיל שני מקומות זה למעלה מזה, מגעיל קודם מקום הנמוך ואח"כ מקום הגבוה [שאם יגעיל קודם למעלה ואח"כ למטה, האדים העולים מלמטה בשעת ההגעלה יאסרו שוב המקום למעלה, ועוד שאם יגעיל קודם למעלה ומימי ההגעלה יזובו למטה יצננו את הרתחים שיערה אח"כ למטה (מעד"ש קט"ז ס"ק נ"א)].

מקום יציאת המים מהכיוור, אם ניתן לפירוק בקלות, יפרק וינקה הצינור מפירורי חמץ (אם מורכב מצינורות פלאסטיק הניתנים לפירוק והרכבה בקלות, ראוי ונכון להחליפם בחדשים לפני פסח). אינו יכול לפרק הצינור, ישפוך מים חמים עם חומר ניקוי חריף (כגון נפט כלור אקנומיקה וכיו"ב), משום חשש חמץ בעין הנשאר דבוק תוך הצינור, ובכך נפסל מאכילת כלב. **מסננת שבכיוור במקום יציאת המים**, יגעיל או ישים חדשה.

ברזים. ברזים שניתן לפירוק בקלות, יפרקם וינקם היטב ויגעילם. ברזים שלא ניתן לפירוק, ינקם היטב, יפעיל הבוילר שיהא המים חמים ביותר שאפשר, ואח"כ יפתח ברז המים החמים כשהבוילר עדיין פועל ובו בזמן גם יערה עליהם מבחוץ מים רותחים מכלי ראשון, וכן יערה מים חמים על צד המים הקרים, וישטפם בצונן.

פיות הברזים. פיות של כל ברזי הבית וכש"כ שבמטבח, יתלה עליהם מסננת של בד, מחשש פירורי חמץ במים. ולא יכניס לפיו מים שאינם מסוננים ולא יתן לתוך מאכל ולא לתוך קומקום להרתח לשתייה מים שאינם מסוננים, מחשש פירורי חמץ במים.

קירות חרסינה, נכון לכסותן בנייר כסף למעלה מגובה הסירים (מחשש נגיעת קדירה חמה לחה בקיר).

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחוקקי הדת
פסח תשע"ה

השתמשות במטבח בברז מים החמים. נכון מאוד שלא ישתמש כלל במטבח בברז מים החמים בימי הפסח אף בברז ובמטבח מיוחד לפסח, כיון שאנו מסננים המים משום חשש פירור חמץ הנמצא במים, ואם אכן נמצא פירור, המים החמים בולעים מהפירור ואינו מועיל הסינון.

כיריים של גז. יפרק כל החלקים וינקם היטב.

חצובות שעליהם מעמידים הסיר, יש לקחת חדשים. ובאי אפשר, יעשה ליבון קל, היינו שיתנם על האש עד שמצד השני יהא קש נשרף (תנ"א ס"ק ל"ד), ויכסה אותם בנייר כסף עב שלא נקרע.

שלד הגז, מגעיל בכלי ראשון, ואם אי אפשר מערה עליו מים רותחים מכלי ראשון, ומכסהו בפח מיוחד.

מבערים שמהם יוצא האש, מנקם היטב בחומר חריף עם מים חמים ומגעילם, ואחר כך ידליק משך שעה הלהבה הכי גדולה שאפשר.

טס שתחת הגז, מגעילו או מערה עליו מים רותחים, וישים שם נייר כסף עב שלא נקרע.

כיסוי הגז, יש להצניעו בגלל הזיעה והאדים, או יכסהו בנייר כסף עב שלא נקרע.

פח לכיסוי הלהבות בשבת (שיהי' גרוף וקטום), יש לקחת חדש לפסח.

פלטה חשמלית של שבת, ידליקה למשך שעה ויערה עליה מים רותחים, וישטפה בצונן, ויכסה בנייר כסף עב.

ארונות המטבח. מנקה היטב כל החורין והסדקין ומכסה אותם.

ארון מטבח שמעל גז בישול, יכסהו בנייר כסף, שהזיעה העולה מהבישולים וחוזרת למטה לא תגע בארון.

מקרר (פריז'דר). מנקהו היטב שלא ישאר בו שום חמץ דבוק, וישטפהו בצונן או ינגבהו במטלית רטובה.

תא-הקפאה (פריזר), ומקפיא. יפשיר תחילה הקרח וינקהו היטב כמו המקרר. יזהר מאוד לנקות היטב קיפולי הגומי המחובר מסביב לדלת המקרר והמקפיא, כי מצוי שם הרבה פירורי חמץ בעין.

נוהגים לשים קרטון, פלסטיק או ניילון על המדפים והמגירות ובמיוחד בתא הקפאה ובמקפיא. כשמכניס מאכלי פסח בתא הקפאה ובמקפיא יעטפם בנייר או בניילון.

מגש המיוחד לפמוטים שעל השלחן, ינקה וידיח היטב ויכסה הרגלים בנייר כסף.

טבעות נשים שעונדות בשעת אכילה ובישול ולישה, צריך לנקותם היטב בפרט תוך החריצין, ולהגעילם במים רותחים. לא הגעילו אותם, לא תענדם כשמתעסקת באכילה ובישול.

וכן תזהר כשמתעסקת באכילה ובישול שלא תעדנה השעון שבה הולכת בשעה שמתעסקת בבישול חמץ.

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחזיקי הדת
פסח תשע"ה

מטאטא. נוהגים שיהא מיוחד לפסח. המשתמש במטאטא של כל השנה, ינקוה מפירורי חמץ הנדבק בו, וירחצוהו היטב עם חומר חריף כדי לפגום טעם החמץ הנשאר דבוק.

מכשיר טלפון. ינקוה היטב כי שכיח מאוד שמדברים תוך כדי עיסוק בחמץ.

כיס שואב אבק. ינקוה היטב שודאי נצטבר שם חמץ.

מפות טרלין וכדומה שאי אפשר להרתיחן והשתמש בהם במשך השנה, לא ישתמש בהם בפסח אלא כשישים עליהם דבר המפסיק.

שינים תותבות שניתן להסירם, מנקם היטב, ולא יאכל בהם חמץ ולא דבר חריף כ"ד שעות, ואח"כ מגעילם. אם עלול להתקלקל בהגעלה, לכל הפחות ישרה אותם ג' מעת לעת במים, ובכל יום יחליף המים, כמו במילוי ועירוי כלי זכוכית (ראה לעיל). באי אפשר להשרותם ג' ימים, ישרם לכל הפחות יום אחד במים. ובאם צריך לו השיניים לאכילה ואי אפשר להשרותם, עכ"פ לא יאכל ולא ישתה בהם דבר חם ולא דבר חריף כ"ד שעות, ואח"כ יערה עליהם מים ורתחים מכלי ראשון.

מכירת חמץ

חמץ ותערובת חמץ וחשש חמץ, שאינו רוצה לשורפו או לאבדו קודם החג, מוכרם לנכרי באמצעות הרב שממנהו לשליח ונותן לו שטר הרשאה (יפוי כח) למכור חמצו לנכרי במכירה גמורה כדת וכדין.

המוכר חמצו לנכרי, צריך גם למכור או להשכיר המקומות שמונח בהם החמץ. ובאר"י רק להשכיר לפי שאין מוכרים קרקע לנכרי משום איסור לא תחנם. המוכר צריך לגמור בדעתו למכור כל חמצו בלב שלם מכירה גמורה ומוחלטת שתהא קנויה לו לצמיתות, שאם יבוא הנכרי ליטול החמץ יתן לו תיכף ומיד בלי שום טענות.

מכירת חמץ בעין. מצד הדין מותר למכור חמץ בעין לנכרי, אמנם נוהגים לא למכור חמץ בעין, מלבד במקום הפסד מרובה כמו בעלי חנויות ומפעלים, באופן כזה צריך לכתחילה לפרט בשטר כל חמץ שיש לו ושוויו ואיפה יהיה המפתח בפסח. ויחיד שיש לו חמץ גמור למוכרו, טוב שיתננו במתנה לבעל חנות שממילא מוכר חמץ בעין שימכרנו עם חמצו.

נוהגים שכל אחד מוכר חמצו מחשש שמא נפל חמץ בעין למקום שאינו ידוע לו ואינו בטל מעצמו, וגם משום חמץ הנדבק בכלים שלפעמים קשה לנקותם (כלי הצריך טבילה אין מוכרים לגוי הכלי עצמו רק מוכרים החמץ הנדבק בכלי והבלוע בתוכו שלא יצטרך טבילה לאחר הפסח). וכן מצוי אצל כל אחד תרופות תמרוקים ויטאמינים שונים שיש בהם חשש חמץ. מצרכי מזון שאין להם הכשר לפסח נוהגים למוכרם, שמא מעורב בהם חמץ. אשה לא תמכור חמץ שלא ברשות בעלה.

מניות וכל מיני השקעות ממפעלים שמייצרים חמץ או חשש חמץ, צריך להכלילן במכירתו, ונכון לפרט בשטר הרשאה שלו מניות.

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחוקקי הדת
פסח תשע"ה

חמץ ציבורי. חמץ השייך למוסדות ציבוריים, בתי כנסיות וישיבות, פנימיות, צריך המנהל האחראי או הגבאי למוכרם.

חשש חמץ בדירה חדשה. קנה דירה חדשה אע"פ ששילם רק חלק ועדיין הדירה באמצע הבניה, וכן הקבלן בונה הדירה, חייבים שניהם למוכרה או להשכירה לגוי על ימי הפסח, שמא הפועלים השאירו שם חמץ וחצרו של אדם קונה לו אפי' שלא מדעתו ונמצא שיש להם חמץ.

המוכר חמצו לנכרי באמצעות הרב, בארץ ישראל ממנה את הרב שליח ונותן לו שטר הרשאה [יפוי-כח] למכור החמץ לנכרי במכירה גמורה, והמקומות שהחמץ מונח בהם להשכיר לנכרי (בא"י אין מוכרים קרקע משום איסור לא תחנם). בחו"ל אפשר למכור גם המקומות שהחמץ מונח עליהם במכירה גמורה, ואם החמץ מונח בדירה שכורה משכיר לו מקומות החמץ.

בשטר הרשאה על המכירה כותבים שם המוכר והכתובת, ומקומות שהחמץ מונח, ונוהגים להוסיף: ובכל מקום שהם. במכירת י"ג, ראה להלן. אם המוכר נוסע לעיר אחרת למשך החג יוסיף לכתוב בשטר גם השם וכתובת או טלפון מהמקום שנמצא המפתחות.

קנין סודר. נוהגים לעשות קנין סודר, ע"י שהרב המקבל יפוי כח נותן סודר שלו למוכר, והמוכר קונה הסודר, ותמורת זה נותן להרב יפוי כח וזכות למכור חמצו והמקומות שהחמץ מונח עליהם ואח"כ מקנה בחזרה הסודר לרב. ונוהגים שהמוכר גם חותם על שטר הרשאה כדי לחזק הענין.

מנהג ישראל להנות להרב בדרך כבוד, לתת לו שכר טירחא ולהנותו בשעת נתינת הרשאה.

הרוצה להנות כמה רבנים בדרך כבוד, יכול לחתום על שטרי הרשאה אצל כמה רבנים, ויכול להנאותם מכסף מעשר, ומקיים בזה גם מצות החזקת ת"ח.

הגיע לרשותו חמץ לאחר שהרשה לרב למכור חמצו, לכתחילה טוב שימסור שוב הרשאה לרב למכור גם החמץ שבא עתה לרשותו.

המכירה לגוי חלה לפני סוף זמן שריפת חמץ בער"פ. אחרי סוף זמן שריפת חמץ אינו מועיל המכירה, ולכן ירזו עצמו לחתום על השטר שהוא מוסר הרשאה ויפוי כח על חמצו להרב למוכרו לגוי לפני ערב פסח, ולא ידחה מכירתו עד הרגע האחרון, כי מטרת החג עלול לשכוח ולבוא ח"ו לידי מכשול.

חמץ וחשש חמץ אף שמכרו לגוי, אסור להשאירו בגלוי במקום הילוך בני אדם, וצריך לעשות מחיצה גבוהה עשרה טפחים בפני החמץ. וכן כלי החמץ צריך לסוגרו בארון ולהצניע המפתח, או לעשות איזה היכר על הארון שלא ישכח ויבוא לפותחו.

כניסה למקום שמכרו לגוי. בשעת הצורך מותר להוציא חפץ מהחדר או מהארון שמכרו לגוי, כי מבקשים רשות מהנכרי על כך. אמנם לכתחילה ימנע עצמו מזה שמא ישכח וישתמש בחמץ המונח שם.

נתיבות הכשרות

ביד"ץ מחוזיקי הדת
פסח תשע"ה

המוכר או משכיר כל דירתו לנכרי לימי הפסח, אינו מברך על בדיקת חמץ, כיון שיש פוסקים הסוברים שאם בימי פסח הוי של עכו"ם אף שבשעת החיוב של בדיקת חמץ ליל י"ד הוי של ישראל פטור מבדיקה.

מכירת י"ג. מקום שקשה לבדוק ורוצה לפטור המקום מחיוב בדיקת חמץ, נכון לכתחילה למסור הרשאה לרב המבצע מכירת חמץ לגוי ביום י"ג, כדי שבהגיע זמן מצות חיוב בדיקת חמץ ליל י"ד, יהא המקום והחמץ שייך לגוי ולא יחול עליו חובת הבדיקה כלל לכו"ע [אמנם אין למחות ביד המקילין שפוטרים עצמם מבדיקה במקומות אלו, אף אם המכירה תחול ביום י"ד (מ"ב ס' תל"ו ס"ק ל"ב)], אבל לא ימכור כל חמצו במכירה המתבצעת ביום י"ג ופטור עצמו מחובת מצות בדיקת חמץ, אלא ישאיר חדר אחד שאינו מוכרו ויקיים שם מצות הבדיקה כהלכתה.

בשטר הרשאה למכירת החמץ ביום י"ג, יפרט המקומות שדעתו למוכרם במכירה זו, ולא יכתוב ובכל מקום שהם, דאז לא יוכל לקיים מצות בדיקת חמץ, שהרי כבר מכר לנכרי כל חמץ וכל המקומות שמונח שם חמץ [יתנה בפירוש שאינו מוכר המקומות שיבדוק בהם].

הנוסע מביתו כמה ימים לפני החג, ומתארח אצל הוריו למשך ימי החג, ומוכר כל חמצו במכירה שתחול ביום י"ג, נכון שמארחיו יקנו לו חדר וחמץ וכיניס שם חמץ י' פתיתים שלו שביחד הם כזית ויקיים בתוך החדר מצות בדיקה כהלכתה עם ברכה. ולכתחילה טוב שלא יברך בעצמו אלא שבעה"ב יוציאו עם הברכה.

בן חו"ל הנמצא באר"י, ויש לו חמץ בחו"ל במקום שזמן איסור חמץ מאוחר מזמן איסור חמץ באר"י, חייב למכור בא"י כל החמץ השייך לו גם הנמצא בחו"ל, ואף שמכר כבר חמצו בחו"ל חוזר ומוכרו באר"י, מאחר שזמן איסור חמץ באר"י קודם לחו"ל [אם בני ביתו בחו"ל עדיין משתמשים עם החמץ, יתן להם מתנה בקנין כל החמץ והם ימכרוהו שם בחו"ל], וימכרם באמצעות הרבנים החוזרים לקנות מהגוי באסרו חג שבחו"ל, או שבמוצאי שביעי של פסח שאצלו עדיין יום טוב שני, יחשוב בדעתו שאינו רוצה לקנות החמץ בחזרה עד מוצאי יו"ט שני של גלויות.

אם חמצו מונח בחו"ל במקום שזמן איסור חמץ מוקדם לזמן איסור חמץ בא"י, ישתדל שהמכירה לגוי תחול קודם שיגיע זמן איסור חמץ באותו מקום שנמצא חמצו, מאחר שיש סוברים שאיסור כל יראה לפי המקום שהחמץ נמצא.

בן אר"י הנמצא בחו"ל במקום שזמן איסור חמץ מאוחר מזמן האיסור בא"י, טוב שימכור חמצו שבאר"י לפני זמן איסור חמץ שבאר"י, כיון שיש סוברים שאיסור כל יראה לפי המקום שהחמץ נמצא.

נמצא בחו"ל במקום שזמן איסור חמץ לפני זמן האיסור בא"י, חייב למכור חמצו קודם שיגיע זמן האיסור במקום שנמצא, כיון שיש סוברים שאיסור כל יראה הוא לפי המקום שנמצא בעל החמץ, ואף שמכר כבר חמצו באר"י חוזר ומוכרו בחו"ל, מאחר שזמן איסור חמץ במקום שנמצא קודם לאר"י.

**נתיבות
הכשרות**
בד"ץ מחוקקי הדת
פסח תשע"ה

יום ב', י' בו. נשיא:

ביום העשירי נשיא לבני דן אחיעזר בן עמישדי. יה"ר.
י' בו. מהימים שמתענים בהם, שבו מתה מרים הנביאה ונסתלק הבאר (תק"פ).

יום ג', י"א בו. נשיא:

ביום עשתי עשר יום נשיא לבני אשר פגעאל בן עכרן. יה"ר.

יום ד', י"ב בו נשיא:

ביום שנים עשר יום נשיא לבני נפתלי אחירע בן עינן. זאת חנוכת המזבח עד סוף הפרשה. יה"ר.

ליל ה' י"ד בו

יזכור לקדש הלבנה ולא להמתין למחרת ליל בדיקת חמץ, שלא להכניס עצמו בשאלה מה קודם, קידוש לבנה או בדיקת חמץ.

יום ה', י"ג בו

(היום שבערב הוא זמן בדיקת חמץ).

הנחת תפילין להנעשה בר-מצוה בימי חג הפסח. *נער שיתמלאו לו י"ג שנים באחד מימי חג הפסח, מניח תפילין בפעם הראשונה ביום י"ג ניסן ולא בער"פ. כ"ק מרן אדמו"ר מהרי"ד זי"ע אמר הטעם לפי שבער"פ ממהירים וראוי שהחינוך להנחת תפילין יהיה בישוב הדעת ובהכנה ראויה.

שחרית. אחר התפלה אומרים פרשת בהעלותך: וידבר - כן עשה את המנורה [שהוא נגד שבט לוי (שוע"ה)].

חידוש בגדי חול להנעשה בר מצוה בימי הספירה, יזכור לחדשם בימי שבוע זה.

שיניים תותבות. הרוצה להגעיל שיניים תותבות למחר יסירם מפיו כ"ד שעות קודם ההגעלה, ואם צריך אותם לאכילה, יזהר שלא לאכול ולשתות בהן דבר חם ולא דבר חריף כ"ד שעות קודם.

וכן מי שיש לו סתימות בשיניים או כתרים או שיניים תותבות שלא ניתן להסירן ונוהג לשטוף את פיו במים חמים בער"פ לפני סוף זמן איסור אכילת חמץ להגעיל בכך השיניים, נכון שלא יאכל וישתה דבר חם או דבר חריף כ"ד שעות קודם ההגעלה.

נטילת צפרני רגליו. יזכור ליטול צפרני רגליו לכבוד יו"ט, שלא יצטרך ליטול צפרני ידיו ורגליו ביום אחד.

הכנות לבדיקת חמץ בלילה. יכבד חדריו וכל המקומות שחייב לבדוק בהם, בכדי שיוכל לבדוק בלילה היטב (תל"ג סי"א).

יכין לצורך הבדיקה נר שעוה, נוצה, כף עץ, מטלית, שלא יצטרך לחזר אחריהם בלילה ותתאחר הבדיקה.

בית הכנסת ובית המדרש, יכבד וינקה וצריך לפרסם להזהר שלא להביא ילדים עם חמץ.

נתיבות הכשרות

ביד"ץ מחוזיקי הדת
פסח תשע"ה

דיני מכירת חמץ ביום י"ג, ראה לעיל בדיני מכירת חמץ.

מנחה יום ה' בערב. *המנהג ליקח כל שנה כלי חדש למים שלנו. מנהג רבוה"ק שלפני תפלת מנחה העמידו בבהמ"ד הכלי ששואבים בו ה"מים שלנו".

*אין מדליקים נרות לתפלת מנחה.

אחר תפלת מנחה, הולכים לשאוב "מים שלנו".

מים שלנו. זמן שאיבת "מים שלנו", מיד עם שקיעת החמה כל משך בין השמשות.

אין הזמן מספיק, מוטב להקדים לשאוב לפני השקיעה, מלאחר השאיבה אחר בין השמשות.

קודם השאיבה ידיח הכלי עם מי הבאר.

השואב אומר "לשם מצות מצוה". יש נוהגים לומר בפה אותיות התורה: א' ב' ג' ד' וכו', כדי להמשיך קדושת אותיות התורה לתוך המים (קב הישר פרק פ"ט).

נוהגים לסנן המים בבד לבן ונקי ויכסה הכלי.

*המנהג לנגן בשעה שחוזרים משאיבת המים, ומעמידים המים במקום קר.

בדיקת חמץ

יום ה' בערב, אור לארבעה עשר "ליל בדיקת חמץ".

זמן בדיקת חמץ. מיד עם תחילת ליל ה' אור לארבעה עשר.

חצי שעה לפני זמן הבדיקה, אסור להתחיל לעשות מלאכה ולא להסתפר ולא להיכנס למרחץ ולא לאכול פת או מזונות יותר מכביצה (100 גרם להחזו"א, 57 גרם להגרר"נ). פירות ומיני תרומא מותר לאכול אפילו הרבה בתוך חצי השעה לפני הבדיקה.

לימוד תוך חצי השעה לפני זמן הבדיקה, מותר אם יבקש מחבירו שיזכירו כשיגיע זמן הבדיקה.

הגיע זמן תפלת ערבית, צריך להפסיק באמצע מלאכה או אכילה או לימוד ולא ישהה כלל, אפילו התחיל הלימוד והאכילה והמלאכה כשהיה יותר מחצי שעה לפני זמן בדיקת חמץ, וכן בעלי מלאכה ובתי עסק וחנויות צריכים להפסיק מיד עסקיהם ולהתפלל תפלת מעריב לקיים מצות בדיקת חמץ בזמנה. **קידוש לבנה ובדיקת חמץ.** סוף זמן קידוש לבנה הוא ליל שבת ליל הסדר, ולכתחילה אין מקדשים בליל שויו"ט. יקדש מיד אחר מעריב, קודם בדיקת חמץ.

מצות בדיקת חמץ. חיוב בדיקת חמץ הוא לחפש אחרי החמץ בכל מקום שדרך בני אדם להכניס שם חמץ ואפי' באקראי ואפי' פעם אחת במשך השנה, ואפי' במקום שסגור כל ימי החג ולא נכנס שם ולא ישתמש בו כלל בימי הפסח. וכן צריך לבדוק במקום שיאכל בו הערב ומחר בבוקר, לדעת אם יש שם חמץ שאינו ידוע לו, מלבד כשמוכר החמץ והמקום לגוי.

לפני הבדיקה יצניע החמץ שמשאיר לאכול אחר הבדיקה ולמחר בבוקר במקום מיוחד (מ"ב תל"א סק"א).

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחוזיקי הדת
פסח תשע"ה

הנחת י' פתיתים. נוהגין שאחד מבני הבית מניח עשרה פתיתי חמץ (אין לו מי שיניח יניח בעצמו) במקומות שחייב לבדוק, והבודק בעת חיפוש החמץ ימצאם ויאספם, ויש להניח חמץ קשה שלא יפלו ממנו פירורים (אפשר להכניסם בתוך ניילון שקוף ולא בתוך נייר כסף שלא ישרף בשריפת החמץ). וידקדק שכ"א מהם יהיה פחות מכזית וביחד יהיו לכל הפחות כזית. ויספרם היטב שידע בבירור ובודאי שהם עשרה פתיתים בדיוק לא פחות ולא יותר, ויזהר להניחם במקום משומר מפני הקטנים שלא יגררום (תל"ד ס"ק י"ב), ולא יניחם במקום מוצנע שאח"כ לא ימצאם.

מקומות הצריכים בדיקה. בית, מרפסות, מקומות שיש שם ילדים קטנים צריך לבדוק מתחת המיטות ומתחת הארונות, חדר שירותים כשיש ילדים קטנים המכניסים שם חמץ, וכן בחדר אמבטיא כשדרכו להניח שם תרופות ותמרוקים וכדומה [ויזכור ליטול ידיו לפני שאומר כל חמירא], חדר מדריגות, מחסן, מקלט, מקומות שדרך ילדים להטמין שם חמץ [ארגז חשמל ותיבת דואר וכדומה], וכל מקום שנכנסים שם באמצע הסעודה. משרד, חנות, מכונית, ארונות המיוחדים לו במקום עבודתו שמכניס שם חמץ, ובבהכנ"ס ובישיבה ארון שמניח בו חמץ.

בדיקת בגדים ותיקים. צריך לבדוק כיסי הבגדים וקיפוליהם, שלו ושל בני הבית, וכן תיקי אנשים ונשים, תיקי הילדים ותיקי עגלות ילדים שמניחים בהם חמץ מפעם לפעם.

הבגדים שלובש לאחר הבדיקה בשעת האכילה, יבדקם שוב מחר בשעת שריפת החמץ.

מקור. אף שניקו ובודקו אותו לאור היום, ישים לב אם לא הכניסו שם חמץ אחר הניקוי, ואם הכניסו צריך שוב לבדוקו.

חדר מדריגות ושטח משותף, יחלקו הדיירים ביניהם באופן שניקו ויבדקו כל השטחים, ולפרסם שניקו ובודקו כדי שלא ישלחו שם ילדים עם חמץ, או שועד הבית ידאג לשכור שליח לבדוק שם החמץ.

בתי כנסיות והיכלי ישיבות, אף במקומות שאין אוכלים בהם, כיון שילדים רגילים להכניס בהם חמץ חייב בדיקה, ונכון שהבודק יבדוק קודם ביתו וכשמברך יכוין גם על בדיקת בהכנ"ס ובהמ"ד, ומיד כשגומר לבדוק ביתו, ילך לבדוק בבהכנ"ס ובהמ"ד.

נר הבדיקה. צריך לבדוק לאור נר יחידי של שעוה. אין לו נר שעוה יקח נר אחר.

נוהגים לקחת נוצה, מטלית, כף של עץ לבדיקת חמץ.

קודם הברכה יטול ידיו, וטוב להביא עצמו לחיוב נט"י (מ"ב תל"ב סק"א).

מקום התחלת הבדיקה. יתחיל לבדוק במקום שבודאי הכניס בו חמץ, ואינו נכלל במכירת חמץ, והחיוב לבדוק בו הוא מן הדין.

מדליק הנר, מברך: אקב"ו על ביעור חמץ, ויכוין בברכתו על הבדיקה ועל הביטול שלאחריה, ועל השריפה ועל הביטול שלאחריה.

נתיבות הכשרות

ביד"ץ מחוזיקי הדת פסח תשע"ה

כשר לפסח

שיחה באמצע הבדיקה. לא ישיח בין הברכה לתחילת הבדיקה אף דברים לצורך הבדיקה, ואם שח בדברים שאינם צורך הבדיקה יחזור לברך. ולא ידבר בדברים שאינם צורך הבדיקה עד גמר הבדיקה והביטול, ואם שח אינו חוזר לברך. אם עשה צרכיו באמצע הבדיקה, יברך תיכף אשר יצר.

יטריח עצמו לחפש ולבדוק בחורין ובסדקין כל המקומות שחייב לבדוק, אולי ימצא איזה דבר ששכחוהו או לא ראוהו, ולא יחוש לטירחא במצוה רבה זו. אבל הבודק ברפרוף ורק לקבץ עשרה הפתיתים לא יצא חובת הבדיקה. התחיל לבדוק בלא ברכה, מברך כל עוד שלא גמר הבדיקה.

בדיקת ב' מקומות. הבודק ב' מקומות רחוקים זה מזה [כגון ביתו וחנותו ורכב], יכוין בברכתו לפטור גם המקום הרחוק, והליכה לא הוי הפסק.

שליח לבדיקת חמץ. יכול לעשות שליח לבדוק במקום הרחוק, והשליח יעמוד אצלו בעת הברכה וישמע ויצא חובת הברכה.

אינו בביתו בליל י"ד, ימנה שליח לבדוק, והשליח בודק בליל י"ד בברכה, אבל כל חמירא אומר בעה"ב בעצמו במקום שנמצא אחרי שהשליח בדק החמץ. לא בדק קודם שנסע ולא מינה שליח לבדוק, ימכור החמץ עם הבית לגוי.

מקומות שקשה לבדוק, מוכרם לנכרי. לכתחילה יראה למוכרם במכירה שמוכרים לגוי ביום י"ג ניסן [שבזמן חיוב בדיקת חמץ ליל י"ד יהא המקום שייך לנכרי] (ראה לעיל דיני מכירת י"ג).

בגמרו הבדיקה, צריך לספור הפתיתים לידע בבירור שמצא כל העשרה, וקושרן היטב עם שאר החמץ שמצא, ויצניעם שלא יתפזרו ע"י קטן או עכבר.

ביטול חמץ. מיד כשגמר לבדוק, יבטל כל חמץ שלא מצא בבדיקה, ואומר כל חמירא ג"פ. צריך להבין מה שאומר. אם אינו מבין, חייב לאומרו בלשון שמבין. וטוב שיפרש לב"ב שיבינו פירוש הדברים [ביאורו בלשון הקודש הוא: כל חמץ ושאר שיש ברשותי, שלא ראיתיו ולא ביערתיו ולא ידוע לי, יבטל ויהא הפקר כעפר הארץ (ואסור לסמוך על הביטול שיבטל מחר אחר שריפת חמץ, דעיקר תקנת חז"ל היא הביטול בלילה)].

משמעות הביטול. צריך לבטל בלבו ערך החמץ לגמרי, ויהא בעיניו רק כעפר בעלמא שאינו חשוב כלום ואינו רוצה בקיומו כלל ולא ישתמש בו לעולם גם לאחר הפסח.

כ"ק מרן אדמו"ר מהר"א זי"ע היה חוזר על אמירת כל חמירא בלשון אידיש: אַלע חמץ און זויער טייג וואס איז דא אין מיין רשות, וואס איך האב נישט גיזען, און וואס איך האב נישט אויס געקאמט, און וואס איך ווייס נישט פון דעם, זאל זיין בטל און זאל זיין הפקר, אזוי ווי די שטויב פון דער ערד והוסיף: "און איך זאל מיך גארנישט אהן קערן מיט דעם", ואומר היה"ר הנדפס.

אכילת חמץ אחר בדיקת חמץ. יזהיר לבני הבית לאכול במקום מיוחד, שלא יתפזר החמץ. לא יאכלו על גבי שטיח ולא על שלחן שיש בו חריצים בלא מפה.

אחר כל אכילה ינערו בגדיהם וקיפולי הבגדים, וינערו סביבות הפה והזקן, וירחצו ידיהם, שלא יכניסו בבית שום פירורי חמץ. וינערו המפה ושירי

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחוקקי הדת
פסח תשע"ה

הפירוורים שבכלים במקום הפקר ולא בפח אשפה שבחצירו, אם לא שיבערהו קודם זמן איסורו.

הנותן חמץ לקטן אחר בדיקת חמץ, ישמור עליו שלא ילך אנה ואנה, ואם לא שמרו עליו, כל מקום שהסתובב שם הקטן חייב שוב לבדוקו.

ערב פסח

יום ו' ער"ש, י"ד בו, "ערב פסח".

תענית בכורים. הבכורים מתענים בערב פסח. האב מתענה עבור בנו הבכור עד שיגדל (ראה להלן).

הקזת דם. לא יקז דם וכן שאר פעולות הוצאת דם (רמ"א או"ח תס"ח).

שחרית. משכימים לבהכ"נ כדי שיספיק לגמור סעודתו לפני שעה ד'.

הנוהגים לומר היה"ר שאחרי המשניות שבפרק איזהו מקומן, בער"פ לא יאמר אחר המשנה "התודה ואיל נזיר": יה"ר כאילו הקרבתי תודה.

אין אומרים מזמור לתודה. אין אומרים למנצח יענך, ולא בית יעקב.

בדיקת כיס הטלית. כיס הטלית אם לפעמים מכניס בו חמץ, יזכור לבדוק ולנערו היטב.

אכילת מצה בערב פסח. אסור לאכול מצה אפילו מפוררת ואפי' נפוחה וכפולה כל היום מעלוה"ש, ואפילו לטעום מצה אסור [טוב שיאמר בבוקר: הריני מקבל עלי שלא לאכול מצה כל היום כמו שתקנו חז"ל, לקיים מ"ע "ושמרת לעשות ככל אשר יורוך", ונאמר: "שאל אביך ויגדך זקניך" וגו', ומל"ת לא תסור].

אכילת מצה בער"פ לקטנים. קטן וקטנה המבינים מה שמספרים להם ענין סיפור יציאת מצרים, אסור להאכילם מצה בערב פסח עד הלילה אחרי אמירת ההגדה (שוע"ה תע"א). קטנים שאינם מבינים מותר להאכילם מצה.

אכילת ירקות ופירות בער"פ. נוהגים שאין אוכלים בער"פ כל היום כריין וחסא ומיני הפירות שעושים מהם חרוסת.

אכילת חמץ. מותר לאכול חמץ עד סוף שעה ד' זמנית.

אכילת מצה עשירה. אין לאכול מצה עשירה משעת איסור חמץ ואילך.

סעודת בכורים. *אחרי התפלה נוהגים הבכורים המחוייבים להתענות לסיים מסכת או לשמוע סיום מסכת ולעשות סעודת מצוה. גם מי שלא השתתף בסעודה רק שמע הסיום, אינו חייב להתענות.

*המנהג לאכול בסעודת הבכורים הכבד והקורקבן וביצים שנמצאו בבני מעיים של העופות שהכינו לכבוד יו"ט, שאין אוכלים אותם בימי הפסח [והטעם כדוגמא מה שמובא במג"א (סי' ת"ל) בשם המהרש"ל לאכול קודם הפסח מעט מקמח המצה, שאם יש ח"ו חשש חמץ אפשר לתלות בזה שנאכל קודם החג].

אכילת חמץ בער"פ למי שיש לו כתר וסתימה בשיניים או שיניים מושלתות. יזהר מאכילת חמץ ביחד עם יי"ש, כי חריפות היי"ש מבליעה החמץ כשאוכל (ראה לעיל בדין הרוצה להגעיל שיניים תותבות).

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחזיקי הדת פסח תשע"ה

ניעור הבגדים אחר האכילה. ינער בגדיו אחר האכילה וכן יזהיר לב"ב, וינער המפה במקום הפקר ולא בפח אשפה שבחצירו, אם לא שיבערהו קודם זמן איסורו.

הכנת ס"ת לקרה"ת יום א' פסח. גבאי בהכנ"ס יכין ב' ס"ת לקרה"ת יום א' פסח, ס"ת הא' לקריאת פרשת "ויקרא משה-על צבאתם" (פרשת בא), ס"ת הב' לקריאת מפטייר "ובחודש הראשון" (פרי פינחס), ויעמידם בארון הקודש על הסדר שצריך להוציאם בשעת הוצאת ס"ת שלא יצטרך להעביר על המצוות.

חו"ל. יכין עוד ס"ת לקרה"ת יו"ט שני פרשת "וידבר וגו' שור או כשב" (אמור). **הכנת פתקאות "ותן ברכה".** גבאי בהכנ"ס יכין פתקאות שכתוב עליהם "ותן ברכה" לחלקם בבהכנ"ס להזכיר לציבור במוציאו"ט לומר ותן ברכה (ראה תפ"ח שעה"צ ס"ק י"ב).

סוף זמן אכילת חמץ:

י-ם: 10.06, ת"א וב"ב: 10.08, חיפה: 10.06, אשדוד: 10.08, בית שמש: 10.07, קרית גת, 10.08.

בשעה החמישית, היינו מסוף זמן אכילת חמץ עד סוף זמן שריפת חמץ המובא להלן, החמץ אסור באכילה ומותר בהנאה.

אחרי אכילת חמץ לפני סוף זמן אכילת חמץ, ישטוף פיו וינקר היטב בין שיניו וחורי שיניו, שלא ישארו בפיו פירורי חמץ הנדבקים בשעת האכילה.

הגעלת שן מושלת שא"א להסירה מהפה, או כתר וסתימה. יש נוהגים שלאחר ששטף וניקה היטב שיניו, מכניס בפיו מים חמים ביותר שאפשר לסבול, ושוטף בזה שיניו התותבות והכתרים והסתימות להגעילם בכך (שינים תותבות שאפשר להסירם - עי' לעיל). ונכון שעשירים וארבע שעות מקודם לא יאכל חמץ חם וחמץ חריף.

ניעור ובדיקת הכיסים והתיקים. ינער ויבדוק עוד הפעם כיסי בגדיו שלבשם בעת האכילה אחר בדיקת חמץ, וכן התיקים שהשתמש בהם חמץ אחרי בדיקת החמץ.

כלי חמץ מצניען כשהם נקיים וסוגרם במפתח, ויצניע המפתח או יעשה היכר אחר (ולא די בזה שמניחן במקום גבוה). התנור והמיקרוגל לאחר ניקוים יכסם.

פח אשפה. ינקהו היטב ויזהר שלא יזרוק חמץ לתוך פח האשפה שלו ואף לפח שעומד ברשותו אף שהוא אינו שלו, כיון דהחמץ נשאר ברשותו.

יש לו חמץ בפח האשפה השייכת לו, יבערהו או יפגמהו על ידי נפט וכדומה, או שיפקיר הפח בפני ג' אנשים.

בודק המצות מחשש כפולות ונפוחות קודם זמן שריפת חמץ, נמצא כפולה או נפוחה, צריך להסיר מסביב לכפולה או לנפוחה שיעור כדי נטילה והוא כשיעור אגודל (י"א שהוא 2.4 ס"מ וי"א 2 ס"מ), וצריך לשרפה קודם זמן איסורה.

דיני הפרשת חלה מהמצות, ראה להלן אחר אפיית המצות בערב פסח.

**נתיבות
הכשרות**
בד"ץ מחוקי הדת
פסח תשע"ה

שריפת חמץ וביטול החמץ

הגיע זמן איסור אכילת חמץ אסור לעשות שום מלאכה עד שישרוף ויבטל החמץ.

שורף החמץ ואחר-כך מבטל החמץ. ויזהר מאוד לא לאחר שריפת החמץ עד סמוך לסוף זמן איסורו, כדי שהביטול, דהיינו אמירת כל חמירא שאומרים אחר שריפת חמץ, יהיה קודם זמן איסורו שהוא סוף שעה חמישית, כי בהגיע זמן איסור חמץ אינו מועיל הביטול, ועלול ח"ו לעבור על לאו דבל יראה ובל ימצא. ולכן הרואה שהשעה מאוחרת, וכשישרוף החמץ יעבור הזמן ולא יספיק לומר כל חמירא קודם שעה חמישית, יאמר כל חמירא קודם השריפה.

*המנהג לשרוף הנוצה והנר שבדקו בו את החמץ, וכן הכף של עץ, ביחד עם החמץ שמצא בבדיקה אמש.

לא ישפוך נפט על החמץ אלא מסביבו, כדי שלא יפסל החמץ מאכילת כלב קודם שישרפנו ולא יקיים בזה מצות שריפת חמץ. יראה שהחמץ ישרף כולו מבפנים ומבחוץ.

כוונה בשעת שריפת וביטול החמץ. יכוין לקיים בזה מצות עשה מן התורה "להשבית החמץ בי"ד ניסן", שנאמר: אך ביום הראשון תשביתו שאור מבתים. ויכוין בשרפתו לבער העשר כתרין דמסאבותא שהם הקליפות, ולהוציא ניצוצי הקדושה מתוכם ולהבה תלהט רשעים (סידור ר"ש), ויהרהר בתשובה ויפשפש במעשיו ויחשוב ככה יבער היצה"ר.

*המנהג לשרוף הלולב וההושענות והפתילות של נרות חנוכה בשעת שריפת חמץ.

ביטול החמץ. אחרי שריפת החמץ לפני סוף זמן שריפת חמץ מבטל החמץ ואומר ג"פ: כל חמירא, לבטל כל החמץ, שראה ושלא ראה, שביער ושלא ביער, ואומר היה"ר.

הנוסח של כל חמירא חייב לומר בלשון שמבין ובכוונת הלב, ואם אינו יודע מה שאומר, אינו מועיל הביטול. וטוב שיפרש לבני ביתו שיבינו פירוש הדברים [ביאורו בלשון הקודש: כל חמץ ושאור שיש ברשותי שראיתיו ושלא ראיתיו שבערתיו ושלא בערתיו יבטל ויהא הפקר כעפר הארץ].

כ"ק מרן אדמו"ר מהר"א זי"ע היה חוזר בשעת שריפת חמץ על אמירת כל חמירא בלשון אידיש: אַלע חַמֶץ און זויַער טייג וואס איז דא אין מיין רשות, וואס איף האב גיזען און וואס איף האב נישט גיזען, וואס איף האב אויס געראמט און וואס איף האב נישט אויס געראמט, זאל זיין פֿטל, און זאל זיין הפֿקר, אַזוי ווי די שטויב פון דער ערד. והוסיף: "און איף זאל מיף גאַרנישט אָהן קערן מיט דעם". און אַפֿלו וואס איז נאָך נישט קיין חַמֶץ נאָר עס וועט שפֿעטער חַמֶץ זיין בין איף אויף מבטל, און עס זאל זיך גאַרנישט אָהן קערן מיט מיר.

ראוי שכל אחד יאמר כל חמירא, גם בן או בת הסמוכים על שולחן אביהם שאין להם רשות משלהם, וגם מי שדר בבית אחרים ואין לו רשות בפני עצמו. חמץ הנמצא במדינה אחרת, אם זמן איסור חמץ במקום שבעל החמץ נמצא, מוקדם מזמן איסור חמץ במקום שהחמץ נמצא, יבטל החמץ כפי הזמן שבעל

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחזיקי הדת
פסח תשע"ה

החמץ נמצא [לחומרא כהסוברים שזמן איסור חמץ תלוי לפי המקום שבעל החמץ נמצא]. ואם זמן איסור חמץ במקום שהחמץ נמצא מוקדם מזמן איסור חמץ במקום שבעל החמץ נמצא, יבטל החמץ לפי זמן איסור מקום שהחמץ נמצא [לחומרא כהסוברים שזמן איסור חמץ תלוי לפי זמן שבו נמצא החמץ].

סוף הזמן למכירה ולשריפה ולביטול החמץ:

י-ם: 11.24; ת"א וב"ב: 11.26; חיפה: 11.25; אשדוד: 11.27; בית שמש: 11.25; קרית גת: 11.26.

אחרי שעה זו אינו מועיל הביטול ואינו יכול למכור לגוי, ונאסר בהנאה כל חמץ שברשות יהודי שלא נמכר לעכו"ם ולא נתבטל ע"י בעלי.

שכח למכור חמצו עד סוף זמן שריפת חמץ, יעשה שאלת חכם כיצד לנהוג, כדי שלא ישל באיסור בל יראה ובל ימצא.

הדר בבית משותף ויש להם חדר או פח אשפה משותף וחושש שיניחו שם חמץ, יפקיר חלקו בחדר או בפח האשפה בפני ג' אנשים, או יגמור בדעתו שאינו רוצה לזכות בחמץ שיפול לתוכו.

מצא חמץ ברשותו, מבערו בשריפה.

מצא חמץ ביו"ט, כופה עליו כלי ושורפו במוצאי יו"ט.

אין מגעילים כלי חמץ אחר זמן איסור חמץ.

איסור עשיית מלאכה בער"פ. אחר חצות אסור לעשות כל מלאכה שאסור לעשותה בחוה"מ, ויש נוהגים לא לעשות מלאכה כל היום ער"פ אפי' קודם חצות. מלאכה שהיא מעשה הדייט מותר לעשותה לצורך המועד.

מצות גילוח שערות ראשו לכבוד שבת ויו"ט. אם שערות ראשו גדולות, דהיינו שבתוך החג יתמלאו להם שלושים יום, מצוה לגלחם (שעה"צ תקל"א סק"א).

יזהר להסתפר דוקא לפני חצות היום, דאחר חצות מותר רק ע"י עכו"ם (מ"ב תס"ח סק"ה), ועפ"י קבלה אסור להסתפר ע"י עכו"ם.

כוונת המסתפר. יסתפר ע"י ישראל דוקא, ויאמר לו שיזהר שלא יגלח לו פיאות הראש והזקן, ויכוין: הריני בא לקיים המצוה לגלח שערות ראשי לכבוד יו"ט כתקנת חז"ל, ולקיים ב' פעמים מצות ל"ת שבתורה: "לא לגלח פיאות הראש" שנאמר: לא תקיפו פאת ראשכם, וחמשה פעמים מצות ל"ת שבתורה: "לא לגלח פאות הזקן" שנאמר: ולא תשחית את פאת זקנך, ומצות ל"ת מה"ת ובחקותיהם לא תלכו, ומצות ל"ת מה"ת לא ילבש.

מצות נטילת צפרניים לכבוד שבת ויו"ט. מצוה ליטול הצפרניים לכבוד יו"ט, וטוב ליטול צפרני רגליו לפני ערב יו"ט, כדי שלא יטול צפרני היד והרגל ביום אחד. הלילה שייך ליום שלאחריו (אא"ת סי' ר"ס), אמנם אם לא נטל אותם אפשר ליטול צפרני ידיו ורגליו ביום אחד לצורך הטבילה לכבוד יו"ט (עי' מט"א סי' תרכ"ה, ליקוטי מהרי"ח ערב שבועות), ויכוין: הריני בא לקיים המצוה ליטול הצפרניים לכבוד יו"ט.

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחזיקי הדת
פסח תשע"ה

לכתחילה יטול צפרניו דוקא לפני חצות היום, שכח מותר ליטלן אחר חצות.
צחצוח נעלים. לכתחילה יצחצח לפני חצות.

סדר טבילה במקוה לכבוד יום טוב

רחיצה וטבילה ולבישת בגדים לכבוד שבת ויו"ט. מצוה לרחוץ כל גופו ולחוץ
ראשו בחמין וחייב לטבול לכבוד יו"ט כדי לטהר עצמו ברגל.
המנהג לרחוץ ולטבול לכבוד החג הקדוש וללבוש בגדי יו"ט קודם אפיית
המצות מצוה שהיא במקום הקרבת קרבן פסח. וטוב שיטבול אחרי שעה
חמישית.

כוונת הטבילה. יכוין בשעת הטבילה שהוא טובל לכבוד הרגל ולהמשיך עליו
קדושת היום בשמחה וטוב לב (מט"א תרכ"ה סי"ד).

לפני כניסתו למקוה יאמר:

לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה, בדחילו ורחימו, ליחד שם י"ה בו"ה
ביחודא שלים, על ידי ההוא טמיר ונעלם, בשם כל ישראל, הריני מוכן ומזומן
לטהר גופי במקוה מים לכבוד השבת והרגל, ויהי נועם ד' אלקינו עלינו, ומעשה
ידינו כוננה עלינו, ומעשה ידינו כוננהו. יהי רצון מלפניך, יי אלקינו ואלקי
אבותינו, כשם שאני מטהר את גופי במקוה מים אלו, כן יי אלקינו, תטהר את
נפשי רוחי ונשמתי במי רחמיך היוצאים מן הנהר היוצא מעדן להשקות את
הגן, ובהם תדיח כתמינו, ותאציל עלינו שפע משני שמותיך הוי"ה ואהי"ה
במילוי יודין, כזה (יכוין יו"ד ה"י וי"ו ה"י מספר ע"ב. אל"ף ה"י יו"ד ה"י מספר
קס"א), שעולה רגל, שנהיה טהורים בבחינת נפשנו לפני כסא כבודך, ונוכל לקבל
עלינו שפע יום הקדוש הזה, חג הפסח, ואל יעכב חטא ועון את תשובתנו
לפניך, בזכות השמות היוצאים מפסוק ויקרא אלקים ליבשה ארץ ולמקוה
המים קרא ימים, שסגולתן להעביר כתם חטא ופשע ורשע, ולהוסיף קדושה
בנפשות הצדיקים, ונאמר: מקוה ישראל (יהו"ה) מושיעו בעת צרה, ונאמר:
זרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם, מכל טומאותיכם ומכל גילוליכם אטהר
אתכם, אמן סלה.

בטבילה ראשונה יכוין או יאמר: הריני טובל לאעברא הזוהמא מעלי.

בטבילה שניה יכוין או יאמר: הריני טובל לאעברא לבושין דחול.

בטבילה שלישית יכוין או יאמר: הריני טובל לקבל קדושת שבת והרגל.

ביציאתו מן המקוה יאמר:

והיה הנשאר בציון והנותר בירושלים קדוש יאמר לו, כל הכתוב לחיים
בירושלים. אם רחץ יי את צואת בנות ציון, ואת דמי ירושלים ידיח מקרבה,
ברוח משפט וברוח בער. אמר רבי עקיבא, אשריכם ישראל, לפני מי אתם
מטהרין, ומי מטהר אתכם, אביכם שבשמים, שנאמר, וזרקתי עליכם מים
טהורים וטהרתם. ואומר, מקוה ישראל יי, מה מקוה מטהר את הטמאים אף
הקדוש ברוך הוא מטהר את ישראל. פוסע לאחוריו, כיוצא מבית הכנסת.

לבישת בגדי יום טוב

כשלוש חלק המיוחד ליום טוב יאמר פסוק זה:

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחזיקי הדת פסח תשע"ה

כל כלי יוצר עליך לא יצלח, וכל לשון תקום אתך למשפט תרשיעי, זאת נחלת עבדי ד' וצדקתם, מאתי נאום ד'.

ילבש מלבושיו הנקיים והמכובדים, כדי לקבל שמחת הרגל בשמחה ובששון (ש"ה, מחזור כל בו).

בגדי יו"ט יהיו יותר נאים וחשובים משל שבת (תקכ"ט ס"א). ולאחר הטבילה ילבש בגדי יו"ט, וטוב לומר בשעת לבישה: הנני לובש בגדי יו"ט לכבוד שבת ויו"ט (מט"א תרכ"ה ס"ב), ויכוין לקיים מצות: מקרא קודש: קדשהו בכסות נקיה. **חידוש בגדים להנעשה בר-מצוה בימי הספירה**. נער שיום הבר מצוה שלו הוא בימי הספירה, נכון שילבש בגדי שבת החדשים לכבוד יו"ט לחדשם לפני ימי הספירה.

זמן חצות היום:

י-ם: 12.42; ת"א וב"ב: 12.44; חיפה: 12.43; אשדוד: 12.45; בית שמש: 12.43; קרית גת: 12.44.

אפית מצות מצוה בער"פ

אחרי חצות אופים מצות מצוה.

שמירה לשם מצות מצוה. כל העוסק באפית מצות צריך לכוין "לשמרה מחימוץ לשם מצות מצוה" [לשם המצות שיצאו בהם מצות עשה של אכילת מצה]. לכתחילה צריך שכל העוסק באפיית המצות בכל עסק שהוא, שבתחילת התעסקותו יאמר בפה מלא: כל מה שאעשה היום בעסק המצות ובשמירתה מחימוץ יהי לשם מצות מצוה. בדיעבד די במחשבה. המפסיק באמצע ושוב מתחיל, לכתחילה יאמר שוב: לשם מצות מצוה. מצה שלא נאפתה לשם מצות מצוה, אין יוצאין בה ידי חובת מצות מצה בליל הסדר.

אמירת "פירורים יהיו הפקר". בעת הלישה יאמר בעל המאפיה, ובחבורות יאמר הגבאי ראש החבורה: פרווין יהיו הפקר (ולא פירורים הפקר), וכן בצק הנדבק בכלים יהיה הפקר.

יזהר שבמקום רחיצת הידים והקערות, ירדו מיד המים שבהם פירורי העיסה, ולא יתקבצו במקום אחד.

מנהג רבוה"ק באפיית המצות מצוה, לרחוץ הידים אחרי העריכה של כל שלוש עיסות "מייירעס", אם לא כשהעיסה רכה ונדבקת בידים.

אמירת הלל. *בשעת האפיה אומרים הלל שלם בלא ברכה [זכר לאמירת הלל שהיו אומרים בשעת הקרבת הקרבן פסח]. אם גמרו את ההלל, חוזרים לומר פעם שנית ושלישית.

סימני הג' מצות. מנהג רבותינו הק' לסמן שלוש מצות שלוש פעמים בסימנים שונים להיכר, ולפי סימנים הללו סידרו על הקערה השלוש מצות, כמובא ברמ"א (ס' תע"ה). [הסימנים הם באופן זה: שלוש מצות של העיסה ראשונה סימנו בחתך בסכין, מצה הא' חתך אחד, הב' שני חתכים והג' שלושה חתכים. שלוש מצות מהעיסה השניה, סימנו ב"קניפ" ביד. ושלוש מצות מהעיסה

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחוקקי הדת
פסח תשע"ה

שלישית, סימנו בניקובים ע"י חתיכת עץ חד שהוכנה לכך. וסימנך: "שקל" ש'ניט, ק'ניפ, ל'ארך].

שלחן הרעדליך. צריך במיוחד לזוהר ולהזהיר שלא ישהה שם מצה, מכיון שהעיסה כבר אחר ההתעסקות וקרוב לחום התנור. וצריך להזהיר להמושיט, שיקח מיד מה שמוכן על השלחן, ולא ימתין שיהי' כמה ביחד.

המסיר הכפולות והנפוחות במאפי', יזהר להסיר סביבות הכפולה כשיעור אגודל, שאם לוקח פחות מכשיל לקונה שאינו יודע מקום הכפולה.

הפרשת חלה. יזכור מיד להפריש חלה מהמצות מצוה (דיני הפרשת חלה - ראה להלן), כדי שלא ישכח להפריש חלה קודם כניסת החג.

תשלום מחיר המצות. ישתדל לפרוע מעות מחיר המצות מצוה למוכר דוקא לפני הפסח, שלכל הדעות יהא שלו בקנין דאורייתא.

האופים מצות בחבורה נכון שלא יקפיד אחד על חברו, דהיינו אם האחד עובד עבודה קשה יותר ומתאמץ יותר מחבירו, וכל אחד יאמר שהוא מוחל לכל אחד, שלא יהיה ח"ו חשש מצה גזולה שאין יוצא בה חובת מצות אכילת מצה.

אחר האפיה, יכבד מקומות האפיה וינקה כל הכלים, וכל אחד ינקה בגדיו שלבש בעת האפיה. מצא עיסה יבערנו ונכון לשורפו.

מקום הנחת המצות מצוה כשמביאם לביתו. מנהג רבוה"ק כשהביאו המצות מַצָּה מהתנור לבית, הניחום על המטה, זכר לקרבן פסח שקשרו בכרעי המטה (ראה משניות כלים פי"ט מ"ב).

דיני הפרשת חלה

מצה שלא הופרשה חלה ממנה, אין יוצאים בה מצות אכילת מצה, והיא מוקצה ואסורה בטלטול בשבת או יו"ט.

הקונה מצות יברר אצל המוכר אם הופרש חלה. נסתפק אם הופרש, יפריש חלה בלא ברכה.

שיעור עיסה החייבת בהפרשת חלה עם ברכה. עיסה הנלווה מ-1.670 ק"ג קמח וי"א 2.250 ק"ג חייב להפריש ממנה חלה בברכה, ועיסה מ-1.200 ק"ג קמח יפריש חלה בלא ברכה.

חבילה שמשקל המצות שבתוכה יש בהם שיעור, חייבת בהפרשת חלה בברכה (אף שמדינא אסור ללוש עיסה הגדולה כשיעור חלה), כי החבילה מצרפת המצות שבתוכה לשיעור חלה.

קנה מצות פחות מכשיעור, יפריש חלה בלא ברכה, כיון שאפשר שהיה להם צירוף סל במאפי' ע"י נשיכת ב' מיירעס או על העגלה שמקררים המצות.

המפריש חלה מחבילה אחת על כמה חבילות שיש שיעור בכל חבילה בפני עצמה, צריך בעת ההפרשה לפתוח כל חבילה, והחבילות יהיו נוגעות זו בזו. וי"א שיעשה גם צירוף סל.

חבילה שיש בה שיעור וחבילה פחות מכשיעור, טוב שיצרפם בסל אחד ויפריש חלה גם על החבילה שהיא פחות מכשיעור (כי י"א שבלא צירוף סל

**נתיבות
הכשרות**

ביד"ץ מחזיקי הדת
פסח תשע"ה

אינה נפטרת, ועלולה להתחייב בחלה כשתצטרף לחבילה שני של פחות מכשיעור וביחד יהא כשיעור).

ב' חבילות מצה שכל אחת פחות מכשיעור, יצרפם יחד ע"י שישימם לתוך כלי או לתוך סדין אחד וכסם מלמעלה ומלמטה ומהצדדים, ויפריש בברכה.

ב' חבילות שכ"א פחות מכשיעור ואין מקפיד על עירובם והפריש מכ"א בלא ברכה, אם נתנם אח"כ לכלי אחד מחוייב להפריש בברכה [דהפרשתם כשהם פחותים מהשיעור אינה פוטרת].

מצה שמורה פחות מכשיעור ומצה שאינה שמורה פחות מכשיעור, וכן מצות מהודרות יותר כגון תנור ראשון או מצות מתוך ח"י רגעים, וכן מצות מער"פ עם שאר מצות, שמקפיד עליהם שלא יתערבו, אף שמצרפן, אין מצטרפין יחד להיות כשיעור, שהם כב' מינים.

ב' חבילות מב' אנשים שכל אחת פחות מכשיעור, לא מהני צירוף כלי לצרפן, מלבד באינם מקפידים זע"ז בעירובם.

המפריש חלה ממצות, יכוין בפירוש שאינו מפריש רק על המצות שלפניו (כיון די"א דמה שהוא מפריש מהני על כל העיסה, ואפשר שמאותה עיסה הגיעה מצה גם לאחרים ויתכן שיפריש האחר מהפטור על החיוב).

חתיכת המצה שמפרישה לחלה תהי' תוך הסל קודם ההפרשה, כדי שתתחייב בחלה [דאל"כ הו"ל מפריש מן הפטור על החיוב], ולא תהי' כפולה או נפוחה (יוסף דעת סי' שכ"ה) או שרופה [מלבד כשנשאר בלא זה קצת מצה שראוי לאכלה].

סדר ההפרשה. נוטל כזית מצה ביד ימינו, וי"א מצה שלימה, ויברך: אקב"ו להפריש חלה, ויאמר על המצה שאוחז: הרי זו חלה, ולכתחילה צריך לברך בעמידה (פ"ת יו"ד תכ"ח סק"ב).

כשמפריש חלה בבית, נכון שאשתו תפריש החלה, שמצוה זאת שייכת לבעלת הבית.

אחרי ההפרשה. יזהר שלא יפלו חזרה לתוך קופסת המצות חתיכה או פירורים מהמצה שהפריש לחלה, ויצניעה תיכף שלא תתערב.

נתערבה המצה שהפריש לחלה עם שאר המצות, יעשה שאלת חכם.

שריפת החלה. החלה שהפריש צריך לשורפה [ולא ישרפה על התנור או על הגז], ובאי אפשר לשורפה, יעטפה בניילון ויקשרה ויניחה באשפה.

שכח להפריש חלה, נזכר בערב שבת או יו"ט סמוך לערב והמצות אינן לפניו, וכשיגיעו המצות לידו יהיה שבת או יו"ט, יחשוב בדעתו לעשות המצה האחרונה שבחבילה לחלה, ויברך: אקב"ו להפריש חלה, ויאמר: המצה האחרונה שבחבילה הרי היא חלה (ולא יאמר הראשונה דלא יוכל לטלטלה להסירה דהיא מוקצה).

נזכר בין השמשות, אם אין לו מצות אחרות או שצריך המצה לחם משנה, מותר להפריש חלה משך זמן בין השמשות.

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחוקקי הדת
פסח תשע"ה

נזכר בשבת או ביו"ט, אסור להפריש חלה בשבת או ביו"ט, ודינו, שבאר"י אסור לאכול מהמצות [ויעשה שאלת חכם], (יש מקומות שהרב מפריש חלה עבור אלה שישכחו להפריש חלה ולא יפרשו).

בחול מותר בשבת או ביו"ט לאכול מצה שלא הופרש חלה ממנה ולשייר מכל מצה קצת, ובמוצ"ש או במוצו"ט יצרף הכל בכלי אחד ויפריש חתיכה אחת על הכל.

אין לו מצות אחרות ואין לו ממני לבקש, בשעת הדחק י"א שאפשר ליתן כמה מצות מתנה לקטן מופלא הסמוך לאיש שהוא בן י"ב שנה ויום א', או קטנה בת י"א ויו"א, והם יפרישו על המצות שקיבלו במתנה ושאר המצות.

הפריש חלה בשבת או ביו"ט, בשוגג מותר לו לאכול המצות בשבת או ביו"ט, במזיד אסור לאוכלם עד מוצ"ש או מוצו"ט (של"ט ס"ד ומ"ב ס"ק פ"ו).

הכנות לחג

הפרשת חלה. יזכור להפריש חלה מהמצות [ובפרט השנה שהיא שנת "ביעור מעשרות" שהוא כולל חיוב הפרשת חלה ולבערה, וזמן הביעור הוא לכתחילה בער"פ (ראה לקמן ערב שביעי של פסח דיני ביעור מעשרות), ולכן צריך להפריש חלה (אף שאין אוכל ממצה זו ביום א' פסח) ולבערה מיד ולא ישהנה].

בדיקת המצות מחשש כפולות ונפוחות. מצא כפולה או נפוחה, צריך להסירה וגם מסביב לכפולה או לנפוחה שיעור כדי נטילה והוא כשיעור אגודל (י"א שהוא 2.4 ס"מ וי"א 2 ס"מ).

הפרשת תרומות ומעשרות מכל מצרכי הפסח, וכן יזכור להפריש תרו"מ מהמרור (חסא, כריין).

ביעור המעשרות. לכתחילה צריך לקיים מצות ביעור מעשרות לפני יום א' פסח, ולכן הזמן לבער המעשרות הוא היום יום ו' ערב שבת ער"פ (הלכות ביעור - ראה להלן ערב שביעי של פסח). אם שכח לבער בערב פסח, ראה להלן.

חתך בסכין דבר חריף, כגון: כריין, לימון, בצל וכדו' לפני שהפריש ממנו תרו"מ, נבלע איסור טבל תוך הסכין מחריפות הכריין או הלימון ודוחק הסכין, לכן כשמפריש תרו"מ מהכריין או מהלימון יכוין שיעלה גם על טעם איסור טבל הנבלע בסכין.

זהר שלא יחתוך דבר חריף, כגון: כריין, לימון, בצל וכדו' בסכין חמץ, שאם חתכו בסכין חמץ אסור לאכול כולו בפסח.

פתיחת חבילות ושקיות סגורות, ופתיחת בקבוקי יין, ופתיחת פחי ובקבוקי שמן זית וכדומה.

מסננת. יזכור לתלות לפני שבת ויו"ט מסננת או חתיכת בד לסנן המים על כל ברזי המים שמשתמשים בהם לצורך שתיה ובישול והדחת כלי אכילה לכבוד החג [וטוב שגם בשאר ברזי הבית יתלה מסננת דלפעמים שוטפים שם הפה].

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחוזיקי הדת
פסח תשע"ה

קנה הגדה או מחזור חדש, יבדוק אותו לפני שבת ויו"ט שלא יהיו בו דפין מדובקים, דבשבת ויו"ט אסור לפותחם. דפים שנדבקו בעת הכריכה מותר לפותחם, לבד כשנדבק במקום האותיות דאסור לפותחם משום מחיקה.

הכנות לליל הסדר

הזמנת אורח. מצוה להזמין אורח עני לחג ובפרט לחג הפסח שאומר כל דכפין (שעה"צ ת"פ ס"ק י"ב בשם הזוה"ק), וגם שיוכל לברך בזימון ולומר הלל בשלשה.

צרכי הסדר. כל מה שאפשר כדאי שיכין מבעוד יום, שיוכל בלילה מיד בבואו מבהכנ"ס להתחיל עריכת הסדר.

הכנת השלחן. השלחן נכון שיהא של ד' רגלים. ויכין שלחנו מבעוד יום אם אפשר, שיוכל להתחיל עשיית הסדר בלילה מיד בבואו מבית הכנסת, ויסדר שלחנו יפה בכלים נאים כפי יכלתו. *הקערה מסדרין בלילה.

הכנת הסיבה. יכין מבעוד יום מקום מושבו שישב בהסיבה דרך חירות ולא בצורה שיצטער מחמת שאינו רגיל בכך כל השנה. *המנהג להכין להסיבה מטה מוצעת עם כרים.

הכנת הפמוטים, הנרות והפתילות. הבעל יכין נרות ארוכים ופתילות שידלקו עד לאחר גמר עשיית הסדר וידביק הנרות בפמוטים ויהבהב הנרות והפתילות לצורך הדלה"נ לכבוד שבת ויו"ט. *יו"ט שחל בשבת מדליקין נרות שמן זית.

חול'ל. יכין מערב יו"ט נרות (ופתילות למדליקין נרות משמן זית לכבוד יו"ט) ליו"ט שני וידביקים בפמוטים, כי אסור להדביקם ביו"ט.

הכנת פתילות מערב שבת ויו"ט לשבת אחרון של פסח. יכין פתילות לשבת אחרון של פסח [ולשביעי של פסח למדליקין נרות משמן זית לכבוד יו"ט] בערב יו"ט, כי יש אומרים שאסור לעשות פתילות בחוה"מ (תקמ"א מ"ב סק"ג).

הכנת היין. יכין יין לשתי הארבע כוסות, מצוה לברור יין טוב וערב שתהי' שת"י עריבה.

מצוה לחזר אחר יין אדום (זכר לדם שהי' פרעה שוחט תינוקות ורוחץ בדמם וזכר למכת דם), אם אין הלבן משובח ממנו.

יין לבן. יש לו יין לבן ורוצה להאדימו על ידי שיערב בו יין אדום, נכון שיערב בערב שבת ויו"ט.

שכח לערב מערב שבת ויו"ט יערבו בליל שבת ויו"ט ע"י שימזוג תחילה היין האדום ואחר כך ימזוג בתוכו היין הלבן.

מיץ ענבים. קשה לו לשותות יין יכין מיץ ענבים, ולכתחילה יהא מיץ ענבים אדום [ונכון שיהא לפחות שלישי יין ושני שלישי מיץ ענבים].

יין משנת השביעית לד' כוסות. לכוס שני אין לקחת מיין שיש בו קדושת שביעית, כיון שאין להטיף ממנו בשעת אמירת העשר מכות, לשאר הג' כוסות אפשר לקחת מיין שביעית, אמנם היין שנשפך לצלחת שמתחת הכוס ישתה או יחזיר לבקבוק.

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחזיקי הדת
פסח תשע"ה

בקבוקי היין שבנדרוול עם אותיות מודבק עליהם, יפתחם בערב שבת ויו"ט. שכח לפתחן, יפתחם בליל שבת ויו"ט במתינות באופן שלא יקרע האותיות או בין האותיות של תיבה (מלה) שלימה.

בקבוקים שהמכסה מתפרק עם פתיחתו, יפתחם בערב שבת ויו"ט. שכח לפתחן, יפתחם בליל שבת ויו"ט באופן שלא יהיו עוד ראויים לשימוש, כגון שיעשה חור בתוך הפקק לפני פתיחתו.

יזהר שהיין לא יהא מגולה, אפילו שעה מועטת (רע"ב ס"א, מ"ב סק"ג).

הכנת הכוסות. יכין לכל המסובין כוסות יפים לקידוש, ואם ידו משגת יהיו של כסף, ויהי" כוס שלם בלי פגם, וגדול המחזיק שיעור רביעית.

שיעור כוס רביעית, י"א 150 גרם (וסימנך "כוס הגון" בגימ' 150) וי"א 86 גרם (וסימנך "כוס" בגימ' 86). *המנהג כשיעור הגדול.

השותה פחות מרוב רביעית, לא יצא ידי חובתו וצריך לחזור ולשתות לכל הפחות רוב רביעית תוך שיעור כדי אכילת פרס.

אינו רוצה לשתות יותר מרביעית או רוב רביעית, לא יקח לכתחילה כוס גדול המחזיק יותר מרביעית, כי י"א שצריך לשתות רוב הכוס אפילו מחזיק כמה רביעיות.

כוס חד-פעמי, לכתחילה לא יקחנו למצות קידוש וד' כוסות.

ד' כוסות לקטנים. קטן וקטנה שהגיעו לחינוך, מצוה ליתן לכל אחד כוס המחזיק רביעית (תע"ב סט"ו).

גיל הגיעו לחינוך. להח"י כבן ה' ו', ובספר עולת שבת כתב כבן ו' ז', ובשו"ע הרב כתב דתלוי לפי הבנת הקטן, דהיינו כשיודע מענין קדושת יו"ט, ראוי לחנכו לשמוע הקידוש שנאמר על כוס ראשון, ואם יש בו דעת להבין סיפור יציאת מצרים באמירת הגדה, ראוי לחנכו לשמוע ההגדה שאומרים על כוס שני, וכן חייב לחנכם בברכת המזון שאומרים על כוס שלישי, גמר הלל והלל הגדול ונשמת שאומרים על כוס רביעי.

קטן וקטנה שלא הגיעו לחינוך. המנהג ליתן כוס קטן גם לקטן וקטנה שלא הגיעו לחינוך כדי שישאלו (ח"י תע"א ס"ק כ"ז).

כוס של אליהו. יכין כוס מיוחד ל"כוס של אליהו".

הכנת המצות מצוה. יזכור לפתוח חבילות המצה בערב שבת ויו"ט ולהפריש מהם חלה. שכח להפריש חלה, ראה לעיל דיני הפרשת חלה.

יכין ג' מצות שלימות לעריכת הסדר, וראוי לבחור המצות המובחרות ביותר בגדלותן בשלימותן ובמראיתן משום חיבוב מצוה. וטוב שיכין ג' מצות שלימות לכל אחד מהמסובים שהוא למעלה מ"ג שנה. בנוסף לכך יכין עוד מצות שמורה לכל המסובין ד' כזיתים, א. למצות אכילת כזית מצה, ב. למצות אכילת כורך, ג-ד. ב' כזיתים למצות אכילת אפיקומן.

קשה לו אכילת המצה, יכין מצות דקות שיוכל לאכול כזית תוך שיעור זמן כדי אכילת פרס, כי אחרת לא יצא יד"ח.

נתיבות הכשרות

ביד"ץ מחוזיקי הדת פסח תשע"ה

כשר לפסח

זקן או חולה שאינו יכול לאכול כזית מצה תוך שיעור כדי אכילת פרס כמו שהן, מותר לטחון המצות דק דק כקמח ולאכלם כך, ויטחנם ויכינם בערב שבת ויו"ט.

שכח לטחנם בערב שבת יו"ט, ידיכם בשבת בידינו או בכלי שאינו מיוחד לדיכה.

הכנת הכרפס. יכין מבערב שבת ויו"ט לצורך אכילת כרפס *תפוא"א מבושלים ועלי פטריזילי ויבדקם היטב מתולעים. שכח לבדוק ואין לו תפוא"א מבושלים, ראה להלן בבדיקת החסא.

הכנת מרור. *יכין לצורך מצות אכילת מרור חסא (סאלאט) וכריין מרוסק, שיעור שתי כזיתים לכל המסובין, א'. למצות מרור, ב'. למצות כורך.

בדיקת החסא. יזהר לבדוק היטב החסא (סאלאט) מתולעים, כי מצוי תולעים קטנים שאינם ניכרים לחלושי עין, כיון שהתולעת צבעו כצבע העליון, ויסיר נקודות השחורות והכהות. מי שאינו בקי בבדיקת עלי החסא, יקח רק הקלח (חלק היוצא חוץ לקרקע) שעליו אפשר להבחין התולעים יותר בניקל.

אופן בדיקת החסא. יפרק כל עלה מהקלח וישר הקיפולים והחריצין, וישטוף אותו תחת זרם מים מהברז וישפשפנו בידינו, אח"כ יבדוק כל עלה ג' פעמים מול אור השמש או אור החשמל.

חסלט. כיום שישנם ירקות ללא תולעים הנקרא "חסלט" וכדו', נכון ביותר לקחת למצות מרור מגידולים אלו, וישטפם היטב בערב שבת ויו"ט בזרם מים מלכלוך ומזבובים וכדומה, ויבדקם אם לא נשאר זבוב דבוק בהם.

שטיפת החסא. לא ישטוף החסא עם מים חמים, מכיון שעירוי מבשל כדי קליפה, ולכן יזהר שלא יפתח ברז מים החמים על החסא, וכ"ש שלא ישים החסא במים רותחים או בדבר חריף (חומץ וכדומה) אפילו זמן מועט. ולא יהא כבוש במים צוננים כ"ד שעות רצופות. ויזהר שבתוך הניילון לא יהא מים מחשש כבוש.

אחרי בדיקת החסא, יניחו במקום קר ולח (במקרר) או במפה רטובה, כי אם יניחו במקום יבש יהא כמוש, וכמוש כשר רק בדיעבד (תע"ג מ"ב סקל"ז).

שכח לבדוק החסה (או הכרפס) בערב שבת ויו"ט, יבדקו במתינות בליל שבת ויו"ט כמה פעמים, כשמחזיק העלה כנגד אור החשמל. מצא תולעת או זבוב יקח התולעת או הזבוב ביחד עם קצת מהעלה (כי אסור לטלטל התולעת או הזבוב משום מוקצה).

אסור לשטוף החסה בחומץ או במי מלח בשבת ויו"ט, מאחר שהתולעים מתים בכך.

הכנת כריין. *יכין ראש תמכא (כריין) בלתי מרוסק להניח על הקערה למרור. יכין בערב שבת ויו"ט כריין מרוסק להניח על הקערה לחזרת ולמצוה.

אחרי שריסק הכריין, יסגרנו היטב בכלי שלא יפיג טעמו.

שכח לרסק הכריין בערב שבת ויו"ט, יחתכנו בליל שבת ויו"ט סמוך לסעודה לחתיכות גדולות קצת (שכ"א מ"ב ס"ק מ"ה ובאה"ל שם ד"ה מחתך).

נתיבות
הכשרותבד"ץ מחוקקי הדת
פסח תשע"ה

הכנת החרוסת. יכין החרוסת מערב שבת ויו"ט ויניחו במקום קר (מקרר) שלא יתקלקל.

חרוסת, הוא תערובת של פירות כתושים עם תבלין ויין או חומץ (רמ"א תע"ג ס"ה). יש עושים החרוסת מפירות שנמשלו בהם ישראל, והם: תפוח חמוץ, תאנה, תמר, אגוז, רמון, שקד, וכותת אותם, ונותנים בתוכה תבלין [שדומין לתבן זכר לתבן שהיו מגבלין תוך הטיט] קינמון וזנגביל. והמנהג לעשות מעפיל (תפוחים) [זכר לתחת התפוח עוררתיך], בארן (אגסים), ניס (אגוזים), אינגבר (זנגביל), צימרינג (קנמון), וסימנך: ובחרושת "אבן" ובחרושת "עץ" (פמ"ג). ויעשו עב [זכר לטיט], ואח"כ יתן בתוכו מעט יין אדום [זכר לדם].

שכח לרסק הפירות לחרוסת מערב שבת ויו"ט, בליל שבת לא יחתוך הפירות דק אלא חתיכות גדולות קצת בסכין סמוך לסעודה.

הכנת הזרוע. נוטל ל"זרוע" חתיכת בשר עוף עם עצם [זכר לקרבן פסח] לאחר בישולו וצולחו מעט על האש בערב שבת ויו"ט, ולא יקח עצם בלא בשר עליו. נוהגים לקחת בשר הדומה ל"זרוע" [זכר שגאלנו הקב"ה בזרוע נטויה]. *מנהגיני לקחת שוק (פולקע) לפי שהוא דומה לזרוע בהמה. אסור לאכלו בליל פסח. **שכח לצלות הזרוע בערב שבת ויו"ט,** יניח על הקערה זרוע מבושלת.

חז"ל במוצ"ש ליל יו"ט שני יצלה זרוע ויאכלנו למחרת בסעודת היום. **הכנת הביצה.** יכין ביצה *מבושלת בקליפתה [זכר לחגיגה].

חז"ל. שכח להכין ביצה בערב שבת ויו"ט, יבשל הביצה במוצ"ש ליל יו"ט שני ויאכלנו למחרת.

הכנת מי מלח. יכין מי מלח בערב שבת ויו"ט לטבל בו הכרפס. **שכח לעשות מי מלח בערב שבת ויו"ט,** יעשה בליל שבת ויו"ט מעט לפי הצורך, ולא יעשהו חזק, היינו שלא ישים ב' שלישי מלח.

הכנת קליות ואגוזים. יכין קליות ואגוזים, שמצוה לחלק לתינוקות בלילה שלא ישנו ויראו שינוי וישאלו.

הכנת הגדות לכל המסובין. קנה הגדה חדשה, יבדוק בערב שו"ט מבעו"י שהדפים לא יהיו מדובקים.

הכנת הקערה. יכנה מערב שבת ויו"ט שתהא מוכנה לסדרה מיד בבואו מבהכנ"ס.

הכנת הקיטל. יכינו מערב שבת ויו"ט שיהא מוכן ללובשו מיד בבואו מבהכנ"ס. **הכנת מפה נקיה** שלא כובסה עם עמילן חמץ, לשים בה מצת האפיקומן.

זהירות בפסח

מנהגי זהירות לפסח. הנוהר ממשוהו חמץ, מובטח לו שלא יחטא כל השנה (האר"י הק').

סינון המים. יזהר לשים מסננת או חתיכת בד על כל ברזי המים שבבית, שלא ישתה ולא יתן בתבשיל ואף לא ישטוף פיו במים שאינם מסוננים.

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחוזיקי הדת
פסח תשע"ה

טבעות נשים. האשה תזהר בעת אכילה ובישול לא להעניד טבעותיה אם לא הגעילתן לפני פסח. וכן השעון שעל היד שלובשת בשעת עיסוקה במטבח לא תלבשנה בפסח בשעת עיסוקה במטבח.

ספרים. לא יניח ספר על שלחן או מפה שאוכלים עליו, אם רוצה ללמוד על השלחן ישים הפסק מפה. וכן לא יניח מאכל על שלחן או מפה שמניח עליהם ספרים. ספר שלא בדקו אותו דף אחר דף לא הוא ספר בדוק להניחו על שלחן אכילה.

סידורים וברכונים וזמירות. נכון שבעת אכילה יהא לו סידור והגדה וסדר ברכת המזון שלא השתמש בהם בשעת אכילת חמץ במשך השנה.

מאכל קר שנפל על הארץ, לא יאכלנו עד שישטפנו היטב ויקלפנו.

כלי מאכל קר שנפל על הארץ, לא ישתמש בו עד שישטפנו היטב.

כלי או מאכל חם שנפל על הארץ, יזהר שלא ישתמש בו עד שיעשה שאלת חכם על זה.

קילוף פירות וירקות וכיו"ב. נוהגים שלא לאכול פרי וירק בלא קילוף.

בקבוקי יין ושמן וכדומה, יזהר להדיחם ולנקותם היטב טרם העמדתם על השלחן.

מאכל או כלי פסח, לא ישים בשום מקום רק בהפסק מפה או נייר, ובפרט במקום שרגיל לשים מאכלי חמץ במשך השנה.

מצה שרויה. מנהג חסידים לא לאכול מצה שרויה. יש להחזיק המצות מכוסה במפה בשעת הסעודה מחשש שמא יפלו פירורים לתוך המאכל בשעה שפורס מהמצה ותהא שרויה, וכן מחשש שמא ינתזו על המצה מים.

כלי ששרו בו מצה, מנהג חסידים לא להשתמש בו, ולצורך קטנים מיוחד להם כלים מיוחדים.

לסעוד אצל חבירו. מנהג חסידים לא לסעוד בפסח אצל חבירו, וכן לא להשאיל לחבירו או לשאול ממנו כלי אכילה.

דגים בשר ועופות. *המנהג להכין דגים, בשר ועופות מערב פסח לכל ימי החג. רבוה"ק הקפידו לעצמם שלא לאכול בפסח רק דגים שהביאו אותם כשהם חיים.

*אין אוכלים כבד וכל חלקי הפנים של בשר בקר ועוף, וכן אין אוכלים רגלי העופות והגרגרת.

*אין אוכלים חלקי הפנים של דגים.

נוהגים שלא לאכול שום בפסח (פרמ"ג תס"ד א"א פתח"ז סי' ד' אות ז').

*המנהג שלא לאכול גזר (מעריץ).

*המנהג שלא לבשל תפוחי עץ.

נוהגים לא לומר תיבת "לחם" (ברויט) בימי הפסח, אלא אומרים חמץ.

מצוה למשמש בכיסי בגדיו סמוך לכניסת שבת ויו"ט, שלא יהא בהם מוקצה, ובפרט מי שלבש בגדי שבת בשעת אפית המצות מצוה, ולקח עמו כסף לשלם עבור המצות.

נתיבות הכשרות

ביד"ץ מחוקקי הדת
פסח תשע"ה

"חג הפסח", שבת קודש, ט"ו בו, "א' פסח"

מצות הדלקת נרות לכבוד שבת ויו"ט. פרטי דיני ומנהגי הדלקת הנרות, ראה לעיל ער"ש לך.

יש להדליק נרות ארוכים הדולקים עד גמר הסדר.

ברכת הנרות. טוב שתברר או שהבעל יזכירה הברכות שתברך [מאחר שמורגלת בברכת נרות שבת]. מברכת ב' ברכות: א. ברכת המצוה: להדליק נר של שבת ושל יו"ט, ב. ברכת הזמן: ברכת שהחיינו.

קודם הדלקת הנרות תכוין: הריני באה לקיים מ"ע מד"ס להדליק נרות לכבוד שבת ולכבוד יו"ט, ומוזמנת את פי לברך עליהם ב' ברכות, ברכת להדליק נר של שבת ושל יו"ט וברכת שהחיינו.

סדר ההדלקה והברכות: מדלקת גפרור או נר שבה תדליק הנרות ומדלקת בידה הימנית כל הנרות, ולא תפסיק כלל אלא מיד מניחה הגפרור או הנר מידה, מכסית עיניה בידה ומברכת ב' ברכות: א. אקב"ו להדליק נר של שבת ושל יו"ט; ב. ברכת שהחיינו, מסירה ידיה מעיניה ומסתכלת על הנרות ותכוין להנות מאור הנרות.

כונת ברכת שהחיינו, תכוין: לתת הודאה עצומה להשי"ת שהאריך חייה וקיימה והגיעה לחג הקדוש הזה לקיים מצות הדלקת הנרות לכבוד שבת ויו"ט ושאר מצוות החג, וכל מצוות הלילה: אכילת מצה, מרור, אפיקומן, סיפור יציאת מצרים, ואמירת הלל ושתית ד' כוסות. לבשה בגד חדש או קנו כלי חשוב חדש תכוין בברכת שהחיינו גם עליהם.

המתנית [בצריכה לך] שעדיין אינה מקבלת שבת ויו"ט לא תברך שהחיינו בשעת ההדלקה. המברכת שהחיינו אינה יכולה להתנות (ארחות חיים ספינקא בשם מאורי אור).

ברכה שהחיינו בשעת הדלקת הנרות, לא תברך שוב בשעת קידוש.

שכחה לברך ברכת שהחיינו בהדלקת הנרות, תברך בשעת קידוש, ואם אינה מקדשת בעצמה תכוין לצאת בברכת שהחיינו שמברך המקדש.

איש המדליק אינו מברך שהחיינו בהדלקה אלא בשעת קידוש. ואם ברך לא יברך שוב בשעת קידוש.

מנהג רבוה"ק להדליק בעצמו ה' נרות לכבוד שבת ויו"ט (כמו בכל יו"ט), בנוסף לנרות שהדליקה הרבנית. כן המנהג להדליק ד' נרות גדולים הנקראים "מה נשתנה ליכט".

תחינות אחר הדלקת הנרות, נוהגות הנשים לומר תפלות בקשות ותחינות המיוחדים לעת רצון זו.

דיני טעות בברכת הדלקת הנרות.

בירכה: להדליק נר של שבת (ולא אמרה: ושל יום טוב), נזכרה תוך כדי דיבור נתקן מיד ותאמר: ושל יו"ט.

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחזיקי הדת פסח תשע"ה

כשר לפסח

נזכרה אחר כך תאמר בשכמל"ו. ואז אם נזכרה בזמן שמותר להדליק נרות, ידליק אחד מבני הבית הגדולים שתי נרות נוספים ויברך: להדליק נר של שבת ושל יו"ט ויכוין להוציאה הברכה. אין בני בית גדולים או שאין לה עוד נרות, תברך בעצמה על אותן הנרות: להדליק נר של שבת ושל יו"ט. נזכרה לאחר שקיעת החמה לא תברך.

בירכה: להדליק נר של יום טוב (ולא אמרה: של שבת), נזכרה תוך כדי דיבור תתקן מיד ותאמר: של שבת ושל יו"ט.

נזכרה אחר כדי דיבור תאמר בשכמל"ו, ואז אם נזכרה בזמן שמותר להדליק נרות, תדליק בעצמה שני נרות נוספים ותברך: להדליק נר של שבת ושל יו"ט. אין לה עוד נרות, תברך בעצמה על אותן הנרות: להדליק נר של שבת ושל יו"ט. נזכרה אחר שקיעת החמה לא תברך.

מצות תוס' שבת ויו"ט. מצוה שיוסיף מחול על הקודש, ואפילו כשהזמן דחוק חייב להפסיק מבעו"י ממלאכה ואכילה משום מצות תוספת שבת ויו"ט, ויכוין לקיים מצות תוספת שבת שלרוב פוסקים מן התורה, ומצות תוספת יו"ט שלהרבה פוסקים מן התורה.

טוב שאחר תפלת מנחה, יקבל עליו מצות תוספת שבת ויו"ט בפיו כדלהלן, ואם כשיגמור תפלת מנחה יהא סמוך להשקיעה, יקבל תוספת שבת ויו"ט לפני תפלת מנחה, ויתפלל מנחה אחר קבלת תוספת שבת ויו"ט.

מנחה ערב פסח שבת. הש"צ לובש טלית, *וברוכים הם. *אין אומרים הודו וידיד נפש. מתחילין קרבנות, אשרי, ח"ק.

שמו"ע של ימי חול. עלינו, ק"י

מצות שחיטת קרבן פסח

אחרי מנחה, נוהגים לומר סדר קרבן פסח בציבור, לקיים: ושלמה פרים שפתינו, בזמן הקרבנות, ויכוין: לקיים מצות עשה מה"ת מצות הקרבת קרבן פסח במחשבה ובדיבור.

תפלה בכניסת החג. בעל נפש היפה יעתר אל ה' וירצהו, שיהיה המועד הבא לקראתו נכנס בשלום ויצא בשלום ויהיה אך שמח בשמחה שלמה בלי ערבוב ח"ו (מט"א תרכ"ה סל"ו).

קבלת מצות תוספת שבת ויו"ט. בכניסת השבת והחג, כשמקבל עליו מצות תוספת שבת ותוספת יו"ט, יאמר: ליקבה"ו הריני מקבל עלי לקיים ביום השבת הזה וביום הראשון של פסח הזה הבא עלינו לטובה מצוות השבת, מ"ע מה"ת "לשבות ממלאכה ביום השבת" שנאמר: וביום השביעי תשבות, ומצות "ל"ת מה"ת "שלא לעשות מלאכה ביום השבת" שנאמר: ויום השביעי שבת לד' אלקיך לא תעשה כל מלאכה, וכל המ"ע והמל"ת התלויות בה, ויכוין הטעם האמור בתורה, כי ששת ימים עשה ד' את השמים ואת הארץ את הים ואת כל אשר בם וינח ביום השביעי ע"כ ברך ד' את יום השבת ויקדשהו, וטעם (האמור במשנה תורה) וזכרת כי עבד היית בארץ מצרים ויוציאך ד"א משם ביד חזקה ע"כ צוך ד"א לעשות את יום השבת, ומצוות החג, מ"ע מה"ת

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחוזיקי הדת
פסח תשע"ה

"לשבות ממלאכה ביום א' של פסח" שנאמר: ביום הראשון מקרא קדש יהיה לכם, ומצות ל"ת מה"ת "שלא לעשות מלאכה ביום א' של פסח", שנאמר: ביום הראשון וגו' כל מלאכת עבודה לא תעשו (ויקרא כג, ז), וכל המצוות עשה והמצוות ל"ת התלויות בה, והריני מוסיף מחול על הקודש לקיים מצות תוספת שבת ומצות תוספת יו"ט, רבון העולמים זכני לשמור ולקיים את מצוות יום השבת הזה ויום הראשון של פסח הזה הבא לקראתנו לשלום כהלכתם בכל פרטיהם ודקדוקיהם, ויהי נועם וגו'.

הכנה לקבלת שבת ותפלת מעריב ואמירת הלל. תפלת מעריב ואמירת הלל יתפלל בהשתפכות הלב ובהתלהבות עצומה, על אף שעיניי ויגע מהטרחות והעבודות הקדושות בער"פ ואפיית המצה.

מיד בהגיע זמן מעריב יזדרז להתפלל כדי למהר להתחיל בעריכת הסדר שלא ישנו התינוקות.

קבלת שבת, *אין אומרים לכו נרננה.

מתחילים בנעימה של שבת: לכה דודי נצא השדה. מזמור לדוד. אנא בכח.

לכה דודי. *אומרים רק חרוז בואי בשלום, ולא שאר חרוזים.

בואי בשלום: ברנה בשמחה ובצהלה. מזמור שיר. ד' מלך, ק"י. *כגוונא.

ברכו. מתחיל בנעימת שלש רגלים. והקהל עונה אחריו: ברוך וכו' בהתעוררות של שמחה.

ואמונה כל זאת. יכוין לתת הודאה עצומה להשי"ת באמר: הפודינו מיד מלכים וכו'. *מנהג רבוה"ק להתחיל לסיים בקול רם העושה לנו - ואמרנו כולם.

ופרושו. ושמרו. וידבר משה, ח"ק.

שמו"ע. של שלש רגלים, ומזכיר שבת.

תפלת שמו"ע הראשונה של החג, יתפלל מתוך המחזור.

דיני טעות בתפלת שמו"ע שבת ויו"ט

התפלל של יו"ט לבד ולא הזכיר שבת, נזכר קודם הזכרת השם בחתימת הברכה, חוזר ל-אתה בחרתנו.

נזכר כשהזכיר השם, חותם: מקדש השבת וישראל והזמנים, ויצא ידי חובתו. וכן כשנזכר תוך כדי דיבור מחתימת הברכה, חותם מיד: מקדש השבת וישראל והזמנים.

נזכר אחר כדי דיבור או כשהתחיל רצה, כל שלא אמר יהל"ר השני, חוזר לאתה בחרתנו.

נזכר כשאמר יהל"ר, אף שעדיין לא עקר רגליו חוזר לתחילת שמו"ע.

הזכיר שבת באמצע הברכה אפילו פעם אחת ובחתימת הברכה לא הזכיר, מחלוקת הפוסקים, ולכן לא יחזור, דספק ברכות להקל, ויהרהר במחשבתו כל השמו"ע, ויכוין על תנאי אם הוא חייב להתפלל [ביום יבקש מהש"צ להוציאן].

הזכיר יו"ט באמצע וחתם בשל שבת לבד, נזכר קודם שהתחיל מודים יאמר יעלה ויבא. נזכר כשהתחיל מודים, לא יחזור.

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחזיקי הדת
פסח תשע"ה

התפלל של שבת לבד ולא הזכיר יו"ט, נזכר קודם הזכרת השם בחתימת הברכה, מתחיל אתה בחרתנו. נזכר כשהזכיר השם, חותם: מקדש השבת ישראל והזמנים, ויצא יד"ח. וכן כשנזכר תוך כדי דיבור מחתימת הברכה, חותם מיד: מקדש השבת וישראל והזמנים.

נזכר אחר כדי דיבור מחתימת הברכה, או כשהתחיל רצה, יאמר יעלה ויבא בברכת רצה (כפה"ח רס"ח ס"ק י"ח).

נזכר כשהתחיל מודים, כל שלא אמר יהל"ר השני חוזר לאתה בחרתנו.

נזכר כשאמר יהל"ר, אף שעדיין לא עקר רגליו חוזר לתחלת שמו"ע.

גמר יעו"י והמשו"ן: ותחזנה, ודילג: והשיאנו, נזכר קודם שאמר יהיו לרצון השני, חוזר לאתה בחרתנו. נזכר כשאמר יהיו לרצון, אף שעדיין לא עקר רגליו חוזר לתחילת שמו"ע. וכן הדין בנסתפק אם אמר והשיאנו אחר יעו"י (דע"ת תס"ז סק"ג).

התחיל תפלת חול, ראה לעיל פר' לך.

אחר שמו"ע. ויכולו - לעשות.

אין אומרים ברכת מעין שבע. שכח הש"צ והתחיל: ברוך אתה ה', יגמור ברכת מעין שבע עד מקדש השבת ואח"כ יאמר הלל (באופן זה סומכים על הסוברים לומר ברכת מעין ז' בליל פסח שחל בשבת).

הלל. אחר ויכולו גומרים ההלל בציבור בנעימה, בברכה תחילה וסוף [לקיים מה שנאמר: ונרוממה שמו יחדיו].

לפני אמירת הלל, יכוין: הריני מזמן את פי יהודות ולהלל ולשבח את בוראי בקריאת ההלל לקיים מצוה מד"ס לקרוא הלל בחג המצות, ולדעת הראשונים הסוברים שהיא מ"ע מה"ת, יכוין לקיים מ"ע מה"ת. והריני מכוין בברכת אקב"ו לקרוא את ההלל גם על קריאת הלל שאומר בעריכת הסדר, וי"א לכוין גם על מצות סיפור יציאת מצרים.

באמרו: הללו עבדי ד', יכוין לתת הודאה עצומה להשי"ת שהוציאנו ממצרים ואנו עבדי ד' ולא עבדי פרעה.

טעה הש"צ והתחיל ברכת הלל קודם שאמרו ויכולו, יאמרו ויכולו בגמר הלל. אחרי הלל. ק"ת. מזמור ד' רועי, ח"ק. ברכו. עלינו, ק"י. אדון עולם.

אחרי תפילת ערבית. *המנהג לשיר ולעשות רקידה לכבוד חג הפסח.

מצוה למהר לביתו מיד אחרי תפלת מעריב להתחיל תיכף עריכת הסדר, בשביל התינוקות שלא ישנו עד גמר מצוות הלילה, סיפור יציאת מצרים, אכילת מצה ומרור (תע"ב ס"א, מ"ב סק"ג, שעה"צ סק"ב). ולכתחילה עד אחר אמירת הלל (מ"ב תע"ט).

קדושת "ליל הסדר". לילה זו מאירה כשמש בתוקף אורות עליונים, ועל כן היצה"ר מבקש עילה להכנס באחד מבני הבית, והחכם עיניו בראשו (עבודת הקודש להחיד"א זצ"ל).

"הסדר דיניו ומנהגיו"

יכין בזריזות כל צרכי הסדר, ויהיה זריז מאוד לא להאריך הרבה במצוות הלילה, שלא יאחר זמן מצות אכילת כזית המצה המרור והכורך שזמנם קודם חצות.

זמן חצות לילה לענין אכילת כזית המצה, המרור, הכורך והאפיקומן: י-ם: 12.42; ת"א ובני ברק: 12.44; חיפה: 12.43; אשדוד: 12.45; בית שמש: 12.43; קרית גת: 12.44.

הכנת שלחן הסדר. יכין על השלחן תפוי"א, לאכילת הכרפס. מרור, למצה. מי מלח, לטיבול הכרפס והביצים. חרוסת, לטיבול המרור. מלבד ג' המצות וששת המינים שלצורך הקערה, והם: זרוע. ביצה. מרור. חרוסת. כרפס. חזרת. שחכ להכין מערב שבת ויו"ט מהדברים שצריך בליל הסדר.

יין. לא עירב בערב שבת ויו"ט יין לבן עם יין אדום להאדימו יאדימו בליל שבת ויו"ט ע"י שימוג בתחילה היין אדום ואחר כך ימוג בתוכו היין לבן. לא פתח בערב שבת ויו"ט בקבוקי יין שבנדורל עם האותיות מודבקות עליהם, יפתחם בשבת ויו"ט באופן שלא יקרע האותיות, וכן באופן שלא יקרע בין האותיות של תיבה שלימה.

לא פתח בערב שבת ויו"ט בקבוקי היין שהמכסה מתפרק עם פתיחתו, יפתחם בשבת ויו"ט באופן שלא יהיו עוד ראויים לשימוש, כגון שיעשה חור בפקק לפני פתיחתו.

מי מלח. לא הכין המי מלח בערב שבת ויו"ט, יעשה בליל שבת ויו"ט מעט כפי הצורך, גם לא יעשנו חזק, היינו שלא יהא שני שלישים מלח. *אין מניחין מלח על השלחן בליל הסדר.

לבישת קיטל. בבואו מבהכ"נ מיד ילבש הקיטל (אין להכנס לבית הכסא עם הקיטל) וימחר להתחיל הסדר.

מנהג רבוה"ק להכנס לסדר כשהם לבושים בקיטל והטלית על ראשם, ושאר המסובים לא לבשו קיטל.

*אומרים שלום עליכם, כמו כל שבת. כי מלאכיו וגו'. רבון כל העולמים - בני ברית. אשת חיל. מזמור לדוד ד' רועי.

*אין אומרים אתקינו.

סידור הקערה. *מסדרים קערה רק לפני בעה"ב העורך הסדר [וטוב שכל אחד מהמסובין למעלה מי"ג שנה יסדר לעצמו ג' מצות]. מביאים לפני בעה"ב: מצה, מרור, זרוע, ביצה, חזרת, חרוסת, כרפס — וסימנך ר"ת: מזבח"ך. *מסדרים הקערה קודם קידוש.

יסדר ג' מצות שלמות זה על גבי זה כנגד כהן לוי ישראל [חב"ד], ולמצה האמצעית ישם הגדולה ביותר. נשברה מצה אחת, יסדרה באמצע (רמ"א תע"ה ס"ז). יש לו רק מצת מצוה אחת, יניחה באמצע ללוי.

אופן סידור המצות. *מסדר כהן, עליו לוי, עליו ישראל, וכשמניחם על הקערה מהפכם כדי שיהא כהן למעלה (כתבי הגה"ק מבילגוריא זי"ע בשם כ"ק אדמו"ר מרן מהר"א זי"ע).

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחוזיקי הדת
פסח תשע"ה

הקערה. *מסדר המינים על הקערה כפי האריז"ל כמו ב' נקודות סגול, בסדר הזה:

זרוע, ימין. ביצה, שמאל.
מרור, למטה באמצע.
חרוסת, ימין. כרפס, שמאל.
חזרת, למטה באמצע.

*המצות מניחים למעלה על הקערה, ומנהג העולם ליתן הקערה על המצות. סימני הסדר, קדש ורחץ וכו'. יאמר כל הסימנים במקומם בפה מלא, כי נרמזו בהם סודות גדולים ונפלאים מאד (יסוד ושורש העבודה). *המנהג שהילדים מתרגמים סימני הסדר למסובים.

קדש. העורך הסדר אומר: קדש.

הילד מתרגם כך: כשבעל הבית חוזר מבית הכנסת בליל הפסח לובש הקיטל ומקדש מיד בגלל ב' טעמים, א' דוריזים מקדימים למצוות, ב' כדי שלא ישנו התינוקות.

דיני מצות שתית ד' הכוסות.

מצוה מד"ס לשותות ד' כוסות יין בליל פסח.

ד' כוסות צריך לשתותם בהסיבה ובבת אחת, היינו בשתיה אחת בלא הפסק כלל, לכתחילה מצוה לשתות כל הכוס ובדיעבד רובו, ולכל הפחות לא ישהה מתחילת השתיה עד גמר השתיה יותר משיעור שתית רביעית [שהה יותר מכדי שתית רביעית - ראה להלן].

שתה פחות מרוב רביעית, שתה רוב רביעית כששהה יותר מכדי אכילת פרס, לא יצא, וחייב לחזור ולשתות תוך זמן שיעור כדי אכילת פרס [שיעור זמן כדי אכילת פרס, ראה להלן בדיני אכילת מצה].

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחוזיקי הדת
פסח תשע"ה

מצות הסבה. מצוה מד"ס לאכול ולשתות בליל פסח בהסיבה. כשהוא מיסב לא יטה על גבו ולא על פניו ולא על ימינו אלא על שמאלו, ואין חילוק בין איטר לאחר.

לא יסמוך על ירך עצמו שנראה כדואג ואין זה חירות.

בן אצל אביו, צריך הסיבה. נשים, אינן נוהגות להסב.

תלמיד אצל רבו, אפילו אינו רבו מובהק, אינו רשאי להסב אלא אם כן רבו נתן לו רשות להסב.

ת"ח מופלג בדורו אעפ"י שלא למד ממנו כלום חשוב כרבו מובהק. אם רבו יצא מן החדר ואינו אוכל או שותה בפניו, חייב להסב.

המנהג אצל רבוה"ק שכל המסובין ואפילו הבנים לא הסבו.

מקומות חיובי הסיבה הם. ג"פ שמצוה לאכול מצה והם: אכילת מצה, כורך, אפיקומן, ובשתית ד' כוסות.

דיני קידוש.

צריך לקדש דוקא אחר צאת הכוכבים כשהוא ודאי לילה.

אין ידיו נקיות יטול ידיו מעט קודם קידוש (רמ"א תע"ג ס"א).

הדחת ושטיפת הכוסות. צריך להדיח במים מבפנים ולשטוף מבחוץ (ועפ"י הזוה"ק אפילו הכוס נקי) כוסות כל המסובין, וישאיר בתוך הכוס של בעה"ב מעט מים. מוזג מהכוס ג' טיפות מים לתוך כל בקבוקי היין שמהם ממלאים ד' הכוסות [אם מביא באמצע בקבוקי יין נוספים צריך למזוג בהם ג' טיפות מים].

יין. הרוצה לשתות כמה סוגי יין יקח לכוס ראשון המשובח ביותר, או יערב בכוס ראשון מאותו המין, שלא יכנס בספק ברכת הטוב והמטיב.

כוונת ברכת בופה"ג על כוס ראשון. נכון שיכיון לצאת בברכה זו על יין שישתה בין הכוסות הראשונות, שאם ישכח וישתה כוס ראשון בלא הסיבה, שאז יכול לחזור ולשתות בהסיבה בלא ברכת הגפן, ולא יהא נראה כמוסיף על הכוסות (וכן אם ישהה בשתיית כוס א' יותר משיעור כדי שתיית רביעית, יכול לחזור לשתות בבת אחת בלא ברכה כדי לצאת לכל הפוסקים, וכן אם יצטרך לצאת לחוץ בין כוס א' לב', יוכל לשתות קודם שיצא כוס נוסף בלא ברכה שיהא קידוש במקום סעודה).

טוב שיכיון בברכת בופה"ג, לא להוציא כוס הב' [כדי לצאת דעת המחבר (פמ"ג מ"ז תע"ד סק"א)].

הרוצה לשתות אחר קידוש משקה שהוא חמר מדינה, יכיון לפוטרו בברכת בופה"ג, שלא יצטרך לברך עליו ויהי' נראה כמוסיף על הכוסות (שו"ע הרב).

כוונת ברכת שהחיינו. יכיון: ליתן שבח והודאה עצומה להשי"ת שהאריך חיינו וקיימנו והגיעו לחג הקדוש הזה, לו ולכל ב"ב ולכל היוצאים ממנו, לקיים בו מצוות החג: מצות קידוש שבת ויו"ט, ושאר מצוות החג (מ"ע מה"ת לשבות ממלאכה, ומל"ת מה"ת לא לעשות מלאכה ביום א' של פסח), וכל מצוות הלילה: אכילת מצה, אכילת מרור טבול בחרוסת, כורך, אפיקומן, סיפור יציאת

**נתיבות
הכשרות**

בד"ץ מחזיקי הדת
פסח תשע"ה

מצרים, אמירת הלל, שתיית ד' כוסות (כפה"ח תע"ג ס"ו), ויכויין גם על מצות בדיקת חמץ. לבש מלבוש חדש או שקנוו כלי חשוב חדש בבית יכויין גם על שמחת המלבוש והכלי החדש. וי"א שיכויין גם על מצות ספירת העומר [דתלוי בא' דפסח, שמתחילין לספור ממחרת השבת].

קידוש ליל הסדר. יש בזה כמה מנהגים: א. בעה"ב מקדש ומכויין להוציא כל המסובין אנשים ונשים, והמסובין מכוונים לצאת (וכן מנהג בעלזא).

השומע ומכויין לצאת הקידוש, יזהר לשמוע היטב כל הקידוש ויענה אמן ולא יענה ברוך הוא וברוך שמו [ענה ב"ה וב"ש יצא אם המברך לא המשיר הברכה].

לפני שמתחיל לקדש, יזהיר בעה"ב לבני הבית שישמעו היטב ויכונו לצאת. **נשים השומעות ומכוונות לצאת קידוש מבעה"ב,** וברכו ברכת שהחיינו בשעת הדלקת הנרות, ונוהגות בכל שבת וי"ט לצאת גם ברכת בופה"ג, תזהרנה שלא תעננה אמן אחר ברכת שהחיינו של המקדש [אלא בהרהור], כיון שהוא הפסק בין ברכת בורא פרי הגפן לטעימת היין, מאחר שהן אינן מחוייבות כבר בברכת שהחיינו.

ענתה אמן, לא תשתה מהכוס מיד, אלא תעשה הפסק כדיבור ואח"כ תברך בופה"ג, ותכויין שמברכת משום ברכת הנהנין ולא משום מצות קידוש.

הנוהגות בכל שבת וי"ט לברך בעצמן בופה"ג, תעננה אמן גם על ברכת שהחיינו.

הנוהגות לברך בעצמן ברכת בורא פרי הגפן לפני שתינתן, תזהרנה לכויין לברך בורא פרי הגפן רק משום ברכת הנהנין ולא משום מצות קידוש [שאם תחשבנה שזה משום מצות קידוש, נמצא שברכו ברכת קידוש היום לפני בורא פרי הגפן, נמצא שעשו כב"ש דס"ל מברכים קידוש היום ואח"כ ברכת הגפן, ולא יצאו דהלכה כב"ה דס"ל דברכת הגפן קודם ואח"כ ברכת קידוש היום] (שוע"ה).

ב. בעה"ב מקדש ואח"כ המסובין זה אחר זה, ואז נכון שכל אחד מהמסובין יכויין בפירוש שאינו רוצה לצאת מהקידוש של בעה"ב [כיון דקידוש יו"ט לרוב הפוסקים הוא מדרבנן יוצא אף בלא כוונה].

ג. בעה"ב מקדש בקול והמסובין מקדשין עמו בלחש, ויזהרו שלא יענו אמן אחר קידוש של המקדש לפני טעימה מהיין, שאסור להפסיק בין ברכת בופה"ג לטעימת היין מהכוס. שכח וענה אמן, יבקש מחבירו להוציא בברכת בופה"ג. אין מי שיוציאו, ירהר בלבו ברכת בופה"ג.

אשה האומרת קידוש עם בעה"ב, אם בירכה שהחיינו בשעת הדלה"נ, תזהר שלא תאמר עמו שוב ברכת שהחיינו.

טעתה וברכה שהחיינו, לא הוי הפסק וא"צ לחזור ולברך בופה"ג, אלא לאחר שתשתה מהכוס כשיעור, תאמר: בשכמל"ו. וכן בטעתה והתחילה לברך בא"י ונזכרה, תפסיק מיד, ולא תסיים למדני חקיק, ותשתה מהכוס כשיעור ואח"כ תאמר בשכמל"ו.

דיני קידוש ליו"ט שחל בשבת.

שכח לומר ויכולו, אומר ויכולו על הכוס לפני שתיית כוס שני. נזכר תוך הסעודה שלא אמר ויכולו, נוטל כוס באמצע הסעודה ואומר: ויכולו ושותוהו בלא ברכה, כיון שמסתמא ברכת הגפן שבירך על כוס הב' פוטר היין שבאמצע סעודה. לא היה דעתו לשתות יין באמצע הסעודה, ימתין לומר ויכולו על כוס שלישי.

נזכר אח"כ, אומר ויכולו על כוס ג'. נזכר אחר שתיית כוס ג', אומר על כוס ד'.

קידוש רק של שבת או רק של יו"ט, לא יצא, ויחזור ויקדש של שבת ויו"ט, אבל ויכולו וברכת הגפן לא יחזור.

לא הזכור שבת באמצע ובחתימה חתם מקדש השבת וישראל והזמנים, יצא. הזכיר שבת ויו"ט באמצע, וחתם מקדש השבת, יצא. חתם מקדש ישראל והזמנים ולא הזכיר שבת, נזכר תוך כדי דיבור ותיקן יצא. לאחר כדי דיבור יש דעות בזה, ולכן לא יחזור וטוב לשמוע קידוש מאחר שיכוין להוציא.

כוס קידוש הוא הכוס הראשון מארבעה הכוסות שחובה מדרבנן לכל אדם לשתות בליל הסדר, וגם נשים חייבות לשתות, לפי כל פרטי הדינים שיבוארו להלן.

מזיגת הכוס. מוזגים כוס ראשון לכל בני הבית. אם אפשר ימוזג לו אחר הכוס דרך חירות, וכן בכל ד' הכוסות.

נטילת הכוס. נוטל הכוס בב' ידיו, ומחזיקו ביד ימינו על כף היד ולא יסייע ביד שמאל, ומגביהו מעל השלחן טפח כנגד החזה, ומנהג רבוה"ק לקבל הכוס בב' ידים מב' ידי הזולת. עפ"י האריז"ל מקדשים מעומד.

כוונה לפני קידוש. יכוין: הריני מזמן את פי לומר ויכולו, ובא לקיים מצות קידוש של שבת ושל יו"ט [שמצוה מה"ת לקדש השבת בדברים בכניסתו, ומצוה מד"ס לקדש יו"ט בדברים בכניסתו, וי"א שהיא מצוה מה"ת] ומצוה מד"ס לקדש על כוס יין, ומזמן את פי לומר ויכולו לברך ברכת בופה"ג וברכת קידוש וברכת הזמן על כוס ראשון [ומכוין בברכת הגפן לפטור גם היין שאשתה בין כוס ראשון לשני], ולשתותו בהסיבה לקיים מצות שתיית כוס ראשון מד' כוסות בהסיבה זכר לחירות, ולהוציא לכל שומע ורוצה לצאת באמירת ויכולו ובמצות קידוש. ויש נוהגין לומר: הריני מוכן וכו' לשם יחוד וכו', ויאמרו לפני שמתחיל לקדש.

תזכורת לבני הבית. לפני קידוש יזכיר לבני הבית שעליהם לכוין לצאת אמירת ויכולו, ומצות קידוש של שבת ושל יו"ט ומצות שתיית כוס ראשון מד' הכוסות, ושישתו בבת אחת בלא הפסק כלל לכתחילה כל הכוס, ובדיעבד רוב הכוס, ולכל הפחות תוך זמן כדי אכילת פרס [ומה לכוין בברכת הגפן וברכת שהחיינו, ושהנשים שברכו שהחיינו בהדלה"נ לא יברכו שוב שהחיינו - כפי כל פרטי הדינים המבוארים].

קידוש. יקדש בשמחה ובהודאה להשי"ת בנעימה מיוחדת ליו"ט.

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחוזיקי הדת
פסח תשע"ה

סדר הקידוש: יק"ז. יום הששי, ויכולו (לא אמר ויכולו, ראה לעיל). יין. ברכת בורא פרי הגפן. קידוש: ברכת אשר בחר בנו. ומזכיר של שבת ומסיים מקדש השבת וישראל והזמנים [לא הזכיר שבת ראה לעיל]. זמן. ברכת שהחיינו. שכח לברך שהחיינו, יברך כשנזכר.

מצוות שתיית כוס ראשון. אחר הקידוש ישב מיד בהסיבה ויזהר שלא יתחיל לשותות עד שישב תחילה, ושותה בשתי אחת לכתחילה כל הכוס, ובדיעבד רובו, ולא יפסיקנו לב' שתיות, ועכ"פ לא ישהה מתחילת שתי' עד סוף שתי' יותר משיעור שתיית רביעית.

שתה בלא הסיבה, שתה בהסיבת ימין, שהה בשתייתו יותר משיעור כדי שתיית רביעית, אם כיון בברכת בופה"ג לפטור שתיית היין שישתה בין כוס א' לכוס ב' או היין שירצה לשותות תוך הסעודה, או שרגיל לשותות יין תוך הסעודה, יחזור לשותות בהסיבת שמאל בלא ברכה, לא כיוון ואינו רגיל לשותות יין תוך הסעודה, אינו חוזר לשותות.

שתה פחות מרוב רביעית, או שתה רוב רביעית ושהה בשתייתו יותר משיעור כדי אכילת פרס, לא יצא ידי חובתו וחייב לחזור ולשותות כוס יין, ואם לא כיוון בברכתו לפטור שתיית היין שבתוך הסעודה ואינו רגיל לשותות יין תוך הסעודה, חוזר לברך ברכת פרי הגפן.

אין מברכים ברכת על הגפן אחר שתיית כוס ראשון (תע"ג ס"ב).

שתיה בין כוס ראשון לכוס שני. בין כוס א' לכוס ב' לא ישתה יין או משקה המשכר כי אם לצורך גדול, ורק בכיון בברכת הגפן של קידוש לפטור מה שישתה בין הכוסות. משקין שאינם משכרים מותרת לשותות בין הכוסות.

מוזג כוס ב', אין להפסיק כלל בשתייה (ביאור הלכה ס' תע"ג ד"ה הרשות), ובשו"ע הרב מקיל עד ברכת אשר גאלנו.

ורחץ. נוטלים הידים בלא ברכה. הנטילה והניגוב יהיו ככל דיני נט"י לאכילה. **טעם הנטילה,** כיון שטובל הכרפס במי מלח, הוא אוכל דבר שטיבולו במשקה שצריך נט"י. ואפי' מי שכל השנה אינו נזהר בנטילת ידים לאכילת דבר שטיבולו במשקה, מ"מ לביל פסח יטול ידיו [הטעם שיראו התינוקות שינוי וישאלו].

*המנהג שכל המסובין נוטלים ידיהם [ויזכיר לב"ב שלא לברך ברכת על נט"י]. יכוין בפירושו: שלא לצאת בנטילה זו חובת נטילת ידים לסעודה (פמ"ג מ"ז ר"ס תע"ג).

לא יסיח דעתו מהנטילה עד אחר אכילת הכרפס.

שכח ובירך על נטילת ידים, יאמר אחר טעימת הכרפס בשכמל"ו, וכשיטול אח"כ ידיו לסעודה יברך עוד הפעם ענט"י, וטוב שיביא עצמו לידי חיוב נט"י. **כרפס.** נוטל ביד ימינו (לא ע"י כף או מזלג) חתיכת כרפס, דוקא פחות מכזית [והוא פחות מגודל קופסת גפרורים] שלא להכנס בספק חיוב ברכת בורא נפשות, מטבילו במי מלח. *המנהג לקחת לאכילת כרפס תפוחי אדמה, ומעט מעלי הפטרזיליא שעל הקערה, וטובלם במי מלח, וכך מחלק לכל אחד מבני הבית.

נתיבות הכשרות

ביד"ץ מחזיקי הדת
פסח תשע"ה

*לא יטול כל הכרפס מן הקערה, אלא ישאיר ממנה על הקערה, שלא יבטל סוד הקערה עד גמור הסדר.

הטעם שתיקנו חכמים אכילת כרפס בטיבול קודם הסעודה, כדי להתמיהה התינוקות שיראו שינוי שאוכלים ירקות בטיבול לפני הסעודה, שאין הדרך לאכלם קודם הסעודה, וישאלו על שינוי זה.

הטעם שבחרו בירק שנקרא "כרפס", שהוא נוטריקון ס' פרך, כלומר, שהיו אבותינו ס' ריבוא בעבודת פרך, וגאלם הקב"ה משם.

לפני הברכה יזכיר לבני הבית, לכיון לפטור בברכת בורא פרי האדמה על הכרפס גם המרור שיאכלו במצות אכילת מרור והמרור שיאכלו בכריכה עם המצה.

ברכת בורא פרי האדמה על הכרפס. כל המסובין יחזיקו הכרפס ביד ימין, ויברכו ביחד ברכת: בורא פרי האדמה [ויזהר כל אחד שלא יענה אמן על ברכת חבירו]. אוכלים הכרפס בלא הסבה.

שכח ואכל כזית מהכרפס, אינו מברך ברכת בורא נפשות.

יחץ. נוטל המצה האמצעית ובוצעה (ביד ימינו) לשתים באופן שחלק אחד יהיה יותר גדול. חלק הגדול יכרוך במפה נקיה [זכר למשארותם צרוורת בשמלותם] שלא כבסה בעמילן של דגן, ויצפינו תחת הכר לאפיקומן. חלק הקטן שממנו אוכל כזית המצה, ישאיר במקומו בין ב' השלימות לומר עליו ההגדה [לקיים בו מצות חז"ל שדרשו לחם עוני, לחם שעונין עליו דברים הרבה]. מ"מ יראה שהחלק הקטן יהיה לכל הפחות כזית, ואם הוא פחות מכזית יוריד חתיכה מהחלק הגדול.

הטעם שבוצעים המצה לשתים, כדי שהמצה המונחת על השלחן לצאת בה מצות אכילת מצה ואומרים עליה ההגדה ואומרים עליה "בשעה שיש מצה ומרור מונחים לפניך" תהא מצה פרוסה, ובכך לקיים מצות אכילת מצה במצה פרוסה כדרכו של עני ובמצה שעונין עליה דברים הרבה, וגם המצה הצפונה שמקיים בה מצות אכילת אפיקומן תהא פרוסה כדרכו של עני.

מנהג ישראל שהקטנים חוטפים האפיקומן (כדי שיהיו נעורים ויתעוררו לשאול) ומצניעים אותו עד שעת אכילה, ואז פודים אותו במתנה [אמנם צריך להזהירם שיניחוהו במקום נקי ושמור, לא במקום רטיבות ולא תחת מטה ושלא יפול על הארץ ושלא יכניסוהו בשירותים]. יש מקומות שאין נוהגים מנהג זה.

מגיד. אומרים ההגדה מהא לחמא עניא עד גאל ישראל.

נשים גם חייבות באמירת הגדה ובאמירת הלל, וצריך להסביר להן בלשון שמבינות, ולכל הפחות ידיעים טעם פסח מצה ומרור כמש"כ בהגדה: רבן גמליאל וכו', וישמעו קידוש וברכת אשר גאלנו ויכונו לצאת ידי חובתן.

קטן וקטנה שיש בהם דעת להבין מה שמספרים להם מציאת מצרים באמירת ההגדה, ראוי לחנכם לשמוע ההגדה שאומרים על כוס ב' (שוע"ה תע"ב סכ"ה).

נתיבות הכשרות

ביד"ץ מחוזיקי הדת
פסח תשע"ה

מצות והגדת לבנך. האב צריך לעשות שינוי בלילה הזה, כדי שיראו הבנים וישאלו ויאמרו מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות, כדי שישביב להם ויאמר להם כך וכך אירע. כיצד משנה: מחלק להם קליות ואגוזים, ועוקרים השלחן מלפניהם קודם שיאכלו, וחוטפים מצה זה מיד זה, וכיוצא בדברים האלו (רמב"ם פ"ז ה"ג).

מצוה להודיע לבנים ואפילו לא שאלו, שנאמר והגדת לבנך, לפי דעתו של בן אביו מלמדו (שם ה"ב).

מצות סיפור יצי"מ. עיקר המצוה שיהא הסיפור על ידי שאלה ותשובה, ובאין מי שישאלנו, שואל לעצמו ומשיב (דר"פ מ"ע כ"א אות ג).

סיפור יציאת מצרים. צריך לכוין גם טעם מצות סיפור יצי"מ, כדי לידע ולהודיע ולהוודע שהוא אלקי עולם, אלקי ישראל, המשגיח והכל יכול, והוא המשדד מערכות השמים כרצונו, וכי אין כח בשום נברא להרע או להטיב מבלעדי השגחתו ית"ש, כמ"ש ולמען תספר באזני בנך ובן בנך את אשר התעללתי במצרים ואת אותותי אשר שמתני במ וידעתם כי אני ד' (דרך פקודיך).

קודם ההגדה יאמר. ליקבה"ו, הריני מזמן את פי לקיים מצות עשה מן התורה "לספר ניסים ונפלאות שנעשו לאבותינו במצרים בליל ט"ו", שנא': זכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים, וגם מ"ע של והגדת לבנך ביום ההוא וגו'.

יאמר ההגדה בשמחה רבה באימה וביראה [ולא בהסיבה] ובקול רם.

נתאחר הזמן שלא יספיק לגמור ההגדה ולאכול כזית מצה ומרור וכורך קודם חצות, ידלג חלק מההגדה וישלימו תוך הסעודה.

גודל מעלת סיפור יציאת מצרים. אי' בזה"ק כל המספר ביציאת מצרים בשמחה וחדוה מזומן הוא לשמוח עם השכינה בעולם הבא. הקב"ה מכנס כל הפמליא של מעלה ואומר להן: לכו ושמעו סיפור שבח גדולתי שבני מספרים ושמחים בגאותי, ובכן מתאספים כולם ובאים לשמוע סיפור השבח שמשבחים ישראל להקב"ה על כל הניסים שעשה להם.

יש נוהגים לומר מאמר הזוה"ק הנ"ל פקודא בתר דא, לפני הא לחמא עניא. **הא לחמא.** מגלה המצות [המצוה האמצעית הפרוסה], מגביה הקערה *ואומר בישיבה [וי"א בעמידה] בקול רם: **הא לחמא - בני חורין.**

מניח הקערה מידו, מכסה המצות עד עבדים היינו כאילו כבר אכלו, כדי שיראו התינוקות וישאלו: המצות המוכנות לאכילה למה כאילו מסלקין אותם, ויאמר להם שאין רשאין לאכול עד שישפר מיציאת מצרים (תע"ג מ"ב ס"ק ס"ו). **מוזגים כוס ב' לכל המסובין.**

יין משנת השביעית לכוס שני. אין לקחת מיין שיש בו קדושת שביעית, כיון שאין להטיף ממנו בשעת אמירת דם ואש וכו' ועשר המכות.

מצוה לחלק לתינוקות קליות ואגוזים קודם עשית הסדר כדי שיראו שינוי וישאלו מה נשתנה. כ"ק מרן מהרי"ד זי"ע חילק אגוזים קודם מה נשתנה רק לתינוקות נקבות.

וכאן הבן שואל מה נשתנה.

נתיבות
הכשרותבד"ץ מחוקקי הדת
פסח תשע"ה

שאלת מה נשתנה. *המנהג שכל הבנים שואלים הקושיות. הבן הקטן שואל ראשון וכך לפי הסדר עד הבן הגדול.

אין לו בן, הבת שואלת. אין לו בת, אשתו שואלת, או אחד מהמסובין שואל. ואם הוא לבד שואל את עצמו.

*המנהג שהבן השואל סופק כף אל כף קודם שישאל.

יש להיזהר שלא ישנו הילדים עד אחר עבדים היינו, לקיים מצות והגדת לבנך. לכתחילה יהיו נעורים עד אחר אכילת המצה ומרור, דעיקר השאלה והתמיהה של התינוק הוא בשעה שרואה המעשה בעיניו, ועל ידי כך תתישב התשובה בלבו (שעה"צ תע"ב סק"ב). ואם אפשר יהיו נעורים עד אחר אמירת הלל.

המיסב עם בניו אצל הוריו, יקפיד שבניו ישאלו הקושיות ממנו והוא יסביר להם התירוץ, שיקיים בעצמו מצות והגדת לבנך.

***המנהג שלאחר שגמרו הילדים שאלת מה נשתנה,** בעה"ב עם כל המסובין חוזרים על השאלות ואומרים ביחד מה נשתנה. רבותינו הק' נהגו לומר בלשון זה: "לאמיר איבער חזר'ן די פיהר קשיות".

עבדים היינו. לפני שמתחיל לומר עבדים היינו, יזהר לגלות המצות [נוהגים לגלות המצה הפרוסה] לומר עליו ההגדה, ויהיו מגולים עד והיא שעמדה [לקיים מצות לחם עוני לחם שעונין עליו דברים הרבה].

***לפני אמירת עבדים היינו,** אומרים: "דער תירוץ איז אזוי".

מצוה על האב להשיב לבן ולספר לו בלשון שמבין, ולהאריך עמו עד שיכנס הדבר בלבו, ולא די שמשיב לו התשובה באמירת ההגדה עבדים היינו (דר"פ וראה ב"י תע"ג מה תועלת שאלה אם לא ידעו התשובה), ואם הוא בר הבנה מצוה מה"ת להטריח עמו בסיפור עד שיראה שכל כך נקשר הענין בהבנתו עד שיכול לספר לאחרים, כמש"כ והגדת לבנך ביום ההוא לאמר, היינו שיאריך עמו בסיפור להבינה, עד שהוא יוכל לאמור לאחרים (דר"פ). ויסביר לבניו ובנותיו הקטנים התירוצים על ד' הקושיות ששאלו, ויספר להם ניסי יציאת מצרים וגבורות השי"ת, ויטעים להם הדברים שיבואו עי"ז לידיעת השי"ת ולאמונת הבורא ב"ה והשגחתו בעליונים ובתחתונים, כמ"ש למען תספר וגו' וידעתם כי אני ד'.

התירוץ על קושיא הא' למה הלילה הזה אוכלים מצה. משום דעבדים היינו לפרעה במצרים והלילה הזה הוציאנו ד"א משם וכו', ולא הספיק בציקם של אבותינו להחמיץ עד שנגלה עליהם הקב"ה וגאלם בחפזון, וכמו שאומרים להלן בפיסקא דרבן גמליאל אומר.

על קושיא הב' למה הלילה הזה אוכלים מרור. משום דמרור זכר לשעבוד, שעבדים היינו ונשתעבדו אבותינו במצרים, כמש"כ וימררו את חייהם, וכמו שאומרים להלן בפיסקא דרבי גמליאל אומר.

על קושיא הג' למה הלילה הזה מטבילים ב' פעמים. משום דאכילה בטיבול היא דרך חירות כדרך שהמלכים אוכלים, והוא זכר לעבדים היינו לפרעה במצרים ובלילה הזה הוציאנו ד"א משם לחירות, התירוץ על קושיא זו כולו לקמן בפיסקא בכל דור ודור חייב אדם וכו'.

נתיבות הכשרות

ביד"ץ מחוזיקי הדת
פסח תשע"ה

על קושיא הד' למה הלילה הזה אוכלים בהסיבה. משום דאכילה בהסיבה היא דרך חירות כדרך שהמלכים אוכלים, והוא זכר לעבדים היינו לפרעה במצרים ובליילה הזה הוציאנו ד"א משם לחירות, התירוץ על קושיא זו גם כולו בפסקא בכל דור ודור חייב אדם וכו'.

והיא שעמדה. כשמגיע לזה היא שעמדה מכסה המצות, נוטל כל אחד כוסו ביד ימינו, ואומר *בישיבה בקול: והיא שעמדה - מצילנו מידם.

מניח הכוס מידו, מגלה המצות, וממשיך: צא ולמד וכו'.

כשאומר: דם ואש ותמרות עשן, ובאומרו כל אחת מעשר המכות, ובאומרו: דצ"ך עד"ש באח"ב, זורק מהכוס בכל תיבה טיפה אחת *באצבע קמיצה של יד ימינו [שהם סך הכל ט"ז טיפות], ויש נוהגין לשפוך מהכוס עצמו. כוונה בשעת זריקת הטיפות. יכוין: שהקב"ה יצילנו מהמכות האלו ויביאם על שונאנו (מהרי"ל).

לא ישתמש בין הנזרק, אלא ישפכם במקום שאין בני"א עוברין.

רבן גמליאל אומר. יסביר לבני ביתו ג' הדברים עד שיבינו, שהרי מי שלא אמר ג' דברים אלו לא יצא ידי חובתו.

מצה זו. כשאומר "מצה זו" נוגע ביד ימינו במצה הפרוסה להראותה למסובין שתחבב המצוה עליהם (תע"ג ס"ז), וכן כשאומר "מרור זה" יגע במרור הנמצא בקערה, אבל כשאומר "פסח שהיו" וכו' לא יאחזו הזרוע ולא יראה באצבע רק יסתכל בו, שלא יראה כקדשים בחוץ.

לפיכך. מכסה המצות, ממלא הכוסות, מאחר שנחסרו בזריקת הטיפות באמירת המכות, ונוטל כל אחד כוסו ביד ימינו ואומר *בישיבה: לפיכך-שירה חדשה הללויה.

הללויה. *מניח הכוס מידו, מגלה המצות, ואומר בישיבה: הללויה הללו - למענינו מים. [ויש אוחזים הכוס ומכסים המצות מ"לפיכך" עד גאל ישראל] ואח"כ מכסים המצות.

באמירת: הללו עבדי ד' יכוין לתת הודאה עצומה להש"ת שיצאנו ממצרים ואנו עבדי ד' ולא עבדי פרעה.

ברכת אשר גאלנו. מכסה המצות, נוטל כל אחד כוסו ביד ימינו, ואומר הברכה *בישיבה. אם לא כיון בברכת שהחיינו על מצות אכילת מצה ומרור, יכוין בברכת אשר גאלנו והגיענו הלילה הזה לאכול בו מצה ומרור, שיש אומרים שברכת אשר גאלנו היא ברכת שהחיינו על מצות אכילת מצה ומרור. [יש אומרים שברכת אשר גאלנו היא גם במקום ברכת שעשה ניסים]. לא יפסיק בין גמר ברכת אשר גאלנו לשנית הכוס.

אחר חצות לא יברך ברכת אשר גאלנו בשם ומלכות (כפה"ח תע"ז סק"י).

מצות שתית כוס שני. נוטל כל אחד כוסו ביד ימינו, ויכוין: הריני מזמן את פי לברך ברכת בופה"ג על כוס השני [ומכוין בברכת הגפן לפטור גם היין שאשתה בתוך הסעודה], ולשתותו בהסיבה לקיים מצות שתיית כוס שני מד' כוסות בהסיבה דרך חירות זכר לחירות. ויש נוהגים לומר: הריני מוכן, לשם יחוד.

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחוזיקי הדת
פסח תשע"ה

שכח לברך ברכת שהחיינו בשעת קידוש יברך על כוס שני. מברך בפה"ג בלא הסיבה, מיסב מיד ושותה לכתחלה כל הכוס. יזהר שלא יתחיל לשתות לפני שמיסב.

שתה בלא הסיבה, שתה בהסיבת ימין, שהה בשתייתו יותר משיעור כדי שתית רביעית, אם כיוון כשבירך בפה"ג לפטור שתיית היין שבתוך הסעודה, או שרגיל לשתות יין בתוך הסעודה, יחזור לשתות בהסיבת שמאל בלא ברכה, לא כיוון ואינו רגיל לשתות יין בתוך הסעודה אינו חוזר ושותה.

שתה פחות מרוב רביעית, או שתה רוב רביעית ושהה בשתייתו יותר משיעור כדי אכילת פרס, לא יצא יד"ח וחייב לחזור ולשתות כוס יין, ואם לא כיוון בברכת בפה"ג לפטור שתיית היין שבתוך הסעודה ואינו רגיל לשתות יין בתוך הסעודה, חוזר לברך בורא פרי הגפן.

אין מברכים ברכת על הגפן.

אכילת מצה, מרור, כורך. יזהר מאוד לאוכלם לפני חצות, המ"ב (תע"ז סק"ג) פוסק דאם נתאחר אחר חצות לא יברך על אכילת מצה ולא על אכילת מרור. **רחצה. מוציא. מצה.** *שלשה סימנים אלו אומרים לפני הנטילה. וכן הרוצה לומר "לשם יחוד" על מצות אכילת מצה יאמרו לפני נט"י.

רחצה. נוטלים הידים ומברכים ברכת על נטילת ידים.

היו ידיו דבוקות מיין, ירחצם קודם נטילת ידים שלא תהא חציצה.

טוב שקודם הנטילה יביא עצמו לידי חיוב נטילה [היינו שיחכך שערות ראשו או יגע במקומות המכוסים המחייבים נט"י (פמ"ג מ"ז רס"י תע"ג)].

תזכורת לפני נטילת ידים. יזכיר לב"ב לאכול כזית המצה בלא שום הפסק תוך זמן שיעור כדי אכילת פרס, ולכוין לקיים מצות עשה מה"ת של אכילת מצה, ולכוין טעם מצות אכילת מצה כדלהלן, ולכוין באמרום: **על אכילת מצה לפטור ג"פ מצות אכילת כזית מצה, א' מ"ע מה"ת של אכילת כזית מצה; ב' מצות אכילת כזית מצה בכורך; ג' מצות אכילת כזית מצה לאפיקומן.**

מוציא. נוטל ג' המצות בידי, באופן שתהיינה נוגעות קצת זו בזו בלא הפסק מפה, העליונה והתחתונה שהן שלימות משום מצות לחם משנה, והפרוסה באמצע משום לחם עוני, ומניח י' אצבעותיו עליהם, יד ימין על המצה העליונה ויד שמאל תחת המצה התחתונה, ויכוין לקיים מצות לחם משנה וגם להוציא במצות לחם משנה לבני הבית שאין לפנייהם לחם משנה, ומברך ברכת המוציא ועדיין אינו בוצע.

מצה. ישמיט המצה התחתונה מידו, ויחזיק יד ימינו על המצה העליונה ויד שמאלו תחת הפרוסה מלמטה, ומברך: **אקב"ו על אכילת מצה**, באמרו: על אכילת מצה, יכוין לקיים ג"פ מצות אכילת כזית מצה, א' מ"ע מה"ת של אכילת כזית מצה; ב' מצות אכילת כזית מצה בכורך; ג' מצות אכילת כזית מצה לאפיקומן. לכן לא ישיח דבר שלא מענין הסעודה עד אחר אכילת האפיקומן.

בוצע ב' כזיתים ביחד, כזית מהמצה העליונה (משום המוציא) וכזית מהפרוסה (משום לחם עוני).

**נתיבות
הכשרות**

ביד"ץ מחוזיקי הדת
פסח תשע"ה

*אין מטבילין מצת המוציא במלח.

לא ישהה בין הברכה לאכילת הכזיתים, אלא מיד בגמר הברכה "על אכילת מצה" בוצע הכזיתים ומיסב [לקיים מצות הסיבה דרך חירות זכר לחירות] ואוכלם כדלהלן, ויזהר שלא יתחיל לאכול קודם שמיסב. ולאחר שגמר לאוכלם יחלק הכזיתים לב"ב, ויש מחלקים לב"ב ואח"כ אוכלים.

אכילת הכזיתים. אוכל ב' הכזיתים בלא הפסק, דהיינו שיכניס ב' הכזיתים לפיו בבת אחת, לועסם היטב עד שירגיש טעם המצה בפיו, בולע תחילה כזית אחד כולו בבת אחת ואחר כך יבלע כזית השני בבת אחת. קשה לו ללעוס ב' זיתים בבת אחת, יאכל בתחילה הכזית של המוציא שהוא מהמצה השלימה ויבלע כל הכזית בבת אחת, ומיד אחר כך יאכל הכזית מאכילת מצה שהוא מהפרוסה ויבלע בבת אחת. ומי שקשה לו יאכל מעט מעט במהירות תוך כ"פ בלא שום הפסק באמצע, ובדיעבד כשאכל כזית אחד תוך שיעור כדי אכילת פרס אפילו הפסיק באמצע, בין מהשלימה בין מהפרוסה, יצא. וראה להלן.

שיעור כזית מצה עבודת יד (משום הבדל הנפח), לדעת החזו"א 22 גרם, לדעת הגר"ח נאה 11 גרם. והנה לגבי מצוות דאורייתא יש להחמיר כשיעור הגדול 22 גרם, ולגבי מצוות דרבנן אפשר להקל כשיעור הקטן 11 גרם, ומה שצריך לאכול באכילת מצה ב' כזיתים, כזית אחד ממצה העליונה שהיא השלימה, כזית ב' ממצה האמצעית שהיא הפרוסה הוא מדרבנן, דמדאורייתא די בכזית אחד, ולכן די כל כזית כשיעור הקטן שהוא 11 גרם, שב' הכזיתים ביחד יש בהם כזית מצה כשיעור הגדול 22 גרם, ולכן טוב שיכוין לצאת מצות אכילת מצה משניהם ויוצא בזה ידי חובת אכילת מצה מדאורייתא לכולי עלמא.

שיעור זמן תוך כדי אכילת פרס. לכתחילה צריך שיהא מתחילת הבליעה עד גמר האכילה תוך ב' דקות, ועכ"פ תוך ד' דקות, ולא יותר מט' דקות, ונכון להחמיר במצוה מה"ת (ויש מחמירין שיהא תוך כדי אכילת פרס מהתחלת הלעיסה).

כוונה בשעת אכילת כזית המצה. אוכל כזית המצה מתוך שמחה של מצוה, ויכוין בשעת האכילה: באכילה זו הנני מקיים מצות השי"ת שציוני במצות עשה מה"ת "לאכול מצה בלילה הראשון של פסח" שנאמר: בערב תאכלו מצות. וצריך לכוין גם טעם המצוה המבואר בתורה: ויאפו את הבצק אשר הוציאו ממצרים עוגות מצות כי לא חמץ כי גורשו ממצרים ולא יכלו להתמהמה וגו' כמו שסידר בעל ההגדה בפסקא מצה זו, היינו שלא הספיק בצקם של אבותינו להחמיץ עד שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקב"ה וגאלם (דרך פקודין מצוה י'), ומקיים המצוה מד"ס לאכול בהסיבה דרך חירות.

נשים באכילת מצה. נשים חייבות מה"ת במצות עשה של אכילת כזית מצה כאנשים, ויזהרו לאכול שיעור כזית כשיעור הגדול 22 גרם תוך זמן שיעור אכילת פרס ולכוין לצאת המ"ע מה"ת.

קטן וקטנה במצות אכילת כזית מצה. קטן וקטנה שיכולים לאכול כזית תוך כדי אכילת פרס חייבים לחנכם במצות אכילת מצה.

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחוקי הדת
פסח תשע"ה

אין במצות שעל הקערה לתת כזית לכל אחד מבני הבית, יתן להם כזית ממצות אחרות שבורות שנאפו לשם מצות מצוה, ויוסיף להם חתיכה מהמצות של הקערה [משום לחם משנה, ומשום שאמרו עליו ההגדה כדכתיב לחם עוני שעונין עליו דברים הרבה].

אכל בלא כוונה יחזור ויאכל כזית מצה בכוונה בלא ברכה (מ"ב תע"ה ס"ק ל"ד). אימתי חייב לחזור ולאכול כזית מצה. אכל פחות מכזית, או שהה באכילת הכזית יותר משיעור כדי אכילת פרס, אפי' אכל ברציפות ולא הפסיק באמצע אכילה, לא יצא, וצריך לחזור לאכול כזית מצה בהסיבה תוך כדי אכילת פרס בלא ברכה (מ"ב תע"ה סק"מ). וכן הדין באכל בלא הסיבה, או שאכל בהסיבת ימין, או נסתפק אם אכל הכזית תוך שיעור כדי אכילת פרס, צריך לחזור לאכול כזית מצה בהסיבת שמאל בלא ברכה.

זקן או חולה שאינו יכול לאכול כזית מצה תוך זמן כדי אכילת פרס ואוכל מצה כתושה או טחונה, יזהר בשעת אכילתו שלא יברר ויוציא הפירורין שלא נכתשו היטב, דהוי בורר פסולת מתוך אוכל, ואם ירצה להסירם יטלם עם מעט קמח. מותר לזקן או לחולה לשתות מים בשעת אכילת המצה להקל האכילה, אבל לא ישתה יין כיון שמבטל טעם המצה.

מרור. מיד אחר אכילת כזית המצה (שוע"ה תע"ה ס"א) נוטל ביד ימינו כזית מרור, *עלי חסא ומצרף קצת כריין מרוסק מהקערה, ומטבל מקצתו בחרוסת שבקערה (שוע"ה תע"ה ס"א) [ויכוין בטיבולו בחרוסת לקיים המצוה מד"ס שתקנו לטבל המרור בחרוסת, ולקיים בזה מ"ע מה"ת ושמרת לעשות ככל אשר יורוך, ע"פ התורה אשר יורוך ועל המשפט אשר יאמרו לך תעשה, ונאמר שאל אביך ויגדך, ומל"ת לא תסור (דהר פקודיך)], ולא ישהנו בתוכו, וינער החרוסת [כדי שלא יתבטל טעם המרירות], ומחלק כך לכל בני הבית.

באר"י נהג כ"ק מרן אדמו"ר מהר"א זי"ע לאכול למרור חסא (סאלאטן) עם כריין וכן לכורך [בבעלזא לקח זערזיך (כהלבוש המובא במג"א סק"ט) עם כריין].

שיעור כזית מרור. ישער בהחסא לבד בלא האויר שבין העלים, וטוב שימעכם לפני שמשער כזית. הכריין מצטרף לכזית.

נשים וקטנים במצות מרור. נשים חייבות במצות אכילת מרור, וכן קטן וקטנה שהגיעו לחינוך חייבים לחנכם במצות אכילת מרור, וצריך להזהירן שלא יזלזלו בזה.

זקן או חולה שקשה לו מאוד לאכול כזית יאכל פחות מכזית בברכה. כ"ק מרן מהר"א זי"ע אמר בשם זקנו כ"ק מרן מהר"י זי"ע שאמר: אבי (כ"ק מרן מהר"ש) ז"ל היה פוסק ופסק שיוצאים בפחות מכזית מרור.

לא כיוון בברכת בפה"א על הכרפס לפטור את המרור, או שאכל כזית כרפס וטעה וברך בורא נפשות, אפי"ה אינו מברך על המרור בפה"א, וטוב שיהרהר ברכת בפה"א במחשבה ויכוין לצאת בתנאי אם הוא מחוייב לברך.

תזכורת לפני הברכה. יזכיר לב"ב לאכול כזית המרור בלא הפסק תוך זמן שיעור כדי אכילת פרס, ולכוין לקיים מצות עשה מדרבנן [שתקנו זכר למקדש]

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחזיקי הדת פסח תשע"ה

לאכול כזית מרור, ולכוין טעם מצות אכילת המרור כדלהלן, ולכוין באמרם: על אכילת מרור לפטור ב' פעמים מצות אכילת כזית מרור, א. מצות אכילת כזית מרור לבד, ב. מצות אכילת כזית מרור כרוך עם כזית מצה.

ברכת על אכילת מרור. כל המסובין יחזיקו המרור ביד ימין, ויברכו ביחד: **אשר קב"ו על אכילת מרור.** אוכלים בלא הסיבה [כיון שהמרור זכר לשיעבוד ועבדות].

אכילת המרור. לועס כל כזית המרור עד שירגיש טעם כל כזית המרור בפיו ובולע בבת אחת בלא הפסק, ולכה"פ תוך כדי אכילת פרס [לכתחילה תוך ב' דקות].

בלע המרור בלא שלעסו עד שירגיש טעם כזית המרור, לא יצא וחוזר ואוכל בלא ברכה.

כוונה באכילת המרור טבול בחרוסת. יכוין: באכילה זו הנני מקיים מצות עשה מד"ס לאכול מרור שתיקנוה זכר למקדש הנסמך על הפסוק: על מצות ומרורים יאכלוהו (ובדיעבד שלא כוון יצא, ובשו"ע הרב כתב דטוב שיחזור לאכול בכוונה). וכן יכוין טעם מצות אכילת מרור, שהוא זכר לומררו את חייהם, כמו שסידר בעל ההגדה בפסקא מרור זה. ומקיים המצוה מד"ס לאכול חרוסת, זכר לה' דברים: א. זכר לתפוח, שהיו בנות ישראל יולדות תחת התפוח, ב. זכר לטיט, ג. זכר לתבן, ד. זכר לשעבוד, ה. זכר למכת דם.

כורך. ידקדק לפני הכריכה שעלי החסא לא יהיו רטובים מחשש שרויה ע"י הכריכה.

נוטל ביד ימינו מהמצה הג' (התחתונה) ב' חתיכות מצה שהם ביחד כזית, ונוטל כזית מרור *עלי חסא ומצרף כריין מרוסק מהקערה, ומטביל המרור מקצתו בחרוסת שבקערה ומנערו, וישים המרור בין חתיכות המצה, וכן יתן לבני ביתו. ויש אומרים שאין להטביל המרור של כורך בחרוסת.

תזכורת לפני אכילת כורך. יזכיר לב"ב שצריך לאכול מהמצה והמרור בלא הפסק תוך כדי זמן שיעור אכילת פרס, ויכוין לקיים מצות חז"ל שתקנו לאכול כזית מצה ומרור כרוכים ביחד לצאת יד"ח.

אכילת כורך. כל המסובין אוחזים הכורך ביד ימינם, אומרים ביחד: **זכר למקדש כהלל וכו', ומסיבין ואוכלים כזית המצה וכזית המרור ביחד,** באופן שמכניס ב' הכזיתים לתוך פיו בבת אחת ולועסם ובולעם ביחד. קשה לו לבלוע ב' הכזיתים ביחד, יאכל עכ"פ ביחד מעט מהמצה ומעט מהמרור בבת אחת, ואח"כ יחזור ויבלע מעט מהמצה ומעט מהמרור בבת אחת, עד שיאכל שני הכזיתים תוך שיעור כדי אכילת פרס מתחילת האכילה עד סוף האכילה.

לא אכל המצה עם המרור ביחד אלא כל אחד לבד, לא יצא מצות כורך ויחזור לאכול.

אכל כורך בלא הסיבה אינו צריך לחזור ולאכול (שוע"ה תע"ה ס"כ).

שהה באכילתו יותר מכא"פ, אפי' לא הפסיק באמצע אכילה יחזור לאכול.

נשים וקטנים במצות כורך. נשים גם חייבות במצות אכילת כורך, וכן קטן וקטנה שהגיעו לחינוך צריך לחנכם במצות אכילת כורך.

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחוזיקי הדת
פסח תשע"ה

שלחן עורך. עורכים השלחן במאכלי שבת ויו"ט ואוכלים הסעודה לכבוד שבת ויו"ט.

אכילת ביצים. נוהגים בתחילת הסעודה, מיד אחר אכילת כורך, לאכול ביצה קשה, לקיים מה שנאמר "אם לא אעלה את ירושלים על ראש שמחתי", או זכר לקרבן פסח. *ונוהגים לטבל הביצה במי מלח. *המנהג שאין לוקחים הביצה מהקערה, שלא לבטל סוד הקערה עד אחר הסדר.

סעודת יו"ט. מנהג רבוה"ק שלא להסב בסעודה.

יאכל הסעודה בנחת, דרך שררה וחירות (סדה"י).

מותר לשתות יין באמצע הסעודה, ואין בזה משום מוסיף על הכוסות.

יזהר לא לאכול ולשתות יותר מדאי, שאכילת האפיקומן לא תהיה אכילה גסה, וכן שיוכל לשתות ב' כוסות האחרונות.

איסור אכילת צלי. אסור לאכול בשר צלוי בליל הסדר, וגם צלי קדר [היינו שנתבשל בקדירה בלי מים או שאר משקה כלל] אסור, ולכן אין אוכלים הזרוע בלילה אלא מחר בסעודת היום, אבל דגים וביצים צלויים מותר לאכול. יש נוהגים שאין אוכלים שום טיבול בלילה, מלבד הטיבול של מצוה, כרפס וביצה במי מלח ומרור בחרוסת.

*אין מנגנים מנוחה ושמחה באמצע הסעודה.

לימוד על השלחן. ראוי ללמוד על השלחן מהל' מצות אכילת קרבן פסח לקיים מש"כ: ונשלמה פרים שפתינו, ויעלה לו הלימוד לקיים מ"ע מה"ת של אכילת קרבן פסח בליל פסח.

סוף הזמן לאכילת אפיקומן לפני חצות:

י-ם: 12.42; ת"א ובני ברק: 12.44; חיפה: 12.43; אשדוד: 12.45; בית שמש: 12.43; קרית גת: 12.44.

צפון. אחר גמר הסעודה מוציאת המצה שהצפינה לאפיקומן, לכתחילה צריך לאכול ממנה שני כזיתים תוך שיעור זמן כדי אכילת פרס, כזית אחד זכר לאכילת קרבן פסח שנאכל על השובע, וכזית השני זכר למצה הנאכלת עמו, וי"א כזית הב' זכר לקרבן חגיגה, ולכתחילה יש לבלוע כזית בבת אחת. קשה לו לאכול ב' זיתים, די שיאכל למצות אכילת אפיקומן כזית אחד. אין לו שיעור שני כזיתים מהמצה הצפונה, יוסיף ממצה שמורה אחרת, וכן יחלק לבני הבית קצת ממצה הצפונה והשאר ממצה שמורה אחרת.

נאבדה מצה הצפונה, יאכל כזית מצה שמורה אחרת לשם אפיקומן (תע"ז ס"ב).

אכילת אפיקומן בהסיבה. יזהר מאוד לאכול האפיקומן בהסיבה, שאם שכח ואכלו בלא הסיבה, נכנס במבוכה גדולה במחלוקת הפוסקים אם צריך לחזור לאכול בהסיבה.

האפיקומן צריך לאכול כולו במקום אחד (תע"ח ס"א) ואסור לאוכלו בשני מקומות, ואפילו באותו חדר לעבור משלחן לשלחן באמצע אכילתו אסור (מג"א תע"ח סק"ב).

**נתיבות
הכשרות**

בד"ץ מחזיקי הדת
פסח תשע"ה

נשים וקטנים במצות אכילת אפיקומן. נשים חייבות במצות אכילת אפיקומן, וגם קטן וקטנה צריך לחנכם במצות אכילתו ועכ"פ כזית אחד.

נוהגים להצניע חתיכה ממצת אפיקומן לכל השנה לשמירה, וכן מנהג רבוה"ק.

אחר אכילת האפיקומן אין לאכול שום דבר [שלא יעבור מפיו טעם מצה של האפיקומן] (תע"א ס"א) [אכל אחרי אפיקומן, י"א שיחזור ויאכל כזית מצה שמורה לשם אפיקומן (פמ"ג תע"ח א"א סק"א מ"ב סק"א)]. וכן יש להחמיר לא לשנות משקה המשכר [שלא תחטפנו שינה ולא יוכל לעסוק בהל' פסח], ולכתחילה נכון להזהר לא לשנות כל משקה חוץ ממים (מ"ב סי' תע"ח).

שכח לאכול האפיקומן, נזכר כשנטל מים אחרונים או שאמר הב לן ונברך, יטול ידיו בלא ברכה, ואוכל האפיקומן בלא ברכת המוציא [אף שכל השנה לאחר שנטל מים אחרונים או שאמר הב לן ונברך ונמלך לאכול עוד צריך לברך המוציא (תע"ז ס"ב)].

נזכר שלא אכל אפיקומן אחר ברהמ"ז לפני שברך בורא פרי הגפן על כוס ג', יטול ידיו ויהרהר ברכת ענט"י, ויברך המוציא ויאכל האפיקומן, ויחזור לברך ברהמ"ז, ויברך בפה"ג וישתה הכוס.

נזכר אחר שתיית הכוס, יטול ידיו כאמור, ויברך המוציא ויאכל האפיקומן, ויברך ברהמ"ז בלא כוס (מ"ב תע"ט ס"ב).

ברך. מברכים ברכת המזון.

הדחת ושטיפת הכוסות. מדיחין במים מבפנים ושוטפין מבחוץ כוסות של כל המסובין אף שהכוס נקי (עפ"י זוה"ק כפה"ח תע"ט סק"א), אף שאין נזהר בכל השנה הלילה יזהר משום הידור מצוה (מ"ב תע"ט סק"א), וישאיר בכוס של בעה"ב מעט מים. מוזג מהכוס ג' טיפות מים לתוך בקבוק היין שממלאים מהם הכוסות. אומרים: שיר המעלות בשוב ד' וגו'.

מוזגין כוס ג' (כוס שמברכים עליו ברכת המזון) לכל המסובין, דוקא לפני ברכת המזון, ואף שאין ג' אנשים לברך בזימון.

יין משובח לכוס ג'. יכול לקחת יין משובח יותר מב' כוסות הראשונות, ונפטר בברכת הטוב והמטיב שבברהמ"ז.

מצות נטילת מים אחרונים. אף מי שאינו נזהר ליטול מים אחרונים כל השנה, מ"מ בליל פסח יזהר לקיים מצות נטילת מים אחרונים.

מברכים ברכת המזון על הכוס, וכשיש זימון נהגו שהבעה"ב הוא המזמן, ומ"מ אם רוצה יכול ליתן רשות לברך לאחר (שוע"ה ס"ט).

ברהמ"ז. יכוין לפטור ב' כוסות הראשונות מברכת על הגפן.

בברכת נודה לך, באמרו: "ועל שהוצאתנו ד"א מארץ מצרים ופדיתנו מבית עבדים", יכוין לתת הודאה עצומה להשי"ת.

רצה, יעו"י, ביום חג המצות הזה. אמר קודם יעו"י ואח"כ רצה, יצא.

נזכר באמצע יעו"י שלא אמר רצה, אם עדיין לא אמר ביום חג המצות פוסק ומתחיל רצה. אמר ביום חג המצות גומר יעו"י ואומר אח"כ רצה.

נתיבות
הכשרותבד"ץ מחוקקי הדת
פסח תשע"ה

שכח רצה ויעו"י, נזכר לפני שהזכיר השם בחתימת הברכה אומר: רצה יעו"י, וממשיך: ובנה.

נזכר כשהזכיר השם, מסיים: למדני חקיקך, ואומר רצה, יעו"י, ובנה וכו'.
נזכר כשאמר תיבת: בונה, מסיים החתימה: ברחמי ירושלים, אמון. ואומר הברכה המיוחדת: "בא"י אמ"ה, שנתן שבתות למנוחה לעמו ישראל באהבה לאות ולברית וימים טובים לששון ולשמחה את יום חג המצות הזה, בא"י מקדש השבת וישראל והזמנים". וממשיך: בא"י אמ"ה הא-ל אבינו וכו'. וכן הדין כשנזכר לפני שהתחיל ברכת הטוב והמטיב.

נזכר כשהתחיל תיבת ברוך מברכת הא-ל, חוזר לתחילת ברהמ"ז, היינו שממשיך: אתה ד' אמ"ה הזן את העולם וכו', וכן כשאינו יודע הנוסח, חוזר לתחילת ברהמ"ז.

ספק אמר רצה ויעו"י, דינו כמו שלא אמר (קפ"ח מ"ב ס"ק ט"ז).

אמר רצה ושכח יעו"י, נזכר לפני שהזכיר השם בחתימת הברכה, אומר יעו"י וממשיך: ובנה.

נזכר כשהזכיר השם, מסיים: למדני חקיקך, ואומר יעלה ויבא, וממשיך: ובנה.
נזכר כשאמר תיבת: בונה, מסיים החתימה: ברחמי ירושלים, אמון, ואומר הברכה המיוחדת ליו"ט בלבד: "בא"י אמ"ה, שנתן ימים טובים לעמו ישראל לששון ולשמחה את יום חג המצות הזה, בא"י מקדש ישראל והזמנים", וממשיך: בא"י אמ"ה הא-ל אבינו וכו'. וכן הדין כשנזכר לפני שהתחיל ברכת הטוב והמטיב.

נזכר כשאמר: ברוך מברכת הא-ל, וכן כשאינו יודע הנוסח, חוזר לתחילת ברהמ"ז, שממשיך: אתה ד' אמ"ה הזן.

ספק אמר יעלה ויבא, דינו כמי שלא אמר (קפ"ח מ"ב ס"ק ט"ז).

אמר יעו"י ושכח רצה, נזכר לפני שהזכיר השם בחתימת הברכה, אומר רצה וממשיך: ובנה.

נזכר כשהזכיר השם, מסיים: למדני חקיקך, ואומר רצה, וממשיך: ובנה.
נזכר כשאמר תיבת: בונה, מסיים החתימה: ברחמי ירושלים, אמון, ואומר הברכה המיוחדת לשבת לבד (הנוסח, ראה שבת פרשת לך). וכן הדין כשנזכר לפני שהתחיל ברכת הטוב והמטיב.

נזכר כשהתחיל תיבת: ברוך מברכת הא-ל, חוזר לתחילת ברהמ"ז היינו שממשיך: הזן את העולם וכו', ואומר רצה, יעו"י. וכן כשאינו יודע הנוסח חוזר לתחילת ברכת המזון. ואומר רצה ויעו"י.

ספק אמר רצה, דינו כלא אמר (קפ"ח מ"ב ס"ק ט"ז).

אשה ששכחה או נסתפקה אם אמרה "רצה" דינה כאמור לעיל, וכן כששכחה או נסתפקה אם אמרה "יעלה ויבא" ליל פסח דינה כאיש.

הרחמן, הוא ינחילנו ליום שכולו שבת וכו'.

הרחמן, הוא ינחילנו ליום שכולו טוב ליום שכולו ארוך וכו'.

**נתיבות
הכשרות**

ביד"ץ מחוזיקי הדת
פסח תשע"ה

לא יפסיק בדיבור בין גמר ברכת המזון לשתית הכוס.

מצות שתיית כוס שלישי (כוס של ברכת המזון). נוטל כל אחד כוסו ביד ימינו, ויכוין: הריני מזמין את פי לברך על כוס השלישי ברכת בופה"ג ולשתותו בהסיבה, לקיים מצות שתיית כוס שלישי מד' כוסות בהסיבה זכר לחירות. ויש נוהגים לומר: הריני מוכן, לשם יחוד.

כוונה בברכת בורא פרי הגפן. טוב שיכוין בברכת בורא פרי הגפן שלא להוציא כוס הרביעי (פמ"ג).

מברך בופה"ג בלא הסיבה, מיסב מיד ושותה לכתחילה כל הכוס. יזהר שלא יתחיל לשתות לפני שמיסב.

שתה בלא הסיבה, שתה בהסיבת ימין, שהה בשתייתו יותר משיעור כדי שתיית רביעית, אינו חוזר לשתות. שהה בשתייתו יותר משיעור כדי אכילת פרס, או שתה פחות מרוב רביעית, לא יצא וצריך לחזור ולשתות רביעית בבת אחת בברכה.

אין מברכים ברכת על הגפן.

בין כוס ג' לכוס ד', לא ישתה רק מים.

כוס של אליהו. אחר שתיית כוס ג' מוזגים כוס מיוחד שקורין "כוס של אליהו", לרמז שאנו מאמינים שכשם שגאלנו השי"ת ממצרים כן יגאלנו עוד וישלח לנו את אליהו הנביא לבשרינו (מ"ב ת"פ סק"י). *עדיין אין מוזגים כוס הרביעי.

פתיחת הדלת. פותחים הדלת כדי לזכור שהוא ליל שמורים, ובזכות אמונה זו יבא משיח וישפוך הקב"ה חמתו על המכחשים בה' (רמ"א ת"פ).

*המנהג לשלוח א' מב"ב הקטנים לפתוח הדלת.

*אומרים בעמידה: ברוך הבא. שפוך חמתך-שמי ד', וסוגרים הדלת.

*המנהג לחלק יין מכוס של אליהו, לתוך כוס הרביעי של כל המסובין.

מוזגים כוס ד' (כוס שגומרים עליו ההלל) לכל המסובין.

הלל. גומרים את ההלל.

אמירת הלל. *הלל אומר בישיבה דרך חירות, אבל לא ישב מוטה אלא באימה ויראה (באה"ט סו"י תע"ג), ויש לאומרו בנעימה ובקול רם.

יכול לגמור הלל אף שלא במקום סעודה (רמ"א ת"פ), אף שאינו שותה כל ד' הכוסות במקום אחד (מ"ב), ודוקא במקום הצורך.

נשים וקטנים באמירת הלל. נשים חייבות באמירת הלל (תע"ט סק"ט), אמנם יזהרו שלא ינעימו הנשים בקול זמר (שם, סק"א).

קטן וקטנה שיכולים לומר הלל חייבים לראות שיהיו נעורים ולחנכם לומר הלל לפני שתיית כוס ד'.

השותה כוסות ג' וד' בזה אחר זה, בלא אמירת הלל ביניהם, לא יצא חובת שתיית כוס הרביעי [ואף השותה באמצע הלל לא יצא (ערוה"ש תע"ב ס"א)], וחייב למזוג כוס נוסף ולגמור עליו הלל ולשתותו בברכה. ויש להזהיר הנשים על כך, שהגם שהן עייפות אינן פטורות מאמירת כל ההלל עד סיום הברכה

נתיבות
הכשרותבד"ץ מחוקקי הדת
פסח תשע"ה

מלך מהולל בתשבחות על כוס הרביעי ואח"כ לשתותו. יכולה לגמור מהר לפני בעה"ב.

מותר לדרוש דברי תורה בין פסוק לפסוק.

מתחילין: לא לנו.

מצוה לכתחילה להדר שיהיו שלושה אנשים באמירת ההלל [אפשר לצרף אף מי שכבר אמר הלל ולא אכל עמהם (רמ"א תע"ט), כדי שהגדול העורך הסדר יאמר לשנים: הודו לד' וגו' אנא וגו' והם יענו אחריו. בדיעבד יצרף אשתו ובניו הקטנים שהגיעו לחינוך (מ"ב סק"ט)].

הגיעו להודו, אומר הבעה"ב (או אחד מהמסובין שכבדו בעה"ב) בעצמו: הודו - חסדו, המסובין עונים אחריו: הודו, יאמר נא. הוא אומר: יאמר נא, והם עונים: הודו, יאמרו נא בית. הוא אומר: יאמרו נא בית, והם עונים: הודו, יאמרו נא יראי. הוא אומר: יאמרו נא יראי, והם עונים: הודו, וממשיכים יחד מן המצר.

הגיעו לאנא, אומר הבעה"ב (או אחד מהמסובין שכבדו בעה"ב): אנא, והם עונים אחריו.

כשמסובין רק ב', אומרים ביחד: הודו, יאמר נא [ואין אומרים הודו ד' פעמים]. אנא.

אחרי הלל אין אומרים מיד יהללך, אלא אומרים: הלל הגדול, נשמת כל חי, ישתבח עד ומעולם ועד עולם אתה א-ל, ואח"כ אומרים יהללך [חתם ישתבח בברכה, אומר יהללך בלא חתימה לפני שתיית הכוס]. לא יפסיק בין גמר הברכה לשתית הכוס.

מצות שתיית כוס רביעי. נוטל כל אחד כוסו ביד ימינו ויכוין: הריני מזמן את פי לברך על כוס הרביעי ברכת בופה"ג ולשתותו בהסיבה, לקיים מצות שתיית כוס רביעי מד' כוסות בהסיבה זכר לחירות. ויש נוהגים לומר: הריני מוכן, לשם יחוד.

מברך בופה"ג בלא הסיבה, מיסב מיד ושותה כל הכוס בבת אחת. יזהר שלא יתחיל לשתות לפני שמיסב.

שתה בלא הסיבה, שתה בהסיבת ימין, שהה בשתייתו יותר משיעור כדי שתיית רביעית, אינו חוזר לשתות. שהה בשתייתו יותר משיעור כדי אכילת פרס, או שתה פחות מרוב רביעית, לא יצא וצריך לחזור ולשתות רביעית בבת אחת בברכה.

כוס רביעי יקפיד במיוחד לשתות רביעית שלם בבת אחת, שיוכל לברך ברכה אחרונה לכו"ע (תע"ב מ"ב סק"ל).

ברכת על הגפן. לא שתה רביעית יין אלא רוב וגם כוס שלישי לא שתה אלא רוב, או ששתה רביעית שלא בבת אחת שהפסיק באמצע, לא יברך בעצמו ברכת על הגפן אלא יבקש מאחד המסובין [אפילו אשתו או בתו הגדולה] ששתה רביעית יין בבת אחת שיוכין להוציאו בברכת "על הגפן". אין לו ממי לשמוע, יהרהר הברכה.

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחזיקי הדת
פסח תשע"ה

כוונת ברכת על הגפן. יזהר לכוין בברכת על הגפן לפטור את שתיית כוס הג', וגם ב' כוסות הראשונות אם עדיין לא כיוון לפטרם בברהמ"ז.

ברכת על הגפן אומר: רצה והחליצנו ביום השבת הזה, וזכרנו לטובה, וי"א ושמוחנו, ביום חג המצות הזה.

שכח להזכיר שבת או חג המצות, כל שלא הזכיר השם בחתימת הברכה, חוזר ומזכיר וממשיך כי אתה ה'. הזכיר השם, אינו חוזר ואינו אומר למדני חקיך, אלא גומר הברכה [יזהר מאד שלא ישכח להזכיר מעין המאורע בליל הפסח, כי י"א שבלייל פסח אם שכח צריך לחזור ולברך, ולמעשה אם שכח לא יחזור אלא טוב שיהרהר במחשבה כל הברכה על תנאי אם חייב לחזור].

אחר שתית ארבעת הכוסות, אינו רשאי לשתות שום משקה חמר מדינה. ויש להחמיר שלא לשתות שום משקה עד עלות השחר, אלא ישתה מים או תה. **נרצה.** מי שעשה כסדר הזה, נרצה לפני השי"ת.

בסידור האריז"ל כתב לומר כאן: לשם יחוד, ויהי נועם-כווננהו.

חסל סידור פסח. לשנה הבאה בירושלים (ג"פ). ובכן ויהי בחצי הלילה. ואמרתם זבח פסח. כי לו נאה. אדיר הוא. אחד מי יודע. חד גדיא. המנהג אצל רבוה"ק לנגן בריקוד אחר גמר הסדר.

שיורי הקערה, מצניעים לאוכלן מחר בסעודת היום.

חייב אדם לעסוק בהלכות הפסח וביציאת מצרים ולספר בניסים ובנפלאות שעשה הקב"ה לאבותינו עד שתחטפנו שינה (תפ"א ס"ב). יש נוהגין לומר שיר השירים.

קריאת שמע שעל המטה. כשרואה ומרגיש שתחטפנו שינה יאמר תיכף קר"ש (יוה"ע), אין אומרים המזמורים והפסוקים שאומרים בשאר לילות להגן מן המזיקין [כי ליל שימורים הוא מן המזיקין], קורין פרשה ראשונה של קר"ש: שמע-ובשעריך (תפ"א ס"ב), ואומרים גם פסוק: בידך אפקיד וגו'. הנוהגים עפ"י האריז"ל לקרוא קר"ש שעל המטה כל לילה ג' הפרשיות, קורין בליל הסדר ג' הפרשיות: שמע-אמת.

קרא קר"ש של ערבית לפני צאת הכוכבים לשי" ר"ת, ורוצה לצאת מצות קר"ש לכל הדעות, יכוין בק"ש שעל המטה לצאת חובת מצות קר"ש בזמנה (מג"א תפ"א ס"ב).

ההולך לישן אחרי עלוה"ש וחושש שמא יאחר זמן ק"ש של שחרית, יכוין לצאת מצות ק"ש של שחרית על תנאי אם יאחר, ואם לא יאחר יצא כשיקרא עם ברכותיה.

שחרית "א" פסח שבת", ט"ו בו.

ברכת השחר. השלמת ק' ברכות. יכוין לשמוע היטב מהש"צ ברכות השחר וחזרת הש"צ, ומהעולים לתורה ברכות התורה וברכות ההפטרות, שיעלה לו להשלים ק' ברכות שחייב אדם לברך בכל יום. השומע הברכות להשלים ק' ברכות עונה ב"ה וב"ש.

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחוקקי הדת
פסח תשע"ה

אינו שומע הברכה, הגם שיודע איזה ברכה מברך ועונה אמן עלי' מ"מ אינו משלים בזה המאה ברכות (מג"א מו סק"ח).

תפלת שחרית. הש"צ לפסוקי דזמרה מסיים: וכל קרבי את שם קדשו. הש"צ לתפלת שחרית מתחיל לנגן: הא-ל בתעצומות-תתהלל. מה שמנגן הש"צ אומר הקהל עמו בלחש.

ישתבח. *המנהג לנגן: א-ל מלך גדול עד סיום הקדיש.

ברכות ק"ש. ברכו. *בברכת קר"ש אין מפסיקין באמירת יוצרות. הכל יודוך. *מנגנים א-ל אדון. *המנהג לנגן: כולם אהובים.

אמת ממצרים גאלתנו, יאמר מלה במלה בכונה הראוי' שאילו לא הוציא את אבותינו ממצרים עדיין אנו ובנינו וכו' (סדר היום).

שמו"ע. לשלש רגלים ומזכיר של שבת (טעה בתפלת שמו"ע ראה לעיל ליל פסח).

התפלל שמו"ע של יו"ט לבד, והזכיר שבת באמצע, אפי' פעם אחת וחתם בשל יו"ט לבד, ונזכר אחר כדי דיבור, מחלוקת הפוסקים אם יחזור, ולכן לא יחזור, וטוב שיבקש מהש"צ שיוציאו, ויכוין לשמוע כל השמו"ע לצאת בתנאי אם הוא חייב להתפלל, ויענה אמן ולא יענה ב"ה וב"ש, ולא יאמר מודים דרבנן, וכשהש"צ אומר מודים יאמר עמו בלחש מודים. אינו יכול לבקש מהש"צ, יהרהר במחשבתו כל השמו"ע, ויכוון על תנאי אם הוא חייב להתפלל.

התפלל שמו"ע של מוסף, נזכר לפני שהזכיר ד' בחתימת הברכה, יפסיק מיד ויתחיל: או"א יעלה ויבא. נזכר לאחר שהזכיר ד', אינו מסיים: למדני חקיר, אלא יגמור תפלתו ויצא ידי תפלת מוסף ויחזור להתפלל שמו"ע של שחרית.

קדושה *המנהג לנגן: ממקומך.

הלל שלם. (דיני הלל ראה א' חנוכה).

כוונה לפני אמירת הלל. יכוין: הריני מזמן את פי ההודות ולהלל ולשבח את בוראי בקריאת ההלל לקיים מצוה מד"ס לקרוא הלל בחג הפסח, ולדעת הראשונים הסוברים שהיא מ"ע מה"ת יכוין לקיים מ"ע מה"ת.

יאמר הלל מלה במלה בשמחה ובטוב לבב על הניסים והנפלאות שעשה עמנו ועם אבותינו בימים ההם (סדר היום).

הללוי הללו עבדי ד', יכוין להודות: שאנו עבדי ד' ולא עבדי פרעה.

*המנהג לנגן: הללו את ה'. הודו לה'. פתחו לי. אנא ה'.

אחרי הלל. הש"צ שהתפלל שחרית (ולא הש"צ שאמר הלל) אומר קדיש תתקבל, ואסור לו לדבר עד אחר הקדיש.

שיר של יום, ק"י.

בארץ ישראל אומרים **שיר השירים**, ק"י. (בחו"ל אומרים שיר השירים בשבת אחרון של פסח).

הוצאת ס"ת. אתה הראת. פותחים ארון הקודש. ויהי בנוסע, *י"ג מדות (ג"פ) אפילו בשבת, ויכוין באמירת י"ג מדות לעורר מדת הרחמים על התבואה [שבפסח נידונים על התבואה], רבש"ע לשלש רגלים: מלא משאלות לבי.

נתיבות הכשרות
 בד"ץ מחזיקי הדת
 פסח תשע"ה

תפלה להאר"י ז"ל בשעת הוצאת ס"ת ביום א' פסח. *מוסיפים תפלה מהאר"י ז"ל (מובא בסידור חמדת ישראל): רבש"ע, מלא משאלות לפנינו לטובה, והפק רצוננו, ותוציאנו מעבדות לחרות, משעבוד לגאולה, מאפילה לאור גדול, מאבל ליום טוב, ותתננו לחן ולחסד ולרחמים בעיניך ובעיני כל רואינו, ותתן לנו עושר וכבוד כמו שצאמר ושאלה אשה משקנתה ומגרת ביתה פלי כסף וכלי זהב ושמלות, ונמצא חן וחסד בעיניך ובעיני כל רואינו, ונצליח בעסקינו ובממונינו, ושלח ברכה והצלחה בכל מעשה ידינו כמו שצאמר וד' נתן את חן העם בעיני מצרים וישאלום וינצלו את מצרים, ונקום את נקמותינו מיד מבקשי נפשנו, ונקום נקמת דם עבדיך השפוף כמו שכתוב ועברתי בארץ מצרים בלילה הזה והפתי כל בטר בארץ מצרים מאדם ועד בהמה ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים אני ד', אמן. יהיו לרצון וגו'. ואני תפלתי (ג"פ). בריך שמה.

מוציאים ב' ס"ת. ס"ת א' המוכן לקריאת פרשת ויקרא משה (פר' בא), ס"ת ב' המוכן לקריאת מפטיר (פר' פינחס). אף אם עומדים באופן שיצטרך לעבור על המצוות, מ"מ משום טרחא דציבורא יוציא סה"ת המוכנים לכך.

*מעטרין סה"ת בכלי קודש לכבוד שבת ויו"ט. הש"צ נוטל סה"ת הראשון בימינו *ואוחזו כשפני סה"ת כלפיו, ואומר: שמע ישראל. אחד. גדלו. לך ה'. עה"כ. אב הרחמים.

קרה"ת. בס"ת הא' קורין ז' גברי בפרשת בא: ויקרא משה לכל זקני- על צבאותם (שמות י"ב, כ"א-נ"א).

מניחים ס"ת הב' על הבימה לימין ס"ת הא', ח"ק. מי שברך לעלות להגבה וגלילה לס"ת הא'. הגבה וגלילה לס"ת הא'. הגולל מעטר ס"ת הא' בכלי הקודש שהיו עליו.

אין מסירין מעיל ס"ת הב' עד שיגלול ס"ת הא'. פותחים ס"ת הב', קוראים לעלות מפטיר, מי שברך להעולה לשביעי.

בס"ת הב' קורין למפטיר בפרשת פינחס: ובחודש הראשון. מי שברך להעולה למפטיר. מי שברך לעלות להגבה וגלילה לס"ת הב'. הגבה וגלילה לס"ת הב'. הגולל מעטר ס"ת הב' בכלי הקודש שהיו עליו.

ברכת הפטרה. המפטיר מברך ברכת הפטרה. לא יתחיל ברכת הפטרה עד שיגמור הגולל לגלול סה"ת.

הפטרה. מפטירין: ויאמר יהושע - בכל הארץ (יהושע ג', ה', ו').

בברכת הפטרה מזכיר שבת ויו"ט, וחותרם מקדש השבת וישראל והזמנים. הזכיר שבת ויו"ט באמצע, ובחתימת הברכה חתם מקדש השבת לבד, או שחתם מקדש ישראל והזמנים לבד, נזכר תוך כדי דיבור יתקן החתימה מיד ויאמר: מקדש השבת וישראל והזמנים, נזכר אחר כד"ד לא יחזור. לא הזכיר שבת ויו"ט באמצע, וחתם מקדש השבת וישראל והזמנים, יצא. לא הזכיר שבת ויו"ט באמצע, וטעה בחתימה כנ"ל, יחזור לעל התורה'.

יקום פורקן. [בשבת אין מנגיני י-ה א-לי]. אשרי.

כשר לפסח

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחוקי הדת
פסח תשע"ה

יהללו. *הגבאי הקורא לעלות לתורה נוטל ביד ימינו סה"ת הב' שקראו בו מפטיר מעוטר בכלי הקודש *כשפני סה"ת כלפיו ומסיים: ואנחנו-הללו'. יהללו. מזמור לדוד.

הכנסת סה"ת. המוציא ס"ת הב' נוטל סה"ת הב' שקראו בו מפטיר ואמרו עליו יהללו ומכניסו ראשון לתוך ארון הקודש, ואח"כ מכניס המוציא ס"ת הא' את סה"ת הא'. ובנחה.

מוסף. הש"צ לובש קיטל לברכת טל. *ואומר בלחש: הנני העני. א-ל מלך נאמן. ד' פסוקים המקובלים מר"ת (הנדפס במחזור כל בו), ופסוק לב טהור. ח"ק בנעימה מיוחדת.

הכרזת מוריד הטל. *קודם שמו"ע מכריז השמש: אומרים מוריד הטל (שכח לומר מוריד הטל, ראה להלן).

מצות קרבן מוסף פסח. בפסח מקריבין קרבן מוסף בכל יום, מיום הראשון עד יום השביעי, פרים שנים, ואיל אחד, ושבעה כבשים הכל עולות, ושעיר חטאת הנאכלת (רמב"ם פ"ז מהל' תו"מ ה"ג).

כוונה לפני תפלת מוסף. קודם תפלת מוסף יכוין: הריני מזמן את פי להתפלל תפלת מוסף לשלש רגלים ולהזכיר שבת, ולומר מוריד הטל כמו שתיקנו אנשי כנסת הגדולה כנגד קרבן מוסף, ויה"ר שתעלה במקום מצות הקרבת קרבן מוסף שבת וקרבן מוסף פסח, לקיים מצות עשה מה"ת "להקריב קרבן מוסף ביום השבת", שנאמר: וביום השבת שני כבשים בני שנה תמימים ושני עשורונים סלת מנחה בלולה בשמן ונסכו (פינחס), ובמקום מצות הקרבת קרבן מוסף פסח, לקיים מצות עשה מן התורה "להקריב קרבן מוסף כל שבעת ימי הפסח", שנאמר: והקרבתם אשה לד' שבעת ימים (אמור), ונאמר, והקרבתם אשה עלה לד' פרים בני בקר שנים ואיל אחד ושבעה כבשים בני שנה תמימים יהיו לכם (פינחס), כמש"כ ונשלמה פרים שפתינו.

שמו"ע. לשלש רגלים, ומזכיר שבת [טעה והזכיר שבת לבד או יו"ט לבד ראה להלן].

מוריד הטל.

טעה במוסף א' דפסח ואמר משיב הרוח ומוריד הגשם, אינו חוזר (כפה"ח ק"ד ס"ק כ"ה). (טעה בשאר התפלות, ראה להלן במנחה).

חזר להתפלל ונזכר שאין צריך לחזור, יפסיק מיד אפילו באמצע ברכה.

פסוקי הקרבנות. וביום השבת. ובחודש הראשון, ומנחתם ונסכייהם. ישמחו.

שכח להזכיר קרבנות היום יצא (תפ"ח מ"ב סק"ב).

דיני טעות בתפלת מוסף שבת ויו"ט

התפלל מוסף של שבת לבד, או של יו"ט לבד, לא יצא, וחוזר להתפלל של שבת ויו"ט.

התחיל תכנת שבת. יפסיק מיד כשזכר ויתחיל אתה בחרתנו.

הזכיר שבת ויו"ט באמצע וחתם רק מקדש השבת, נזכר תוך כד"ד יתקן מיד,

נזכר אחר כד"ד או אחר שהתחיל תיבת: רצה, לא יחזור.

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחזיקי הדת
פסח תשע"ה

הזכיר שבת ויו"ט באמצע אפי' פעם אחת, וחתם רק מקדש ישראל והזמנים, נזכר תוך כדי דיבור, יתקן מיד: מקדש השבת וישראל והזמנים, אבל אינו מועיל שיתקן מקדש השבת לבד, מפני שצריך להקדים השבת לישראל והזמנים.

נזכר אחר כדי דיבור, מחלוקת הפוסקים, ולכן אינו חוזר. טוב שיבקש מהש"צ להוציאו ויכוין לשמוע כל התפלה, בתנאי אם הוא חייב להתפלל, ויענה אמן ולא יאמר ב"ה וב"ש ולא יאמר מודים דרבנן, אלא יאמר יחד עם הש"צ בלחש מודים, אינו יכול לבקש מהש"צ יהרהר במחשבתו כל השמו"ע, בתנאי אם חייב להתפלל.

שכח להזכיר שבת באמצע, או נסתפק אם הזכיר שבת, נזכר לפני שהזכיר ד' בחתימה, חוזר לאתה בחרתנו. נזכר כשהזכיר השם, יסיים: מקדש השבת וישראל והזמנים, ויאמר לפני רצה: ואת מוספי יום השבת הזה ויום חג המצות הזה, נעשה ונקריב לפניך באהבה כמצות רצונך, וכן נזכר תוך כד"ד מחתימת הברכה, יתקן מיד: מקדש השבת וישראל והזמנים, ויאמר לפני רצה: כנ"ל.

נזכר כשהתחיל רצה, יאמר בברכת רצה כנ"ל. נזכר כשגמר ברכת רצה לפני מודים, יאמר: ואת מוספי, כנ"ל. נזכר כשהתחיל מודים, כל שלא אמר יהל"ר השני חוזר לאתה בחרתנו. אמר יהל"ר השני, אף שעדיין לא עקר רגליו חוזר לתחילת שמו"ע.

התפלל שמו"ע שחרית לשלש רגלים, נזכר לפני שהזכיר ד' בחתימת הברכה, יפסיק מיד ויתחיל: ומפני חטאינו. נזכר לאחר שהזכיר ד', אם כבר הגיע זמן תפלת מנחה אינו מסיים: למדני חקיך, אלא יגמור השמו"ע ויצא ידי תפלת מנחה. ואם עדיין לא הגיע זמן מנחה, יאמר: למדני חקיך ויחזור ל"אתה בחרתנו". נזכר אח"כ, כל שלא אמר יהל"ר השני יפסיק מיד ויחזור לאתה בחרתנו. נזכר כשאמר יהל"ר השני, אף שעדיין לא עקר רגליו חוזר לתחילת שמו"ע.

אחרי שמו"ע כשאומרים פייט, מיד כשמתחיל הש"צ חזרת הש"צ מותר לחזור למקומו, וא"צ להמתין במקום שפסע עד קדושה (מ"ב קכ"ג סק"י).

חזרת הש"צ. פותחים ארון הקודש. הש"צ אומר בנעימה מיוחדת ברכת אבות וגבורות עד נקוקי סעיפים. סוגרים ארון הקודש. *אומרים כל הפיוטים.

תפלת טל. פותחים ארון הקודש ומתחיל הש"צ: או"א טל תן. הש"צ אומר בקול רם כל החרוז והקהל עונה: "בטל", והש"צ חוזר בקול: בטל.

שאתה הוא וכו'. *אומרים: לחיים טובים ולא למות.

סוגרין ארון הקודש והש"צ ממשיך: מכלכל חיים בנעימת שבת.

קדושה. כתר. אדיר אדירנו. לדור ודור נגיד גדלך.

ותערב. חותם: שאותך לבדך ביראה נעבוד. כשאין כהנים בבהכנס"א אין אומרים ותערב.

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחוקקי הדת
פסח תשע"ה

נשיאת כפים. ברכת כהנים [גם בחו"ל]. *הכהנים שנושאים כפיהם עולים לדוכן בשעה שהש"צ אומר: והשב כהנים לעבודתם. ויורדין אחר אמירת קדיש תתקבל.

***מנהגי ברכת כהנים** עי' לעיל יום א' ר"ה.

כוונת הכהן המברך והשומע ברכת כהנים, ראה לעיל א' ר"ה.

קדיש תתקבל. קוה. אין כאלקינו, קדיש דרבנן. ברכו. עלינו, ק"י. אנעים זמירות, ק"י. אדון עולם. שש זכירות.

קידוש היום. אתקינו. אסדר לסעודתא- ויקדשהו. אלה מועדי. וידבר משה. סברי. בפה"ג.

סעודת היום. מצות לחם משנה. בסעודה מנגנים: ברוך א-ל עליון.

*המנהג לאכול בסעודת היום המאכלים שנשתירו מקערת הסדר. כ"ק מרן אדמו"ר מהר"א זי"ע אמר כי אכילת שיירי מצוה מהקערה מסוגל ליראת שמים.

*בשבת שחל בו יו"ט אוכלים לפתן (צימעס) בסוף הסעודה גם בסעודת היום.

חול, שבת "א" של פסח. ימעט באכילת מצה כדי שיאכל המצה לתיאבון בליל ב'. וכן לא יאכל חזרת, שיוכל לאכול מרור בליל ב' לתיאבון.

ברכהמ"ז. רצה. יעלה ויבא. שכח שניהם או ששכח אחד מהם ושאר פרטי דינים - ראה לעיל ליל הסדר.

אשה ששכחה רצה דינה כאיש, ואם שכחה יעו"י אינה חוזרת לברך.

הרחמן. הרחמן הוא ינחילנו ליום שכולו שבת וכו'.

*המנהג לומר: הרחמן הוא ינחילנו ליום שכולו טוב ליום שכולו ארוך ליום שצדיקים וכו', כן אומרים כל ז' ימי הפסח.

חול, אסור להכין ביום הראשון שום דבר לצורך הסדר של יו"ט שני.

צריך להקדים תפלת המנחה וסעודה שלישית באופן שיגמרו האכילה מבעוד יום קודם שקיעת החמה, ויש למעט באכילה כדי שאכילת כזית המצה בלילה תהיה לתיאבון.

מנחה. הש"צ לובש טלית (יו"ט שחל בשבת הש"צ לובש הטלית לפני אמירת קרבנות). קרבנות. אשרי, ובל"צ, ח"ק. ואני תפלתי. ויהי בנסוע. מוציאם ס"ת. גדלו. אב הרחמים.

קרה"ת. קורין ג' גברי בפרשת שמיני. הללויה אודה. הללויה אשרי.

שמו"ע. לשלש רגלים ומזכיר שבת. מוריד הטל (שכח, ראה להלן).

הנוסח: והנחילנו ד"א באהבה וברצון בשמחה ובששון **שבתות** ומועדי קדשך.

דיני מוריד הטל. אמר בימות החמה משה"ר ומוה"ג במקום מוריד הטל, נזכר קודם שהזכיר השם בחתימת הברכה, לכתחילה יחזור לתחילת הברכה: אתה גבור, גם כשאמר מיד תוך כדי דיבור: מוריד הטל, יחזור לתחילת הברכה. ובדיעבד די כשהתחיל: רב להושיע. נזכר כשהזכיר השם, יסיים: למדני חקיק,

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחזיקי הדת
פסח תשע"ה

וחוזר לאתה גבור. נזכר כשאמר תיבת: מחיה, חוזר לתחילת שמו"ע, וא"צ לומר כי שם, ד' שפתי תפתח.

ספק אמר "מוריד הטל" או "משה"ר ומוה"ג", באר"י עד אחר תפלת שחרית של יום ה' אמור ובחול"ל ה' אחו"ק י"א אייר, דינו כמו שאמר משיב הרוח ומוריד הגשם וחוזר. ומתפלת מנחה של יום ה' אמור ובחול"ל ה' אחו"ק י"א אייר אינו חוזר.

עלה הספק בלבו זמן מופלג אחר התפלה, אם יודע שהיה דעתו לומר מוריד הטל, אינו חוזר, לא היה בדעתו חוזר.

ש"צ שטעה בתפלות הלחש של שחרית ומנחה, נזכר לפני שהשלים תפלתו, דינו כמו היחיד. נזכר כשהשלים תפלתו, אינו חוזר מפני טורח הציבור, וסומך על התפלה שיתפלל בקול.

טעה במעריב, דינו כמו היחיד.

טעה בחזרת הש"צ, דינו כמו היחיד, וכשחוזר להתפלל אומרים קדושה שנית.

סעודה שלישית. *מנגנים: הללויה אודה, הללויה אשרי איש. יצוה. אתקינו סעודתא. בני היכלא. מזמור לדוד (ג"פ). ומנגנים: ברוך א-ל עליון. כי אשמרה. דרוך יקרא. שיר למעלות.

זהירות בלימוד שו"ע או"ח הלכות ספה"ע ביום א' ש"פ בערב. אחר פלג המנחה, כשלומד שו"ע או"ח הלכות ספירת העומר (סי' תפ"ט ס"א), יזהר שלא יוציא בפיו לשון המחבר: כיצד, ביום ראשון אומר היום יום אחד בעומר, שלא יכנס בספק אם יכול לספור בברכה (כפה"ח תפ"ט ס"ק כ"ט).

מצות תוספת שבת ויו"ט ביציאתו. הגיע זמן מוצאי שבת ויו"ט ימתין מעט (3 דקות) להוסיף מחול על הקודש, ויכוין: הנני מוסיף מחול על הקודש לקיים מצות תוספת שבת ויו"ט ביציאתו.

מוצאי שבת ויו"ט באר"י, "ליל ב' פסח", ט"ז בו

(בחול"ל ליל יו"ט שני של גלויות. ראה להלן).

הזכרה לציבור "ותן ברכה". נכון מאוד שלפני תפלת מעריב, יזכיר השמש לציבור בחשאי שיאמרו: "ותן ברכה", או שיפזר פתקים שהכין בערב שבת ויו"ט שכתוב עליהם: "ותן ברכה" (תפ"ח ס"ק י"ב).

ש"צ בימי חוה"מ. אָבַל רח"ל תוך יב"ח אינו ש"צ בכל תפלות חוה"מ.

לפני שמתחיל להתפלל תפלת מעריב, יש לזכור ולהזכיר לומר ד' דברים: א. מוריד הטל [שכח, חוזר, ראה לעיל]. ב. אתה חוננתנו [שכח, אינו חוזר, ראה לעיל פר' לך]. ג. ותן ברכה, שכח, חוזר [ראה להלן אחר דיני ספה"ע]. ד. יעלה ויבוא, שכח, חוזר [ראה להלן אחר דיני ותן ברכה].

מעריב. מתחילין: והוא רחום.

ותן ברכה. לפני שמו"ע אין מכריזים: ותן ברכה, כמש"כ המ"ב (תפ"ח ס"ק י"ב).

שמו"ע. לימי חול. אתה חוננתנו. יעו"י.

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחוקקי הדת
פסח תשע"ה

אחרי שמו"ע. ק"ת [בי-ם בצאת ישראל (תהלים קיד), ק"י. ברכו]. עלינו, ק"י. ברכו בא"י. *נוהגים לספור אחרי עלינו וק"י.

דיני ספירת העומר

ספירת העומר. לשם יחוד. כשאומר לקיים מצות עשה של ספירת העומר יכוין: להסוברים שספה"ע בזה"ז מה"ת לקיים מצות עשה מה"ת, ולהסוברים שספה"ע בזה"ז מדרבנן לקיים מצות עשה מדברי סופרים.

לפני שמברך צריך לדעת הספירה של היום, ומבלעדי זה לא יתחיל לברך. בדיעבד כשבירך על דעת לספור מה שישמע מחבירו יצא. ויכוין הריני מזמן את פי לקיים מצות ספירת העומר ולברך עליה כתקנת חז"ל. צריך לברך ולספור מעומד, ולא יסמוך עצמו על שום דבר באופן שאם ינטל הדבר יפול. אם בירך וספר מיושב יצא.

הש"צ מברך וסופר בקול רם ואחר כך הקהל.

*היום יום אחד לעומר (לא בעומר).

*הש"צ אומר בקול: הרחמן הוא יחזיר לנו עבודת בית המקדש למקומה במהרה בימינו, ואחר כך הקהל.

למנצח בנגינות. אנא בכח. רבש"ע - מה שפגמתי בספירה *ומסיימים ואטרה ואתקדש בקדושתך העליונה. ק"י.

טעה בספירה, נזכר תוכ"ד, יתקן מיד ויצא אף שבעת הברכה חשב על יום אחר. נזכר אחר כדי דיבור, לא יצא אף שבעת הברכה כיוון ליום הנכון, וחוזר לספור בברכה.

אכילה ולימוד לפני ספה"ע. אסור לאכול יותר מכביצה פת או מזונות ולעשות מלאכה וללמוד עד שיספור ספה"ע, אף שהתפלל מעריב וקרא קר"ש.

טוב להיזהר מפלג המנחה ואילך שלא יאמר היום כך וכך (ש"ע הרב תפ"ט ס"ק ט"ו), ויש להיזהר גם בשאר לשונות שאינו לשון הקודש.

אמר בשבוע הראשון מהספירה אחר בין השמשות לפני שבירך: היום כך וכך, אעפ"י שלא אמר לעומר, יצא י"ח ושוב לא יספור בברכה. אמר רק המספר ולא אמר היום, יכול לספור בברכה.

אחרי שבוע הראשון, בדיעבד כשאמר: היום כך וכך בלא מספר השבוע, יכול לספור אח"כ בברכה.

השואל מחבירו אחרי בהשמ"ש איזה יום צריך לספור, ישיב לו: אתמול היה כך וכך (וטוב שהשואל ישאל כמה ספרו אתמול, כדי שהמשיב יזכור שלא להשיב ספירה של היום), שאם משיב היום כך וכך שוב לא יוכל לספור בברכה, מלבד כשכיוון בפירוש שלא לצאת, או שלא אמר היום כך וכך, רק אמר המספר לבד.

נתיבת הספירה. יש להזהר שלא לכתוב היום כך וכך לספירה קודם שבירך, כי י"א שיצא בזה ולא יוכל לספור בברכה. אפשר לכתוב רק המספר בלא היום.

השומע הברכה על ספירת העומר והספירה קודם שספר (גם השומע מפי הש"צ), טוב שיכוין בפירוש: אני מתכוין שלא לצאת הברכה והספירה, ולא די

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחזיקי הדת פסח תשע"ה

בזה שחושב איני מתכוין לצאת בברכה ובספירה זו (ש"ע הרב סי"ב). וטוב שיענה ב"ה וב"ש וטוב שהש"צ יכוין בפירוש, שאינו מוציא את השומעים [מלבד אם אחד מהציבור ביקש ממנו להוציאו יוציא רק אותו].

שכח לספור בלילה ונזכר ביום, סופר ביום בלא ברכה, ושאר הימים סופר בברכה. שכח לספור גם ביום, סופר שאר הימים בלא ברכה.

נזכר בהשמי"ש ששכח אמש לספור, יספור מיד הספירה של אמש, וסופר שאר הימים בלא ברכה (כפה"ח תפ"ט ס"ק פ"ג).

נזכר באחד מימי הספירה שביום הקודם טעה במספר, הוא כלא סָפַר כלל, ויספור שאר הימים בלא ברכה.

כל מקום שדינו לספור בלא ברכה, יבקש מחבירו או מהש"צ שיוציאו בברכה ויענה אמן ויספור בעצמו מיד. אם צריך להיות ש"צ יעשה שאלת חכם.

יזדרז ויעשה סימנים שלא ישכח לספור לילה אחד, דאם ישכח לספור גם למחרת ביום יהיו כל הברכות מלילות שעברו לבטלה וביטל מ"ע (עבודת הקודש מהחיד"א).

דיני טעות בתפלות שמו"ע חוה"מ

התפלל שמו"ע של יו"ט בתפלות מעריב שחרית מנחה, נזכר קודם שאמר יהל"י השני, פוסק אפי' באמצע הברכה וחוזר לאתה חונן, נזכר כשאמר יהל"י השני, אף שעדיין לא עקר רגליו, חוזר לתחילת שמו"ע.

דיני ותן ברכה

אמר בימות החמה ותן טל ומטר, נזכר קודם שהזכיר השם בחתימת הברכה, חוזר לתחילת: ברך עלינו (ק"ז מ"ב ס"ק י"ד).

גם כשאמר מיד תוך כדי דיבור: ותן ברכה, יחזור לתחילת ברך עלינו. בדיעבד אפילו אמר לאחר כדי דיבור: ותן ברכה, וסיים הברכה, לא יחזור לומר ברך עלינו (בה"ל ק"ז ד"ה אם שאל).

נזכר כשהזכיר השם, יסיים: למדני חקיך, וחוזר לברך עלינו.

נזכר כשאמר תיבת: מברך, כל שלא אמר יהיו לרצון השני, חוזר לברך עלינו. נזכר כשאמר: יהיו לרצון השני, אף שעדיין לא עקר רגליו, חוזר לתחילת שמו"ע.

ספק אמר ותן "ברכה" או "טל ומטר", עד ל' יום [בא"י עד תפלת מעריב ליל ג' בהר ט"ז אייר ולא עד בכלל, ובחו"ל עד תפלת מעריב ליל ד' בהר י"ז אייר ולא עד בכלל], דינו כמו שאמר: ותן טל ומטר וחוזר, ומתפלת מעריב ואילך אינו חוזר.

עלה בלבו הספק זמן מופלג אחר התפלה, אם יודע שהיה דעתו לומר "ותן ברכה" אינו חוזר, לא היה בדעתו, חוזר.

ש"צ שטעה בתפלות הלחש של שחרית ומנחה, נזכר לפני שהתחיל ברכת רצה, דינו כמו היחיד. נזכר אח"כ, גומר תפלתו ואינו חוזר מפני טורח הצבור, וסומך על התפלה שיתפלל בקול.

**נתיבות
הכשרות**
בד"ץ מחוקקי הדת
פסח תשע"ה

טעה במעריב, דינו כמו היחיד.

טעה בחזרת הש"צ, דינו כמו היחיד, וכשחוזר להתפלל אומרים קדושה שנית. דיני יעלה ויבא.

שכח יעו"י בכל תפלות חוה"מ. נזכר לפני שהזכיר השם בחתימת הברכה, אומר יעו"י, וממשיך: ותחזינה. נזכר כשהזכיר השם, יסיים: למדני חקיך, ואומר: יעו"י, וממשיך: ותחזינה.

נזכר כשאמר תיבת: המחזיר, מסיים החתימה ואומר יעו"י, וממשיך: מודים. וכן אם נזכר לפני שאמר תיבת: מודים, אומר: יעו"י, וממשיך: מודים.

נזכר משהתחיל תיבת מודים, כל שלא אמר יהל"ר השני, חוזר לתחילת רצה. נזכר כשאמר יהיו לרצון, אף שעדיין לא עקר רגליו, חוזר לתחילת שמו"ע. כל הדינים האלו הם גם כשמסופק אם אמר יעו"י.

לא אמר היום הנכון ביעלה ויבא, או שהוא מסופק אם אמר היום הנכון, דינו כלא אמר יעו"י.

החוזר להתפלל מחמת ספק, טוב שיתנה שאם אינו מחויב בתפלה זו תהי' תפלת נדבה (כפה"ח תכ"ב סק"ח).

היה דעתו בעת התפלה לומר יעו"י, ולאחר זמן מופלג עלה ספק בלבו אינו חוזר [כן הדין בכל תפלות חוה"מ מעריב שחרית ומנחה, ובר"ח רק בשחרית ומנחה].

מוצ"ש או מוציו"ט כשחוזר להתפלל, אינו חוזר לומר אתה חוננתנו.

גמר יעו"י והמשיך ובנה ירושלים מברהמ"ז, יפסיק מיד ויחזור לותחזינה. נזכר כשאמר בא"י, יסיים למדני חקיך ויחזור לותחזינה. סיים המחזיר שכינתו לציון יצא, אף שלא הזכיר מעין החתימה סמוך לחתימה. נזכר אח"כ, יפסיק מיד ויחזור לותחזינה.

הבדלה מוצאי שבת ויו"ט. כמו כל מוצ"ש: הנה א-ל ישועתי. בופה"ג. ברכת האש. ברכת המבדיל.

בשמים, אין לוקחים לברכת בורא מיני בשמים ציפורן, כיון שיש על זה חשש חמץ.

הבדלה. *המנהג לקחת נר הבדלה חדש.

אחר הבדלה. ברכת על הגפן, אומר: וזכרנו לטובה, וי"א ושמחנו, ביום חג המצות הזה. שכח ראה לעיל ליל הסדר. המבדיל. אליהו הנביא.

קיפול הטלית. מיד אחר הבדלה והזמירות מקפלין הטלית. אומרים: ויתן לך.

סעודת מלוה מלכה.

זמירות *מנגנים הזמירות: אליהו הנביא, איש חסיד, אמר ה' ליעקב.

סעודות חוה"מ. לכתחילה מצוה לקבוע בחוה"מ ב' סעודות על הפת, אחת ביום ואחת בלילה (תק"ל מ"ב סק"ג), ולשתות יין, לקיים מצות ושמחת בחגך ואין שמחה בזה"ז אלא בבשר וביין.

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחזיקי הדת פסח תשע"ה

ברהמ"ז. יעלה ויבא.

שכח יעו"י בסעודות חוה"מ. נזכר כשאמר בא"י, מסיים: למדני חקיך, ואומר: יעו"י, וממשיך: ובנה. נזכר כשאמר תיבת: בונה, חותם ברחמי ירושלים אמנן ואומר: בא"י אמ"ה שנתן מועדים לעמו ישראל לששון ולשמחה, את יום חג המצות הזה, ואינו חותם, ומתחיל ברכת הא-ל. וכן הדין כשנזכר לפני שהתחיל ברכת הא-ל. נזכר כשהתחיל ברכת הא-ל, אינו חוזר [כך הדין בכל סעודות חוה"מ].

גמר יעו"י והמשיך ותחזינה משמו"ע, יפסיק מיד ויחזור לובנה ירושלים. נזכר כשאמר בא"י, יסיים למדני חקיך ויחזור לובנה ירושלים. סיים בונה ברחמי ירושלים יצא, אף שלא הזכיר מעין החתימה סמוך לחתימה. נזכר אח"כ, יפסיק מיד ויחזור לובנה ירושלים.

*הרחמן הוא נחילנו ליום שכולו טוב ליום שכולו ארוך וכו'. מגדול ישועות מלכו וכו'.

שחרית יום א', "ב' פסח", "א' חוהמ"פ בא"י, ט"ז בו.

סדר תפלת שחרית. לובשים טלית גדול של שבת.

*בימי חוה"מ המנהג להדליק לפני התיבה ג' נרות בכל התפלות.

מתפללים שחרית של חול.

האומרים כל השנה יה"ר כאילו הקרבתי תודה במשנת איזהו מקומן, לא יאמרו בחוהמ"פ.

מדלגים מזמור לתודה.

שמו"ע. לימי חול. מוריד הטל. ותן ברכה. יעלה ויבא.

ש"צ ששכח יעו"י בתפלת הלחש, נזכר אחרי שהתחיל מודים, אינו חוזר לרצה אלא סומך על התפלה שיתפלל בקול, מפני טורח הצבור.

ש"צ ששכח יעו"י בחזרת תפלת שחרית, נזכר לפני שהשלים תפלתו, חוזר לרצה. נזכר כשהשלים תפלתו, אינו חוזר וסומך על תפלת מוסף.

ש"צ ששכח יעו"י בחזרת תפלת מנחה, אף שנזכר כשהשלים תפלתו, חוזר, ואומרים שנית קדושה.

אחרי שמו"ע. חצי הלל, ק"ת. שש"י, ק"י.

הוצאת ס"ת. פותחין הארון. ויהי בנסוע. בריך שמיה. מוציאים ב' ס"ת. המוציא ס"ת הא' מוסרו לש"צ, והמוציא ס"ת הב' הולך אחרי הש"צ, ומחזיק את סה"ת על הבימה עד שיגיע זמן הקריאה.

הש"צ נוטל סה"ת בימינו *כשפני סה"ת כלפיו, ואומר גדלו.

בחוה"מ קורין לעלות לתורה "ותגלה ותראה" וכו'.

*אין נוהגין לעשות מי שברך לעולים לתורה.

קריאת. בס"ת הא' קורין ג' אנשים (בפר' אמור): וידבר ד' וגו' שור או כשב-בני ישראל, ועדיין אין אומר ח"ק. טעה ואמר ח"ק אחר הקריאה בס"ת הראשון,

יאמר קדיש גם לאחר הקריאה בס"ת הב' (שע"א ש"ח סע"ז).

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחוזקי הדת
פסח תשע"ה

מניחים ס"ת הב' על הבימה לימין ס"ת הא', הגבה גלילה לס"ת הא'. אין מסירין מעיל ס"ת הב' עד שיגלול ס"ת הא'.

בס"ת הב' קורין רביעי: והקרבתם (פרשת פינחס), ח"ק. הגבה גלילה לס"ת הב'. אשרי (א"א למנצח יענך). ובל"צ. יהללו. ובנחה, ח"ק.

דיני טעות בקרה"ת חוהמ"פ

טעה הבעל קורא והראה לעולה לתורה הקריאה של יום אחר, ונזכר לאחר שהעולה בירך ברכה ראשונה, גולל סה"ת וקורא קריאת היום בלא שיברך שנית ברכה ראשונה (הכרעת האחרונים סי' ק"מ סעיף ג'). ואפי' נזכר כשהתחיל הקריאה של יום אחר, כל שהעולה לא בירך ברכה אחרונה, גולל סה"ת לקריאת היום ויקרא מבלי שיברך שנית ברכה ראשונה.

נזכר כשהעולה בירך ברכה אחרונה, גולל סה"ת לקריאת היום ויקרא קריאת היום לשני קרואים, העולה הראשון מצטרף לד' הקרואים.

נזכר כשהעולה השני בירך ברכה ראשונה, כל שלא בירך ברכה אחרונה גולל סה"ת וקורא קריאת היום ולא יברך שנית ברכה ראשונה.

נזכר כשהעולה הב' בירך ברכה אחרונה, גולל סה"ת וקורא לעולה הג' כל הקריאה של אותו יום, שני העולים הראשונים מצטרפים לד' הקרואים.

נזכר כשהעולה הג' בירך ברכה ראשונה, כל שלא בירך ברכה אחרונה גולל סה"ת וקורא כל הקריאה של אותו יום מבלי שהעולה יברך שוב ברכה ראשונה.

נזכר כשהעולה הג' בירך ברכה אחרונה, קורא להעולה הד' רק בס"ת הב': והקרבתם, וביום שצריך לקרוא הקריאה שקרא כבר ביום שטעה, יקרא באותו ציבור הקריאה של אותו יום שהיתה בו הטעות שלא קראו עדיין, למשל ביום ב' דחוה"מ קראו הקריאה של יום ג' דחוה"מ או של יום ד' דחוה"מ, יקראו ביום הג' או ביום הד' הקריאה של ב' דחוה"מ.

מוסף. לשלש רגלים.

בפסוקי הקרבנות מתחילין: והקרבתם. ומנחתם.

שכח להזכיר קרבנות היום יצא (תפ"ח מ"ב סק"ב).

התפלל שמו"ע של יו"ט שחרית במקום של מוסף, נזכר לפני שהזכיר ד' בחתימה, חוזר ל"ומפני חטאינו". נזכר כשהזכיר ד', אינו מסיים: למדני חקיק, אלא חותם: מקדש ישראל והזמנים, ויאמר קודם רצה: ואת מוסף יום חג המצות הזה נעשה ונקריב לפניך. וכן הדין אם נזכר כשאמר תיבת: מקדש, שמסיים: ישראל והזמנים ואומר ואת מוסף וכו'.

נזכר כשהתחיל רצה, יאמר כנ"ל בברכת רצה. נזכר כשגמר רצה, יאמר קודם מודים: ואת מוסף כנ"ל. נזכר כשהתחיל מודים, כל שלא אמר ילה"ר השני חוזר לאתה בחרתנו. אמר ילה"ר, אף שעדיין לא עקר רגליו, חוזר לתחלת שמו"ע.

התפלל שמו"ע של חול, דינו כמו במוסף שבת, ראה שבת לך.

התפלל שמו"ע של חול ואמר יעו"י וכבר הגיע זמן מנחה, יצא ידי תפלת מנחה.

נתיבות הכשרות

ביד"ץ מחזיקי הדת
פסח תשע"ה

התחיל להתפלל מוסף, ונזכר תוך שלש ברכות ראשונות ששכח לומר יעו"י בשחרית, ימשיך להתפלל תפלת י"ח לשחרית ואח"כ יתפלל מוסף (תכ"ב מ"ב סק"ד).

נזכר כשהתחיל אתה בחרתנו שלא אמר יעו"י בשחרית, אינו חוזר להתפלל שמו"ע של שחרית. וי"א שיתפלל תפלת נדבה, ויאמר: אם אני חייב להתפלל הרי תפלתי לחובה, ואם לא הרי היא לנדבה (תכ"ב מ"ב סק"ד). בשבת ויו"ט לא יתפלל תפלת נדבה דאין נדבה בשבת ויו"ט. ותקנתו שיהא הוא הש"צ של חזרת תפלת שחרית או שיבקש מהש"צ שיוציאו בחזרת הש"צ ויכוין לשמוע ולצאת על תנאי אם הוא חייב להתפלל, ויענה אמון ולא יענה ב"ה וב"ש, ולא יאמר מודים דרבנן, וכשהש"צ אומר מודים גם הוא יאמר מודים בלחש. אינו יכול לבקש מהש"צ, יהרהר במחשבתו כל השמו"ע, ויכוין לצאת על תנאי אם הוא חייב להתפלל.

חזרת הש"צ. כתר. יחד. מן ק' ק' ק' כמו בימי חול. *לדור ודור נגיד-כי א-ל-מלך.

קוה. אין כאלקינו. *השיר שהלויים היו אומרים, קדיש דרבנן (בא"י ברכו). עלינו, ק"י.

סעודת אסתר. יש לעשות בסעודה איזה דבר זכר לסעודת אסתר שביום ההוא נתלה המן (מג"א בשם של"ה). *מנגנים בתוך הסעודה שושנת יעקב.

דיני חול המועד

קדושת חול המועד. כוונת השי"ת בנתינת המועדים, להדבק ביראתו ואהבתו ולעסוק בתורתו התמימה (מ"ב תק"ל סק"ב בשם הכל בו).

חייב לכבד חול המועד באכילה ובשתיה, ומצוה לקבוע סעודה על הפת ועל היין ביום ובלילה (מ"ב תק"ל ק"א).

כסות נקיה. חייב לכבד חול המועד בכסות נקיה, ונוהגים ללבוש בגדי שבת (שעה"צ תק"ל סק"ד; ח"א ק"ו א').

שאילת שלום. המנהג לשאול בשלום חבירו בחוה"מ בלשון: א גוטן מועד. כיבוס. אסור לכבס אף לצורך המועד או לצורך יום טוב האחרון, וכן הדין בניקוי יבש.

גם מי שלא כיבס או ניקה בגדיו לפני יום טוב מחמת אונס, אסור לכבס במועד. אין הבדל אם מכבס ביד או במכונת כביסה, בשניהם אסור לכבס. מותר לנקות במברשת רטובה בגד ומגבעת מאבק או לכלוך וכדומה.

בגדי קטנים המתלכלכים, מותר לכבסם לצורך המועד, ולא יוסיף שאר בגדים דרך אגב במכונת הכביסה. נתלכלכו קודם החג ויש זמן לכבסם, אסור להשאירם לכבסם במועד.

גיהוץ. מותר לגהץ לצורך המועד אם לא כוון מלאכתו לעשותה בחוה"מ (תקמ"א מ"ב סק"ט).

שטיפת הרצפה. מותר לשטוף הריצפה בחוה"מ.

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחוזיקי הדת
פסח תשע"ה

כתיבה. אסור לכתוב במועד כתב אומן, זולת בתנאים מיוחדים, בכתב שלנו רבים נהגו להחמיר.

תפירה. נקרע בגד שצריך ללבוש במועד, מותר לתפרו בשינוי, דהיינו תפירות גסות או תפירות לא מיושרות.

מותר לתפור כפתור על בגד כשחסרונו מקלקל צורת הבגד, אבל צריך לעשות שינוי בתפירה, כגון: כפתור של ארבעה חורים יתפור רק שלושה חורים, או שלא בדיוק במקום שהיה קודם, או שלא יהדקו לבגד כרגיל.

ניקוי נעלים. נוהגים לא לצחצח נעלים בחולו של מועד.

נטילת צפרניים. נוהגים שלא ליטול הצפרניים בחוה"מ.

הגעלת כלים בחוה"מ. כלי הצריך הגעלה משום שאר איסורים מותר להגעיל לצורך המועד, אבל כלי הצריך הגעלה משום חשש בליעת איסור חמץ אסור להגעיל.

חו"ל מוצ"ש ליל יו"ט שני פסח

מוצ"ש אור ליום א', ב' פסח, ט"ז בו, "ליל יו"ט שני של גלויות".

הכנה ליו"ט שני. צריך להזהיר הנשים שלא תעשנה שום מלאכה ולא תכינה שום דבר לצורך יו"ט שני לפני צאת הכוכבים.

אף שהגיע זמן מוצאי שבת אסור לעשות שום מלאכה האסורה בשבת [כגון הדלקת הנרות וכדו'] קודם תפילת מעריב ואמירת ותודיענו או אמירת נוסח: **ברוך המבדיל בין קודש לחול, בין אור לחושך, בין ישראל לעמים, בין יום השביעי לששת ימי המעשה, בין קדושת שבת לקדושת יו"ט הבדלת, ואת יום השביעי מששת ימי המעשה קדשת, הבדלת וקדשת את עמך ישראל בקדושתך, ברוך המבדיל בין קודש לקודש, ובדיעבד די לומר: ברוך המבדיל בין קודש לקודש.**

תפלת מעריב. יש לאַחַר תפלת מעריב עד שיהא ודאי לילה, שלא תבאנה הנשים לבשל ולהכיין לצורך יו"ט שני לפני צאת הכוכבים.

מעריב. הש"צ לובש טלית. ברכו. תפלת מעריב. וידבר, ח"ק.

שמו"ע. אומרים ותודיענו [שכח, ראה להלן דיני ותודיענו].

אחרי שמו"ע. הלל שלם, ק"ת. עלינו, ק"י. ראה ליל א' של פסח.

דיני ותודיענו. שכח לומר ותודיענו, **נזכר קודם שהזכיר השם בחתימת הברכה חוזר** לותודיענו. **נזכר כשהזכיר השם,** אינו אומר למדני חקך, אלא יסיים הברכה ואינו חוזר. אמנם אסור בעשיית מלאכה קודם שיקדש ויבדיל, או שיאמר ברוך המבדיל, כמו שנתבאר לעיל.

שכח ותודיענו וגם לא אמר ברוך המבדיל, וטעם איזה מאכל קודם שקידש והבדיל, יחזור להתפלל ולומר ותודיענו (רצ"ד, בה"ל ד"ה ואם).

*ספירת העומר אחרי הסדר.

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחוזיקי הדת
פסח תשע"ה

ימהר לביתו לעשות הסדר בשביל התינוקות שלא ישנו.

הדלקת הנרות. אסור להדליק לפני צאת הכוכבים.

אין גודלין פתילות ביו"ט. אסור להבהב הפתילות ביו"ט.

נר שנכבה ביו"ט א' אסור להדליקו ביו"ט שני אם לא הבהבו בערב שבת ויו"ט.

פתילות שלא הבהבן בערב שבת ויו"ט לא ידליקן באותו צד שהדליקן בערב שבת ויו"ט אלא בצד השני.

מותר לנקות הפמוטים משיירי הנר בסכין או במחט אבל לא ישפוך עליהם מים חמים להמיס שיירי הנר.

אסור להטיף מהנר ולהדביקו, ואסור לחמם הנר להדביקו לפמוט, ואסור לגרד מהנר כדי שיוכל להעמידו בפמוט.

מותר לתמוך הנר בנייר כסף שחתך מערב יו"ט או כדומה.

אסור לחתוך הנר לשנים.

אסור להצית גפרור על ידי חיכוך באיזה דבר, אלא מדליק גפרור או קיסם או נר מאש בוערת.

ברכת הנרות. לפני ההדלקה יזכיר הבעל לאשתו הברכות שצריכה לברך:
א. ברכת המצוה, להדליק נר של יו"ט, **ב. ברכת הזמן,** שהחיינו.

סדר הברכות וההדלקה. מדליקה ביד ימינה מאש בוערת גפרור או נר שבו תדליק הנרות, ולפני שתתחיל להדליק מברכת ב' **ברכת להדליק נר של יו"ט, ברכת שהחיינו,** ומיד מדליקה כל הנרות, ולא תפסיק בשיחה עד שתגמור להדליק כל הנרות, ותכוין לקיים מצות הדלקת נרות לכבוד יו"ט, ותכוין בברכת שהחיינו לפטור כל מצוות הלילה [יש מברכות לאחר ההדלקה כמו בשבת].

קיסם או גפרור בוער תניח במתינות וזהירות על המגש שיכבה מאליו.

שכחה לברך שהחיינו, ראה ליל א'.

יתר דיני ומנהגי הדלה"ג, ראה לעיל ליל ב' דר"ה.

דיני הכנת הסדר בליל יו"ט שני, מוצאי שבת.

זרוע. שכח לצלותו בער"ש, יצלנו בליל יו"ט שני ויזהר לאכלו מחר ביו"ט.

ביצה. שכח לבשלה בער"ש, יבשלה בליל יו"ט שני ויאכלה ביו"ט.

מצה, זקן או חולה שאינו יכול לאכול כזית מצה בכדי אכילת פרס, כותש או טוחן המצות ואין צריך לעשות שינוי בכתישה או בטחינה. ויזהר שלא יברר אחר הכתישה הפירורין שלא נכתשו היטב, דהוי בורר פסולת מתוך

נתיבות הכשרות

ביד"ץ מחוקקי הדת
פסח תשע"ה

אוכל. ואם רוצה להסירם יסירם עם מעט קמח. ומותר לשתות מים בשעת אכילת המצה להקל האכילה.

כרפס. לא בדק עלי פטרוזילי בערב שבת, ראה להלן במרוור.

מרוור. לא בדקו בערב שבת, בודקו במתינות בליל יו"ט שני כשמחזיק העלה נגד האור כמה פעמים. מצא תולעת או זבוב יקח התולעת או הזבוב ביחד עם קצת מהעלה.

כריין. לא ריסקו מערב שבת, ירסקנו בליל יו"ט שני ע"י שינוי, כגון שיהפוך הכלי שמפרר בתוכו או יפרר על השולחן.

חרוסת. לא ריסק הפירות בערב שבת, ירסק הפירות וידוך התבלין בליל יו"ט שני בשינוי קצת, כגון ע"ג השלחן ולא בקערה.

מי מלח. שכח להכין בער"ש, יעשה מעט לפי הצורך ולא יעשהו חזק, דהיינו שלא יהא ב' שלישים מלח.

יתר דיני ומנהגי הסדר - ראה ליל א'.

סדר הקידוש יקנה"ז:

יין: ברכת בורא פרי הגפן.

קידוש: ברכת אשר בחר בנו.

נר: ברכת בורא מאורי האש.

לפני שמתחיל הקידוש יבקש מאחד מב"ב שקודם שמברך בורא מאורי האש יקרב לפניו מהנרות שהדליק ב' נרות ביחד, ויזהר שלא ידביקם זה לזה [אין להדליק נר ההבדלה כיון שלא יוכל לכבותו].

הבדלה: ברכת המבדיל בין קודש לחול כו', בין קדושת שבת לקדושת יו"ט הבדלת וכו' וחותרם המבדיל בין קודש לקודש.

זמן: ברכת שהחיינו, ויש לכוין בברכת שהחיינו גם על מצות ספירת העומר.

שכח לומר ברכת הנר וברכת המבדיל על כוס א', ונזכר אחר שתיית כוס ראשון לפני שתיית כוס שני שלא הבדיל, אם כיון בברכת בופה"ג בקידוש לפטור היין שבין הכוסות, יבדיל מיד, דהיינו שיקח כוס ויאמר עליו ברכת הנר וברכת המבדיל ושותהו בלא ברכת בופה"ג, לא כיוון בברכת בופה"ג לפטור היין שבין הכוסות, ימתין עד שיגיע לכוס שני, ויבדיל על כוס שני, והיינו שיברך בופה"ג אחר ברכת גאל ישראל, ויברך על הנר ויאמר הבדלה של יו"ט ושותה הכוס.

נזכר אחר שתיית כוס שני לפני תחלת הסעודה, יבדיל מיד על הכוס, ויברך על הנר וברכת המבדיל בלא ברכת בופה"ג. היה בדעתו שלא לשתות יין באמצע הסעודה, מברך גם ברכת בופה"ג על כוס ההבדלה.

נזכר באמצע הסעודה, יפסיק מיד [שאסור לטעום עד שיבדיל] ויקח כוס

נתיבות
הכשרותבד"ץ מחזיקי הדת
פסח תשע"ה

ויברך על הנר וברכת המבדיל בלא ברכת בורא פרי הגפן. היה בדעתו שלא לשתות יין באמצע הסעודה, מברך גם ברכת בופה"ג על כוס ההבדלה.

נזכר בגמר הסעודה או תוך ברהמ"ז, יבדיל על כוס ג', כוס של ברהמ"ז.
נזכר אח"כ, יבדיל על כוס ד'.

נזכר כששתה כוס ד', יבדיל על כוס ה' ויברך: בופה"ג, ברכת הנר, ברכת הבדלה.

נזכר למחרת, יבדיל על כוס הקידוש, דהינו שיברך בופה"ג וברכת המבדיל, ולא יברך על הנר.

הסדר. כמו ליל א' [מלבד בברכת אשר גאלנו כשחל במוצ"ש יש משנים מבכל שנה, ואומרים: מן הפסחים ומן הזבחים].

ברהמ"ז. יעו"י, ביום חג המצות הזה. שכח ונזכר כשאמר בא"י בונה, יאמר הברכה המיוחדת: **בא"י אמ"ה, אשר נתן ימים טובים לעמו ישראל לששון ולשמחה את יום חג המצות הזה, בא"י מקדש ישראל והזמנים** [יתר פרטי הזינים בזה, ראה ליל הסדר].

אחרי נרצה. הפיוט: ואמרתם זבח פסח, אומץ גבורותיך.

ספה"ע. *בסוף הסדר קודם אמירת: אחד מי יודע, סופרים ספירת העומר [יתר דיני ומנהגי הסדר - ראה ליל א'].

דינים לבן חו"ל שהוא בא"י, ראה א' חוהמ"ס.
שחרית יום א', "יו"ט שני".

תפלת שחרית. ברכו. המאיר לארץ. שמו"ע של שלש רגלים.

חזרת הש"צ. אומרים כל הפיוטים. **הלל** שלם, ק"ת. שש"י, ק"י.

הוצאת ס"ת. מוציאים ב' ס"ת כמו ביום א'.

קרה"ת. בס"ת הא' קורין ה' גברי בפרשת אמור: וידבר וגו' שור או כשב-אל בני ישראל.

בס"ת הב' קורין למפטיר בפרשת פינחס: ובחודש הראשון.

הפטרה. מפטירין: וישלח המלך-לא קם כמוהו (מלכים-ב' כ"ג).

מנגנים: י-ה א-לי. אשרי יהללו. לדוד מזמור. ובנחה, ח"ק.

מוסף. פסוקי הקרבנות: ובחודש הראשון. ומנחתם.

קידוש. אלה מועדי. וידבר משה. סברי. בפה"ג.

סעודת יו"ט. *המנהג לאכול בסעודת היום המאכלים שהיו על קערת הסדר. כ"ק מרן מהר"א זי"ע אמר כי אכילת שירי מצוה מהקערה מסוגל ליראת שמים.

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחוקקי הדת
פסח תשע"ה

הוספת מאכל לסעודה. יש להוסיף מאכל בסעודה זכר לסעודת אסתר, שבו ביום נתלה המן. *ומנגנים שושנת יעקב.

צלה הזרוע בליל יו"ט שני או שבישל הביצה בליל יו"ט, יזכור לאוכלו ביו"ט ביום שלא יהא מכין מיו"ט לחול.

ברכהמ"ז. יעלה ויבא: ביום חג המצות הזה, **שכה יעו"י,** ראה לעיל ליל הסדר.

הרחמן הוא ינחילנו ליום שכולו טוב ליום שכולו ארוך ליום שצדיקים וכו'. **מנחה.** הש"צ לובש טלית. קרבנות. אשרי. ובא לציון, ח"ק.

שמו"ע. של שלוש רגלים.

מוצו"ט שני, ליל ב', א' חוהמ"פ בחו"ל, י"ז בו.

מעריב. והוא רחום. *ברוך ד' לעולם.

שמו"ע. יזכור להוסיף ד' דברים: (א) מוריד הטל, (ב) אתה חוננתנו, (ג) ותן ברכה, (ד) יעו"י.

אחר שמו"ע. ק"ת. עלינו, ק"י. ספירת העומר: היום שני ימים לעומר, ק"י.

הבדלה. סברי מרנן, בופה"ג. ברכת המבדיל.

אחר הבדלה. ברכת על הגפן, וזכרנו לטובה וי"א ושמחנו ביום חג המצות הזה. שכה, ראה לעיל ליל הסדר.

קיפול הטלית. מיד אחר הבדלה מקפלין הטלית.

ליל ב', "ג' פסח", י"ז בו (בא"י).

מעריב. שיר המעלות, ח"ק. והוא רחום. **ספה"ע:** היום שני ימים לעומר.

שחרית, יום ב', "ג' פסח", י"ז בו.

קרה"ת. מוציאין ב' ס"ת. **בס"ת הא'** קורין ג' גברי בפר' בא: וידבר וגו' קדש לי — ממצרים (שמות י"ג). **בס"ת הב'** קורין לרביעי: והקרבתם, ח"ק.

ליל ג', "ד' פסח", י"ח בו.

ספה"ע: היום שלשה ימים לעומר.

שחרית, יום ג', "ד' פסח", י"ח בו.

קרה"ת. מוציאין ב' ס"ת. **בס"ת הא'** קורין ג' גברי בפר' משפטים: אם כסף תלוה - בחלב אמו (שמות כ"ב). **בס"ת הב'** קורין לרביעי: והקרבתם, ח"ק.

ליל ד', "ה' פסח", י"ט בו.

ספה"ע: היום ארבעה ימים לעומר.

שחרית, יום ד', "ה' פסח", י"ט בו.

קרה"ת. מוציאין ב' ס"ת. **בס"ת הא'** קורין ג' גברי בפר' תשא: ויאמר ד' אל משה פסל - חלב אמו (שמות ל"ד). **בס"ת הב'** קורין לרביעי: והקרבתם, ח"ק.

**נתיבות
הכשרות**

ביד"ץ מחוזיקי הדת
פסח תשע"ה

ליל ה', 'ו' פסח, 'כ' בו.

ספה"ע: היום חמשה ימים לעומר.

שחרית, יום ה', 'ו' פסח, 'כ' בו, "ערב שביעי של פסח".

קרה"ת. מוציאין ב' ס"ת. בס"ת הא' קורין ג' גברי פר' בהעלותך: וידבר וגו' במדבר סיני - ולאזרח הארץ (במדבר ט'). בס"ת הב' קורין לרביעי: והקרבנם, ח"ק.

הכנת ס"ת. גבאי בהכנ"ס יכין ב' ס"ת לקרה"ת של שביעי של פסח [מלבד סה"ת לקרה"ת בשבת פרשת שמיינין], ס"ת הא' לקריאת פרשת בשלח, וס"ת הב' לקריאת מפטיר: בפרשת פינחס. ויעמידם בארון הקודש כסדר שצריך להוציאם בשעת הוצאת ס"ת שלא יצטרך להעביר על המצוות.

חול"ל. יכין עוד ס"ת לאחרון של פסח לקריאת פרשת "כל הבכור" (פרשת ראה).

דיני ביעור מעשרות

השנה שהיא שנה השביעית שנת השמיטה, חייבים במצות ביעור מעשרות. ויש להזכיר ולפרסם שהיום הוא סוף זמן מצות ביעור מעשרות.

מצות ביעור מעשרות. מצוה שבשנה הרביעית לשמיטה ובשנה השביעית שנת השמיטה, לאחר שבשלוש שנים הקודמות הפריש מה שחייב להפריש: תרומה, מעשר ראשון, תרומת מעשר, מעשר שני, נטע רבעי, מעשר עני, חלה, לקיים מצות ביעור מעשרות, שנאמר: מקץ שלש שנים תוציא את כל מעשר תבואתך וגו'.

זמן הביעור. לכתחילה יש לבער בערב יו"ט הראשון של פסח, לא ביער מלפני הפסח חייב לבער ערב יו"ט האחרון של פסח (היום יום ה' ו' פסח, ערב שביעי של פסח, כ' ניסן).

חלות חובת הביעור הוא, על תרו"מ מפירות שחנטו מט"ו שבט שנת תשע"ב עד ט"ו שבט תשע"ה.

על תרו"מ מאתרוג שחנט מאחרי ר"ה תשע"ב ונלקט עד ט"ו שבט תשע"ה. שאר פרי הדר, ספק אם הוא כאתרוג ואזלינן גם בתר לקיטה או כשאר פירות האילן דאזלינן רק בתר חנטה. מספק יש להחמיר ולבער התרו"מ מפרי הדר שנלקט מאחרי ר"ה תשע"ב ושחנט עד ט"ו שבט תשע"ה.

על תרו"מ מתבואה וקטנות ששליש גידולם נגמרו אחרי ר"ה תשע"ב ועד ר"ה תשע"ה.

על תרו"מ מירקות שנלקטו מאחרי ראש השנה תשע"ב ועד ר"ה תשע"ה.

על נטע רבעי שנתלש עד זמן הביעור (כ' ניסן תשע"ה).

על חלה ממייני מאפה שנאפו עד זמן הביעור (כ' ניסן תשע"ה).

אופן הביעור

יש בידו פירות טבל משנים החייבים ביעור כמפורט לעיל חייב לעשרם ולבער התרו"מ.

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחוקקי הדת
פסח תשע"ה

תרומה גדולה ותרומת מעשר שחל עליהם חובת הביעור, שורפם או נותנם לתוך שקית ניילון ומניחם בפח אשפה, וטוב שיאמר בפיו שהוא מפקירם.

מעשר ראשון שחלה עליו חובת ביעור יתנו ללוי או יזכהו ללוי כל המעשר ראשון שבידו.

מעשר שני שחל עליו חובת ביעור, יחלל על מטבע של שוה פרוטה ויאבד המטבע.

מטבעות שחילל עליהם מעשר שני שחל עליהם חובת ביעור, חייב לאבדם (ראה להלן).

מעשר עני שחל עליו חובת ביעור, יתנו לעני או יזכה לעני כל המעשר עני שבידו.

נטע רבעי יחלל על מטבע של שוה פרוטה ויאבד המטבע.

מטבעות שחלל עליו נטע רבעי. חייב לאבדם (ראה להלן).

חלה. יש לו מיני מאפה שעוד לא הופרש מהם חלה, חייב להפריש ולשרוף החלה. וכן חלה שהופרשה מקודם ישרוף או יתנם לתוך שקית ניילון ויניחם בפח אשפה, וטוב שיאמר בפיו שהוא מפקירם.

הדמאי אינו חייב בביעור. הפירות שאינם בהשגחה מיוחדת כתב החזו"א דהם ספק טבל (ולא דמאי) וחייבים בביעור. ויש שכתבו שכל שרוב פירות המקום מעושרים חשוב דמאי.

מטבעות שחילל עליהם מעשר שני או נטע רבעי, יחלל כל המטבעות על מטבע של פרוטה ויאמר: כל המעשר שני והנטע רבעי (כולל גם הפרוטה חמורה) שיש בכל המטבעות שיחדתים לחילול מעשר שני ורבעי מחולל הוא וחומשו על מטבע זה, ויאבד המטבע.

כיצד מאבד המטבע. מחתכה ומשליכה, או מתיכה באור, או מטילה לים. בשעת הדחק משליכה לבור עמוק. איבוד דרך בזיון אסור.

גם אם קיים מצות ביעור בערב יו"ט הראשון, אם הפריש שוב תרו"מ או חלה בחוה"מ, חל עליהם חובת הביעור וחייב לבער בערב יו"ט האחרון התרו"מ שהפריש.

שכח לבער המעשרות ערב ז' של פסח וזכר בין השמשות, נוטל פרי שלא הוכשר ויחלל עליו המע"ש והנטע רבעי והמטבעות של מע"ש ונטע רבעי ויעטוף הפרי בשקית ניילון ויניחו בפח אשפה, ויבער התרו"מ.

זכר אחר בין השמשות של ערב ז' של פסח שלא ביער המעשרות, יפקיר בפני ג' בני אדם את מטבעות המעשר שני והנטע רבעי ואת מצרכי הטבל שברשותו, ולאחר החג יעשר הטבל ויבער התרו"מ והמטבעות כנ"ל.

אחרי פסח הקונה פירות ויקרות שחלה עליהם חובת ביעור, חייב להפריש מיד תרו"מ ולבערם תיכף באופן הנ"ל.

חו"ל. במקומות שמגיע אליהם פירות מארץ ישראל שחייבים לעשרם, צריך לזכור לחלל המטבעות ולבערם כנ"ל.

**נתיבות
הכשרות**

בד"ץ מחזיקי הדת
פסח תשע"ה

בשביעי של פסח ראוי ללמוד בעניני דיומא, מצות וידוי מעשרות ברמב"ם ובחינוך. ויש נוהגים לקרוא בספר תורה פרשת וידוי.

דיני פרוטה חמורה.

בזמן הביעור מחוייב לבער אף הפרוטה חמורה שבמטבע, וצריך לעשות אחרי פסח פרוטה חמורה מחדש, ע"י שמחלל על מטבע ששוה פרוטה מע"ש ששוה פרוטה וחמורה קדושתו החייב בודאי במעשר שני.

הפודה מע"ש על מטבע שעוד לא נתחלל עליו מעשר, צריך שיהא המעשר שני שוה פרוטה, יש מהדרים שהמעשר שני יהא שוה ארבע פרוטות כדי שהחומש שמוסיף יהא פרוטה.

מעשר שני שאינו שוה פרוטה אי אפשר לחלל על פרוטה אלא בשויו, דהיינו על פחות מפרוטה בשיעור שווי פירות המע"ש שהוא מחלל.

אי אפשר לחלל על מטבע פעם ראשונה פירות מע"ש ששויו פחות משוה פרוטה. באופן זה אינו ניתן המע"ש לחילול רק על מטבע שכבר נתחלל עליו מע"ש ששוה פרוטה, וקדושתו חמורה כקדושת המע"ש ששויו פחות משוה פרוטה שעומד עתה לחלל על המטבע.

פרוטה חמורה. יש לייחד מטבע ולחלל על פרוטה שבו פירות מע"ש ששויו הוא פרוטה או יותר.

בזמנינו ששווי הפרוטה משתנה בתדירות, יש לחלל בפעם הראשונה פירות המע"ש על כמה פרוטות במטבע, שאם ערך המטבע ירד תשאר הפרוטה שעליה חילל בפעם הראשונה שוה פרוטה, ויוכל לחלל על מטבע זה מע"ש ששויו פחות משוה פרוטה.

ראוי לחלל על מטבע זה בפעם הראשונה מע"ש מטבל ודאי החייב במעשרות מדאורייתא, דהיינו: דגן, תירוש ויצהר, כי פרוטה זו חייבת להיות חמורה קדושתה כאותם פירות מע"ש ששוים פחות משוה פרוטה שרוצה אח"כ לחלל על מטבע זה. נמצא שאם יחלל פעם ראשונה על פרוטה שבמטבע רק מע"ש שהוא מדרבנן, לא יוכל לחלל על מטבע זה מע"ש שוה פחות מפרוטה שהוא מה"ת, מכיון שאין הפרוטה חמורה בקדושתה כמו המע"ש שרוצה לחלל עתה על המטבע.

מעשר שני ששויו פחות מפרוטה יאמר: ומחולל הוא וחמשו בשויו במטבע שיחדתי וכו'.

דיני עירוב תבשילין

יזכור לעשות עירוב תבשילין. יש להכריז ולפרסם להזכיר הצבור לעשות עירוב תבשילין.

יו"ט שחל להיות ביום שישי ערב שבת, אסור לבשל ולהכין ביו"ט שום דבר לצורך שבת, אלא אם כן עשה עירוב תבשילין בעריו"ט [ענין תקנת חז"ל הוא, שע"י העירוב מתחיל לבשל ולאפות מעריו"ט לצורך שבת, נמצא שכל מה שעושה ביו"ט לצורך שבת אינו אלא גומר מה שהתחיל מעריו"ט].

חובת עירוב תבשילין היא בין לאיש ובין לאשה.

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחוקקי הדת
פסח תשע"ה

בעל שאינו בבית, תניח האשה או אחד מבני הבית הגדולים העירוב תבשילין, וסומכים עליו כל בני הבית הסמוכים על שלחנה, דהיינו שאוכלים מאותו מטבח.

אם האשה או אחד מבני הבית אוכל בשבת במקום אחר, במלון או בבית הבראה וכדו', אינה יכולה לסמוך על העירוב שמניח הבעל או האב, וכן כשהבעל אינו אוכל בבית בשבת אינו סומך על העירוב שמניחה אשתו. הרוצה לסמוך על העירוב, צריך מניח העירוב לזכות לו ע"י אחר.

עירוב תבשילין שזיכו עבורו בעיר אחרת שנמצאת רחוקה ממנו תחום שבת אינו מועיל וצריך לעשות בעצמו עירוב תבשילין.

בני הבית שאוכלים ממטבח אחד, אף שאוכלים במקומות שונים באותה עיר, אחד מערב לכולם.

אורח או בן נשוי המתארח אצל הוריו, יאמר בפירוש לבעה"ב שיערב גם עבורו, והבעה"ב יזכה לו ע"י אחר (ראה להלן דיני המערב גם לאחרים), ואם הוא שם זוכה ע"י עצמו.

המערב גם לאחרים, צריך קודם הברכה לזכות להם הפת והתבשיל ע"י אחר, היינו קודם עשיית העירוב יתן הפת והתבשיל לגדול שאינו סמוך על שלחנו ויאמר לו שיזכה בעירוב לכל מי שרוצה לסמוך על עירוב זה, וכשנתן לו אומר הבעה"ב: אני מזכה הפת והתבשיל לכל מי שירצה לסמוך על עירובי, הזוכה נוטל בידו הפת והתבשיל ומגביהם טפח ומכוין לזכות בזה לכל הרוצה לסמוך על העירוב ומחזירו לבעה"ב.

המערב לוקח בידו הפת והתבשיל ומברך ואומר: בהדין, ומוסיף בסופו: לנו ולפלוגי ולפלוגי. והמערב לכל בני העיר מוסיף: לנו ולכל ישראל הדירים בעיר הזאת.

אינו מוצא גדול שאינו סמוך על שלחנו שיוכל לזכות לאחרים, יתן לאחד מבני ביתו הגדולים שיזכו את העירוב לאחרים. קטן הסמוך על שולחנו אינו יכול לזכות את העירוב לאחרים.

ע"ת להדלקת נרות שבת בלבד. הכין כל צרכי שבת מעריו"ט ואינו צריך להכין כלום מיו"ט לשבת, מערב בלא ברכה [בשו"ע תקכ"ז יש ב' דיעות אם לא הניח ע"ת אם מותר להדליק נרות לכבוד שבת, ולכן המערב רק כדי להדליק נרות, מערב בלא ברכה]. ונכון שבעיו"ט יותיר איזה תבשיל שלא בשלו כלל לבשלו מיו"ט לשבת כדי שיוכל לערב ע"ת בברכה.

זמן עשיית העירוב. אפשר לעשות עירוב תבשילין בעריו"ט כל היום עד השקיעה. אין לו זמן או חושש שמא ישכח לעשות ע"ת, אפשר לבקש מחבירו שיכוין בעשיית ע"ת גם עבורו, ויזכה ע"י אחר בשבילו.

נשים הנוהגות להדליק נרות יו"ט מבעוד יום כמו בערב שבת יקדים הבעל לערב לפני שהאשה מדלקת (ביה"ל ד"ה ספק).

אחרי הברכה צריך לומר בהדין וצריך להבין מה שאומר, אם אינו מבין יאמר בלשון שמבין: בזה העירוב יהא מותר לנו לאפות ולבשל ולהטמין ולהדליק נרות ולעשות כל צרכינו מיו"ט לשבת.

**נתיבות
הכשרות**

ביד"ץ מחוזיקי הדת
פסח תשע"ה

כשר לפסח

בירך על מצות עירוב ולא אמר בהדין, נזכר קודם צאת הכוכבים יחזור ויטול הפת והתבשיל בידו ויאמר הנוסח בהדין בלא שיברך מקודם. נזכר לאחר צאה"כ יעשה שאלת חכם.

אמר בהדין ולא בירך אינו מעכב.

המניח עירוב תבשילין רק בשביל אחר שעשאו שליח, אם עושה על פת ותבשיל של המשלח, לא יברך רק יאמר בהדין בלא ברכה (ביה"ל תקכ"ז ד"ה ומברך).

סדר עשיית עירוב תבשילין

המנהג לעשות הע"ת בפני בני הבית ולפרש בפניהם הנוסח בהדין באידיש. לוקח בידו פת כשיעור ביצה ותבשיל כשיעור כזית, משום הידור מצוה יהדר אחר מצה שלימה, ומנה יפה של בשר או דגים או ביצה מבושלת (לכתחילה טוב שיהי' תבשיל שנתבשל בעריו"ט לצורך שבת).

לפני עשיית הע"ת יכוין: הריני בא לקיים מצות ע"ת שתקנו חז"ל לעשות בעריו"ט שחל להיות בער"ש.

ברכת העירוב תבשילין. מברך: אקב"ו על מצות עירוב. ואומר: בהדין עירובא יהא שרא לנא לאפויי ולבשולי ולאטמוני ולאדלוקי שרגא ולתקנא ולמעבד כל צרכנא מיומא טבא לשבתא (המערב לאחרים מוסיף: לנו, ולפלוני ולפלוני, המערב לכל בני העיר מוסיף: ולכל ישראל הדרים בעיר הזאת).

מניח הפת והתבשיל במקום שמור ולא יאכלם עד גמר הכנת צרכי שבת (נאכל או נאבד מקודם יעשה שאלת חכם).

צירוף פת ע"ת ללחם משנה. נכון לצרף הפת ללחם משנה בסעודת ליל שבת וסעודת שחרית ובסעודה שלישית יבצענה, דכיון שנעשה בה מצוה אחת יעשה בה עוד מצוה.

אכילת תבשיל ע"ת. *המנהג לאכול תבשיל הע"ת בסעודת שבת. כ"ק מרן מהר"א זי"ע אמר, כי אכילת שיירי מצוה מסוגל ליראת שמים.

בא לבהכני"ס ונזכר שלא הניח ע"ת, ועד שיגיע לביתו יהא מאוחר, יבקש ממני שגר סמוך לביהכני"ס לתת לו פת ותבשיל ויברך ויאמר: בהדין וכו'. אין לו ממני לבקש יאמר בלא ברכה: הפת והתבשיל שאניחנו כשאבוא לביתי יהא מעתה עירוב תבשילין ובהדין עירובא וכו', וכשיבוא לביתו יניח פת ותבשיל לעירוב תבשילין.

נזכר אחר שקיעת החמה, יעשה ע"ת כל משך בין השמשות, ויברך בלא שם ומלכות (כפה"ח תקכ"ז סק"י).

נזכר לאחר צאת הכוכבים, יעשה שאלת חכם.

דיני ע"ת לנוסע לעיר אחרת.

הנוסע לעיר אחרת ערב יו"ט ואשתו ובני ביתו נשארים בבית, יערב בביתו קודם נסיעתו ויזכור לקחת עמו כזית מהתבשיל וכביצה מהפת וכן ישאיר בביתו כזית מהתבשיל וכביצה מהפת [לכן המערב עם פת וביצה יקח לעירובו שתי ביצים אחת יקח עמו ואחת ישאיר בביתו].

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחוקקי הדת
פסח תשע"ה

עירב בבית לפני שנסע ושכח לקחת עמו מהעירוב, או שלקח עמו רק כזית מהפת, יבקש ממי שלא עירב עדיין שיכוין עליו ויזכה עבורו ע"י אחר, או יעשה בעצמו עירוב בלא ברכה.

לקח עמו רק כזית מהתבשיל ולא לקח עמו מהפת, מהני בדיעבד, ואינו צריך לבקש שיזכו עבורו, ולא לעשות עוד עירוב.

נזכר ביו"ט שלא לקח עמו מהעירוב שעשה בביתו, יכול לסמוך בדיעבד על העירוב שהשאיר בביתו.

נסע לעיר אחרת ונזכר שלא עירב בביתו, יודיע לב"ב בטלפון וילמדם לעשות עירוב וכן פירושו של הנוסח בהדין או שיבקש ממי שהוא שיזכה עבורו, אבל הוא אינו יכול לערב בשבילם מעיר אחרת.

הכנת החג. נוהגים לא לצחצח נעלים בחולו של מועד, וכן לא ליטול צפרנים.

הכנת הנרות והפתילות. הבעל יכין ויתקן נרות (ופתילות למדליקין נרות שמן גם ביו"ט) לצורך הדלקת נרות לכבוד יו"ט. ידביק הנרות בפמוטים מבעוד יום. ביו"ט אסור להדביק הנרות מטעם ממרח. ויכין נרות ופתילות לצורך הדלקת נרות לכבוד שב"ק. יהבהב הנרות והפתילות לכבוד ש"ק.

י"א שאסור לעשות פתילות בחוה"מ (תקמ"א מ"ב סק"ג).

*המנהג שאין מדליקין לכבוד יו"ט שני הנרות משמן זית שמדליקין לכבוד שבת.

הדלקת הנרות. יש נוהגות להדליק הנרות בערב יו"ט מבעוד יום, ואז מקבלת קדושת יו"ט ואסורה בכל מלאכה האסורה ביו"ט. *המנהג להדליק בליל יו"ט לפני קידוש.

דיני ומנהגי הדלה"נ, ראה להלן אחר תפלת מעריב.

הדלקת נר נשמה. יש נוהגים להדליק בערב יו"ט נר נשמה שידלוק ביו"ט, לעילוי הנשמות שיזכיר למחרת בשעת הזכרת נשמות.

מצוה למשמש בגדיו סמוך לכניסת החג שלא יהיה בהם מוקצה, ובפרט שלבש מלבושים אלו בחוה"מ.

"שביעי של פסח", יום ו' ער"ש (שמיני באר"י), כ"א בו.

מצות תוספת יו"ט. מצוה שיוסיף מחול על הקודש, ואף כשהזמן דחוק חייב להפסיק ממלאכה ואכילה מבעוד יום משום מצות תוספת יו"ט, ויכוין לקיים מצות תוספת יו"ט שלרוב פוסקים היא מה"ת.

וטוב שאחר תפלת מנחה, יקבל עליו בפיו מצות תוספת יו"ט כדלהלן, ואם כשיגמור תפלת מנחה יהא סמוך להשקיעה, יקבל תוספת יו"ט לפני תפלת המנחה, ויתפלל מנחה אחר קבלת תוספת יו"ט.

מנחה ערב שביעי של פסח. הש"צ לובש טלית. *מתחילים קרבנות. אשרי, ח"ק. שמו"ע של ימי חול. יעו"י.

קבלת מצות תוספת יו"ט לפני כניסת החג. כשמקבל עליו מצות תוספת יו"ט יאמר: ליקבה"ו הריני מקבל עלי לקיים ביום שביעי של פסח הזה הבא עלינו

**נתיבות
הכשרות**

ביד"ץ מחוזיקי הדת
פסח תשע"ה

לטובה מצוות החג, מ"ע מה"ת "לשבות ממלאכה בשביעי של פסח" שנאמר: ביום השביעי מקרא קודש, ומצות ל"ת מה"ת "שלא לעשות מלאכה בשביעי של פסח", שנאמר: כל מלאכת עבודה לא תעשו (ויקרא כ"ג), וכל המ"ע והמצוות ל"ת התלויות בה, והריני מוסיף מחול על הקודש לקיים מצות תוספת יו"ט, רבון העולמים זכני לקיים ולשמור מצות יום שביעי של פסח הזה הבא לקראתנו לשלום כהלכתם בכל פרטיהם ודקדוקיהם, ויהי נועם וגו'.

ליל שביעי ש"פ

מעריב. הש"ץ לובש טלית, מתחיל ברכו בנעימת שלש רגלים.

***ואמונה כל זאת.** באמרו: המעביר בניו - לעולם ועד, יכוין לתת הודאה עצומה להש"ת.

מנהג רבוה"ק להתחיל לסיים בקול רם: המעביר בניו-ואמרו כולם. ופרוש. וידבר משה, ח"ק.

שמו"ע. של שלש רגלים. טעה - ראה לעיל מעריב ליל א' של פסח.

אחר שמו"ע. ק"ת. עלינו, ק"י (בא"י ברכו).

ספה"ע: היום ששה ימים לעומר, ק"י. אדון עולם.

***אחרי מעריב** נוהגים לנגן בניגון הקפה ד': והערב נא. החזן מנגן: והערב - בית ישראל, והקהל מנגנים. החזן ממשיך: ונהיה-לשמה, והקהל מנגנים, וחוזר ג"פ. אחר כך (פ"א): ברוך אלקינו-נטע בתוכינו. הוא יפתח-ולא נלד לבהלה. יהי רצון-העולם הבא. למען-מבטחו. בטחו-דורשיך ד'. ד' חפץ-ויאדיר, ד' אדוננו-המיחלים לד'.

בחול מנגנים בליל יו"ט האחרון.

מצות הדלקת הנרות לכבוד יו"ט שביעי ש"פ.

פרטי דיני ומנהגי הדלה"נ, ראה לעיל ער"ש לך.

מנהגי הדלה"נ לכבוד יו"ט. *המנהג שאין מדליקין לכבוד יו"ט שני הנרות משמן זית שמדליקין לכבוד שבת.

יש מדליקות הנרות בעריו"ט מבעוד יום כמו בער"ש. *המנהג להדליק אחר תפלת מעריב לפני קידוש.

המדליקה בלילה, אסורה להצית גפרור ע"י חיכוך באיזה דבר, אלא מדליקה גפרור או קיסם או נר מאש בוערת.

ברכת הנרות. טוב שתברר או הבעל יזכיר לה לברך ברכה אחת: אקב"ו להדליק נר של יו"ט. ויזכיר לה בפירוש **שלא לברך ברכת שהחיינו,** מאחר שרגילה בכל יו"ט לברך ברכת שהחיינו.

כוונה לפני הדלקת הנרות. תכוין: הריני באה לקיים מצוה מד"ס להדליק נרות לכבוד יו"ט שביעי של פסח ומזמנת את פי לברך עליהם ברכה אחת: להדליק נר של יו"ט.

סדר הברכות וההדלקה. מדליקה ביד ימינה מאש בוערת גפרור או נר שבו תדליק הנרות, ולפני שתתחיל להדליק מברכת ברכה אחת: אקב"ו להדליק נר

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחוקי הדת
פסח תשע"ה

של יום טוב [אין מברכין שהחיינו], מדליקה מיד כל הנרות ולא תפסיק עד גמר הדלקת כל הנרות, ותכוין: בהדלקה זו הנני מקיימת מצות הדלקת נרות לכבוד יו"ט [ויש מברכות אחר ההדלקה כמו בשבת].

הפסיקה בדיבור שאינו צורך ההדלקה לפני שהדליקה נר אחד, צריכה לחזור ולברך על הנרות. הפסיקה לאחר שהדליקה אפילו נר אחד, אינה צריכה לחזור ולברך.

אחר ההדלקה. קיסם או גפרור בוער, תניחו במתינות וזהירות על המגש, שיהיה מאליו.

תחניות אחר הדה"נ. נוהגות הנשים להתפלל תחניות ובקשות המיוחדות לעת רצון זו (ראה לעיל א' ר"ה).

שכחה וברכה ברכת שהחיינו, אינה צריכה לחזור ולברך, דלא הוי הפסק, ותדליק מיד, ובגמר הדלקתה תאמר בשכמל"ו. וכן אם התחילה לברך בא"י, ונזכרה שאין מברכים שהחיינו בליל ז' ש"פ, לא תסיים למדני חקיק, אלא תדליק מיד, ואחר ההדלקה תאמר ברוך שם וכו'.

*מנהג רב"ה"ק להדליק בעצמם חמש נרות לכבוד יו"ט, נוסף לנרות יו"ט שהדליקה הרבנית.

מצות קידוש ביו"ט. מצוה מד"ס לקדש יו"ט בכניסתו בדברים על הכוס, וי"א שהיא מצוה מה"ת.

כוונת המקדש והשומע קודם הקידוש. יכוונו המקדש והשומע [איש ואשה]: הריני בא [השומע: לשמוע ולצאת קידוש] לקיים המצוה מד"ס לקדש יו"ט בדברים וי"א שהיא מצוה מה"ת וגם המצוה מד"ס לקדש על כוס יין [המקדש: ולהוציא לכל שומע ומכוין לצאת].

המכוון לצאת, יזהר לשמוע היטב כל הקידוש מתחילתו ועד סופו ויענה אמן ולא יענה ב"ה וב"ש. ענה ב"ה וב"ש יצא, ובלבד כשהמברך לא המשיך לברך, אבל המשיך לברך לא יצא.

סדר הקידוש: י"ק. יין: ברכת בורא פרי הגפן. קידוש: ברכת אשר בחר בנו. "אין מברכים ברכת שהחיינו".

טעה ובירך שהחיינו, לא הוי הפסק וא"צ לחזור ולברך בופה"ג, אלא אחר שישתה כשיעור יאמר: בשכמל"ו. וכן כשהתחיל בא"י ונזכר, יפסיק מיד [ולא יאמר למדני חקיק], וישתה כשיעור ויאמר בשכמל"ו.

סעודת יו"ט. מצות לחם משנה. כשבוצע על לחם משנה יכוין להוציא בני ביתו במצות לחם משנה ביו"ט והם יכוונו לצאת.

ברהמ"ז. יעלה ויבא [שכח, ראה לעיל ליל א' פסח].

*הרחמן. הוא ינחילנו ליום שכולו טוב ליום שכולו ארוך וכו'.

שחרית, "שביעי ש"פ" יום ו' ער"ש.

טבילה לכבוד שבת. כשטובל לפני התפלה יכול לכוין לטבול גם לכבוד שבת.

ברכת השחר, השלמת ק' ברכות. יכוין לשמוע היטב מהש"צ ברכות השחר וחזרת הש"צ, ומהעולים לתורה ברכות התורה וברכות ההפטרה, שיעלה לו להשלים ק' ברכות שחייב אדם לברך כל יום. השומע הברכות להשלים מאה הברכות עונה ב"ה וב"ש. אינו שומע הברכה הגם שיודע איזה ברכה מברך הש"צ ועונה אמן על"י מ"מ אינו משלים בזה מאה ברכות.

פסוקי דזמרה. מנהג רבוה"ק לעבור לפני התיבה לפסוקי דזמרה. **מנהג אמירת השירה.** *המנהג לומר השירה הש"צ והקהל פסוק בפסוק: וישע-לעולם ועד.

יש לומר השירה בכוונה ובשמחה (באה"ט סי' נ"א סק"ו), ויהי' דומה בעיניו כאילו הוא עובר בים והקב"ה מצילו בודאי שהיה אומר בשמחה רבה, לכן כל האומרו בכוונה מוחלין לו על ידי כך כל עוונותיו (סי' ר"ש).

הש"צ לפסוקי דזמרה מסיים נשמת - וכל קרבי את שם קדשו. **תפלת שחרית.** *הש"צ לתפלת שחרית מתחיל לנגן: האל בתעצמות - תתהלל. כל מה שמנגן הש"ץ אומר הקהל ביחד עמו בלחש.

ישתבח. *המנהג לנגן: א-ל מלך גדול עד סיום הקדיש. **ברכות קר"ש.** ברכו. *אין מפסיקין בברכות קר"ש באמירת יוצרות. המאיר לארץ. *המנהג לנגן: כולם אהובים.

עזרת אבותינו, באמרו: וים סוף להם בקעת- לעולם ועד יכוין לתת הודאה עצומה להשי"ת.

שמו"ע. של שלש רגלים (טעה בתפילת שמו"ע, ראה לעיל מעריב ליל א' של פסח ושחרית יו"ט א' של פסח).

אחר שמו"ע כשאומרים פייט, מותר לחזור למקומו מיד כשמתחיל הש"צ חזרת הש"צ, וא"צ להמתין במקום שפסע עד קדושה (מ"ב ככ"ג סק"י). **חזרת הש"צ.** אומרים כל הפיוטים. *בארץ ישראל אין מחליפים הפיוטים, ואומרים הפיוט: אותותיך ראינו.

בחול כשחל שביעי של פסח בער"ש מחליפים הפיוטים בשל אחרון של פסח, ואומרים היום פיוט: אימת נוראותיך. *בפיוט המיוסד על השירה, המנהג לנגן ניגון מיוחד אחר סיום כל שני קטעים. **קדושה.** *המנהג לנגן: ממקומך.

חצי הלל. *המנהג לנגן: הללו את ה', הודו לה'. פתחו לי, אנא ה'. **אחרי הלל.** קדיש תקבל. שיר של יום, ק"י.

הוצאת ס"ת. אתה הראת. פותחים הארון. ויהי בנסוע, י"ג מדות ג"פ לעורר רחמים על התבואה [שבפסח נידונים על התבואה], רבש"ע [לשלש רגלים] מלא משאלות לבי. בריך שמה.

מוציאים ב' ס"ת. ס"ת הא' המוכן לקריאת פרשת "ויהי בשלח", ס"ת הב' המוכן לקריאת מפטיר (פר' פינחס). אף אם עומדים באופן שיצטרך לעבור על המצוות, מ"מ משום טרחא דציבורא יוציא סה"ת המוכנים לכך.

נתיבות
הכשרותבד"ץ מחוזיקי הדת
פסח תשע"ה

*מעטרין סה"ת בכלי קודש לכבוד יו"ט.

הש"צ נוטל סה"ת הראשון בימינו *ואוחזו כשפני סה"ת כלפיו, ואומר: שמע ישראל. אחד. גדלו. לך ד'. על הכל. אב הרחמים.

קרה"ת. בס"ת הא' קורין ה' גברי בפרשת בשלח מ-ויהי בשלח - ד' רופאיך, שהוא ענינו של יום שבו עברו בני"י בים סוף.

קריאת השירה. המנהג לעמוד בשעת קריאת השירה, וקוראים השירה בנעימה מיוחדת.

מניחים ס"ת הב' על הבימה לימין ס"ת הא', ח"ק. מי שברך למי שיעלו להגבה וגלילה לס"ת הא'. הגבה וגלילה לס"ת הא'. הגולל מעטר ס"ת הא' בכלי הקודש שהיו עליו.

אין מסירין מעיל ס"ת הב' עד שיגלול ס"ת הא'. פותחים ס"ת הב'. קוראים לעלות למפטיר. מי שברך למי שעלה לחמישי.

בס"ת הב' קורין למפטיר בפרשת פינחס: והקרבתם. מי שברך למי שעלה למפטיר. מי שברך למי שיעלו להגבה וגלילה לס"ת הב', הגבה וגלילה לס"ת הב'. הגולל מעטר ס"ת הב' בכלי הקודש שהיו עליו.

ברכת הפטרה. המפטיר מברך ברכת הפטרה. אין מתחילים לברך ברכת הפטרה עד שיגמור לגלול סה"ת.

הפטרה. מפטירין: וידבר דוד (שמואל ב' כב).

ברכת הפטרה. בברכת על התורה מזכיר של יו"ט וחותרם מקדש ישראל והזמנים. טעה, ראה לעיל יו"ט א' דפסח.

הזכרת נשמות מזכירים נשמות [בארץ ישראל] [בחול"ל מזכירין נשמות מחר יו"ט אחרון של פסח].

המתפלל ביחידות גם מזכיר נשמות ואומר א-ל מלא רחמים.

מנהגי הזכרת נשמות. נוהגים לעמוד בשעת הזכרת נשמות, גם האוחזים סה"ת עומדים ליד הבימה וסה"ת בידם.

הגבאי מכריז שיצאו כל הצריכים לצאת. מי שיש לו או"א יוצא מבהכנ"ס. *לאחר שיצאו מכריז הגבאי "זאגט יזכור".

יזכור. אומרים יזכור וכו' מזכירין שם הנפטר ושם אביו ואח"כ א-ל מלא רחמים וכו'. המזכיר כמה נשמות אומר יזכור וא-ל מלא רחמים לכל נשמה בפני עצמה.

צדקה לעילוי הנשמות שמזכיר. נוהגים לידור צדקה בעד הנשמות שמזכיר שיזכור אותם אלקים לטובה וגם אותנו יזכור עמהם לטובה בזכויותיהם (קש"ע קל"ד סכ"א). ויזהר מאוד לשלם נדרו מיד אחרי החג, וטוב לומר בשעה שפוסק לצדקה: בעבור שאתן בלי נדר צדקה וכו'. [הרוצה ליתן ממעות מעשר, יכין באמרו בעבור שאתן: לתת ממעות מעשר]. ובה שמזכיר נשמות אביו ואמו ומתפלל ונודר צדקה לטובת נשמתם מקיים בזה מצות כיבוד אב ואם, ומכבדם במותם.

**נתיבות
הכשרות**

ביד"ץ מחזיקי הדת
פסח תשע"ה

הזכרת נשמות בשנה הראשונה. המנהג שבשנה ראשונה לאבילות אין מזכירים נשמות, מ"מ ידור צדקה לעילוי נשמתם כמו שכתוב בשו"ע (סי' תרכ"א ס"ו). ואם מזכיר נשמת אחד מהוריו שמתו מזמן, יכול להזכיר גם נשמה שתוך שנה ראשונה.

מי שברך. הגבאי עושה מי שברך לגדול הצבור.

אב הרחמים אומרים אף כשיש ברית בבהכנ"ס.

י-ה א-לי *אין מנגנין [לפי שמזכירין נשמות]. [בחול"ל מנגנים י-ה א-לי, ומזכירין נשמות מחר אחרון של פסח]. אשרי.

הכנסת סה"ת. *הגבאי הקורא לעלות לתורה נוטל בימינו סה"ת הב' שקראו בו מפטיר מעוטר בכלי הקודש *כשפני סה"ת כלפיו ומסיים: ואנחנו – הללוי'.

יהללו, לדוד מזמור. ומוליך הס"ת ומסרו למוציא ס"ת הב' להכניסו ראשון לארון הקודש ואחריו מוליך המגבי' ס"ת הא' ומסרו למוציא ס"ת הא' להכניסו שני לארון הקודש. ובנחה, חצי קדיש..

כוונה לפני תפלת מוסף. יכוין: הריני מזמן את פי להתפלל תפלת מוסף לשלוש רגלים שתקנו אנשי כנסת הגדולה כנגד קרבן מוסף, ויה"ר שתעלה במקום מצות הקרבת קרבן מוסף פסח, לקיים מצות עשה מה"ת "להקריב קרבן מוסף כל שבעת ימי הפסח", כמו שנאמר: והקרבתם אשה לד' שבעת ימים (אמור), ונאמר: והקרבתם אשה עלה לד' פרים בני בקר שנים ואיל אחד ושבעה כבשים בני שנה תמימים יהיו לכם (פינחס), כמ"ש ונשלמה פרים שפתנו. **שמו"ע.** לשלש רגלים.

פסוקי הקרבנות, מתחילים: והקרבתם. ומנחתם.

טעה בתפלת מוסף, ראה א' פסח.

חזרת הש"ץ. כתר. אדיר אדירנו. לדור דור נגיד גדלך.

ותערב. הש"צ חותם: שאותך לבדך ביראה נעבוד. אין כהנים בבית הכנסת אין אומרים ותערב (מ"ב קכ"ח ס"ק קע"ג).

נשיאת כפים. ברכת כהנים [גם בחול"ל]. *כההנים שנושאים כפיהם עולים לדוכן בשעה שהש"צ אומר: והשב כהנים לעבודתם. ויורדין אחר אמירת קדיש תתקבל.

*מנהגי ברכת כהנים עי' לעיל יום א' ר"ה.

כוונת הכהן המברך והשומע ברכת כהנים, ראה לעיל א' ר"ה.

קדיש תתקבל. קוה, אין כאלקיניו, קדיש דרבנן. ברכו. עלינו, ק"י. אנעים זמירות, ק"י. אדון עולם. שש זכירות.

קידוש היום. אלה מועדי. וידבר משה. סברי. בפה"ג.

סעודת יו"ט. מצות לחם משנה.

*ביו"ט אוכלים לפתן (צימעס) בסוף הסעודה גם בסעודת היום.

זמירות. *המנהג לנגן: "יום ליבשה". (יוצר לפני שמו"ע ליום ז' ש"פ).

ברכהמ"ז. יעלה ויבא.

נתיבות
הכשרותביד"ץ מחוזיקי הדת
פסח תשע"ה

הכנת השבת. מותר להדיח כלי האכילה לצורך השבת.

יזהר להקדים הכנת המאכלים והתבשילים לצורך שבת באופן שיהיו ראויים לאכילה בעוד היום גדול (תקכ"ז מ"ב סק"ג).
המנהג לבשל "קניידלך" לכבוד שבת.
ימשמש בכיסוי שלא ישכח בהם דברים המותרים לטלטל ביו"ט ומוקצים בשבת.

יבדוק לפני הבישול לשבת שהע"ת עדיין קיים.
אסור לבשל סמוך מאוד לשבת שאין 'הואיל'. (מג"א).

הכנת הנרות לכבוד שבת.

אין גודלן פתילות ביו"ט. אסור להבהב הפתילות ביו"ט.
מותר לנקות הפמוטים משיירי הנר בסכין או במחט (קש"ע צ"ח סכ"ד), אבל לא ישפוך עליהם מים חמים להמיס שיירי הנר.
אסור להטיף מהנר ולהדביקו, וכן אסור לחמם ולהתך הנר להדביקו לפמוט, וכן אסור לגרד מהנר כדי שיוכל להעמידו בפמוט.
מותר לתמוך הנר בנייר אלומיניום שחתך מערב יו"ט או כדומה.
אסור לחתוך הנר לשניים (תק"ד מ"ב ס"ק מ"א).
אסור להצית גפרור על-ידי חיכוך בכל דבר שהוא, אלא מדליקה גפרור או קיסם או נר מאש בוערת (תק"ב מ"ב ס"ק ד').
קיסם או גפרור בוער, תניחו במתינות וזהירות על המגש, שיכבה מאליו.

שבת פרשת שמיני, "אסרו חג" באר"י, כ"ב בו

(חול" יו"ט שני של גלויות אחרון של פסח, ראה להלן).

תפלת מנחה והדלקת הנרות. נשים המתפללות מנחה צריכות להתפלל מנחה קודם הדלקת הנרות לכבוד שבת.
המדליקה קודם תפלת מנחה, תתנה שאינה מקבלת שבת עד אחרי תפלת מנחה, שתוכל להתפלל שמו"ע של יו"ט. שכחה להתנות יש להקל, ויכולה להתפלל שמו"ע של שלש רגלים.

ברכת הנרות. לפני ההדלקה יש לבעל להזכירה נוסח הברכה. מדלקת כל הנרות ואחר כך מברכת ברכה אחת: אקב"ו "להדליק נר של שבת".

מנחה ז' של פסח. *אין אומרים 'וברוכים הם'. ואין אומרים 'הודו', ו'ידיד נפש'. הש"צ לובש טלית. קרבנות. אשרי ובלצ"ג, ח"ק.
שמו"ע. של יו"ט.

זהירות בלימוד הלכות ספה"ע ביום שביעי של פסח אחר פלג המנחה.
כשלומד בשו"ע הלכות ספה"ע (סימן תפ"ט ס"א) יזהר שלא יוציא מפיו לשון המחבר: ואז יאמר היום שבעה ימים שהם שבוע אחד בעומר.

קבלת שבת. הש"צ לובש טלית. *אין אומרים לכו נרננה. מתחיל: בואו ונצא. מזמור לדוד. אנא בכח.

*לכה דודי מנגנים רק חרוז: בואי בשלום, ברנה בשמחה ובצהלה. מזמור שיר. ד' מלך, ק"י. *כגוונא.

**נתיבות
הכשרות**

בד"ץ מחזיקי הדת
פסח תשע"ה

מעריב. ופרוש. ושמרו. ח"ק.

שמו"ע. של שבת. ויכולו. ברכת מעין שבע, ק"ת. מזמור לדוד, ח"ק. ברכו. עלינו, ק"י. **ספה"ע:** היום שבעה ימים שהם שבוע אחד לעומר.

סעודת ליל שבת. שלום עליכם. כי מלאכיו. רבון כל העולמים. אשת חיל. אתקיננו סעודתא. מזמור ד' רועי. הקידוש והזמירות כמו כל שבת. בסעודת ליל שבת ויום שבת יצרף ללחם משנה המצה שעירב בה עירוב תבשילין, ובסעודה שלישית יבצענה, הואיל ואיתעבד בה חדא מצוה יתעבד בה מצוה אחריתי.

*מצות מכונה אין אוכלים גם בשבת אסרו חג. אוכלים מצה שרויה.

*המנהג בליל שבת קודש לאכול קניידלעך מקמח מצה. אצל רבוה"ק בבעלזא המנהג ששמים בקערה קניידל גדול וששה קניידלעך קטנים, כנגד הבעש"ט הק' ותלמידיו הק' זי"ע. *ואין מגעילין הכלים לשנה הבאה.

אצל רבוה"ק בבעלזא נהגו שהשו"בים מבעלזא הביאו באחרון של פסח "כרעמזולין" לסעודה, להראות בזה כי אוכלים משל אחרים לאחר עבור ז' ימי פסח שנוהגים בהם שלא לאכול משל אחרים.

שחורית. *המנהג לעטר סה"ת בכלי קודש לכבוד שבת אסרו חג.

קרה"ת. קורין ז' גברי בפרשת שמיני.

מפטירין: ויוסף עוד - אל דוד (שמואל ב', ו' ז).

אין אומרים אב הרחמים.

סעודת שבת. המנהג לאכול תבשיל העירוב תבשילין בסעודת היום. כ"ק מרן מהר"א זי"ע אמר שאכילתו מסוגל ליר"ש.

מנחה. קרה"ת. (באר"י) פרשת תזריע (בחול פרשת שמיני).

אין אומרים צדקתך.

אבות. באר"י יש נוהגין להתחיל ללמוד אבות: פרק ראשון.

סעודה שלישית. כמו כל שבת.

בסעודה שלישית יבצע המצה שעירב בה עירוב תבשילין.

מנהגי נעילת החג. המנהג אצל רבוה"ק לנגן אחר ברהמ"ז: חסל סידור פסח. שלשה אנשים מנגנים בזה אחר זה כל אחד ג"פ בניגון מיוחד. ואח"כ אומרים בעמידה: לשנה הבאה בירושלים ג"פ כל הקהל, ורוקדים לכבוד נעילת החג.

חול, "שבת אחרון של פסח", **כ"ב בו.**

הדלקת הנרות. דיני הדלקת הנרות ראה לעיל בא"י.

ברכת הנרות. האשה מדליקה כל הנרות ואח"כ מברכת: אקב"ו להדליק נר של שבת ושל יום טוב ואינה מברכת ברכת שהחיינו [טענתה בברכה, ראה ליל שבת א' פסח].

קבלת שבת. כמו בא"י, ראה לעיל.

מעריב. מתחילים ברכו בנעימת שלש רגלים. ופרוש. ושמרו. וידבר. ח"ק.

נתיבות
הכשרותבד"ץ מחזיקי הדת
פסח תשע"ה

שמו"ע. של שלש רגלים ומזכיר שבת [טעה, ראה ליל שבת א' דפסח].
אחרי שמו"ע. ויכולו, ברכת מעין שבע, ק"ת. מזמור ד' רועי, ח"ק. ברכו. *עלינו.
 ק". **ספה"ע:** היום שבעה ימים שהם שבוע אחד לעומר.

סעודת שבת ויו"ט. שלום עליכם. כי מלאכיו. רבון כל העולמים. אשת חיל.
 אתקינו סעודתא. מזמור ד' רועי. כמו כל שבת.

קידוש. ויכולו. בופה"ג. ברכת אשר בחר בנו ומזכיר שבת, ואין מברכים
 שהחיינו. טעה בקידוש, ראה ליל שבת א' פסח. טעה בברכת שהחיינו, ראה
 לעיל ליל ז' של פסח.

בסעודת ליל שבת ויו"ט וכן בסעודת היום יצרף ללחם משנה המצה
 שעירב בה עירוב תבשילין, ובסעודה שלישית יבצענה, הואיל ואיתעבד בה
 חדא מצוה יתעבד בה מצוה אחריתי.

באחרון של פסח המנהג לאכול מצה שרויה וקניידלעך, וכן אין מקפידים
 שלא לאכול משל חבירו.

זמירות. מנגנים זמירות של שבת. *מנוחה ושמחה.

ברהמ"ז. רצה. יעלה ויבא [טעה, ראה ליל שבת א' פסח].

הרחמן הוא ינחילנו ליום שכולו שבת וכו'.

*הרחמן וכו' ליום שכולו טוב ליום שכולו ארוך וכו'.

חז"ל, שחרית שבת "אחרון של פסח".

ברכת יוצר. הכל יודוך.

שמו"ע. לשלש רגלים ומזכיר שבת. [טעה, ראה ליל שבת א' פסח].

הזרת הש"צ. אומרים כל הפיוטים. אומרים הפיוט לשביעי של פסח:
 אותותיך ראינו.

חצי הלל, ק"ת. שש"י, ק"י. שיר השירים, ק"י.

הוצאת ס"ת. אתה הראת. ויהי בנסוע. *י"ג מדות ג"פ אפילו בשבת. רבש"ע.
 בריך שמיה.

מוציאים ב' ס"ת. *מעטרין סה"ת בכלי קודש לכבוד יו"ט.

בס"ת הא', קורין ז' גברי בפרשת ראה: מ"עשר תעשר", ח"ק.

בס"ת הב', קורין למפטיר בפרשת פינחס: והקרבתם.

הפטרה. מפטירין: עוד היום - קדוש ישראל (ישעיה י').

ברכת הפטרה. על יום השבת הזה ועל יום חג המצות הזה, לקדושה
 ולמנוחה לששון ולשמחה לכבוד ולתפארת, וחותם: מקדש השבת וישראל
 והזמנים [טעה, ראה שבת א' פסח].

יקום פורקן. מזכירים נשמות. אב הרחמים.

נתיבות
הכשרותבד"ץ מחזיקי הדת
פסח תשע"ה

*אין מנגנין י-ה א-לי

אשרי. יהללו, מזמור לדוד, ובנחה, ח"ק.

מוסף. לשלש רגלים, ומזכיר שבת (טעה, ראה שבת א' פסח). ותערב. נשיאת כפים.

סעודת שבת ויו"ט. זמירות לשבת: *ברוך א-ל עליון. יום ליבשה.

*המנהג לאכול תבשיל העירוב תבשילין בסעודת היום. כ"ק מרן מהר"א זי"ע אמר שאכילתו מסוגל ליר"ש.

*בשבת שחל בו יו"ט אוכלים ליפתן (צימעס) בסוף הסעודה גם בסעודת היום.

חו"ל, מנחה שבת "אחרון של פסח". הש"צ לובש טלית. קרבנות. אשרי. ובמצ"ג. ח"ק. ואני תפלתי. ויהי בנסוע. הוצאת ס"ת. **קרה"ת:** קורין ג' גברי בפרשת שמיני.

שמו"ע. של יו"ט ומזכיר שבת. והנחילנו וכו'. **שבתות** ומועדי קדשך.

אין אומרים פרקי אבות.

סעודה שלישית. יבצע על פת העירוב תבשילין.

זמירות. *הלוייה אודה. הללוייה אשרי. יצוה. אתקיננו סעודתא. בני היכלא. מזמור ד' רועי ג"פ. ברוך א-ל עליון. כי אשמרה. דרור יקרא. שיר למעלות. זהירות בלימוד הלכות ספה"ע בשבת כ"ב ניסן אחר פלג המנחה. כשלומד בשו"ע הלכות ספה"ע (סי' תפ"ט ס"א) יזהר שלא יוציא בפיו לשון המחבר: וביום ח' יאמר היום שמונה ימים שהם שבוע אחד ויום אחד בעומרי.

המנהג לנגן אחר ברהמ"ז חסל סידור פסח, ג"פ. ראה שבת אסרו חג באר"י. תפלה ביציאת השבת והחג. טוב שיאמר: הריני מוסיף מחול על הקודש לקיים מצוות תוספת שבת ויו"ט ביציאתו, ומודה אני לפניך רבון העולמים שזיכיתי לשמור ולקיים מצוות חג המצות הזה, וכשם שזיכיתי לשמור ולקיים מצוות חג המצות הזה, יה"ר שכן תזכני לשמור ולקיים מצוות חג המצות בשנה הבאה עלינו ועכ"י לטובה.

מוצאי שבת שמיני, כ"ג בו.

חו"ל מוצ"ש ויו"ט "אחרון של פסח", כ"ג בו.

מעריב. ש"צ בסוף חודש ניסן. *אָבֵל רח"ל תוך יב"ח לא יהא ש"צ (עד מעריב ליל ג' אחר"ק ובחול' תזו"מ, ב' אייר).

שמו"ע. מוריד הטל. אתה חוננתנו. ותן ברכה.

יזהר שלא יאמר יעו"י בשמו"ע כפי שרגיל בימי חוה"מ, טעה ואמר יעו"י אינו חוזר (מ"ב ק"ח ס"ק ל"ח).

אחרי שמו"ע. ח"ק. ויהי נועם, ואתה קדוש, ק"ת.

נתיבות הכשרות

ביד"ץ מחוקקי הדת
פסח תשע"ה

ספה"ע: היום שמונה ימים שהם שבוע אחד ויום אחד לעומר. **הבדלה.** כמו כל מוצ"ש. הנה א-ל ישועתי. סברי מרנן. ברכת הגפן. ברכת בשמים. ברכת האש. ברכת הבדלה. ברכת על הגפן. **מנגנים** המבדיל. אליהו. מקפלים הטלית מיד אחר הבדלה והזמירות. ויתן לך. **סעודת מלוה מלכה** והזמירות ככל מוצאי שבת (ראה פרשת לך לך).

שחרית, א' תזו"מ בא"י, כ"ג בו.

מנהגי אסרו חג

משכימים לתפלה.

אין אומרים תחנון ותפל"ד. אבל למנצח יענך ובית יעקב אומרים.

חו"ל א' שמיני, "אסרו חג", כ"ג בו.

משכימים לתפלה. אין אומרים תחנון ולא תפלה לדוד. למנצח יענך אומרים (ויש שאין אומרים). בית יעקב תלוי באמירת למנצח. מרבין בו קצת באכילה ושתייה.

מעוֹת יזכור. יורז עצמו לשלם המעות שנדר לצדקה לעילוי הנשמות שהזכיר בשעת הזכרת נשמות.

זהירות אחר הפסח. יזהר לקנות רק מיהודי שיש לו תעודת אישור שמכר חמצו כדת וכדין. ויש מדקדקים שלא לקנות חמץ גמור שנמכר לנכרי. מנהג רבוה"ק שלא לאכול פת משלוש אפיות הראשונות שלאחר הפסח.

דינים הנוהגים בימי הספירה

נישואין. *אין עושים נישואין כל ימי הספירה עד אחר שבועות.

סעודת אירוסין. מותר בלא ריקודים ומחולות.

תספורות. אסור להסתפר בימי ספירת העומר ל"ג יום. אימתי הם הל"ג יום, יש בזה חילוקי דיעות ותלוי במנהג. ודעת האריז"ל שאין להסתפר כל ימי הספירה אפי' בעל ברית לפני המילה. *המנהג כהאריז"ל שאין מסתפרים כלל אפילו בל"ג בעומר [מלבד לתגלחת של מצוה לתינוקות לחנכם במצות פיאות הראש. *השנה שחל ל"ג בעומר ביום ה' מנהגנו שאף תגלחת של מצוה אין מגלחין] עד ערב שבועות ממש.

בגד חדש. המנהג שאין לובשים בגד חדש בימי הספירה אפילו בשבת.

ברכת שהחיינו. אין מברכים שהחיינו בימי הספירה, מלבד על פרי חדש בשבתות שבימי הספירה שמברכים.

שמיעת ניגונים, נוהגים להמנע מלשמוע שירים ומנגינות אפילו בלי כלי זמר כל ימי הספירה אפילו בר"ח מלבד בל"ג בעומר.

חומש סעודה. *אין עושים מסיבת חומש סעודה בשבתות שבימי הספירה.

ליל ב' תזו"מ, חו"ל ליל ב' שמיני, כ"ד בו.

ספה"ע: היום תשעה ימים שהם שבוע אחד ושני ימים לעומר.

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחזיקי הדת פסח תשע"ה

ליל ג' תזז"מ, חו"ל ליל ג' שמיני, כ"ה בו.

ספה"ע: היום עשרה ימים שהם שבוע אחד ושלושה ימים לעומר.

ליל ד' תזז"מ, חו"ל ליל ד' שמיני, כ"ו בו.

ספה"ע: היום אחד עשר יום שהם שבוע אחד וארבעה ימים לעומר. הוא מהימים שמתענים בהם.

ליל ה' תזז"מ, חו"ל ליל ה' שמיני, כ"ז בו.

ספה"ע: היום שנים עשר יום שהם שבוע אחד וחמשה ימים לעומר. מנחה יום ה', לכו"ע אין אומרים יום כיפור קטן.

ליל ו' ער"ש תזז"מ, חו"ל ליל ו' ער"ש שמיני, כ"ח בו.

ספה"ע: היום שלושה עשר יום שהם שבוע אחד וששה ימים לעומר.

שחרית, יום ו' ער"ש תזז"מ, חו"ל יום ו' ער"ש שמיני, כ"ח בו.

*כשמעביר הסדרא שמו"ת יאמר הפטרת מחר חודש.

הכנות לשבת אחר הפסח. המנהג לאפות לשבת זו חלות גגולות ועושים אותם ירוק (געהל) ומנקבים אותם במפתח, וקורים לשבת זו "שבת געלע מצות".

*המנהג לבשל קניידלך (כופתאות) ממצות טחונות לכבוד שבת לשבתות שבין מוצאי פסח לפסח שני.

זהירות בלימוד הל' ספה"ע ביום ו' ער"ש כ"ח בו אחר פלג המנחה. כשלומד בשו"ע הלכות ספה"ע (תפ"ט ס"א) יזהר שלא יוציא בפיו לשון המחר: כשיגיע לארבעה עשר יום יאמר: היום ארבעה עשר יום שהם שני שבועות בעומר.

שבת תזז"מ, חו"ל שבת שמיני, כ"ט בו. "שבת מברכים חודש אייר" (*שבת "געלע מצות").

מעריב. ספה"ע: היום ארבעה עשר יום שהם שני שבועות לעומר.

מנהגי שבתות שבין פסח לשבועות. *המנהג לאכול מצה משויירי מצות של פסח בכל סעודות מצוה שבין פסח לשבועות.

סעודות ליל שבת. *המנהג לאכול קניידלעך בסעודות ליל שבת עד פסח שני.

שחרית. הוצאת ס"ת. *המנהג לעטר סה"ת בכלי קודש לכבוד שבת שמברכים החדש.

קרה"ת. בא"י קורין פרשת תזריע-מצורע.

כשקורין ב' פרשות המנהג שלא לעשות הוספות בפרשה הראשונה.

בחו"ל, קורין פרשת שמיני.

*המנהג שאין קוראים לעלות לתורה לבן חו"ל השוהה בא"י ולבן אר"י השוהה בחו"ל.

הפטרה. מפטירין: ויאמר לו יהונתן מחר חודש - עד עולם (שמואל-א', כ).

**נתיבות
הכשרות**
בד"ץ מחוקקי הדת
פסח תשע"ה

ברכת החודש. מנהגי ברכת החודש, ראה שבת מברכים חודש מרחשון.

המולד לחודש אייר: מוצש"ק שעה 1.27 עם 4 חלקים.

מברכים החודש. הש"צ נוטל סה"ת מעוטר בכלי קודש בימינו *כשפני סה"ת כלפיו ומתחיל: מי שעשה נסים, ומברך: ראש חודש אייר ביום הראשון וביום השני.

אב הרחמים בשבתות ימי הספירה. *אומרים אב הרחמים (אף בשבת מברכים החודש ואף כשיש ברית וחתן בבהכנ"ס) בכל השבתות בימי הספירה *עד שבת מברכים ר"ח סיון. מלבד שבת שחל בו ר"ח שאין אומרים.

סעודת שבת. מנהג רבוה"ק להוסיף פשטידא (קוגל) לכבוד שבת מברכים.

מנחה. אין אומרים צדקתך (ערב ר"ח).

פרקי אבות. משבת זו מתחילים ללמוד כל שבת פרק אחד ממשניות מס' אבות. השבת לומדים: פרק ראשון [באר"י יש נוהגים ללמוד פרק ב'].

יעו"י בסעודה שלישית. *חל ר"ח מוצ"ש, המנהג לאכול כזית פת תוך כדי אכילת פרס כשהוא ודאי לילה, ובברהמ"ז אומרים רצה, יעלה ויבא [אמנם אם שכח לומר יעו"י ונזכר כשהזכיר השם בחתימת הברכה, גומר הברכה ואינו מסיים למדני חקיך ואינו אומר הברכה שנתן ראשי חדשים].

התחיל לומר יעו"י לפני שאמר רצה, נזכר לפני שאמר: ביום ראש החודש, יפסיק ויתחיל רצה ואח"כ יעו"י. נזכר אחר שאמר ביום ראש החודש, לא יאמר שוב רצה.

מוצ"ש תזו"ז, חו"ל מוצ"ש שמיני, ל' ניסן, ליל א' דר"ח אייר.

מעריב. ראה עמוד הבא.

נתיבות
הכשרותבד"ץ מחזיקי הדת
פסח תשע"ה

רשימת תרופות

לחג הפסח

פסח תשע"ה

כשר לפסח

רשימת תרופות

יש לזכור, במידה והחולה מקבל תרופה שאינה כתובה בחוברת, והרופא קבע שתרופה זו הכרחית, ובפרט אותם חולים שמקבלים את התרופה באופן קבוע, יש לקחתה מחשש פיקוח נפש.

הגאון רבי שמאי קהת הכהן גרוס שליט"א
חבר ביה"ד המיוחד לעניני כשרות

נתיבות
הכשרות
בד"ץ מחוקקי הדת
פסח תשע"ה

הלכות קצרות בענין תרופות לפסח

- חולה שיש בו סכנה ח"ו שצריך לקחת תרופות שיש בהן חשש חמץ ואפילו הוא חמץ גמור, ואין לתרופה תחליף שאינו של חמץ, מחוייב החולה לקחת התרופה ואינו רשאי להחמיר. וכתב המג"א (סימן שכ"ח סק"ו), דאם לא רצה החולה לקבל התרופה כופין אותו, ועיין בר"ן (מסכת יומא דף ג' ע"ב), דחולה שיש בו סכנה שמחמיר על עצמו לא הוי מדת חסידות אלא הוי שופך דמים ח"ו.

- ואפילו החולה הוא ספק סכנה, כשאינו חשש רחוק, מותר לו לקחת התרופה שיש בה חמץ, אם אין לו תחליף שאינה של חמץ, ואם הסכנה היא חשש רחוק, יתייעץ עם הרופא ורב פוסק מורה הוראה.

- חולה שאין בו סכנה אסור לו לקחת רפואה שיש בו חמץ, אלא אם התרופה נפסלה מאכילת כלב, כגון כדורים, שאין להם ציפוי מתוק או קפסולות, ואע"ג דכתבו האחרונים דאסור לאכול לכתחילה בפסח אפילו חמץ שנפסל מאכילת כלב משם דאחשביה באכילתו, מ"מ בתרופה שיש בו תערובת חמץ מותר, דלא שייך אחשביה, דדעתו על הסמים ולא על החמץ המעורב בהם, כן איתא בחזו"א (או"ח סימן קט"ז סק"ח).

- לחולה שיש בו סכנה דמתירין לקחת התרופות שיש בהן חמץ, מ"מ איסור בל יראה נוהג אף לחולה שיש בו סכנה, דלצורך רפואתו אין שום צורך שיהא החמץ שלו, ועל כן אם קנה התרופות לפני פסח ימכרנו לגוי לפני פסח ולא יכוין לזכות בו, ואם צריך התרופה בפסח אל ישלם המעות בפסח, ולא יכוין לזכות בו, ואחר הפסח יכול לשלם עבורו (עיין מג"א סימן ת"נ סק"ט). וכן כשלוקח בפסח תרופה שיש בו חמץ מהמחשן של החמץ המכור לגוי, יכוין לא לזכות בו. וכשיודע מראש

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחוזקי הדת
פסח תשע"ה

שיצטרך להשתמש בפסח בתרופה שיש בו חמץ מ"מ ימכור התרופה לגוי לפני פסח. וכששתמש בפסח יכוין לא לזכות בו.

- אפילו לחולה שיש בו סכנה שהותר לו לקחת תרופות של חמץ היינו רק התרופות שמונעות מן הסכנה ומרפהו, אבל שאר תרופות של חמץ שאם מונע את עצמו מליטלם אין בו סכנה, אסור לקחתם.

- מי שצריך לקחת תרופות של חשש חמץ בפסח, צריך ליחד לו כלים מיוחדים, שאחרים לא ישתמשו בהם, ויניח את התרופות במקום מונצע. וכשאינו צריך התרופות יוציאם מביתו.

- כשלוקח כדורים שיש בהם חשש חמץ, יבלע הכדורים באמצעות מים ולא ע"י משקה מתוק.

- כל אלה הצריכים לקחת תרופות בפסח, יבררו בהקדם האפשרי לפני פסח אצל הרופא אם יש תחליף לתרופה שיש בו חשש חמץ, ויתיעץ עם רב מורה הוראה.

- חומרים ותרופות לשימוש חיצוני, כמו משחות, קרמים שונים, תמיסות למריחה, טיפות אף, משחות אף, טיפות עיניים, פתילות, הזרקות או זלפות שהשימוש בהם הוא לא דרך הפה אין חשש ליטלם לצורך רפואה (ועל כן אינם נכללים ברשימות), אבל על המשחות שהם למריחה בתוך חלל הפה חייבים להקפיד (ולכן נכללו ברשימה).

- מי שיש לו כאב שיניים מותר לילך לרופא לטפל בשיניים בחוה"מ פסח, ומי שאין לו כאב רק רוצה לתקן השיניים אסור בכל חול המועד אפילו אינו פסח משום איסור מלאכה (עיין אגרות משה או"ח ח"ז סימן ע"ו).

נתיבות
הכשרות
בד"ץ מחוזיקי הדת
פסח תשע"ה

באדיבות

מעל 100 שנה
היט טובה למשפחה

רשימת תרופות כשרות לפסח לפי סדר א-ב

- אֲוֵרוֹקְסָטֵן (כל המינים) כְּמוֹסוֹת
- אולֶנְזֵפִין ODT טָבֵעַ טְבֻלִיּוֹת מְסִיסוֹת בְּפֹה
- אולֶנְזֵפִין טָבֵעַ (כל המינים) טְבֻלִיּוֹת
- אולֶסְנִיק טְבֻלִיּוֹת
- אומֶנִיק כְּמוֹסוֹת
- אומֶנִיק אוקאס כְּמוֹסוֹת
- אומֶפְרֶדֶקס - Z קפֻלִיּוֹת
- אומֶפְרֶדֶקס (כל המינים) קפֻלִיּוֹת
- אומֶקוֹר כְּמוֹסוֹת
- אונגֶלִיזָה (כל המינים) טְבֻלִיּוֹת
- אוֹסְמוֹ אֶדְלֵט (כל המינים) טְבֻלִיּוֹת
- אוֹסְפּוֹלוֹט טְבֻלִיּוֹת
- אוֹפּוֹטֶלְגִין טְבֻלִיּוֹת & טִיפּוֹת & קפֻלִיּוֹת
- אוֹפּוֹלֶדֶקס קפֻלִיּוֹת
- אוֹפּוֹלֶקְסָצִין טָבֵעַ טְבֻלִיּוֹת
- אוֹפּוֹסוֹמִיט טְבֻלִיּוֹת מְצוּפוֹת
- אוֹקְסָאר (כל המינים) טְבֻלִיּוֹת
- אוֹקְסָאר פְּלוֹס טְבֻלִיּוֹת מְצוּפוֹת
- אוֹקְסוֹפְרִין קפֻלִיּוֹת
- אוֹקְסִימָג טְבֻלִיּוֹת
- אוֹקְסִיקוֹנָטִין (כל המינים) טְבֻלִיּוֹת
- אוֹקְסִקְטִין סִיחָפ
- אוֹרָאפּ פּוֹרְטָה טְבֻלִיּוֹת
- אוֹרְלֵטֵן טַרַח לְכֶסֶתִיּוֹת
- אוֹרְמוֹקס טְבֻלִיּוֹת
- אוֹרְסוֹלִיט (כל המינים) טְבֻלִיּוֹת
- אוֹרְסוֹפָאֵלְק כְּמוֹסוֹת
- אוֹרְסוֹפָאֵלְק 500 טְבֻלִיּוֹת מְצוּפוֹת
- אֲוֵרוֹקְבּוֹן טְבֻלִיּוֹת
- אָבּוֹדֶרְט כְּמוֹסוֹת רְכוֹת
- אָבּוֹזִינִיק טְבֻלִיּוֹת
- אָבִיאָנָה טְבֻלִיּוֹת
- אָבִיטוֹל (כל המינים) כְּמוֹסוֹת & טְבֻלִיּוֹת
- אָבִיטוֹן 100 ס.ר. טְבֻלִיּוֹת
- אָבִילִיפִי (כל המינים) טְבֻלִיּוֹת
- אָבִילֶק סִיחָפ
- אָבִיקָסָה (כל המינים) טְבֻלִיּוֹת
- אָבְרוֹל טְבֻלִיּוֹת
- אָבְרוֹלֵט סִיחָפ
- אָגִוִּילֶקס גְּרַנּוֹלוֹת
- אָגִוִּיקוֹר גְּרַנּוֹלוֹת
- אָגְרֵלִין (כל המינים) כְּמוֹסוֹת
- אָגְרֵנוֹקס כְּמוֹסוֹת
- אָדוֹלֵן נוֹזֵל
- אָדְרַנְט טְבֻלִיּוֹת
- אָדִיִּים CD (כל המינים) כְּמוֹסוֹת
- אָדֶקס קפֻלִיּוֹת
- אָדֶקס פּוֹרְטָה קפֻלִיּוֹת
- אָדְרוֹנֶקס טְבֻלִיּוֹת
- אָהִיסוֹן טְבֻלִיּוֹת
- אוֹבֶגִּיז טְבֻלִיּוֹת
- אוֹגְמֶנטִין (כל המינים) טְבֻלִיּוֹת
- אוֹגְמֶנטִין 875 טְבֻלִיּוֹת
- אוֹוִיסָטָה טְבֻלִיּוֹת
- אוֹוִיפֶלְרָה טְבֻלִיּוֹת מְצוּפוֹת
- אוֹטְזָלָה (כל המינים) טְבֻלִיּוֹת

**נתיבות
הכשרות**

בד"ץ מחזיקי הדת
פסח תשע"ה

א

רשימת תרופות

- אורֶפְדִין (כל המיננים) כְּמוֹסוֹת קְשׁוֹת
- אורְקוֹרְט פּוֹסְטָה
- אורְקוֹרְט אֶפּוֹסְטָה
- אֶזְטָחֹל טְבִילוֹת
- אֶזְנִיל כְּמוֹסוֹת
- אֶטְאקְנָד (כל המיננים) טְבִילוֹת
- אֶטְאקְנָד פּוֹלֵס טְבִילוֹת
- אֶטְוֹדוֹלְק טַבֵּעַ טְבִילוֹת
- אֶטְוֹדוֹלְק טַבֵּעַ ER (שיחרר מוֹשֶׁהָה) טְבִילוֹת
- אֶטוֹרְבֶּסְטַטִין טַבֵּעַ
- (כל המיננים) טְבִילוֹת מְצוּפוֹת
- אֶטְרִיפֶּלָה טְבִילוֹת
- איבוֹפּוֹרֶפּוֹן 200 מ"ג קְפָלוֹת
- איבוֹפּוֹרֶפּוֹן פּוֹרְטָה קְפָלוֹת
- איבוֹפּוֹן (כל המיננים) קְפָלוֹת
- איזוֹנִיאִיד טְבִילוֹת
- איזוֹקְט תַרְסִיס מְדָד
- איזִילְקֵס טְבִילוֹת
- איטְרָנֹל כְּמוֹסוֹת
- אייסֶנְטֶרֶס טְבִילוֹת מְצוּפוֹת
- אימֶרְחֶבִיקָה כְּמוֹסוֹת
- אימוֹדִיִים כְּמוֹסוֹת
- אימוֹרָאן (כל המיננים) טְבִילוֹת מְצוּפוֹת
- אימִיטֶרְקֵס (כל המיננים) טְבִילוֹת
- אימֶנְד (כל המיננים) כְּמוֹסוֹת
- אימְנֹבִיד (כל המיננים) כְּמוֹסוֹת
- אימֶפֶבִידוֹ כְּמוֹסוֹת
- אינְבִירָאז כְּמוֹסוֹת & טְבִילוֹת
- אינְדוֹבִיס כְּמוֹסוֹת
- אינוֹבֶלֶן (כל המיננים) טְבִילוֹת מְצוּפוֹת
- אינוֹגָה (כל המיננים) טְבִילוֹת
- אינְטֶלֶנְס (כל המיננים) טְבִילוֹת
- אינְלִיטָה (כל המיננים) טְבִילוֹת
- אינְסִיבֹ טְבִילוֹת
- אינְסֶפֶרָה (כל המיננים) טְבִילוֹת מְצוּפוֹת
- איפֶקֶס סִיפּוֹ
- איקֶאפֶרֶס S. (כל המיננים) (עם שִׁיחְרָר מוֹשֶׁהָה) טְבִילוֹת
- איקֶאקְלוֹמִין טְבִילוֹת
- איקֶאקוֹר (כל המיננים) טְבִילוֹת
- איקֶלֶסִיג טְבִילוֹת מְצוּפוֹת
- איקֶסֶל (כל המיננים) כְּמוֹסוֹת
- אירְסָה טְבִילוֹת
- אֶלָּא טְבִילוֹת
- אֶלְדֶקְטוֹן טְבִילוֹת
- אֶלֶרִיל (כל המיננים) טְבִילוֹת
- אֶלְטֶרְנָה כְּמוֹסוֹת
- אֶלְטֶרְנָה פּוֹרְטָה כְּמוֹסוֹת
- אֶלְטֶרְוֶקְסִין (כל המיננים) טְבִילוֹת
- אֶלְטֶרֹל (כל המיננים) טְבִילוֹת
- אֶלְטֶרֹלֵט טְבִילוֹת
- אֶלִיקוִיד (כל המיננים) טְבִילוֹת מְצוּפוֹת
- אֶלְנֶדְרוֹנְט-טַבֵּעַ (כל המיננים) טְבִילוֹת
- אֶלְפּוֹ-קֶל XL טְבִילוֹת
- אֶלְפּוֹזִסִין ER טַבֵּעַ טְבִילוֹת
- אֶלְפֶרֶלִיד (כל המיננים) טְבִילוֹת
- אֶלְקֶסוֹלֵב טְבִילוֹת
- אֶלְקֶרָאן טְבִילוֹת

**נתיבות
הכשרות**
בד"ץ מחוקקי הדת
פסח תשע"ה

א

- אֶלְרֶגֶיָא טְבֵלִיּוֹת
- אֵם . אי . אַר (כל המיננים) טְבֵלִיּוֹת
- אַמְבִּיאַן סִיאַר (כל המיננים) טְבֵלִיּוֹת
- אַמּוֹקְסִיקְלֵב-טֵבֶע טְבֵלִיּוֹת
- אַמְטִיקְס כְּמוֹסוֹת
- אַמְיִוֶדְקוֹר טְבֵלִיּוֹת
- אַמְיִלִי טְבֵלִיּוֹת
- אַמְלוֹ (כל המיננים) טְבֵלִיּוֹת
- אַמְלוֹדִיפִין טֵבֶע (כל המיננים) טְבֵלִיּוֹת
- אַמְרִיל (כל המיננים) טְבֵלִיּוֹת
- אַנְאֶפְרִינִל טְבֵלִיּוֹת
- אַנְאֶפְרִינִל ס.ה טְבֵלִיּוֹת
- אַנְגֶ'לִיק כְּמוֹסוֹת מְצוּפּוֹת
- אַנְגֶ'רִיד 0.5 כְּמוֹסוֹת
- אַנְדֶ'רוֹקוֹר (כל המיננים) טְבֵלִיּוֹת
- אַנְדֶ'רוֹקְסוֹן כְּמוֹסוֹת
- אַנְטוֹמִין טְבֵלִיּוֹת
- אַנְטִי לַג קֶרְמֶפּס כְּמוֹסוֹת
- אַנְלֶדְקְס (כל המיננים) טְבֵלִיּוֹת
- אַנְלֶפְרִיל (כל המיננים) טְבֵלִיּוֹת
- אַנְסֶטְרוֹזוֹל טֵבֶע טְבֵלִיּוֹת
- אַנְסֶטְרוֹזוֹל אֵינּוֹבֶמֶד טְבֵלִיּוֹת מְצוּפּוֹת
- אַנְסֶטְרוֹל טְבֵלִיּוֹת
- אַנְצִיפְלֶמֶד דְרֶגֶ'ה
- אַנְקֶרֶזֶדִין טְבֵלִיּוֹת
- אַקְסֶאקוֹל (כל המיננים) טְבֵלִיּוֹת
- אַקְסוֹל (כל המיננים) טְבֵלִיּוֹת מְצוּפּוֹת
- אַקְסוֹל 35 טְבֵלִיּוֹת
- אַקְסוֹרֶפּם (כל המיננים) טְבֵלִיּוֹת
- אַקְסוֹרְצִיט כְּמוֹסוֹת
- אַסִּינֶל (כל המיננים) טְבֵלִיּוֹת
- אַקְנֶטָה (כל המיננים) טְבֵלִיּוֹת מְצוּפּוֹת
- אַקְפִּירִין 500 טְבֵלִיּוֹת
- אַקְפִּירִין קֶרְדִּיוֹ טְבֵלִיּוֹת
- אַקְפֶּקְס טְבֵלִיּוֹת
- אַקְצִיטָאלוֹפֶרֶם טֵבֶע (כל המיננים) טְבֵלִיּוֹת
- אַקְרִיל (כל המיננים) טְבֵלִיּוֹת
- אַפְטָגוֹן ZN גֶ'ל
- אַפִּיבִיר (כל המיננים) טְבֵלִיּוֹת
- אַפִּינִטוֹר (כל המיננים) טְבֵלִיּוֹת
- אַפֶּנוֹטִין כְּמוֹסוֹת
- אַפְקֶסוֹר XR (כל המיננים) כְּמוֹסוֹת
- אַצְטוֹזֶל טְבֵלִיּוֹת
- אַצִּיקְלוֹ-! (כל המיננים) טְבֵלִיּוֹת
- אַקְטוֹנֶל חֶד-חֹדֶשִׁי טְבֵלִיּוֹת
- אַקְטוֹס (כל המיננים) טְבֵלִיּוֹת
- אַקְטִיבֶל טְבֵלִיּוֹת
- אַקְטִיק טְבֵלִיּוֹת דְּחוּסוֹת
- אַקְמוֹל לִילָה קְפֵלִיּוֹת
- אַקְמוֹל לֵלָא סוֹכַר בִּטְעֵם פְּרוֹת סִיחָפ
- אַקְמוֹל לִילָדִים גְּדוֹלִים בִּטְעֵם טוֹטִי-פְּרִחִטִי סִיחָפ לֵלָא סוֹכַר
- אַקְמוֹל לִילָדִים גְּדוֹלִים בִּטְעֵם תּוֹת סִיחָפ לֵלָא סוֹכַר
- אַקְמוֹל קְפֵלִיּוֹת & טְבֵלִיּוֹת
- אַקְמוֹל טו - גו קְפֵלִיּוֹת
- אַקְמוֹל פּוֹקֶס קְפֵלִיּוֹת
- אַקְמוֹל צִינּוֹ וּשְׁפֶצֶת יוֹם & לִילָה קְפֵלִיּוֹת

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחזיקי הדת
פסח תשע"ה

א-ג

- אָקמול צינן קלאַסיק יום & לילה קפּליות
- אָקסג'ייד (כל המינים) טבּליות
- אָקסדרין קפּליות
- אָקסוויק'ה טבּליות
- אָקסידול קפּליות
- אָקסלון (כל המינים) קמוסות
- אָקספּורג' טבּליות מצופות
- אָקרוז (כל המינים) טבּליות
- אָרדוטיין קמוסות
- אָרטופּן (כל המינים) טבּליות
- אָרטיריל שקיות
- אָרטרוטק (כל המינים) טבּליות
- אָריבדג' קמוסות
- אָרויס טבּליות
- אָרימידיקס טבּליות
- אָריספּט (כל המינים) טבּליות
- אָריפּלי (כל המינים) טבּליות
- אָרית'ר-טבע (כל המינים) טבּליות
- אָרקוקסיה (כל המינים) טבּליות
- אָתופּן (כל המינים) טבּליות
- אָתופּן XL טבּליות
- בז'סון קמוסות
- בונדורמיין טבּליות
- בונסרין טבּליות
- בונפוס טבּליות
- בוּסיליף (כל המינים) טבּליות מצופות
- בוקולאם תּמיסה
- בַּזפּיבּרט ס.ו.ר. (שיחרור מוּשָׁה) טבּליות
- בטיסטיין טבּליות
- בטיסטיין טבע טבּליות
- בַּטנזול טבּליות
- בַּטן ס.ו.ר. (שיחרור מוּשָׁה) טבּליות
- בַּיבי גאם גל
- בַּיביזים טיפות
- בַּיודרוקסיל קמוסות
- ביטניקס טבּליות
- בי נאורל טבּליות
- ביסופּרולול פּאָמראַט אינובּימד טבּליות מצופות
- בי-סיקס 300 טבּליות
- ביקאַלוטמיד אינובּימד (כל המינים) טבּליות
- ביקאַלוטמיד טבע (כל המינים) טבּליות
- בלארה טבּליות
- בנאַזפּריל טבע (כל המינים) טבּליות
- בנפּ'יבּר אבקה
- בקניס מחפּיות
- בקלוסל (כל המינים) טבּליות
- ברוטיוזאלם טבע טבּליות
- ברונכולט פּלואס טבּליות
- ברקלוד (כל המינים) טבּליות
- ברקסין טבּליות
- גאַבאַפּנטין אינובּימד (כל המינים) קמוסות
- גאַבאַפּנטין טבע (כל המינים) קמוסות
- גאַודין (כל המינים) קמוסות
- גאַלבוס טבּליות
- גאַטרו (כל המינים) טבּליות מצופות
- גַּבִּיסקון נזל מַנְטָה תּרַחֵף
- גזים X טבּליות

**נתיבות
הכשרות**
בד"ץ מחוקקי הדת
פסח תשע"ה

ג-ד

- ג'וֹטָרִיף (כל המיננים) טבֵּלִיּוֹת מְצוּפּוֹת
- גִּילְקֵס (כל המיננים) כְּמוֹסוֹת
- גִּינְרָה טבֵּלִיּוֹת
- גִּלְבֵּן טבֵּלִיּוֹת
- גִּלְאָקוּ - רִיִּיט קפֵּלִיּוֹת
- גִּלְאָקוּמִין קפֵּלִיּוֹת
- גִּלְאָקוּפֶג' קפֵּלִיּוֹת
- גִּלְבֶּק טבֵּלִיּוֹת & כְּמוֹסוֹת
- גִּלְיִמְפִּירִיד טַבֵּעַ (כל המיננים) טבֵּלִיּוֹת
- גִּנְאָט (כל המיננים) טבֵּלִיּוֹת
- גִּנְאָט XR (כל המיננים) טבֵּלִיּוֹת בַּשְּׁחָרֹר מֵאֲשָׁהָה
- גִּנְבֶּה (כל המיננים) טבֵּלִיּוֹת
- גִּקְבִּי (כל המיננים) טבֵּלִיּוֹת
- גִּקְסֵטִיד כְּמוֹסוֹת
- גִּרְמָזָה פִּירִין 325 מ"ג (צִיפֶה 4 אָנְטָרִי) טבֵּלִיּוֹת
- דָּאֲלָצִין C (כל המיננים) כְּמוֹסוֹת
- דוֹאֹדֶרְט כְּמוֹסוֹת
- דוֹלֹקְסֵטִין טַבֵּעַ (כל המיננים) כְּמוֹסוֹת
- דוֹנְפֶזִיל טַבֵּעַ (כל המיננים) טבֵּלִיּוֹת
- דוֹסֵטִינֶקס טבֵּלִיּוֹת
- דוֹפִיקֶר טבֵּלִיּוֹת
- דוֹפֶלְקֵס (כל המיננים) טבֵּלִיּוֹת מְצוּפּוֹת
- דוֹפֶסְטוֹן טבֵּלִיּוֹת מְצוּפּוֹת
- דוֹקְסִי 10 כְּמוֹסוֹת
- דוֹקְסִילִין טבֵּלִיּוֹת
- דֶּטְרָסִיטוֹל ס.ר. (כל המיננים) כְּמוֹסוֹת
- דִּיאָנָה 35 טבֵּלִיּוֹת
- דִּיאֶסְרִין טַבֵּעַ כְּמוֹסוֹת
- דִּיאֶתֶרִים כְּמוֹסוֹת
- דִּיבִנְגִּלִין כְּמוֹסוֹת
- דִּיגוֹקְסִינָה קָרְן-פֶּאֶרְמָה 0.25 מ"ג טבֵּלִיּוֹת
- דִּי דְרוֹפּ 400 טִיפּוֹת (פּוֹלִישׁ)
- דִּיֹּבָאן (כל המיננים) טבֵּלִיּוֹת מְצוּפּוֹת
- דִּי-וִיט טבֵּלִיּוֹת
- דִּי-וִיט 200 טִיפּוֹת
- דִּיזוֹתִיאִזִיד טבֵּלִיּוֹת
- דִּילָאָטם CD 240 טבֵּלִיּוֹת
- דִּילָאָטם SR 120 טבֵּלִיּוֹת
- דִּילְטִיאָזֶם טַבֵּעַ (כל המיננים) טבֵּלִיּוֹת
- דִּיסְפֶטִיל טבֵּלִיּוֹת
- דִּיסְפֶטִיל תֶּרְחִיף
- דִּיסְפֶטִיל פּוֹרְטָה קפֵּלִיּוֹת
- דִּיקְלֶקְטִין טבֵּלִיּוֹת
- דִּלִירֶסֶפּ טבֵּלִיּוֹת מְצוּפּוֹת
- דִּמוֹפֶרְסִין טַבֵּעַ (כל המיננים) טבֵּלִיּוֹת
- דְנוֹל 200 כְּמוֹסוֹת
- דְנִטִין תְּמִיסָה
- דֶס-לוֹרֶטֶדִים טבֵּלִיּוֹת
- דֶס-לוֹרֶטֶדִין - תֶּרִימָה טבֵּלִיּוֹת
- דֶס-לוֹרֶטֶדִין טַבֵּעַ טבֵּלִיּוֹת מְצוּפּוֹת
- דֶפֶלְפֶט טבֵּלִיּוֹת מְצוּפּוֹת & תְּמִיסָה & טבֵּלִיּוֹת
- דֶפֶלְפֶט כְּרוֹנוֹ (שְׁחָרֹר מֵאֲשָׁהָה) טבֵּלִיּוֹת
- דֶפֶרְקֶסן מְחִפּוֹת
- דֶקִינֵט טבֵּלִיּוֹת
- דֶקְסֶמֶטָזוֹן (כל המיננים) טבֵּלִיּוֹת
- דֶקְסֶמוֹל קפֵּלִיּוֹת
- דֶקְסֶמוֹל סִינָס יוֹם & לִילָה קפֵּלִיּוֹת
- דֶקְסֶמוֹל פּוֹלַס קפֵּלִיּוֹת

נתיבות הכשרות

ביד"ץ מחוזיקי הדת
פסח תשע"ה

I-T

- דקסמול קיד בטעם פֶּטֶל סיהפ
- דקסמול קיד בטעם פֶּטֶל ללא סוכר סיהפ
- דקסמול קולד יום & לילה קפליות
- דרלין (כל המינים) טבליות
- הידרוקורטיזון טבליות
- היטרין (כל המינים) טבליות
- היסטזין טבליות
- היסטפד דרג'ה
- היסטפד סיהפ
- היסטפד אקספקטורנט סיהפ
- היסטפד קומפאונד לִינקטוס סיהפ
- היפנדורם טבליות
- היקמטין כמוסות
- הלדול טיפות & טבליות
- הלפור (כל המינים) טבליות
- היפסרה טבליות
- הקסאקפרון טבליות
- הרמונט טבליות
- ואבן טבליות
- אלאציקלוביר - תרימה טבליות מצופות
- ואלטון טיפות
- ואלציט טבליות
- ווזדיפ קומבו (כל המינים) טבליות
- ווזדיפ (כל המינים) טבליות
- ווטריאנט טבליות מצופות
- וולבוטרין XR (כל המינים) טבליות
- וולטרן SR טבליות
- וולטרן אקטי-גו טבליות
- וולבריס (כל המינים) טבליות מצופות
- וונלה טבליות
- ווריקונזול-תרימה טבליות
- ווריקונזול טבע (כל המינים) טבליות
- ויאגרה (כל המינים) טבליות מצופות
- וי-דלגין טיפות
- וי-דלגין סיהפ מחדש למבוגרים סיהפ
- ויזאבל טבליות
- ויטמידין 200 יחב"ל טיפות
- ויטמידין 400 יחב"ל טיפות
- ויטמין B 12 טבליות (פלוריש)
- ויטמין B 12 + חומצה פולית טבליות (פלוריש)
- ויטמין B1 טבליות
- ויטמין D3 טיפות (פלוריש)
- ויטמין D3 טבליות ללעיסה (פלוריש)
- וימובו טבליות
- וימפט (כל המינים) טבליות מצופות
- ויפאקס (כל המינים) טבליות
- ויפאקס XR (כל המינים) קפליות
- ויפנד טבליות מצופות
- ויקטרליס כמוסות
- ויקיראקס (כל המינים) טבליות
- ויריד טבליות מצופות
- וירמיין טבליות
- ולוויר טבליות
- ולטרקס טבליות
- ולפורל סיהפ
- ולריאן טינקטורה (פלוריש) טיפות
- ונרוטון כמוסות
- ונטולין טבליות

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחזיקי הדת
פסח תשע"ה

ט-ל

- טַמְבּוּקוֹר טְבֵלִיּוֹת
- טַמּוֹדָאָל (כל המינים) כְּמוֹסוֹת
- טַמּוֹ (כל המינים) כְּמוֹסוֹת
- טַמּוֹקְסִיפּוֹן טְבֵעַ (כל המינים) טְבֵלִיּוֹת
- טַמְיִפְלוֹ (כל המינים) כְּמוֹסוֹת
- טַמְסוּלוֹסִין אֵינְבֵמֵד (שחרור מבקר) כְּמוֹסוֹת
- טַמְסוּלוֹסִין טְבֵעַ (שחרור מבקר) כְּמוֹסוֹת
- טַנּוּפּוֹבִיר טְבֵעַ (כל המינים) טְבֵלִיּוֹת מְצוּפוֹת
- טְסִיגְנָה (כל המינים) כְּמוֹסוֹת
- טַפִּינְגֶּר (כל המינים) כְּמוֹסוֹת
- טַקְפִידֶרָה (כל המינים) כְּמוֹסוֹת
- טַקְרוֹסֶל (כל המינים) כְּמוֹסוֹת
- טַרְבֵאמִין טְבֵלִיּוֹת
- טַרְבּוּלִין סִיחָפּ
- טַרְבִינָאפִין טְבֵעַ קִפְלִיּוֹת
- טַרְגִין (כל המינים) טְבֵלִיּוֹת
- טַרְגֶּנְטָה דִאָל (כל המינים) טְבֵלִיּוֹת מְצוּפוֹת
- טַרְבֵלֶט (כל המינים) טְבֵלִיּוֹת מְצוּפוֹת
- טַרְבֵדָה טְבֵלִיּוֹת מְצוּפוֹת
- טַרְזוּדִיל (כל המינים) טְבֵלִיּוֹת
- טַרְזוֹסִין טְבֵעַ (כל המינים) טְבֵלִיּוֹת
- טַרִיבְמִין טְבֵלִיּוֹת
- טַרִיזִיד טְבֵלִיּוֹת
- טַרִיזִימִין טְבֵלִיּוֹת
- טַרִיזִיור טְבֵלִיּוֹת מְצוּפוֹת
- טַרִיטִיִּיס (כל המינים) טְבֵלִיּוֹת
- טַרִיטִיִּיס קוֹמֵפּ (כל המינים) טְבֵלִיּוֹת
- טַרִיכְלוֹנֵם סִיחָפּ
- טַרִיל (כל המינים) טְבֵלִיּוֹת
- טַרִיל CR (כל המינים) טְבֵלִיּוֹת
- טַרִילֶפֶטִין (כל המינים) טְבֵלִיּוֹת מְצוּפוֹת
- טַרִיקָאן (כל המינים) כְּמוֹסוֹת
- טַרִיקֶרְדִיָה טְבֵלִיּוֹת
- טַרִימֶדֶקֶס טִיפּוֹת
- טַרִמֶל כְּמוֹסוֹת
- טַרִמֶל רֶטְרֵד (כל המינים) טְבֵלִיּוֹת
- טַרִנְדִיִּיט (כל המינים) טְבֵלִיּוֹת
- טַרִנְטֶל 400 טְבֵלִיּוֹת
- טַרִנְקֶסֶל (כל המינים) כְּמוֹסוֹת
- טַרִסְבָּה טְבֵלִיּוֹת (כל המינים) טְבֵלִיּוֹת
- טַרִקֶלִיר (כל המינים) טְבֵלִיּוֹת מְצוּפוֹת
- טַרִקֶסֶפִין (כל המינים) טְבֵלִיּוֹת
- יֶאָז טְבֵלִיּוֹת מְצוּפוֹת
- יֶאָז פֶּלֶא טְבֵלִיּוֹת מְצוּפוֹת
- יוֹטִיחֶקֶס (כל המינים) טְבֵלִיּוֹת
- יוֹנְגְבוֹרן גֶּרְגֵרִים & סְקוֹת תֵּה
- יוֹקֶרִיאָס (כל המינים) טְבֵלִיּוֹת
- יִינְטֶרִיב (כל המינים) כְּמוֹסוֹת
- יִסְמִין טְבֵלִיּוֹת
- יִסְמִין פֶּלֶא טְבֵלִיּוֹת
- כּוֹלֶסְטִיד אֶבְקָה
- לֶאנְוִיס טְבֵלִיּוֹת
- לֶבָּ טְבֵלִיּוֹת
- לֶבּוֹלֶק תְּמִיסָה
- לֶבּוֹפֶר פֶּלֶא (כל המינים) כְּמוֹסוֹת
- לֶבּוֹפֶלֶקֶסִין טְבֵעַ (כל המינים) טְבֵלִיּוֹת
- לֶבֶטִירֶאצֶּטֶם טְבֵעַ (כל המינים) טְבֵלִיּוֹת
- לוֹתֶרִים (כל המינים) טְבֵלִיּוֹת

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחזיקי הדת
פסח תשע"ה

מ

- מגנזיום דיאֶסֶפּוֹרֶל טבָּלִיּוֹת מְצִיָּצָה
- מגנזיום סולֶפֶט טבָּלִיּוֹת מְצִיָּצָה
- מגנזיום כְּמוֹסוֹת
- מִדְרוֹל טבָּלִיּוֹת
- מוֹדָאֵל כְּמוֹסוֹת
- מוֹדָאֵל פּוֹרְטָה טבָּלִיּוֹת
- מוֹקֶס מוֹקֶס טבָּלִיּוֹת
- מוֹקֶס תְּמִיָּסָה
- מוֹסְטִילִיּוֹם טבָּלִיּוֹת
- מוֹלֶטֶק טבָּלִיּוֹת
- מוֹנֹלוֹנְג (כל המיננים) כְּמוֹסוֹת
- מוֹנֹבִיט (כל המיננים) טבָּלִיּוֹת
- מוֹנֹבִיט גֵּרְטָארֵד 50 כְּמוֹסוֹת
- מוֹנוֹקוֹרְד 40 & 20 טבָּלִיּוֹת
- מוֹנוֹקוֹרְד SR 50 טבָּלִיּוֹת
- מוֹסְקוֹל טבָּלִיּוֹת
- מוֹקוֹלִיט קפְּלִיּוֹת
- מוֹקוֹלִס תְּמִיָּסָה & טבָּלִיּוֹת
- מוֹקְסִיּוֹט כְּמוֹסוֹת
- מוֹקְסִיּוֹט 125 תְּרַחֲיִי
- מוֹקְסִיּוֹט פּוֹרְטָה כְּמוֹסוֹת
- מוֹקְסִיּוֹט פּוֹרְטָה תְּרַחֲיִי
- מוֹקְסִיֶּפֶן כְּמוֹסוֹת
- מוֹקְסִיֶּפֶן פּוֹרְטָה כְּמוֹסוֹת
- מוֹקְסִיֶּפֶן פּוֹרְטָה תְּרַחֲיִי
- מִטוֹטְרַקְסֵט EBEWE טבָּלִיּוֹת
- מִטוֹפִירוֹן כְּמוֹסוֹת
- מִטפּוֹרְמִין טָבֵעַ טבָּלִיּוֹת
- מִטְרַגִּין טבָּלִיּוֹת
- מִטְרוֹגִיל טבָּלִיּוֹת
- מִגְרָלֵב טבָּלִיּוֹת
- מִדְרוֹ תְּה
- מִזוֹנְלֵן טבָּלִיּוֹת
- מִילְרָאן טבָּלִיּוֹת
- מִימפּרָה (כל המיננים) טבָּלִיּוֹת
- מִינוֹלֵט טבָּלִיּוֹת
- מִינוֹצִיקְלִין (כל המיננים) כְּמוֹסוֹת
- מִינוֹקְלִין (כל המיננים) כְּמוֹסוֹת
- מִינִירִין (כל המיננים) תְּמִיָּסָה & טבָּלִיּוֹת
- מִינֵס טבָּלִיּוֹת
- מִיפּגִין טבָּלִיּוֹת
- מִיפּוֹרְטִיק (כל המיננים) טבָּלִיּוֹת
- מִיקוֹבוֹאִטִין כְּמוֹסוֹת
- מִיקוֹפּוֹנֵלֵט טָבֵעַ טבָּלִיּוֹת
- מִיקל טבָּלִיּוֹת
- מִיקְרוֹגִינוֹן 30 טבָּלִיּוֹת
- מִיקְרוֹדִיֹל טבָּלִיּוֹת
- מִיקְרוֹלֵט טבָּלִיּוֹת
- מִיקְרוֹפִירִין (כל המיננים) (צִיפּוֹי אֶגְנֶטְרִי) קפְּלִיּוֹת
- מִירוֹ (כל המיננים) טבָּלִיּוֹת
- מִירְטָאזֶאפִין טָבֵעַ (כל המיננים) טבָּלִיּוֹת
- מִכְבִּימוֹל קפְּלִיּוֹת
- מִלְדִיל (כל המיננים) טבָּלִיּוֹת מְצוּפּוֹת
- מִלִיאַן טבָּלִיּוֹת
- מִלָּרוֹן טבָּלִיּוֹת לַמְבוּגָרִים & לִילְדִים
- מִמוֹקֶס (כל המיננים) טבָּלִיּוֹת
- מִמוֹרִיט טבָּלִיּוֹת
- מִמְנֶטִין טָבֵעַ טבָּלִיּוֹת

**נתיבות
הכשרות**
בד"ץ מחוקקי הדת
פסח תשע"ה

מ-ו

- מסוליד קפליות
- מסטינון מחפיות
- מ.ס.י.ר. (כל המינים) טבליות
- מקסיבון (כל המינים) טבליות
- מרחיב 50,10 דרגה
- מרחיב SR 75 טבליות
- מרוקן חדש תמיסה
- מרסילון טבליות
- מרקפטזול טבליות
- מתדון 5% תמיסה
- גאולפטיל כמוסות
- גאומיצין טבליות
- גאורבטיק קפליות
- גאורנטין (כל המינים) כמוסות
- גבוקו טבליות
- גבלבין כמוסות רכות
- גובנורם (כל המינים) טבליות
- גובופם טבליות
- גוביטרופן טבליות
- גודקסטה כמוסות
- גוטנסיל טבליות
- גוטנסיל סירופ
- גוטידקס טבליות
- גוקטורגו טבליות מצופות
- גוקטורגו ל.ס. (מינון נמוך) טבליות מצופות
- גורדט טבליות
- גוראסק (כל המינים) טבליות
- גורפון טבליות
- גורחיר טבליות
- גורפון פורטה טבליות
- גורפון קוויק (כל המינים) טבליות
- גורטילין (כל המינים) טבליות
- גוריש טבליות
- גורלבו טבליות
- גורליפ טבליות מצופות
- גורמופרסאן טבליות
- גורמיטין (כל המינים) טבליות
- גורמלאקס אבקה
- גורמלאקס קידס אבקה
- גורמלול (כל המינים) טבליות
- גורפרולק טבליות
- גיאובלוק טבליות
- גיאולטיגאזון (כל המינים) כמוסות
- גיאופסן (כל המינים) טבליות מצופות בשחרור ממשך
- גיטרולינגואל תרסיס מדוד
- גיטטטין רדי מיקס תמיסה
- גיפדילונג (כל המינים) טבליות בשחרור ממשך
- גיפוקסן סוידים SP טבליות
- גיקסבר טבליות
- גיקסיום (כל המינים) טבליות
- גיקסין (כל המינים) טבליות
- גירבן דרגה מחפיות
- גירסין טבליות
- גירמיה טבליות
- גיבו טבליות מצופות
- גיבילן טבליות

נתיבות הכשרות
 בד"ץ מחזיקי הדת
 פסח תשע"ה

- סידור סגור
- סידור ביקורבונט
- סידור כלוריד 500 מ"ג
- סוויס רליף רליף דואל ריליז
- סוכרין
- סולבס תמיסה &
- סוליאן
- סולפינאצין
- סולפינאצין תרימה
- סומאטרופטאן
- סומטרודקס
- סורבון
- סטורון
- סטופיט
- סטוקרין
- סטטור 40,20,5
- סטיבוקס
- סטיוורקה
- סטילנוקס
- סטחון
- סטרקורט
- סטרובילד
- סיאליס
- סידזניק
- ס-טאמין 50 מ"ג, 500 מ"ג
- סיל - און 25, 50, 100
- סילאזפריל
- סילאזפריל פלוא
- סילדנפיל אקטיביס
- סילדנפיל טבע (כל המינים)
- סילריל (כל המינים)
- סילריל פלוא
- סימבאלטה (כל המינים)
- סימבוקור (כל המינים)
- סימיקול
- סימפוקל בטעם דבש ולימון
- סינגוליר 10 מ"ג
- סינפד
- סינפד סירופ
- סינטואיד
- סינטום
- סינמט CR
- סיפולר ER
- סירקדין
- סלאזופירין
- סלאזופירין אי.א.ג.
- סלבקל
- סלברקה
- סלג'ין
- סלגן
- סלאו דרלין
- סל-ק
- סליידר
- סלינקר 18 מ"ג
- סליפ איד
- סלספט
- סלקוקס
- סמידין 400

נתיבות
הכשרות
בד"ץ מחוקקי הדת
פסח תשע"ה

9-0

- פּוֹלְקֵס 400 כְּמוֹסוֹת
- פּוֹסְאָבְנֵס טְבֵלִיּוֹת
- פּוֹסְאֵלְאָן (כָּל הַמֵּינִימִים) טְבֵלִיּוֹת
- פּוֹסְאֵלְאָן פְּעַם בְּשָׂבַע טְבֵלִיּוֹת
- פּוֹסְטִינּוֹר-1 טְבֵלִיּוֹת
- פּוֹסִידִין טְבֵלִיּוֹת
- פּוֹסִיד טְבֵלִיּוֹת
- פּוֹרִינְטוֹל טְבֵלִיּוֹת
- פּוֹרִיק הָרִיז טְבֵלִיּוֹת
- פּוֹרִיגָה טְבֵלִיּוֹת מְצוּפּוֹת
- פּוֹיִקוֹמְפָה (כָּל הַמֵּינִימִים) טְבֵלִיּוֹת מְצוּפּוֹת
- פּוֹיִנסְטֵרִיד טְבֵע טְבֵלִיּוֹת
- פּוֹרִדְפּוֹס טְבֵלִיּוֹת
- פּוֹרִדוֹסֵטִיגְמִין (כָּל הַמֵּינִימִים) טְבֵלִיּוֹת
- פּוֹלְאָג'יל תְּרַחֵף
- פּוֹלְאָם טְבֵלִיּוֹת
- פּוֹלְאָנְקוֹסוֹל טְבֵלִיּוֹת
- פּוֹלְבּוֹקְסִין טְבֵע (כָּל הַמֵּינִימִים) (צִיפֵי אֶנְטֵרִי) טְבֵלִיּוֹת
- פּוֹלְטִין כְּמוֹסוֹת
- פּוֹלְקוֹנְזוֹל טְבֵע (כָּל הַמֵּינִימִים) כְּמוֹסוֹת
- פּוֹלְקוֹנּוֹל (כָּל הַמֵּינִימִים) כְּמוֹסוֹת
- פּוֹלְרֵט טְבֵלִיּוֹת
- פּוֹלְקוֹוִיגִל סוֹלְפָאט טְבֵלִיּוֹת
- פּוֹמּוֹזוֹל טְבֵלִיּוֹת מְצוּפּוֹת
- פּוֹמּוֹטִידִין טְבֵע (כָּל הַמֵּינִימִים) טְבֵלִיּוֹת
- פּוֹמִיד טְבֵלִיּוֹת
- פּוֹמִינּוֹל טְבֵלִיּוֹת
- פּוֹמִינּוֹט טְבֵלִיּוֹת
- קְבֹדְאִימּוֹן נִיאוֹרְל (כָּל הַמֵּינִימִים) כְּמוֹסוֹת
- קְסֵמּוֹל קְפֵלִיּוֹת
- קְפּוֹרְנוֹקֵס כְּמוֹסוֹת
- קְפּוֹזְמֵקֵס (כָּל הַמֵּינִימִים) טְבֵלִיּוֹת
- קְפּוֹזְמּוֹן טְבֵלִיּוֹת
- קְפּוֹרִיִּיסֵל (כָּל הַמֵּינִימִים) טְבֵלִיּוֹת מְצוּפּוֹת
- קְפּוֹרְנוֹלְקֵטוֹן טְבֵע (כָּל הַמֵּינִימִים) טְבֵלִיּוֹת
- קְפּוֹסְמֵלְגִין טְבֵלִיּוֹת
- קְרֹדוֹלְקֵט (כָּל הַמֵּינִימִים) טְבֵלִיּוֹת מְצוּפּוֹת
- קְרוֹקוּאֵל (כָּל הַמֵּינִימִים) טְבֵלִיּוֹת
- קְרוֹקוּאֵל XR (כָּל הַמֵּינִימִים) טְבֵלִיּוֹת
- קְרוֹקֵס טְבֵלִיּוֹת
- קְרֹזֵט טְבֵלִיּוֹת
- קְרֵטִיקוֹן (כָּל הַמֵּינִימִים) טְבֵלִיּוֹת
- קְרֵטִיקוֹן (כָּל הַמֵּינִימִים) טְבֵלִיּוֹת מְסִיסוֹת
- קְרֵטִרְלִין טְבֵע (כָּל הַמֵּינִימִים) טְבֵלִיּוֹת
- קְרֵנְדָה (כָּל הַמֵּינִימִים) טְבֵלִיּוֹת מְצוּפּוֹת
- צֵרִירַת X טְבֵלִיּוֹת
- עֶרְבָה (כָּל הַמֵּינִימִים) טְבֵלִיּוֹת
- פּוֹסִיגִין טְבֵלִיּוֹת
- פּוֹקֵס 20, 30 טְבֵלִיּוֹת
- פּוֹבּוֹקֵסִיל (כָּל הַמֵּינִימִים) טְבֵלִיּוֹת
- פּוֹבּוֹרִיק טְבֵלִיּוֹת מְצוּפּוֹת
- פּוֹבּוֹן גְּרַמֵּלַת
- פּוֹגֵלְקֵס נְטוֹרַאֵל אֲבָקָה
- פּוֹיִנְט טְבֵלִיּוֹת
- פּוֹלִי 5 טְבֵלִיּוֹת
- פּוֹלִיִּיט פּוֹלֵס 30 כְּמוֹסוֹת
- פּוֹלִיק 400 (כֶּצֶט) טְבֵלִיּוֹת

9

נתיבות הכשרות
 בד"ץ מחוזיקי הדת
 פסח תשע"ה

רשימת תרופות

- פּמפּיֶרָה טְבֵּלִיּוֹת
- פּמֶרָה טְבֵּלִיּוֹת מְצוּפּוֹת
- פּוֹ-רֶפּאָ וִי-ק קְפֻלִּיּוֹת
- פּוֹ-רֶפּאָ וִי-ק פּוֹרְטָה סִיחָפּ & קְפֻלִּיּוֹת
- פּנאַפּט (כּל הַמִּינִימִים) טְבֵּלִיּוֹת
- פּנְדִּיל (כּל הַמִּינִימִים) טְבֵּלִיּוֹת עִם פּעִילוֹת מוֹשְׁהִית
- פּנּוֹבֶרְבִּיטוֹן 100 מ"ג טְבֵּלִיּוֹת
- פּנּוֹבֶרְבִּיטוֹן 15 מ"ג טְבֵּלִיּוֹת
- פּנְטוֹרָה טְבֵּלִיּוֹת
- פּנְטָסָה S.R (כּל הַמִּינִימִים) טְבֵּלִיּוֹת וְגֶרְנֻלַּת בֶּשְׁחָרָר אִיטִי
- פּפּוֹבְרִין הַיִּדְחָכְלוֹרִיד (כּל הַמִּינִימִים) טְבֵּלִיּוֹת
- פּק-מָרְץ טְבֵּלִיּוֹת
- פּקּוֹסוֹפּנאַדִּין טָבֵעַ (כּל הַמִּינִימִים) טְבֵּלִיּוֹת מְצוּפּוֹת
- פּרַאמִין טְבֵּלִיּוֹת
- פּרַאמּוֹל קְפֻלִּיּוֹת
- פּרַאמּוֹל אָף וְשִׁיעָל לְטִיפּוֹל בּיוֹם & בְּלִילָה
- פּרַאמּוֹל אָף לְטִיפּוֹל בּיוֹם & בְּלִילָה קְפֻלִּיּוֹת
- פּרַאמּוֹל טַרְגֵּט קְפֻלִּיּוֹת
- פּרַאמּוֹל פּלוֹס קְפֻלִּיּוֹת
- פּרַבֵּלִיפּ (כּל הַמִּינִימִים) טְבֵּלִיּוֹת
- פּרַבֶּסְטַאטִין טָבֵעַ (כּל הַמִּינִימִים) טְבֵּלִיּוֹת
- פּרַדִּנִיזוֹן (כּל הַמִּינִימִים) טְבֵּלִיּוֹת
- פּרַדְקֶסָה כְּמוֹסוֹת
- פּרַאֲוֹנִיר (כּל הַמִּינִימִים) טְבֵּלִיּוֹת
- פּרַוֶּבְרָה (כּל הַמִּינִימִים) טְבֵּלִיּוֹת
- פּרַוְרָף (כּל הַמִּינִימִים) כְּמוֹסוֹת
- פּרַוְגִ'נוֹבְרָה טְבֵּלִיּוֹת
- פּרַוְגִ'לוֹט-נּוֹר טְבֵּלִיּוֹת
- פּרַוְגִ'לוֹטוֹן טְבֵּלִיּוֹת
- פּרַוְגֶרְד פּוֹלִיק טְבֵּלִיּוֹת
- פּרַוְוִיגִ'יל טְבֵּלִיּוֹת
- פּרַוְוִיחֹן טְבֵּלִיּוֹת
- פּרַוְזֶק כְּמוֹסוֹת
- פּרַוְטִיאָזִין טְבֵּלִיּוֹת
- פּרַוְטִין (כּל הַמִּינִימִים) טְבֵּלִיּוֹת
- פּרַוְטוֹצִיד טְבֵּלִיּוֹת
- פּרַוְלוֹל (כּל הַמִּינִימִים) טְבֵּלִיּוֹת
- פּרַוּמִינִקָּס כְּמוֹסוֹת
- פּרַוּמִתִּדִין אֶסְפֶּקְטוֹרָנֶט 0.1% סִיחָפּ
- פּרַוּמִתִּדִין 0.1% סִיחָפּ
- פּרַוּנְסִטִין גּוֹזֵל
- פּרַוּפִּיטִן טְבֵּלִיּוֹת
- פּרַוּפִּנִד (כּל הַמִּינִימִים) כְּמוֹסוֹת
- פּרַוּפֶּקָס (כּל הַמִּינִימִים) טְבֵּלִיּוֹת
- פּרַוּפֶּסִיָּה טְבֵּלִיּוֹת
- פּרַוּפִּיל תִּיוֹצִיל טְבֵּלִיּוֹת
- פּרַוּ-קִיּוֹר טְבֵּלִיּוֹת
- פּרַוּקוֹר טְבֵּלִיּוֹת
- פּרַוּקל טְבֵּלִיּוֹת
- פּרַוּדִיסִטָּה טְבֵּלִיּוֹת
- פּרַוּטָאן (כּל הַמִּינִימִים) טְבֵּלִיּוֹת
- פּרַוּטוֹסוֹל סִיחָפּ
- פּרַוּזָמָה טְבֵּלִיּוֹת מְצוּפּוֹת
- פּרַוּזָמָה פּוֹרְטָה טְבֵּלִיּוֹת מְצוּפּוֹת
- פּרַוּזִדָּם טְבֵּלִיּוֹת
- פּרַוּזוֹלִין טְבֵּלִיּוֹת
- פּרַוּמוֹלוֹט-נּוֹר טְבֵּלִיּוֹת

**נתיבות
הכשרות**
ביד"ץ מחוקקי הדת
פסח תשע"ה

פ-ק

- קו-ביוטיק קיד אבקה
- קודאברול סירופ & טבליות
- קוד-אקמול (כל המינים) טבליות
- קוד-גואיאקול סירופ
- קודיביס (שחרר מושהה) כמוסות
- קוד-דיובאן (כל המינים) טבליות מצופות
- קודיקל טבליות
- קוואטי טבליות
- קוואטיאפין טבע (כל המינים) טבליות
- קולדקס קפוליות & טבליות
- קולטאל טבליות
- קולכיזין טבליות
- קולפרמין כמוסות גלטיין
- קומביגלייז XR (כל המינים) טבליות בשחרור מושהה
- קומביויור טבליות
- קומדיון (כל המינים) טבליות
- קומפטקט טבליות מצופות
- קונסיל איזי מיקס & תפוז אבקה
- קונטרטה (כל המינים) טבליות
- קונקור (כל המינים) טבליות
- קופגאס טבליות
- קוקידנט קרם & טבליות
- קורטיזון אצטאט טבליות
- קורטן (כל המינים) כמוסות
- קוזדקס (כל המינים) טבליות
- קטאפלם טבליות
- קיווקסה טבליות מצופות
- קינדין סולפט טבליות
- קריפורקס טבליות מצופות
- קריפל-3 סירופ
- קריפול טבליות
- קרימיקסון כמוסות
- קרנדאז (כל המינים) טבליות
- קרסולאט (כל המינים) טבליות
- קרפנאן (כל המינים) טבליות
- קרוקסט (כל המינים) טבליות
- ציטאלופרם טבע טבליות
- ציטוטק טבליות
- ציסטגון (כל המינים) כמוסות קשות
- ציסטידן אבקה להכנת תמיסה לנטילה דרך הפה
- ציפראמיל (כל המינים) טבליות
- ציפרלקס (כל המינים) טבליות מצופות
- ציפרודקס (כל המינים) טבליות & קפוליות
- ציפרופלוקסצין טבע (כל המינים) טבליות
- צימפיקס (כל המינים) טבליות
- צפויט כמוסות
- צפויט פורטה כמוסות
- צרקודזט סוספנסייה מימית תרחיף
- קאופקטין תרחיף
- קאיסקלאט אבקה להכנת תרחיף
- קאנדקרטרן פלס טבליות
- קארדוקסין פורטה טבליות
- קארין (כל המינים) טבליות
- קבותרים 0,5, 1, 2 טבליות
- קדקס (כל המינים) טבליות & קפוליות
- קו-ביוטיק כמוסות

ק-ר

- קינין סולפט טבילות
- קלבטון תרחיף
- קלבטון פורטה תרחיף & טבילות
- קלוד טבילות
- קלונריט טבילות
- קלונקס (כל המינים) טבילות
- קלופידוגרל טבע טבילות
- קלופיקסול טבילות
- קלופיקסול טיפות & טבילות
- קלוריל טבילות
- קלטרה (כל המינים) טבילות מצופות
- קלידקו טבילות מצופות
- קל"ר טבילות מצופות
- קלמנברין אלקסיר & טבילות
- קלסינוס טבילות
- קלציום טבילות
- קלציום די טבילות
- קלצילס טבילות
- קלרידקס טבילות
- קלרינז רפטבס טבילות
- קלריתרומיצין טבע (כל המינים) טבילות
- קמזרין טבילות
- קנדור (כל המינים) טבילות
- קנדור פלואס טבילות
- קנקא נוזל
- קסאלקורי (כל המינים) קמוסות
- קסטורל SR טבילות מצופות
- קסטורל 2.5 מ"ג טבילות
- קסלג'אנד טבילות
- קסלודזה טבילות
- קסבאג'יס טבילות
- קסבאקס XR טבילות
- קסבזין 25 טבילות
- קסניקל קמוסות
- קספו (כל המינים) טבילות מצופות
- קסרלטו (כל המינים) טבילות מצופות
- קפוסול תמיסה
- קפציטבין טבע (כל המינים) טבילות מצופות
- קפרה (כל המינים) טבילות
- קפרלסה (כל המינים) טבילות
- קראון (כל המינים) קמוסות
- קראון מיקרו גרנולות
- קרבגול טבילות
- קרבדקסון (כל המינים) טבילות
- קרד'ופירין טבילות
- קרדילוק (כל המינים) טבילות
- קרדילול טבע (כל המינים) טבילות
- קרטטה טבילות
- קריקסיבאן (כל המינים) קמוסות
- קרסטור (כל המינים) טבילות
- קתדולון PR טבילות בשחרר ממשיך
- ראסילז (כל המינים) טבילות
- רבוליד (כל המינים) טבילות מצופות
- רבטול קמוסות
- רבלימיד (כל המינים) קמוסות
- ראקטון (כל המינים) קמוסות
- ראבאמיצין טבילות
- רוזנל (כל המינים) טבילות
- רואטינקס קמוסות

נתיבות
הכשרות

בד"ץ מחזיקי הדת
פסח תשע"ה

**נתיבות
הכשרות**
בד"ץ מחוקי הדת
פסח תשע"ה

ר-ת

- הַנְּאֻכּוֹל כְּמוֹסוֹת & נוֹזֵל
  - הַקּוֹטִיוּ טִבְּלוֹת
  - הַזּוֹבְסֵי טִבְּלוֹת (כל המיננים) טִבְּלוֹת
  - הַנְּקִסִין 100 מ"ג טִבְּלוֹת
  - הַנְּקִסִין 25 מ"ג טִבְּלוֹת
  - הַפִּינְרוֹל טִבְּע (כל המיננים) טִבְּלוֹת
  - הַקִּסוֹ 150 טִבְּלוֹת
  - הַקֶּסֶט קִפְּלוֹת
  - הַקֶּסֶט פְּלוֹס קִפְּלוֹת
  - רוֹלוֹר (כל המיננים) טִבְּלוֹת מְצוּפוֹת
  - רִזִין כְּמוֹסוֹת
  - הַרְטֹרְבִיר (כל המיננים) כְּמוֹסוֹת
  - רִיבּוֹן 35 , 150 טִבְּלוֹת
  - רִיבְסֵי טִיגְמִין דִּקְסֵל (כל המיננים) כְּמוֹסוֹת
  - רִידִזִין (כל המיננים) טִבְּלוֹת
  - רִיוּטְרִיל טִיפוֹת
  - רִיזְדֹרְנֵט טִבְּע (כל המיננים) טִבְּלוֹת
  - רִיזְלֵט (כל המיננים) טִבְּלוֹת
  - רִיטְלִין S.R טִבְּלוֹת
  - רִיטְלִין LA (כל המיננים) כְּמוֹסוֹת בְּשִׁחְרוּר מֵאֻשָּׁה
  - רִיטְמִיקֵל (כל המיננים) כְּמוֹסוֹת
- לתשומת לב ריטלין
10 מ"ג טבליות - חמץ!
- רִיטְמִיקֵל כְּמוֹסוֹת
  - רִילוֹטֵק טִבְּלוֹת
  - רִילֶרֵט (כל המיננים) טִבְּלוֹת
  - רִימְקֵטֵן כְּמוֹסוֹת
  - רִיסְפֶרְדֵּל (כל המיננים) טִבְּלוֹת & תְּמִיָּסָה
  - רִיסְפֶרִידֵקֵס (כל המיננים) טִבְּלוֹת
  - רִיסְפּוֹנֵד (כל המיננים) טִבְּלוֹת & תְּמִיָּסָה
- רִינְתִּמְקֵס (כל המיננים) טִבְּלוֹת
  - רִלְקִסִין טִבְּלוֹת
  - רְמוּטִיב (כל המיננים) טִבְּלוֹת
  - רְמִיטֵנס (כל המיננים) כְּמוֹסוֹת
  - רְמִינִיל (כל המיננים) טִבְּלוֹת
  - רְמִינִילֵרֵס (כל המיננים) כְּמוֹסוֹת
  - רְמִיפֶרִיל טִבְּע (כל המיננים) טִבְּלוֹת
  - רְמִיפֶרִיל פְּלוֹס טִבְּע (כל המיננים) טִבְּלוֹת
  - רְמֶרוֹן טִבְּלוֹת
  - רְנָג'ל (כל המיננים) טִבְּלוֹת
  - רְנוֹלָה טִבְּלוֹת
  - רְנִי אִייֵס טִבְּלוֹת לְלַעִיסָה
  - רְסִיטֵל 20, 40 טִבְּלוֹת
  - רְפֶאגְלִינִיד טִבְּע (כל המיננים) טִבְּלוֹת
  - רְפֶאמִיוֹן טִבְּלוֹת מְצוּפוֹת
  - רְפֶאסֵאל (כל המיננים) טִבְּלוֹת & קִפְּלוֹת
  - רְקִיד טִבְּלוֹת
  - רְקִמִיד טִבְּלוֹת
  - רְשִׁלוֹש B טִבְּלוֹת
  - רְשִׁלי טִבְּלוֹת
  - רְתֶאוּרֵד (כל המיננים) כְּמוֹסוֹת
  - רְתוֹרִיד (כל המיננים) טִבְּלוֹת
  - רְתִיאוֹתֵרִים (כל המיננים) טִבְּלוֹת
  - רְתִלִּדוּמִיד סֶלְג'ין כְּמוֹסוֹת קֶשׁוֹת
  - רְתֶראקֵאפ 131 כְּמוֹסוֹת
  - רְתֶרֶזְנֵט שְׁטִיפֵת פֶּה
  - רְתֶרִים (כל המיננים) טִבְּלוֹת מְצוּפוֹת

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחוזיקי הדת
פסח תשע"ה

סירופים - תמיסות - תרחיפים - טיפות (בחלל המה) הכשרים לפסח

- אַבִּילֶק סִירוֹף
- אַבְרוֹחֶלֶט סִירוֹף
- אַדוֹלֶן נוֹזֶל
- אוֹפֶטְלִין טִיפּוֹת
- אוֹקְסֶטִין סִירוֹף
- אוֹרְקוֹרֶט פֶּסְטָה
- אוֹרְקוֹרֶט אַ פֶּסְטָה
- אִיפֶקֶס סִירוֹף
- אֶפֶטְגוֹן ZN גֶּל
- אֶקְמוֹלִי לְלֵא סוֹכָר בַּטַּעַם פְּרוֹת סִירוֹף
- אֶקְמוֹלִי לִילְדִים גְּדוֹלִים בַּטַּעַם טוֹטִי-פְּרוֹטִי סִירוֹף לְלֵא סוֹכָר
- אֶקְמוֹלִי לִילְדִים גְּדוֹלִים בַּטַּעַם תּוֹת סִירוֹף לְלֵא סוֹכָר
- אֶקְמוֹלִי לִילְדִים גְּדוֹלִים בַּטַּעַם תּוֹת סִירוֹף לְלֵא סוֹכָר
- בּוֹקוֹלָאם תְּמִיסָה
- בִּיבִי גָאם גֶּל
- בִּיבִיזִים טִיפּוֹת
- דִּי-וִישׁ 200 טִיפּוֹת
- דִּי דְרוֹף 400 טִיפּוֹת (פִּלּוֹרִישׁ)
- דִּיסֶפְטִיל תְּרַחֲיוֹף
- דֶּנְטִין תְּמִיסָה
- דֶּפְלֶפֶט תְּמִיסָה
- דֶּקְסוֹמוֹל קִיד בַּטַּעַם פֶּטֶל סִירוֹף
- דֶּקְסוֹמוֹל קִיד בַּטַּעַם פֶּטֶל לְלֵא סוֹכָר סִירוֹף
- הִיסֶטֶפֶד סִירוֹף
- הִיסֶטֶפֶד אֶקְסֶפֶקְטוֹרֶנט סִירוֹף
- הִיסֶטֶפֶד קוֹמְפֶאוֹנֶד לִינְקֶטוֹס סִירוֹף
- הֶלְדוֹל טִיפּוֹת
- וֶאֱלֶטוֹן טִיפּוֹת
- וִי-דֶלְגִין טִיפּוֹת
- וִי-דֶלְגִין סִירוֹף מֵרוֹזֶד לְמִבְאָרִים סִירוֹף
- וִיטָמִידִין 200 יחב"ל טִיפּוֹת
- וִיטָמִידִין 400 יחב"ל טִיפּוֹת
- וִיטָמִין D3 טִיפּוֹת (פִּלּוֹרִישׁ)
- וֶלְפּוֹרֶל סִירוֹף
- וֶלְרִיאָן טִינְקֶטוֹרָה (פִּלּוֹרִישׁ) טִיפּוֹת
- וִיטוֹלִין סִירוֹף
- וִינְקוֹמִיצִין מִילָאן לְתַמִּיסָה דֶרֶךְ הַפֶּה
- וִירְמוֹקֶס תְּרַחֲיוֹף
- טוֹסוֹפֶדְרִין NF סִירוֹף
- טוֹקָאר סִירוֹף
- טִיגֶל גֶּל
- טִיפּוֹת וִיטָמִין דִּי טִיפּוֹת
- טִיפּוֹת פֶּרִיפֶל-3 טִיפּוֹת
- טֶרַבּוֹלִין סִירוֹף
- טֶרִיכְלוֹנֶם סִירוֹף
- טֶרַמֶדֶקס טִיפּוֹת
- לְבוֹלֶק תְּמִיסָה
- לוֹרֶתֶרִים סִירוֹף
- לְנוֹקְסִין PG אֶלִיקֶסִיר
- מִינִירוֹן תְּמִיסָה
- מוֹוֹקֶס תְּמִיסָה

**נתיבות
הכשרות**
בד"ץ מחוזקי הדת
פסח תשע"ה

- מאקולס תמיסה
- מוקסיוט 125 תרחיף
- מוקסיוט פורטה תרחיף
- מוקסיון פורטה תרחיף
- מחקן חדש תמיסה
- מתדון 5% תמיסה
- נוטנסיל סירופ
- נוסטין רדי מיקס תמיסה
- סולבקס תמיסה
- סימפוקל בטעם דבש ולימון סירופ
- סינאפד סירופ
- פלאג'יל תרחיף
- פורפא ו-ק פורטה סירופ
- פורמתזין אספקטורנט 0.1% סירופ
- פורמתזין 0.1% סירופ
- פורנסטין נוזל
- פורטוסיל סירופ
- פרופל-3 סירופ
- צ'רקודוט סוספנסיה מימית תרחיף
- קאופקטין תרחיף
- קיד-גואיאקול סירופ
- קודאברול סירופ
- קלבטן תרחיף
- קלבטן פורטה תרחיף
- קלופיקסול טיפות
- קלמנרבין אליקסיר
- קנקא נוזל
- קפויול תמיסה
- רואכול נוזל
- ריוטריל טיפות
- ריספונד תמיסה
- ריספרדל תמיסה
- תרודנט שטיפת פה

נתיבות הכשרות

בד"ץ מחוזקי הדת
פסח תשע"ה

רשימת מוצרי "דרך חיים" הכשרים לפסח

- אומגה 3 - 600 מ"ג שמן דגים
- אומגה 3 - 950 מ"ג שמן דגים
- אסידופולוס ללעיסה בטעם תות
- ברזל ביס גליצינאט
- ויטה קל + D
- ויטה קל + D + מינרלים
- ויטה קל 600 מ"ג
- ויטמין E 200 יב"ל
- ויטמין E 400 יב"ל
- ויטה פלקס טבליות
- ויטה פלקס + MSM
- ויטמין B12 למציצה בתוספת חומצה פולית
- חומצה אלפא ליפואית 600 מ"ג
- טיפות ויטמין D 400 יב"ל בטיפה
- מולטי ויטמין 9 חודשים +
- מולטי ויטמין גולד
- סידן ציטראט + ויטמין D
- סופר קואנזים Q10 100 מ"ג
- קואנזים Q10 200 מ"ג
- קואנזים Q10 50 מ"ג
- אסטר סי (ויטמין C לא חומצי) 500 מ"ג
- אסטר סי (ויטמין C לא חומצי) 1000 מ"ג

כללית מעל **100 שנה**
 הכי טובה למשפחה

מדל טוב

בהדרת כבוד נשגר ברכות ואיחולים
לחסידי בעלזא וקהל מחזיקי הדת
ובראשם חברי הבד"ץ וצוות הכשרות
לרגל מלאת 35 שנה להקמת הכשרות

